

Nr 344.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m.; given Stockholms slott den 15 maj 1942.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Gustav Möller.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 15 maj 1942.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORESS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anför chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller:

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t på min hemställan under femte huvudtiteln föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1942/43 beräkna

dels till statens arbetsmarknadskommission m. m.: avlöningar ett förslagsanslag av 3,750,000 kronor (punkt 16),

dels till statens arbetsmarknadskommission m. m.: omkostnader ett förslagsanslag av 2,100,000 kronor (punkt 17) och

dels till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. ett reservationsanslag av 20,000,000 kronor (punkt 18).

Jag anhåller nu att till fortsatt behandling få upptaga hithörande spörsmål.

I skrivelse den 23 april 1942 har *statens arbetsmarknadskommission* avgivit verksamhetsberättelse för år 1941 samt första kvartalet 1942 ävensom framlagt förslag rörande beräkningen av medelsbehovet för budgetåret 1942/43.

Bihang till riksdagens protokoll 1942. 1 saml. Nr 344.

Vid arbetsmarknadskommissionens skrivelse funnos fogade vissa bilagor, vilka torde biläggas detta protokoll (Bil. 1—14).

I. Arbetsmarknaden under år 1941.

Rörande utvecklingen på arbetsmarknaden under år 1941 har arbetsmarknadskommissionen anfört följande:

Vid en överblick över det gångna årets arbetsmarknadsutveckling i dess helhet framstå som huvudsakliga kännetecken fortsatt anpassning till den produktionsinriktning, som handelsavspärrning och försvarsberedskap betingat, en viss återhämtning inom de sysselsättningsområden, som under det första året efter krigsutbrottet drabbades av kris, samt en utpräglad stabilitet i synnerhet i den industriella sysselsättningen. I förstnämnda hänseende kunna som exempel tjäna den fortsatta tillväxten inom den viktigaste krigsindustrien, verkstadsindustrien, och framför allt överföringen av arbetskraft till skogsbruket i och för fullgörandet av vedavverkningsprogrammet. Återhämtningstendenserna på de krisdrabbade områdena ha främst gjort sig gällande inom byggnadsverksamheten och dess materialindustrier. I fråga om den industriella sysselsättningen i stort kan sägas, att de »fria» konjunkturriktningarna nästan helt utplånats och produktion och sysselsättning fortgått i de spår, som i väsentlig mån fastlagts av reglerad råvaru- och bränsleförsörjning, genom statsbeställningar, ransoneringar och andra anordningar reglerad avsättning samt exportmöjligheter. Även de industriella säsongväxlingarna synas ha påverkats i utjämnande riktning av de extraordinaära betingelser, varunder stora delar av industrien för närvarande arbetar.

Ur arbetslöshetssynpunkt bedömd har 1941 års arbetsmarknadsutveckling inneburit en betydande förbättring. I den översikt över arbetsmarknadsläget under år 1940, som kommissionen lämnade i sin framställning av den 25 november 1940 rörande medelsbehovet för återstoden av budgetåret 1940/41 konstaterades, att från och med våren 1940 tendensen till sysselsättningsminskning på vissa produktionsområden framträtt med betydligt ökad styrka, varför trots de omfattande inkallelserna arbetslöshetssituationen utvecklats i ogynnsam riktning. De huvudsakliga orsakerna härtill hade varit den successivt skeende avvecklingen av byggnadsverksamheten samt den från april månad nämnda år skärpta handelsavspärrningen. Under det sistförflutna året övervanns i huvudsak den arbetslöshet, som kunde ses som ett ofrånkomligt utslag av övergående svårigheter i den tidskrävande omställningsprocess, som avspärrning och försvarsproduktion nödvändiggjorde; därmed reducerades arbetslösheten under årets senare del till ungefär den nivå, som rådde under hösten 1939 och som var den lägsta under senaste årtionde överhuvud noterade. Sysselsättningens och arbetslöshetens struktur var dock nu en väsentligt annan än den före krigsutbrottet gällande; vid en jämförelse bör dessutom icke förbises den roll, som inkallelserna spelat på arbetsmarknaden.

Trots en fortsatt tillväxt inom de av krigsmaterialproduktionen berörda industrierna och trots en viss återhämtning inom de krisdrabbade områdena

har dock under det gångna året *den industriella sysselsättningen* i dess helhet varit avsevärt lägre än under tiden närmast före krigsutbrottet. *Tab. 1* redovisar indextal för antalet inom industri och angränsande områden sysselsatta arbetare kvartalsvis sedan 1935.

Tab. 1. Indextal för antalet sysselsatta arbetare åren 1935—1941.
Kvartalssiffror. 1:a kvartalet 1935 = 100.

År	1:a kvartalet	2:a kvartalet	3:e kvartalet	4:e kvartalet
1935	100.0	105.5	106.1	104.9
1936	104.5	110.5	112.0	110.2
1937	111.7	119.1	120.6	116.4
1938	114.7	117.9	117.8	116.3
1939	114.1	120.3	120.3	118.6
1940	109.7	107.0	107.5	110.7
1941	104.4	108.5	112.3	112.7

Sysselsättningsutvecklingen under åren 1935—1937, som efter en tillfällig konjunkturavmattning 1938 fortsatte under det sista förkrigsåret, torde ha varit den snabbaste expansion av den industriella sysselsättningen, som överhuvud förekommit i landets ekonomiska historia. Man kan beräkna, att under denna period antalet arbetare genomsnittligen växte inom egentlig industri med omkring 20,000 man om året, inom byggnadsverksamheten med 10,000 à 15,000 man om året. Denna sysselsättningskonjunktur nådde sin kulmen under senare delen av år 1939 men övergick under loppet av det första året efter krigsutbrottet i en betydande nedgång, som huvudsakligen utlöstes på våren 1940 i samband med den skärpta avspärrningen samt byggnadskrisen; vid mitten av detta år var sysselsättningen mer än 10 procent lägre än den föregående högkonjunkturnivån. Genom återhämtningen under år 1941 har den industriella sysselsättningen kommit i ett läge, som med 5 à 7 procent understiger nämnda nivå. Att trots en fortsatt betydande tillväxt av den arbetsföra befolkningen under de sistförflutna två åren detta avbrott och bakslag i den industriella sysselsättningsutvecklingen icke — annat än tillfälligt och i relativt obetydlig grad under år 1940 — givit upphov till en arbetslöshetskris har givetvis sin förklaring i dels inkallelserna, dels sysselsättningsökning på icke-industriella arbetsområden, främst skogsbruket.

Följande *tab. 2* ger upplysning om den inbördes förskjutningen i avseende å sysselsättningen mellan olika huvudgrupper inom egentlig industri, vilken förskjutning återspeglar den industriella omställningen under åren 1939—1941. Indextalet för antalet sysselsatta arbetare inom olika näringsgrenar vid utgången av varje månad under år 1941 belyses i *tab. 3*.

En granskning av dessa indexsiffror för »samtliga industrigrupper», under jämförelser mellan samma månader för att hålla säsongförändringarna utanför, ger vid handen, att den sammandragning av sysselsättningsvolymen, som inträdde på våren 1940, blev bestående i stort sett oförändrad fram till våren 1941. Indextalet för maj 1941 är praktiskt taget detsamma som för maj 1940. Bakom den oförändrade totalsiffran ligga dock starka förskjut-

Tab. 2. Indextal för antalet sysselsatta arbetare inom huvudgrupper av industri vid slutet av angivna månader. September 1939 = 100.

Industrigrupper	1939		1940			1941		
	Sept.	Dec.	Maj	Sept.	Dec.	Maj	Sept.	Dec.
Malmbrytning och metallindustri	100	95.9	93.8	100.3	98.6	100.0	103.9	102.4
Jord- och stenindustri	100	76.0	67.8	68.0	56.2	75.3	76.7	64.4
Träindustri	100	73.4	68.2	78.0	66.8	74.4	78.8	67.6
Pappers- och grafisk industri	100	92.3	74.9	68.8	69.5	71.8	77.0	77.2
Livsmedelsindustri	100	96.4	97.6	98.0	90.0	96.1	99.6	94.4
Textil- och beklädnadsindustri	100	97.7	98.4	94.5	88.8	89.6	90.0	86.1
Läder-, hår- och gummivaruindustri	100	98.3	99.0	99.0	93.1	90.1	83.7	79.8
Kemisk-teknisk industri	100	101.3	95.3	76.4	77.1	77.5	91.6	84.3
Samtliga industrigrupper	100	92.9	88.6	89.9	85.3	88.4	91.6	87.9

ningar mellan olika industrigrupper, vilka framträda än mera markerade om man ser till siffrorna för de enskilda industrierna. Förändringen i industriens sysselsättningsläge från våren 1940 till våren 1941 innebar väsentligen en tillväxt inom metallindustrin, lokaliserad till järnverk, verkstäder och skeppsvarv, i och med att krigsmaterialproduktionen organiserades i växande omfattning, och en tillbakagång inom konsumtionsvaruindustrierna, särskilt textil- och läderindustrierna, där dämpandet av den tidigare produktionsforceringen för statsbeställningar samt råvaruknapphet medförde produktionsbegränsning, som tog sig uttryck i såväl minskat arbetarantal som sänkt arbetstid.

Under sommaren och hösten 1941 fortsatte förskjutningen industrigrupperna emellan, men under denna period, i motsats till den föregående, var sysselsättningsexpansionen på de växande områdena starkare än sammandragningen på de tillbakagående, varför totalantalet sysselsatta arbetare steg till en nivå, 2 å 3 procent högre än motsvarande månader det föregående

Tab. 3. Indextal för antalet sysselsatta arbetare inom olika näringsgrenar januari—december 1941. September 1939 = 100.

Näringsgrenar	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
Malmbrytning o. metallindustri	99.3	101.2	100.0	99.8	100.0	67.6	96.3	103.0	103.9	103.3	104.3	102.4
Jord- o. stenindustri	53.5	54.8	55.3	61.1	74.1	67.6	76.6	77.6	76.7	73.0	69.9	64.4
Träindustri	60.9	63.0	64.6	67.4	74.4	62.5	73.1	77.0	78.8	77.1	75.7	67.6
Pappers- o. grafisk industri	71.4	73.2	70.2	69.8	72.9	55.9	69.1	74.0	77.0	77.8	80.1	77.2
Livsmedelsindustri	87.9	89.8	88.5	91.7	96.1	86.8	97.1	98.9	99.6	111.2	111.5	94.4
Textil- o. beklädnadsindustri	90.8	91.9	91.0	91.1	89.6	59.1	86.0	88.4	90.0	89.1	88.6	86.1
Läder-, hår- o. gummivaruind.	93.7	94.9	92.2	91.5	90.1	70.5	79.7	84.2	83.7	88.8	90.5	79.8
Kemisk-teknisk industri	77.5	79.6	79.9	79.7	82.4	57.2	81.1	87.9	91.6	91.1	91.4	84.3
Samtliga industrigrupper	85.4	87.0	86.0	86.7	88.6	64.8	85.7	90.3	91.6	92.0	92.4	87.9
Byggnadsverksamhet	38.8	36.5	34.6	38.8	48.2	49.0	58.4	61.5	61.3	55.5	50.3	41.6
Statliga verk o. byggnadsarb.	105.7	109.3	110.4	109.7	119.6	119.4	115.5	137.8	141.7	136.7	125.6	109.6
Kommunala verk o. bygg-arb.	76.3	81.0	79.5	81.2	91.5	83.3	84.3	92.3	91.9	89.1	89.0	84.2
Handel och varulager	76.1	75.7	74.8	75.4	73.9	65.3	65.2	75.6	79.2	77.8	80.1	76.8
Samtliga näringsgrenar	83.1	84.6	83.8	84.6	87.9	68.0	85.5	91.1	92.4	91.8	91.3	85.7

året men fortfarande betydligt lägre än vid krigsutbrottet. Jämföres den industriella sysselsättningsstrukturen under senare delen av 1941 med den vid krigets början är i huvudsak att notera höjd sysselsättning inom metall-industrien, främst mekaniska och elektriska verkstäder, som redovisade ett med 10 à 15 procent ökat arbetarantal, oförändrat läge inom livsmedels-industrien, inom vilken tillbakagång inom de ur folkförsörjningssynpunkt mera umbärliga grupperna bryggerier, choklad- och karamellfabriker samt tobaksfabriker uppvägs av tillväxt vid sockerbruk samt slakterier och kon-servfabriker, minskning med 10 à 20 procent inom textil- och läderindustrien till följd av knapp råvarutillgång samt minskning med 20 à 25 procent inom jord- och stenindustri, träindustri och pappersindustri. Dessa senare grupper, som innehålla huvuddelen av de industrier, som berörts av byggnadskrisen och exportavspärrningen ha i det stora hela visat stigande siffror undet det sistförflutna året, vilka betingats dels av ökad produktion av ersättnings-karaktär, såsom i fråga om torvindustri inom den förstnämnda gruppen, trä-hustillverkning och framställning av fodercellulosa inom de senare, dels av den återhämtning, som i viss grad förekommit inom byggnadsindustrien under året och som haft återverkan på byggnadsämnesindustrier, såsom cementfabriker och tegelbruk. De permanenta depressionsområdena, såg-verk och stenindustri, visade dock under året ytterligare tillbakagång.

Byggnadsindustrin, som till följd av sammanbrottet inom bostadsbyggandet under det första året efter krigsutbrottet utgjorde det viktigaste arbetslös-hetsområdet men även det viktigaste området för rekrytering till de produktionsgrenar, där brist på arbetskraft rått, har under det gångna året rönt ett, relativt sett, starkare uppsving än den egentliga industrien, men ligger fortfarande långt under förkrigsnivån. Byggnadsverksamheten för militära, industriella, administrativa och liknande ändamål synes under året ha fortgått i ungefär samma omfattning som under år 1940. Sådan byggnads-verksamhet för andra än bostadsändamål har till sin sammanlagda volym icke minskat under byggnadskrisen, som helt varit lokaliserad till bostads-byggandet. Återhämtningen under det sistförflutna året har även försiggått på bostadsbyggnadsmarknaden och där väsentligen föranletts av offentliga stödåtgärder. Bottenläget inom bostadsbyggandet nåddes under slutet av 1940, då den föregående högkonjunkturen var helt avvecklad, och början av 1941, då ännu icke stödåtgärderna hunnit få någon verkan. Under loppet av året återupptogs bostadsbyggandet i viss omfattning. Stegningen var betydlig på några orter, där krigsindustri eller militärförläggningar skapat akuta behov, men begränsad eller ingen alls på flertalet; för den samman-lagda bostadsproduktionen betydde ökningen något mer än fördubbling i förhållande till bottenivån. Trots den bevarade stora omfattningen av byggnadsverksamhet för andra än bostadsändamål och trots bostadsbyggan-dets ökning under året har dock den totala sysselsättningen inom bygg-nadsfacken varit väsentligt mindre än under de år, som föregingo krigsut-brottet; sysselsättningen inom hela byggnadsindustrien på hösten 1941 har uppskattats till omkring 60 procent av sysselsättningen på hösten 1939.

I samband med en redogörelse för sysselsättningens utveckling under det gångna året kan det vara värt att fästa uppmärksamhet vid, att sysselsättningens säsongväxlingar märkbart påverkats av de förhållanden, varunder industrien nu arbetar. Såväl år 1940 som år 1941 har, som framgår av nedanstående sammanställning, framträtt en betydligt svagare säsongnedgång under höstmånaderna än sedvanligt — eller ingen alls.

Indextal för sysselsättningen månadsskiftet november/december, när månadsskiftet augusti/september respektive år sättes = 100.

	1938	1939	1940	1941
Egentlig industri.....	98.7	98.9	104.6	102.3
Byggnadsverksamhet....	88.8	74.1	79.2	80.8
Summa	96.6	93.7	101.2	99.4

Det förefaller sannolikt, att denna förskjutning i säsongrörelsen sammanhänger därmed, att de starkast säsongbetonade industrierna (byggnads- och byggnadsämnesindustrierna samt sågverken) fått minskad relativ betydelse för den totala sysselsättningen, samt med det förhållandet, att andra säsongframkallande faktorer än de rent yttre, klimatiska, vilka senare göra sig gällande först under högvintern, mer eller mindre satts ur spel vid nu rådande produktions- och avsättningsbetingelser.

Den övervägande stigande tendensen hos sysselsättningen inom industrin och angränsande arbetsområden under år 1941 framträder också i de till arbetsmarknadskommissionen inkommande anmälningarna om antalet nyanställningar och entlediganden, vilka halvmånadsvis göras via arbetsförmedlingen av arbetsgivare, som under rapporteringsperioden nyanställt eller entledigat ett visst antal anställda. Då anmälningsskyldigheten icke är generell utan endast omfattar mera avsevärda förändringar i arbetsstyrkan kan en statistisk redovisning av dessa anmälningar icke ge ett fullständigt mått på sysselsättningsvolymens förskjutningar; den torde dock ge en god bild av de allmänna tendenserna i sysselsättningens utveckling. Framhållas bör här, att arbetsstyrkans minskning genom värnpliktsinkallelser icke registreras i denna statistik, enär avsikten med densamma endast är att få en uppfattning om vilken arbetskraft som genom entlediganden ställes till arbetsmarknadens förfogande respektive genom nyanställning undandrages marknaden. Ersättningsarbetskraft för inkallade upptages alltså som nyanställning. I den mån inkallelser icke i deras helhet kompenseras genom nyanställning, kan alltså en industri, som här visar ökning i antalet anställda, i verkligheten förete minskad sysselsättningsgrad, vilket även framgår vid en jämförelse med de å sid. 5 lämnade uppgifterna.

Till statens arbetsmarknadskommission rapporterade nyanställningar och entlediganden under år 1941. Ökning (+) eller minskning (—) i antalet anställda.

Näringsgrenar:	
Malmbrytning och metallindustri	+ 7,861
Jord- och stenindustri	+ 1,363
Träindustri	+ 215

Näringsgrenar:		
Pappers- och grafisk industri.....	+	549
Livsmedelsindustri	+	3
Textil- och beklädnadsindustri	+	775
Läder-, hår- och gummivaruindustri	—	696
Kemisk-teknisk industri.....	+	583
Samtliga industrigrupper		+ 10,653
Byggnadsverksamhet	+	3,801
Handel och varulager.....	+	583
Samfärdsl.....	+	39
Samtliga näringsgrenar		+ 15,076

Utslagen i denna statistik överensstämmer i det stora hela synnerligen väl med dem i övrig sysselsättningsstatistik. (Vissa skillnader betingas av sysselsättningsförändringar till följd av nystartandet av företag.) Den industriella sysselsättningsutvecklingen under året har dominerats av tillväxten inom metallindustrin och av återhämtningen inom byggnadsindustrin; tillsammans svara dessa båda för bortåt fyra femtedelar av den sammanlagda ökningen. Minskning visas endast inom läder-, hår- och gummivaruindustrin.

Sysselsättningsutvecklingen på *jordbrukets och skogsbrukets arbetsmarknad*, som icke kan statistiskt redovisas på samma sätt som den industriella arbetsmarknaden, har under det gångna året haft i huvudsak samma prägel som föregående år, d. v. s. dessa delar av arbetsmarknaden ha utgjort de stora bristområden, vilkas försörjning med arbetskraft, särskilt vid tillfällen av toppbelastning inom jordbruket samt för brännvedsavverkningen, bildat arbetsmarknadspolitikens största praktiska uppgift. Som helhetsomdöme torde kunna sägas, att denna uppgift — trots de svårigheter, som stora inkallelser skapat, men å andra sidan i hög grad tack vare det system för hempermittering av inkallade, som tillämpats — lösts effektivare än under föregående år och i stort sett tillfredsställande. Belysande är att under 1941 antalet genom arbetsförmedlingsanstalterna tillsatta platser inom jordbruk och skogshushållning med mer än 30 procent översteg antalet under 1940. Inom skogshushållningen har antalet sedan 1939 nära tredubblats. För jordbrukets del torde arbetskraftsförsörjningen under året ha underlättats därav, att arbetskraftsbehovet minskat till följd av den dåliga skörden och kreaturstammens minskning. — Kommissionen återkommer i fortsättningen till en utförlig redogörelse för situationen på jordbrukets och skogsbrukets arbetsmarknader samt för åtgärder som vidtagits med avseende på dessa (sid. 13 och 17).

De statistiska serier, som direkt uttrycka *förhållandet mellan tillgång och efterfrågan på arbetsmarknaden och arbetslöshetens omfattning* ge samma bild som sysselsättningsstatistiken av ett stabilt och under loppet av år 1941 förbättrat läge; de förhållanden, som rätt särskilt under årets senare del, kunna sägas innebära, att arbetsmarknadsproblemet för närvarande i endast mycket ringa grad är ett arbetslöshetsproblem. — *Tab. 4* ger en översikt

av arbetsmarknadsutvecklingen sedan 1932, vilken ger möjlighet till jämförelser inom en period, som rymmer såväl en svårartad arbetslöshetskris som en utpräglad högkonjunktur.

Försämringen på arbetsmarknaden under år 1940 till följd av byggnads-krisen och avspärrningen återförde tillfälligt läget till ungefärlig överensstämmelse med det under åren 1935/36 rådande, då visserligen depressionen under 1930-talets förra del var i huvudsak övervunnen men högkonjunkturen

Tab. 4. Arbetsmarknaden under åren 1932—1941.

År	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Års-medel-tal
<i>Antal ansökningar om arbete på 100 lediga platser vid den offentliga arbetsförmedlingen.</i>													
1932	453	508	397	382	380	405	420	409	407	463	853	881	487
1933	735	737	729	620	559	566	626	579	577	663	865	810	685
1934	735	694	514	477	383	379	362	332	331	379	549	531	479
1935	485	477	414	321	303	284	277	255	244	284	434	442	365
1936	370	319	261	249	214	194	194	175	169	204	289	327	262
1937	265	208	171	161	137	133	142	129	130	162	208	194	187
1938	218	230	182	157	146	153	152	128	132	167	236	231	196
1939	219	230	179	155	126	119	119	106	124	154	193	186	173
1940	165	162	144	132	114	115	137	154	166	187	227	243	182
1941	249	241	208	184	160	154	139	131	130	141	176	195	198
<i>Arbetslösheten inom fackförbunden. Procent.</i>													
1932	24.2	23.8	24.1	20.8	19.0	19.3	19.4	20.0	20.6	22.1	24.1	31.0	22.4
1933	28.8	27.7	28.7	24.3	21.1	20.3	19.4	19.6	19.2	20.2	22.3	27.2	23.3
1934	24.4	24.4	23.8	19.6	15.4	14.0	12.9	13.3	13.0	14.8	17.1	23.7	18.0
1935	22.3	20.1	18.5	16.0	12.0	11.3	9.9	10.2	10.9	12.7	14.9	21.3	15.0
1936	19.0	18.1	16.5	13.8	10.2	9.3	8.1	8.1	8.7	10.3	12.3	17.5	12.7
1937	16.3	14.8	14.5	11.2	8.3	7.7	6.4	6.2	6.8	8.3	11.1	17.8	10.8
1938	15.6	14.5	13.0	10.7	8.4	8.5	7.2	7.2	7.5	9.0	11.2	17.8	10.9
1939	14.9	13.0	11.7	9.0	6.3	5.6	4.8	5.0	6.3	8.0	10.4	15.2	9.2
1940	14.1	14.5	15.8	11.1	9.5	8.7	9.0	9.1	9.8	11.0	12.6	16.1	11.8
1941	17.1	16.4	15.1	13.1	10.6	9.3	7.8	7.5	7.3	8.2	10.0	13.0	11.3
<i>Antal rapporterade hjälpsökande arbetslösa.¹</i>													
1932	103,742	108,032	109,674	111,333	104,094	97,370	94,687	99,826	106,404	123,584	146,981	161,155	113,907
1933	180,602	181,944	186,561	176,825	156,211	145,458	138,855	144,185	151,498	164,747	170,702	171,065	164,054
1934	171,540	166,348	160,345	145,588	116,257	99,628	86,253	83,042	78,918	84,811	92,016	92,881	114,802
1935	93,419	89,838	83,588	75,122	61,177	51,157	42,582	41,723	41,190	47,045	54,167	57,965	61,581
1936	61,400	58,127	53,162	46,628	34,571	25,863	21,510	20,783	20,903	24,712	28,742	30,814	35,601
1937	33,509	31,280	27,750	22,247	15,840	11,429	9,800	9,577	9,782	12,411	16,169	18,765	18,213
1938	22,022	22,263	20,071	16,935	13,797	11,891	10,057	9,993	10,818	13,972	18,853	23,603	16,189
1939	29,263	29,020	27,250	24,893	17,610	12,501	9,229	8,709	9,499	12,183	15,583	14,940	17,556
1940	15,552	15,184	14,332	9,872	7,876	6,935	7,902	10,361	12,243	16,122	20,562	23,469	13,367
1941	30,512	34,900	33,702	30,552	24,856	20,656	16,205	14,989	13,279	12,610	14,781	19,583	22,219

¹ I denna och följande tabeller har för tiden januari 1938—juni 1940 i antalet hjälpsökande medräknats vid statliga och kommunala beredskapsarbeten då sysselsatta hänvisade arbetslösa, vilka dock först fr. o. m. juli 1940 varit anmälda som hjälpsökande hos arbetslöshetskommittéerna.

under dess senare del ännu icke fått full kraft. Ännu vid början av sistförflutna år bestod detta läge i huvudsak. Tillväxten i sysselsättningen inom industri och byggnadsverksamhet samt den fortskridande överflyttningen av arbetskraft från överskottsområden till bristområden under loppet av året medförde ett läge under årets senare del, som närmast är jämförbart med de mest utpräglade högkonjunkturperioderna 1937 och 1939; några månadssiffror under den gångna senhösten äro de lägsta under perioden noterade.

Liksom arbetslöshetens ökning under sommaren och hösten år 1940 i väsentlig mån betingades av byggnadsverksamhetens tillbakagång, har dess minskning under motsvarande tid det sistförflutna året till stor del berott på utvecklingen på byggnadsarbetsmarknaden. Beräknas för jämförliga tidpunkter (valda med hänsyn till säsongförhållanden) under de tre senaste åren arbetslöshetsprocenten enligt fackföreningsstatistiken för byggnads- och byggnadsämnesfacken för sig samt för samtliga övriga fack tillsammans erhålles följande sammanställning.

Procentuell arbetslöshet vid slutet av september 1939—1941.

	Sept. 1939	Sept. 1940	Sept. 1941
Byggnadsfacken	10.7	24.3	16.7
Övriga	5.2	7.4	5.6
Samtliga	6.3	9.8	7.2

Till den ytterligare relativa nedgången i arbetslöshetssiffrorna under senhösten 1941, vilken under årets två sista månader ledde till lägre siffror än under motsvarande månader 1939, ha bidragit de i det föregående påpekade förskjutningarna i säsongförhållandena.

Utgångsläget för 1942 års arbetsmarknadsutveckling var sålunda ett läge närmare full sysselsättning än vad fallet var föregående år. Man synes därför ha anledning förmoda, att det praktiska arbetsmarknadsproblemet under innevarande år i än mindre grad kommer att vara en arbetslöshetsfråga och i än mera markerad grad en fråga om försörjningen med arbetskraft av för folkhushållet och försvarsberedskapen nödvändig produktion.

Den fortgående anpassningen till en förändrad produktionsstruktur samt behovet av ersättningspersonal vid inkallelser ha ökat anspråken på arbetsförmedlingens verksamhet, vilken även i hög grad intensifierats. För denna verksamhet under året lämnas en redogörelse här nedan.

Den relativt höga årssiffran för antalet hjälpsökande arbetslösa för det sistförflutna året är huvudsakligen bestämd av det under årets förra del ännu tämligen stora anmälda hjälpbehovet. I fråga om arbetslöshetens sammansättning gällde under år 1941 i genomsnitt räknat ännu det förhållande, som utmärkte den under 1940 uppkommande arbetslösheten, nämligen den starka koncentrationen till byggnadsyrkena, till vilka mer än en tredjedel av de anmälda arbetslösa hörde, och till städerna, i synnerhet de största; nära hälften av de hjälpsökande arbetslösa funnos i de tre största städerna.

II. Arbetsmarknadskommissionens verksamhet år 1941.

I fråga om arbetsmarknadskommissionens verksamhet under år 1941 har kommissionen anfört följande:

A. Arbetsförmedling och överflyttning av arbetskraft.

Arbetsförmedlingens organisation.

För att tillgodose behovet av en bättre överblick över arbetsmarknaden och möjliggöra ett mera rationellt utnyttjande av landets arbetskraft förordnade Kungl. Maj:t (S. F. S. 1940: 329), att den offentliga arbetsförmedlingen skulle från den 20 maj 1940 tillsvidare stå under statlig ledning. Arbetsmarknadskommissionen blev därvid chefsmyndighet för arbetsförmedlingen. Såsom lokal myndighet för biträde åt kommissionen i arbetsmarknads- och arbetsförmedlingsfrågor skulle fungera en länsarbetsnämnd i varje län, i Stockholm benämnd arbetsnämnd. Under dessa nämnder sortera arbetsförmedlingarna. Länsarbetsnämnd består av ordförande och två ledamöter med personliga ersättare, utsedda av Kungl. Maj:t. Såsom verkställande tjänsteman hos nämnden fungerar en av kommissionen utsedd länsarbetsdirektör. Beslutet rörande statlig ledning av den offentliga arbetsförmedlingen har givits förlängd giltighet och nu gällande förordnande utgår den 30 juni 1943. Se i övrigt propositionen 1941: 285, sid. 2.

Livaktigheten på den svenska arbetsmarknaden under år 1941 har ställt ökade krav på den offentliga arbetsförmedlingen och framtingat en utbyggnad och effektivisering av förmedlingsapparaten på åtskilliga orter inom landet. Utöver de anspråk, som den förmedlande verksamheten ställt på institutionen, ha de olika åtgärder, som av kommissionen vidtagits för arbetsmarknadens reglering samt för planläggning och organisering av verksamheten under olika krislägen, ställt ökade anspråk på arbetsförmedlingen och framtingat en förstärkning av densamma. Så upprättades bland annat speciella ungdomsavdelningar vid ett flertal arbetsförmedlingar, som tidigare icke varit utrustade med dylika, och även i övrigt utbyggdes verksamheten i syfte att skapa nya förutsättningar för den mera yrkesvägledande sidan av verksamheten. Under student- och lärarförmedlingarna inordnades den förmedlingsverksamhet, som förut bedrivits av Svenska folkhögskollärarnas lärarförmedling.

Den offentliga arbetsförmedlingen omfattade år 1941 inalles 25 huvudkontor, 146 avdelningskontor, 772 ortsombud och 17 särskilda sjömansförmedlingar, eller tillsammans 960 förmedlingsorgan. Härtill kommo cirka 300 byombud, vilka sorterade under kontor eller ortsombud.

Kommissionen har under året utfärdat anställnings- och avlöningsbestämmelser för länsarbetsnämndernas och arbetsförmedlingsanstaltarnas personal. Dessa bestämmelser ha utformats i anslutning till departementschefens uttalande i propositionen 1941: 285 och riksdagens skrivelse 1941: 436. Därvid ha civila icke-ordinarie-reglementets föreskrifter i tillämpliga delar tjänat som mönster.

Arbetsförmedlingsverksamheten.

I stor utsträckning var den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet liksom under närmast föregående år på grund av de rådande förhållandena inriktad på att få till stånd en utjämning mellan å ena sidan orter eller arbetsområden med brist på arbetskraft och å andra sidan orter eller områden med överskott på arbetskraft.

De mest framträdande arbetsmarknadsproblemen, som arbetsförmedlingarna hade att taga befattning med, voro den ständigt ökade efterfrågan av arbetskraft för vedavverkningar, det alltjämt aktuella behovet av arbetare till verkstadsindustrin samt delvis också behovet av extra personal i samband med skördarbetet inom jordbruket.

Omfattningen av den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet under åren 1932—1941 framgår av *tab. 5*.

Tab. 5. Verksamhetens omfattning vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna åren 1932—1941.¹

Å r	Hela verksamheten				därav vid manliga avdelningen			
	Arbets-sökande personer	Ansök-ningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbets-sökande personer	Ansök-ningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
1932	412,158	1,251,904	257,031	219,191	310,882	1,048,850	123,632	117,235
1933	578,503	1,807,386	263,836	229,027	473,040	1,595,938	140,542	134,593
1934	473,221	1,498,287	312,486	257,123	382,660	1,305,443	167,900	156,299
1935	395,849	1,261,829	346,040	266,120	307,892	1,062,130	175,184	154,329
1936	338,243	1,053,290	401,298	301,414	241,963	834,695	204,467	174,071
1937	326,674	884,013	472,945	353,944	220,848	648,863	249,006	210,310
1938	347,451	927,132	474,096	360,606	231,547	658,633	236,061	203,038
1939	378,478	977,155	564,966	436,080	255,978	691,124	293,998	251,319
1940	476,349	1,153,164	634,676	509,897	315,114	784,317	379,958	315,301
1941	539,688	1,477,789	746,200	609,210	354,186	1,001,919	453,235	380,491

¹ Varje person, som en eller flera gånger under ett år besökt arbetsförmedlingen, redovisas i tabellen endast såsom en arbetssökande person under året. Den arbetssökande anses emellertid göra en ansökning om arbete varje månad, han inställer sig. Därest han anvisas arbete och efter dettas avslutande återkommer till kontoret under samma månad, räknas han dock ha gjort förnyad ansökning om arbete. En och samma arbetssökande person kan sålunda motsvaras av flera arbetsansökningar under samma år.

Cirka 540,000 personer voro år 1941 inskrivna vid de olika förmedlingsorganen, eller cirka 63,000 flera än 1940. Huvudparten utgjordes av manliga arbetssökande, eller 354,000; kvinnornas antal belöpte sig till närmare 186,000. Tillsammans gjorde dessa personer inemot en och en halv miljon ansökningar om arbete. De anmälda lediga platserna uppgingo till 746,000, av vilka arbetsförmedlingen kunde tillsätta cirka 610,000. En jämförelse mellan tillsättningsresultaten under år 1941 och närmast föregående år ger vid handen, att de tillsatta platsernas antal under det senast tilländalupna året med inemot 100,000 översteg det för år 1940 noterade. I genomsnitt tillsattes 50,800 platser per månad. I dessa siffror ingå icke hänvisningar

till beredskaps- och reservarbeten, utan förmedlingsresultatet avser uteslutande platstillsättningen på den öppna marknaden.

Den tidigare omnämnda utvecklingen på arbetsmarknaden, med överflöd på arbetskraft inom vissa näringsgrenar och starkt framträdande brist på arbetskraft inom andra, nödvändiggjorde vidgade anordningar för åstadkommande av arbetskraftens rationella fördelning. Det *interlokala förmedlingsarbetet*, varmed förstås i samverkan mellan skilda kontor tillsatta platser, främjades i hög grad genom bidrag till arbetssökandes resor och flyttningskostnader. Härigenom kunde bland annat omfattande överflyttningar av arbetskraft till betfälten och till skogsbruket ske. Betydande svårigheter förelågo nämligen att skaffa nödig arbetskraft på ifrågavarande områden. Men genom interlokala förmedlingsåtgärder kunde de väsentligaste behoven fyllas. Till belysande av samarbetet mellan arbetsförmedlingsorganen inom skilda delar av landet lämnas i efterföljande sammanställning uppgift om i samverkan mellan olika arbetsförmedlingskontor och ombud tillsatta platser under åren 1936—1941.

Den interlokala förmedlingen åren 1936—1941.

Å r	Antal arbetssökande placerade genom annat kontor	Därav utom länet
1936	6,727	3,674
1937	11,978	6,722
1938	14,020	8,380
1939	19,626	12,005
1940	33,413	17,956
1941	44,097	23,052

I samverkan tillsattes under år 1941 44,000 platser, varav 35,300 manliga och 8,700 kvinnliga. Dessa siffror innebära en höjning gentemot föregående år med över 30 procent.

Även andra åtgärder ha vidtagits från arbetsmarknadskommissionens sida för att underlätta omflyttningen från områden med arbetslöshet till områden med brist på arbetare. De varje vecka utsända *radiatorapporterna* och i samband med dessa lämnade upplysningar ha fått ökad betydelse som hjälpmedel i det interlokala förmedlingsarbetet. Genom ett starkt intensifierat samarbete mellan arbetsförmedlingar, skolor, hushållningssällskap och andra organisationer tillfördes även jordbruket frivillig arbetsb hjälp, bland annat skolungdom, varjämte för rekrytering av arbetskraft för nödfoderinsamling samarbete ägde rum mellan å ena sidan livsmedelskommissionen samt kristidsstyrelser och kristidsnämnder och å andra sidan arbetsmarknadskommissionen och länsarbetsnämnderna.

Till reglering av arbetstillfällena inom husbyggnads- och anläggningsfacken lämnades i Kungl. Maj:ts cirkulär 1941: 220 föreskrifter till statliga myndigheter och institutioner angående nyanställning av arbetskraft för användning vid arbeten, som bedrivs för statens räkning eller med bidrag av statsmedel. Syftet med cirkuläret är att möjliggöra för kommissionen

att följa omfattningen och fördelningen av den anläggnings- och byggnadsverksamhet, som bedrivs av statliga organ eller i övrigt med bidrag av statsmedel. Dessa arbeten äro i stor utsträckning förlagda till landsbygden, och arbeten av denna art rekryteras ofta med arbetare, som i övrigt erhålla sin försörjning genom sysselsättning i jordbruk och skogshushållning. Genom de befogenheter, som genom cirkuläret lagts i kommissionens hand, söker man tillse, att i första hand arbetslösa byggnads-, anläggnings- och stenarbetare tagas i anspråk vid de statliga eller statsunderstödda byggnads- och anläggningsarbetena. Härigenom vill man vinna, att arbetare, vilkas arbetskraft framförallt är behöflig för arbeten inom jord- och skogsbruk, kunna bättre utnyttjas för arbeten av sådan natur. Det har i regel ankommit på länsarbetsnämnderna att med ledning av från kommissionen givna direktiv i dessa ärenden tillse, att hänsynen till de aktuella förhållandena på arbetsmarknaden bli beaktade. Kommissionen återkommer här nedan (sid. 67) till ett par spörsmål, som äga samband med tillämpningen av nämnda cirkulär.

I syfte att på bästa sätt utnyttja landsbygdens arbetskraft för skogs- och jordbruk hemställde kommissionen till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen om inskränkning i största möjliga grad av pågående vägbyggnadsföretag under sommaren och hösten. Denna framställning, för vilken nämnda styrelse visade stor förståelse, medförde att vägarbetena inskränktes betydligt i flertalet län.

Under året pågick en fortsatt omfattande utplacering i frivillig värnplikts- och luftbevakningstjänst. Sammanlagt kunde rekryteringscentralerna, vilka äro knutna till arbetsförmedlingarna, placera 19,500 personer i frivillig luftbevakning, och 9,700 personer inträdde i frivillig värnpliktstjänst.

Antalet tillsatta platser inom olika yrkesområden framgår av *tab. 6*.

Tab. 6. Antal tillsatta platser inom olika yrkesområden vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna åren 1932—1941.

Å r	Jordbruk	Skogs- hushåll- ning	Industri och hantverk	Sjöfart och fiske	Handel, sambärfärd och allmän tjänst	Husligt arbete	Diverse- arbete	Summa
1932	41,815	7,034	19,214	17,675	28,797	72,505	32,151	219,191
1933	37,942	13,205	21,863	18,214	28,909	66,475	42,419	229,027
1934	44,077	12,317	29,961	19,039	36,515	68,962	46,252	257,123
1935	48,416	6,650	30,316	20,313	47,102	74,419	38,904	266,120
1936	48,543	12,694	34,174	22,904	57,597	82,925	42,577	301,414
1937	48,581	14,328	38,984	26,979	70,002	89,539	65,531	353,944
1938	51,212	10,719	46,801	26,185	85,510	97,240	42,939	360,606
1939	50,284	18,266	66,262	34,987	110,846	114,009	41,426	436,080
1940	54,767	39,636	87,998	27,357	127,265	113,890	58,984	509,897
1941	72,011	52,788	117,567	22,491	160,205	125,642	58,506	609,210

För *jordbrukets* vidkommande tillsattes 72,000 platser, varav 55,000 för män och 17,000 för kvinnor. Den knapphet på arbetskraft, som under de

närmast föregående åren gjort sig starkt kännbar, minskades något. En bidragande orsak härtill var, att det svaga skörderesultatet medförde icke blott minskat behov av extra skördehjälp utan även en minskning av kreaturstammen och som följd därav minskat behov av ladugårdspersonal. Rekryteringen av arbetskraft till *betfälten* gick under våren lättare än föregående år, och överföring av arbetskraft från mellersta och norra Sverige för detta ändamål behövde ske endast i mindre omfattning. Vad åter gällde betupptagningen på hösten, inställde sig vissa svårigheter, vilka föranledde särskilda åtgärder från kommissionens sida. En redogörelse härför lämnas i det följande.

Sockerbetor odlades år 1941 på sammanlagt 110,000 tunnland, varav 90,000 tunnland i Skåne. Normalt beräknas betupptagningen sysselsätta omkring 60,000 personer, varav 25,000 utgöras av lejd arbetskraft. Av denna anskaffas emellertid endast en mindre del genom arbetsförmedlingen. Uppagningsarbetet, som brukar börja omkring den 1 oktober och pågå ungefär sex veckor, framflyttades hösten 1941 en vecka för att öka sockerhalten hos betorna. Denna åtgärd bidrog till att stegra behovet av arbetskraft.

Erfarenheterna från hösten 1940 gjorde, att arbetsmarknadskommissionen tidigt ägnade betfrågan speciell uppmärksamhet. Vissa åtgärder vidtogos därför redan vid upptagningssäsongens början. För att underlätta omflyttningen av arbetskraft medgav kommissionen, att i likhet med vad tidigare varit fallet vissa resekostnader finge gäldas av statsmedel.

För att arbetsförmedlingen skulle erhålla en överblick över arbetskraftsbehovet, uppmanades betodlarna genom annonser i dagspressen under senare delen av september att inventera sitt behov av arbetskraft till den förestående betupptagningen och omedelbart göra anmälan därom till närmaste arbetsförmedlingskontor. Genom arbetsförmedlingen anskaffades och anvisades redan under september 400 man till betdistrikten i Skåne. Vid månadsskiftet september/oktober utgjorde det anmälda restbehovet 600 man van arbetskraft.

Genom ett intensifierat samarbete mellan länsarbetsnämnden i Malmöhus län och arbetsförmedlingarna inom andra delar av landet, i första hand i södra Sverige, överfördes successivt ytterligare arbetskraft till betfälten, varvid man främst inriktade sig på att anskaffa arbetare med vana vid betarbete. Sålunda anvisades av arbetsförmedlingen under första hälften av oktober omkring 600 man från norra Skåne, Blekinge och Kronobergs län samt omkring 500 man från hemorten.

Uppagningsarbetet var ganska styvt, då den torra förhösten uttorkat marken och gjort, att betorna sutto påfallande hårt i jorden. Detta nedbringade betupptagarnas vanliga dagsprestation och skapade oro bland en del odlare, som därigenom ansågo sig nödsakade öka sina rekvisitioner av arbetskraft. Trots att ytterligare arbetskraft ständigt ställdes till odlarnas förfogande, visade det, hos arbetsförmedlingen anmälda restbehovet en stark tendens till stegring. Situationen försvårades dessutom genom inbrytande regn och blåsig väderlek. Sammanlagda antalet *vana* betarbetare, som under hösten anvisats sysselsättning genom arbetsförmedlingen, utgjorde 1,800, varav 1,000 från hemorten.

Då det icke visade sig möjligt att fylla behovet av arbetskraft vid betfälten med vana betarbetare, riktades blickarna på det överskott av arbetslösa, som fanns i städerna, närmast i Skåne. De arbetslösa visade dock till en början ringa intresse för att antaga betarbete, trots anmodan genom arbetsförmedlingsexpeditionerna samt vädjan från såväl länsarbetsnämndens i Malmö som fackföreningarnas sida. En av orsakerna härtill var givetvis de relativt svåra upptagningsförhållanden, som voro för handen och vilka bidrogo till att förtjänstmöjligheten icke stod i rimlig proportion till arbetsprestationen.

För att stimulera intresset och för att öka möjligheterna för den ovana arbetskraften att taga betarbete medgav arbetsmarknadskommissionen, att till den ovana arbetskraften från vissa städer finge utbetalas ett bidrag av 2 kronor per man och arbetsdag samt till familjeförsörjare dessutom 75 öre för varje barn under 16 år. Samtidigt lämnades vissa inskränkande direktiv rörande understödsverksamhet och hänvisning till beredskapsarbete. Bidrag utbetalades från och med den 16 oktober till upptagningens slut. Från skänestäderna deltog i betupptagningen tillsammans 1,300 ovana arbetare, av vilka icke fullt hälften voro försörjningspliktiga. Med anledning av bristen på bostäder måste länsarbetsnämnden i Malmö för ifrågasvarande arbetare i stor utsträckning anordna bussresor till sådana gårdar, som hade det särskilt besvärligt.

Samtidigt med nämnda anskaffning av arbetskraft pågick överflyttning av arbetare från Stockholm, Göteborg, Halmstad och Norrland. Härifrån anvisades ungefär 325 man. Då trots dessa åtgärder arbetskraftsbehovet icke fylldes, medgav regeringen på förslag av kommissionen viss hempermittering av betarbetare, varvid under tiden 27 oktober—8 november 550 värnpliktiga placerades. För bettransporternas fullgörande hade kommissionen redan dessförinnan utverkat hempermittering av 300 inkallade körare eller fullt ut det antal, varom betodlarna gjort framställning.

En ihållande blåst och därefter stark kyla vid mitten av november bidrog till att försvåra det slutliga upptagningsarbetet. Vid denna tidpunkt började emellertid tusentals arbetare frigöras från gårdar, där upptagningsarbetet avslutats. En del av dessa arbetare kunde omplaceras, vilket bidrog till att det föreliggande restbehovet av arbetskraft blev fyllt.

Genom länsarbetsnämnden i Malmö anskaffades till betfälten sammanlagt 4,200 man.

Av sockerbolaget veckovis företagna inventeringar rörande bland annat den upptagna arealen hos odlare med över 3 hektar betor var till god ledning vid bedömandet av arbetskraftsbehovet. Dessa inventeringar utvisade, att följande procent av hela arealen upptagits vid skilda tidpunkter, nämligen den

25 oktober.....	53 %
1 november	62 %
8 »	77 %
15 »	90 %
22 »	94 %

Den 29 november voro endast 13,5 hektar betor oupptagna.

Beträffande övriga betodlingsdistrikt erbjöd arbetskraftsfrågan ej några större svårigheter, med undantag för Gotland. Under vanliga förhållanden kunna de gotländska betodlarna i stor utsträckning erhålla sin lejda arbetskraft från fastlandet, men då så i år endast kunde ske i begränsad omfattning, fick även permitterad militär tagas i anspråk.

I samarbete med kvinnoföreningarnas beredskapskommittéer och olika ungdomssammanslutningar organiserade arbetsförmedlingarna *frivillig skördeshjälp* till jordbruket på flera orter i landet. Sammanlagt 9,500 personer deltog i denna arbetshjälp.

För att tillgodose arbetskraftsbehovet inom *skogshushållningen* vidtogos särskilda åtgärder, för vilka redogöres å sid. 17 ff. Antalet tillsatta platser i skogsbruk uppgick till 52,788 för hela riket, varav med sökande från annat yrkesområde omkring 25,000.

Inom *industrigruppen* redovisades nästan undantagslöst kraftigt stegrade förmedlingssiffror. Vid gruvor, järnverk, mekaniska verkstäder och skeppsvarv var arbetstillgången liksom under föregående år synnerligen god. Särskilt inom verkstadsindustrien förekom en betydande tillväxt av sysselsättningen, och vissa svårigheter förelågo att anskaffa fullt kunniga yrkesarbetare, såsom svarvare, verktygsarbetare, finmekaniker och bilmontörer. Gjuteriarbetare hade tidvis mindre god sysselsättning. Då läget för exportindustrierna fortfarande var ogynnsamt, hade hithörande arbetarkategorier i stor utsträckning korttidsarbete. Detsamma gällde textilindustrien samt läder-, hår- och gummivaruindustrierna, där råvarubristen medförde minskad arbetstillgång. De tillsatta platserna inom dessa yrkeskategorier visade visserligen någon uppgång från föregående år, men den påfallande starka stegringen av antalet arbetsansökningar gav uttryck för ett försämrat läge. Inom husbyggnadsverksamheten framträdde, trots en viss återhämtning under året, krisens verkningar alltjämt. Bland de byggnadsarbetare, som i främsta rummet anmälde sig som arbetssökande på de olika arbetsförmedlingskontoren, må nämnas byggnadshantlangare, byggnadssnickare och timmermän samt målare. Tack vare byggnads- och anläggningsarbeten för försvarets behov, i viss mån även för industriella ändamål, och på grund av att ledig arbetskraft i stor utsträckning kunde överföras från byggnadsverksamheten till andra yrken, särskilt skogsbruket, blevo verkningarna av byggnadskrisen ur arbetsmarknadssynpunkt icke så svåra, som man kunnat befara.

På grund av den rådande avspärrningen ägde en fortsatt tillbakagång rum för *sjöfartsnäringen* och till följd därav också för hamn- och stuveriarbete.

Inom det *husliga arbetsområdet* förelåg nu liksom tidigare brist på kvalificerade hembiträden. Detta medförde, att tillfällig hemhjälp i allt större omfattning fick ersätta de fast anställda hembiträdena. Så var fallet framför allt i de större städerna, där husmödrarna på grund av förvärvsarbete äro mera beroende av hemhjälp, och där samtidigt andra yrkesområden konkurrera om den kvinnliga arbetskraften. Genom en fortsatt effektivisering

och specialisering av förmedlingsverksamheten för den yrkeskår, som den tillfälliga hemhjälpen utgör, har emellertid den annars kännbara bristen på hembiträden i viss utsträckning kunnat kompenseras. I detta syfte bedrevs dessutom under arbetsmarknadskommissionens och länsarbetsnämndernas medverkan viss utbildningsverksamhet.

Vid *ungdomsförmedlingarna* inskrevos under året cirka 29,000 pojkar och 33,000 flickor (under 18 år), d. v. s. 15 procent fler ungdomar än år 1940. Sammanlagt lediganmälades 69,000 platser, av vilka 55,000 tillsattes. Till-sättningsresultatet innebär en uppgång från föregående år med 27 procent. Även *student- och lärarförmedlingarnas* verksamhet karakteriserades av en icke obetydlig utveckling (jfr sid. 10). Antalet tillsatta platser uppgick till cirka 6,100. Bristen på manliga folkskollärare var särdeles framträdande, närmast till följd av inkallelserna till beredskapstjänst, och förmedlingarna hade vid vissa tillfällen stora svårigheter att skaffa ersättare för de inkallade.

Särskilda åtgärder för tillgodoseende av skogsbrukets arbetskraftsbehov.

Anskaffningen av arbetskraft till *skogsbruket* påkallade omfattande åtgärder. Den sammanlagda avverkningen under året uppgick till en kvantitet, som väsentligt översteg normal avverkning under fredstid, och den ordinarie skogsarbetarstammen, decimerad genom inkallelser till beredskapstjänst, kunde ej tillfredsställa efterfrågan på arbetskraft.

De vidtagna åtgärderna bestodo i en intensifierad arbetsförmedling, propaganda för skogsarbete, tillfälle till utbildning i yrket för den ovane och, sist men icke minst betydelsefullt, beredande av vissa ekonomiska förmåner dels åt arbetaren själv under den första tiden i skogen, dels åt den hemma-varande familjen.

Dessa förmåner, vilka allttjämt utgå, äro utformade på följande sätt.

Arbets sökande person, vilkens tidigare sysselsättning ej kan anses ha bibringat honom förmåga att försörja sig på skogsarbete, kan utöver avtals-enlig lön för utfört arbete komma i åtnjutande av

fria resor till och — under vissa förutsättningar — från förläggningssorten;

fria arbetsverktyg;

klädesbidrag; samt

utbildningsbidrag enligt nedanstående tariff:

för 1:a till och med 15:e arbetsdagen	sammanlagt	40 kronor
» 16:e » » » 30:e » » »	20 »	
» 31:a » » » 45:e » » »	15 »	
» 46:e » » » 60:e » » »	10 »	

Efter 60 arbetsdagar utgår ej utbildningsbidrag.

Vid skogsarbete ovan arbetare från stad eller större industrisamhälle, som är familjeförsörjare, kan utöver de här ovan angivna förmånerna komma i åtnjutande av *familjetillägg* med följande belopp per dag:

Ortsgrupp enligt lagen om folkpension	för hustru	för varje barn eller adoptivbarn under 16 år
I	1 krona 50 öre	60 öre
II	1 » 75 »	80 »
III	2 kronor	1 krona

Samtliga nu nämnda förmåner utgå utan behovsprövning. Dessutom kan i ett antal städer *hyresbidrag* utgå genom arbetslöshetskommitté efter behovsprövning.

För att ytterligare underlätta för den ovana arbetskraften att antaga skogsarbete anordnar arbetsmarknadskommisionen genom länsarbetsnämnderna s. k. huggarkurser. Sådan kurs pågår i 60 arbetsdagar, består av 10 à 12 arbetare samt ledes av en av länsarbetsnämnden anställd instruktör. Instruktören åligger dels att undervisa arbetarna i avverkningsteknik, verktygsvård m. m., dels att hjälpa arbetarna till rätta i fråga om utspisning, förflyttning och dylikt. Inkvarteringen ordnas i närheten av arbetsplatsen genom arbetsgivarens försorg och delvis på hans bekostnad. Kvarteret skall vara sådant, att det minst motsvarar fordringarna i skogshärbärgeslagen av den 21 maj 1937. I regel ordnas mathållningen gemensamt; arbetarna gälda själva kostnaderna för maten, men till avlöning av kockpersonal äger länsarbetsnämnden bidra med högst 60 kronor per månad, under den tid kursverksamhet pågår vid förläggningen. Ytterligare erforderligt belopp tillskjutes av kursdeltagarna med 20 à 30 öre per man och dag.

Arbetsmarknadskommisionen har ställt baracker med uppvärmningsanordningar samt tillhörande utrustning till förfogande för såväl domänstyrelsen som enskilda skogsägare och skogsbolag, på vilkas marker huggarkurser lämpligen kunnat anordnas men inkvarteringssvårigheter förelegat. Villkor härför äro, att arbetsgivaren bekostar transport från närmaste järnvägsstation och uppsättning av kojorna samt efter arbetenas avslutande antingen bekostar nedtagning och återtransport till närmaste järnvägsstation eller ock inlöser kojan till av kommissionen fastställt pris. På detta sätt har arbetsmarknadskommisionen under 1941 iordningställt inemot 400 förläggningar, vardera för 12 man.

Antalet under året genom arbetsmarknadskommisionens försorg anordnade utbildningskurser uppgick till 604, i vilka under längre eller kortare tid deltagit sammanlagt 9,000 personer. Vid sidan av dessa huggarkurser arbetade under senare delen av året ett stort antal vid skogsarbete förut ovana personer, vilka åtnjoto utbildningsbidrag eller familjetillägg. Utan samband med denna särskilda utbildnings- eller understödsverksamhet överfördes genom arbetsförmedlingarna från andra yrken till skogsbruket ett antal man, som ej kan exakt anges men som utgjorde minst 8,000.

Antalet tillsatta platser inom skogsbruket under år 1941 uppgick såsom här ovan (sid. 16) angivits till 52,788 för hela riket, varav med sökande från annat yrkesområde omkring 25,000.

Kommisionen anvisade vidare medel för anordnande genom skogs- och

flottledsinspektören av utbildningskurser för kockor. Den efter Kungl. Maj:ts medgivande den 12 december 1941 inom riksförsäkringsanstalten tillsatta inspektrisen för skogskockorna avlönas med medel ur arbetsmarknadsanslaget.

Då det, närmast med hänsyn till bränsleförsörjningen, visat sig önskvärt att kunna följa utvecklingen på skogsarbetsmarknaden även i fråga om de arbetare, som icke passera den offentliga arbetsförmedlingen, företagas sedan augusti 1941 månatliga *inventeringar* av skogsbrukets arbetskraft. Skyldig att lämna uppgift är (kungl. kung. den 19 juli 1941, nr 668) envar, som bedriver skogsavverkning med biträde av särskild för ändamålet anställd arbetskraft. Uppgifter skola lämnas dels om det antal arbetare, vana och ovana, som sysselsättas vid inventeringstillfället, dels om det ytterligare behovet av arbetskraft. Dessa regelbundet återkommande inventeringar visade under 1941 ett ständigt stigande antal sysselsatta. Sålunda utgjorde detta antal under augusti i runt tal 39,000, under oktober 55,000, november 75,000 och december 81,000. Det ytterligare erforderliga arbetskraftsbehov, som redovisades, sjönk från den 22 oktober till den 31 december från 54,000 till 22,000 man. Härav kunde dock arbetsgivarna själva anskaffa ett antal, varför arbetsförmedlingens medverkan skulle erfordras för endast 11,000 man. Arbetsgivarna torde emellertid ha angivit sitt behov av arbetskraft i överkant, vilket bekräftas av att det hos arbetsförmedlingarna anmälda behovet vid årets utgång föga översteg 2,000 vana arbetare, en siffra, som icke nämnvärt avviker från den under normala år för årstiden vanliga.

Verksamheten vid huggarkurserna belyses av nedanstående tablåer.

Vid huggarkurserna avverkade kvantiteter under år 1941.

Kastved, lm ³	Kol ved, res	Massaved m. m., fot ³	Timmer o. dyl., fot ³ toppmått
280,000	457,000	777,000	239,500

Antal dagsverken, arbetsförtjänster m. m. vid huggarkurser under år 1941.

Dagsverken	Ackords- förtjänst kr.	Medelförtjänst per dag kr.	Utbildnings- bidrag kr.	Utbildnings- bidrag per dag kr.	Summa per dag kr.
248,344	1,201,145	4.75	467,507	1.92	6.67

Prestationen per man och dag, omräknad till brännved, utgjorde i medeltal för samtliga kursdeltagare 1.71 lm³.

Antalet personer, som vid sidan av huggarkurserna åtnjöt utbildningsbidrag, översteg kursdeltagarnas med i genomsnitt 25 procent. Någon särskild rapportering angående dessas arbetsprestationer har ej lämpligen kunnat genomföras, men uppgifterna äro samstämmiga därom, att de äro högre än kursdeltagarnas.

Den sammanlagda arbetsprestationen för dem som åtnjöt utbildningsbidrag eller familjetillägg torde, omräknad till brännved, kunna beräknas till

över 1 miljon kubikmeter löst mått. Härutöver har en avsevärd kvantitet virke avverkats av ungkarlar, som efter kurstiden fortsatt skogsarbetet utan att komma i åtnjutande av något bidrag. Kostnaderna för verksamheten har inklusive skälig avskrivning på förläggninginventarier uppgått till inemot 2,400,000 kronor under år 1941.

Omskolning av arbetskraft.

För de under året bedrivna s. k. huggarkurserna, avseende omskolning för skogsarbete, har redogjorts här ovan.

De av kommissionen i maj 1940 igångsatta *beredskapskurserna* för verkstadsindustrien pågingo under året. Kursernas antal, som vid utgången av år 1940 uppgick till 78, ökades under år 1941 successivt till 104. Antalet kurser utgjorde den 31 december 1941 85, därav 52 kurser för mekaniker, 4 för finmekaniker, 1 för verktygsskötare, 1 för elektromekaniker, 5 för smeder och 22 för svetsare.

Kurserna för *svetsare* omfattade från början vardera 6 veckor, men i maj 1941 utökades kurstiden till 8 veckor. Övriga kurser pågingo 6 månader. I tre avdelningar för finmekaniker i Stockholm utbildades kvinnliga elever.

Intill utgången av år 1941 ha inalles 6,265 elever varit inskrivna i kurserna. Av dessa voro 1,064 kvar som elever den 31 december, medan omkring 3,688 utskrivits efter genomgången kurs. De återstående 1,558 ha avbrutit utbildningen, i de flesta fall därför att de erhållit arbete i öppna marknaden; endast i ett mindre antal fall ha elever nödgats avbryta kursen på grund av sjukdom eller av annan anledning.

Av de utskrivna 3,688 eleverna ha 799 utbildats till svarvare, 136 till fräsare, 67 till hyvlare, 18 till slipare, 154 till finmekaniker, 34 till elektromekaniker, 18 till verktygsskötare, 787 till bänkarbetare (filare), 5 till arborare, 7 till borrhare, 109 till smeder och 1,554 till svetsare.

Av de inskrivna eleverna voro 2 procent kvinnor, vilka förut haft olika sysselsättningar, t. ex. som kontorister, handelsbiträden, servitriser, hembiträden, kokerskor m. fl. I övrigt ha cirka 30 procent tillhört byggnadsyrkena, 35 procent övriga yrken inom gruppen industri och hantverk, 2 procent sjöfart och fiske, 20 procent handel, samfärdsel och allmän tjänst och 11 procent diverse övriga yrken.

Enligt till kommissionen inkomna rapporter hade intill utgången av år 1941 omkring hälften av de utskrivna eleverna kunnat beredas arbete inom industrien. Kommissionen har sökt att från vederbörande arbetsgivare och arbetsledare inhämta upplysningar om deras erfarenheter av de anställda och dessas arbetskunnighet. Att döma av gjorda uttalanden synas erfarenheterna genomgående ha varit goda. Den samstämmiga uppfattningen beträffande beredskapskurserna synes vara, att de äro av stor betydelse för industrien i nuvarande läge, på samma gång som de i stor utsträckning möjliggjort inordnandet i produktionen av arbetslösa från hårt drabbade yrkesområden.

För beredskapskursverksamheten har av kommissionen under år 1941 utanordnats ett belopp av 2,182,165 kronor.

Antalet kurser samt elevernas fördelning på de olika kursorterna framgår av tab. 7.

Tab. 7. Beredskapskurser för verkstadsindustrin.

Kursort	Kursanordnare	Den 31/12 1941 pågående kurser för							Antal elever från verksamhetens början			
		mekaniker	finmekaniker	verktygsskötare	elektromekaniker	smeder	svetsare	summa	in-skrivna	ut-skrivna	avgång före avslutad kurs a)	kvarvarande 31/12 1941
Arvika	AK	—	—	—	—	—	1	1	66	54	—	15
Dals Långed	AK	1	—	—	—	—	—	1	20	11	—	10
Eda	AK	1	—	—	—	—	—	1	27	10	—	18
Eskilstuna ..	LY	1	—	—	—	—	—	1	78	48	16	14
Göteborg	AK	8	—	—	—	—	2	10	666	389	132	145
Halmstad	LY	1	—	—	—	—	1	2	111	71	14	26
Hyltebruk ..	LY	1	—	—	—	—	—	1	81	63	5	13
Härnösand ..	AK	1	—	—	—	—	1	2	108	98	—	26
Jönköping ..	AK	1	—	—	—	—	1	2	79	45	7	27
Köja	V	—	—	—	—	1	—	1	52	36	2	14
Lilla Edet ..	LY	1	—	—	—	—	—	1	44	30	6	8
Lysekil	V	2	—	—	—	—	—	2	105	69	9	27
Malmberget b)	LY	—	—	—	—	—	—	—	38	35	3	—
Malmö	LY	1	—	—	—	—	1	2	45	26	—	31
Mariestad ..	LY	2	—	—	—	—	—	2	88	59	2	27
Mölndal	V	2	—	—	1	—	—	3	212	106	65	41
Norrköping ..	LY	1	—	—	—	—	1	2	75	45	3	27
Piteå	V	1	—	—	—	—	—	1	123	92	17	14
Robertsfors c)	AK	—	—	—	—	—	—	—	58	53	5	—
Sandö	V	—	—	—	—	—	1	1	74	57	4	13
Stockholm ..	LY	8	4	—	—	1	2	15	1,255	643	478	134
Stockholm ..	AK	7	—	—	—	2	4	13	1,524	737	580	207
Sundsvall ..	V	1	—	—	—	—	—	1	60	43	7	10
Södertälje d)	LY	—	—	—	—	—	—	—	49	37	12	—
Tidaholm f)..	LY	—	—	—	—	—	—	—	35	22	13	—
Trollhättan ..	LY	1	—	—	—	—	—	1	74	19	41	14
Uddevalla ..	V	3	—	1	—	—	1	5	283	171	58	54
Uppsala	LY	3	—	—	—	—	2	5	291	181	50	60
Vänersborg ..	LY	2	—	—	—	—	1	3	183	134	8	41
Växjö	AK	1	—	—	—	—	2	3	147	128	—	27
Älvsbacka ..	V	1	—	—	—	—	—	1	53	31	15	7
Örebro	LY	—	—	—	—	1	1	2	90	80	—	14
Östersund g)	LY	—	—	—	—	—	—	—	71	65	6	—
Summa		52	4	1	1	5	22	85	6,265	3,688	1,558	1,064

Anm.

AK = kursen anordnad av arbetslöshetskommitté.

V = " " vid verkstadsskola för arbetslös ungdom.

LY = " " kommunal anstalt för yrkesundervisning.

a) = avser elever, som erhållit arbete under pågående kurs och fördenskull avbrutit utbildningen eller som måst sluta på grund av sjukdom eller annan anledning.

b) = kursverksamheten nedlades den 17 april 1941

c) = " " " 11 juli 1941

d) = " " " 31 december 1941

f) = " " " 18 maj 1941

g) = " " " 13 december 1941

Med bidrag från arbetsmarknadskommissionen anordnades under år 1941 *jordbruksläger för ungdom* dels i hushållningssällskapens regi och dels i samverkan med frivilliga organisationer. Sammanlagt 49 läger kommo till stånd med 963 deltagare, därav 153 pojkar och 810 flickor. För bestridande av kostnaderna för dessa läger utanordnades omkring 65,000 kronor.

Arbetsmarknadskommissionen medgav därjämte bidrag till jordbruksläger för utbildning av reservpersonal till jordbruket (beredskapsläger), anordnade av kvinnoföreningarnas beredskapsorganisation (K. B. O.). Denna lägerverksamhet omfattade under år 1941 sammanlagt 16 läger för tillhoppa 261 deltagare. Såsom statsbidrag till kostnaderna för dessa beredskapsläger utanordnades 15,700 kronor.

Den statsunderstödda frivilliga *arbetslöshetsförsäkringen* står under socialstyrelsens överinseende. Arbetslöshetsförsäkringen utnyttjar emellertid den offentliga arbetsförmedlingen som kontrollorgan. Härigenom bliva de försäkrade, som uppbära daghjälp, omedelbart tillgängliga för placering på arbetsmarknaden, när behov av arbetskraft uppkomma inom för dem lämpligt arbetsområde. Kommissionen lämnar här en inom socialstyrelsen upprättad förteckning över de 22 erkända arbetslöshetskassor, som voro i funktion den 1 januari 1942 eller som enligt redan fattade beslut komma att träda i funktion senare under året.

K a s s a	Erkänd fr. o. m. den	Medlems- antal
Beklädnadsarbetarnas.....	² / ₁ 1935	28,100
Sadelmakarnas, tapetserarnas och reseffektarbetarnas	¹ / ₂ 1935	3,800
Stenindustriarbetarnas	²³ / ₂ 1935	4,200
Handelsanställdas m. fl.	¹ / ₄ 1935	39,500
Sko- och läderarbetarnas.....	¹ / ₇ 1935	12,700
Träindustriarbetarnas.....	¹ / ₁ 1936	29,300
Musikernas.....	²¹ / ₁ 1936	3,900
Lantarbetarnas	³¹ / ₇ 1936	41,600
Frisörernas.....	¹ / ₁₀ 1936	3,000
Livsmedelsarbetarnas	¹ / ₁ 1937	29,500
Textilarbetarnas	¹ / ₁₀ 1937	38,900
Gjuteriarbetarnas	¹ / ₁ 1938	8,900
Gruvindustriarbetarnas	¹ / ₁ 1938	9,600
Handelstjänstemännens.....	¹ / ₁ 1940	5,500
De kemisk-tekniska industriarbetarna m. fl.	¹ / ₁ 1941	14,100
Bleck- och plåtslagarnas	¹ / ₄ 1941	2,600
Försvarsverkens civila personals	¹ / ₁₀ 1941	14,800
Bryggeriarbetarnas	¹ / ₁ 1942	7,000
Transportarbetarnas (understöd fr. ¹ / ₁ 1943)	¹ / ₁ 1942	3,800
Metallindustriarbetarnas	¹ / ₆ 1942	160,000
Bokbinderiarbetarnas	¹ / ₇ 1942	8,500
Hotell-, kafé- och restauranganställdas	¹ / ₇ 1942	17,000
		486,300

B. Särskilda åtgärder för utnyttjande av värnpliktig arbetskraft under förstärkt försvarsberedskap.

Den värnpliktige kan, för att tillgodose arbetsmarknadens behov, under olika förutsättningar erhålla

a) mobiliseringsuppskov enligt uppskovskungörelsen, vilket innebär att han befrias från inställelse vid mobilisering (under bestämd tid eller tills vidare) ävensom — med vissa undantag — från inställelse under förstärkt försvarsberedskap,

b) anstånd med inställelse viss tid under beredskap,

c) hempermittering för längre eller kortare tid respektive hemförlovning från pågående beredskapstjänstgöring.

Mobiliseringsuppskovet grundas som regel på beslut av arbetsmarknads-kommissionen (uppskovsgrupp II) eller, i fråga om vissa tjänstemän, av vederbörande verk eller myndighet (uppskovsgrupp I), men skall för personal med viss militär tjänsteställning eller viss ålder (högst 25 år) underställas Kungl. Maj:t. Anstånd med inställelse till respektive hempermittering eller hemförlovning från beredskapstjänstgöring beviljas i vissa fall av truppförbandschef i regel dock genom beslut i kommandoväg. Beslut kan avse enskilt fall eller för olika kategorier av värnpliktiga generella medgivanden.

Beträffande vissa näringsgrenar med mera säsongbetonad sysselsättning ha generella bestämmelser rörande hemförlovning eller hempermittering under vissa tider av yrkeskunniga värnpliktiga kunnat utverkas. Detta har sålunda varit fallet ifråga om värnpliktiga jordbrukare, personal i arbetsledareställning eller med vissa speciella arbetsuppgifter, såsom milkolare m. fl. inom skogsbruket samt arbetsledare och vissa specialarbetare inom bräntorvindustrin. Vad jordbrukare och personal inom skogsbruket beträffar har därvid ett system med *uppgiftskort* kommit till användning. Nämda system kom vad de värnpliktiga jordbrukarna beträffar till användning redan år 1940 men ifråga om skogsbrukets personal först från årsskiftet 1940/41. Förberedelsearbetet för här nämnda åtgärder för kollektiva hempermitteringar av värnpliktiga har utförts av arbetsmarknadskommissionen i samråd med överbefälhavaren och livsmedels- respektive bränslekommis-sionen samt representanter för det berörda näringsintresset.

Tilldelningen av uppgiftskort till värnpliktiga jordbrukare är baserad på uppgifter, som införskaffats från arbetsblocken inom jordbruket, rörande bland annat åkerarealens storlek, tillgången på värnpliktig och icke värnpliktig arbetskraft — även reservarbetskraft — samt arbetskraftens fördelning på olika yrkeskategorier. Med ledning härav har en gradering av hempermitteringsbehovet kunnat ske med beaktande av såväl produktionssynpunkter som tillgången på icke värnpliktig arbetskraft ävensom varje enskild värnpliktigs arbetsuppgift.

Uppgiftskorten för den värnpliktiga skogspersonalen äro med hänsyn till de värnpliktigas speciella arbetsuppgifter indelade i olika grupper. I dessa

grupper ingå icke körare och huggare, då någon fastare registrering i sådan form, som måste förutsättas för utfärdande av uppgiftskort, härvidlag icke ansetts genomförbar. På grund av att redan i början av avverkningssäsongen 1941/42 kunde förutses att behovet av körkarlar skulle bli svårt att tillgodose i vissa län, om icke ledighet för värnpliktiga sådana i någon utsträckning kunde beredas, verkställde kommissionen emellertid efter samråd med överbefälhavaren och bränslekommissionen en tillfällig registrering av värnpliktiga körkarlar, sysselsatta hos skogsägare, som ålagts en mera betydande produktionsplikt. Registreringen, som påbörjades i december 1941, möjliggjorde att kollektiv hempermittering kunde äga rum från och med månadsskiftet januari—februari 1942.

Utöver förutnämnda åtgärder, avseende större grupper av värnpliktiga, har kommissionen under året avgivit yttranden över omkring 25,000 enskilda framställningar om hempermittering från eller anstånd med beredskaps-tjänstgöring.

C. Planläggning, registrering m. m.

I sin framställning den 2 maj 1941 meddelade kommissionen, att det vore kommissionens avsikt att *planläggningen av hjälpåtgärderna* och anskaffningen av arbetsobjekt skulle bedrivas med största intensitet, så att arbetet med denna planläggning under sommaren och hösten 1941 skulle kunna framföras så långt, att ett betydande antal arbetsobjekt då funnes färdiga för igångsättning under nästkommande vinter, för den händelse behov därav skulle uppkomma.

Den planläggning kommissionen bedrivit i dylikt syfte har tillgått på så sätt, att kommissionen under våren hänvänt sig till vissa kommuner i riket med begäran om uppgifter beträffande olika ifrågasatta beredskapsarbeten. De kommuner, som sålunda tillfrågats, äro sådana, där man i första hand haft anledning befara en uppkommande respektive stegrad arbetslöshet. De uppgifter, som inkommit från dessa kommuner, ha sammanställts och kompletterats, varefter länsstyrelsernas och även andra myndigheters uppfattning inhämtats om den inbördes ordning företagen emellan, som borde givas dem med hänsyn till graden av deras angelägenhet. Med angelägenhet har då avsetts företagens nytta såsom sådana, helt oavsett angelägenheten att bereda sysselsättning åt hjälpsökande arbetslösa. Därjämte har kommissionen hos vederbörande länsstyrelser införskaffat närmare upplysningar beträffande de mest angelägna arbetena för utrönande av frågan, huruvida dessa vore att anse som tillräckligt förberedda för att komma till utförande under ovan angivna tidsperiod.

Genom dessa åtgärder förelåg i slutet av år 1941 planer för ett betydande antal företag i sådant skick att de hade kunnat komma till utförande som kommunala beredskapsarbeten redan under vintern eller våren, om behov därav hade uppstått. Ett icke ringa antal av dessa företag har också beslutats som kommunala beredskapsarbeten, medan andra åter i nuvarande arbetsmarknadsläge fått anstå. Dessa företag ävensom andra arbeten, som på

liknande sätt nu förberedas, beräknas till större delen kunna stå till förfogande under nästa budgetår. Genom dessa planläggningsåtgärder har man sökt att i möjligaste mån begränsa den tid, som ligger emellan beslutets fattande och arbetets igångsättande.

Samordnad med denna planläggning av arbetsobjekt för beredskapsarbeten har utförts en fortgående *allmän granskning* av förslag till allmänna, statliga och kommunala arbeten ur synpunkten av angelägenheten och lämpligheten av desammas anordnande under nuvarande förhållanden med hänsyn i första hand till arbetsmarknadsläget. Denna granskning har i anslutning till departementschefens uttalande i proposition nr 1941: 30, sid. 52, omfattat företag, för vilka avsetts s. k. B-anslag å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41, planerade större beredskapsarbeten och företag, för vilkas utförande respektive kommuner anhållit om lånetillstånd. Granskningen utföres i samarbete med andra statliga organ, främst social- och finansdepartementen samt industrikommissionen. Vidare må nämnas, att kommissionen varit i tillfälle att framföra arbetsmarknadssynpunkter för industrikommissionen och statens byggnadslånebyrå vid dessa myndigheters prövning av ansökningar om licenser för anskaffning av ransonerad byggnadsmateriel respektive ansökningar om tertiärlån till byggnadsverksamhet.

Arbetet med *krigsindustriens mobiliseringsplanering* har fortgått i samband med den två gånger om året återkommande revisionen av mobiliseringsuppskoven. Därvid har från industriens sida visats alltmera ökad förståelse för nödvändigheten att organisera och utbilda reservarbetskraft. Industriens egna förberedelser härför bestå i att på frivillighetens väg till sig knyta och uppskola ersättningspersonal. Arbetsmarknadskommissionen har, såväl i samband med beviljandet av uppskov som genom särskilda aktioner i samverkan med statens industrikommission, oavlåtligt inskräpt hos företagen nödvändigheten av dylika åtgärder, särskilt beträffande kvinnorna, vilka representera den numerärt största tillgången. Genom av arbetsmarknadskommissionen anordnade beredskapskurser för verkstadsindustrien (jfr sid. 20) har under icke fullt två år utbildats eller omskolats 6,300 elever, som alltså kunnat tillföras industrien utöver det normala tillskottet från olika utbildningsanstalter. I detta sammanhang har frågan om införande av utbildningstvång, där frivillig arbetskraft ej går att erhålla, varit uppe till diskussion.

Dessa åtgärder äro ett led i en centralt ledd mobiliseringsplanering beträffande varje krigsviktigt industriföretag, utförd i samarbete mellan arbetsmarknadskommissionen, industrikommissionen, landsorganisationen och industriens centrala organisationer. Det tekniska genomförandet av detta mobiliseringsarbete bör nämligen för effektivitetens skull främst ankomma på industrien själv under ledning av kommissionerna, som bistå industrien med råd och råd och ordna samverkan mellan arbetsgivare- och arbetareorganisationer. Viktiga detaljer av industriens mobiliseringsplanering är organiserandet av inkvarteringsmöjligheter för reservpersonalen och övriga

sociala välfärdsanordningar, vare sig dessa skola åvila industrien eller det allmänna. Även i dessa avseenden pågår organisationsarbetet.

Inom jordbruket har, med början år 1940, verkställts en delvis nominativ, delvis endast numerär registrering inom *arbetsblocken*, till antalet 70,000 med en redovisad arbetsstyrka av 5 à 600,000 män och 400,000 kvinnor. I syfte att förbereda en effektivare organisation av blocken medgav Kungl. Maj:t den 30 oktober 1941 på hemställan av arbetsmarknadskommissionen i samråd med livsmedelskommissionen att inom arbetsmarknadskommissionen finge anställas en särskild tjänsteman för vissa planläggnings- m. fl. arbetsuppgifter. För resultaten av detta arbete, som uppnåts först under 1942, redogöres här nedan (sid. 65).

På därom gjord framställning bemyndigade Kungl. Maj:t den 28 februari 1941 kommissionen att verkställa en *inventering* av arbetskraften inom industri och hantverk. Denna inventering och därmed förbunden bearbetning har under året slutförts. I anslutning härtill ha företagsregister omfattande cirka 23,000 företag med cirka 710,000 anställda upplagts och ställts till länsarbetsnämndernas förfogande.

Uppgifterna från den i januari månad 1941 genomförda *beredskapsmönstringen*, som förutom värnpliktiga även omfattade icke krigstjänstskyldiga män i åldern 16—60 år till ett antal av omkring 700,000, ha i denna del varit föremål för bearbetning delvis hos länsarbetsnämnderna, delvis hos kommissionen (det vidare bearbetandet av detta material har avslutats under 1942).

Genom Kungl. brev den 21 februari 1941 bemyndigades kommissionen att verkställa registrering av personal, som är avsedd att tagas i anspråk för vissa beredskapsuppgifter. Ifrågavarande registrering har skett hos länsarbetsnämnderna i särskilda *beredskapsregister*. Sedermera fastställdes genom Kungl. Maj:ts kungörelse den 30 augusti 1941 (nr 720) skyldighet för myndighet eller organisation, som handhar planläggning av beredskapsuppgift, att på anmodan av kommissionen fortlöpande lämna uppgifter till beredskapsregistren rörande beredskapspliktiga, vilka myndigheten eller organisationen äger taga i anspråk. Frågan om sättet för slitande av tvist i sådana fall, då tvenne organisationer för oförenliga arbetsuppgifter göra anspråk på en och samma person, är föremål för 1941 års hemortsförsvarsrättskommittés behandling.

D. Hjälpverksamheten för arbetslösa.

I fråga om principerna för anordnande av arbeten för hjälpsökande arbetslösa har, med nedan angivet undantag för arkivarbeten (sid. 37), inga förändringar vidtagits under året. Det system för statsbidrag till den kommunala hjälpverksamheten, som av Kungl. Maj:t godkändes den 6 december 1940 (proposition 1941: 30, sid. 46), har enligt givet bemyndigande försöksvis tillämpats under året.

Kommissionen har ansett sig böra vidtaga ett förtydligande beträffande beredskapsarbetenas nomenklatur. Begreppet »kommunalt beredskapsarbete»

avsåg ursprungligen beredskapsarbete i kommunal regi med statsbidrag. Man torde därvid ej ha räknat med att kommuner skulle beteckna kommunala arbeten utan statsbidrag som »beredskapsarbeten». Så har emellertid blivit fallet. Kommissionen har därför ansett sig böra införa beteckningen »statskommunalt beredskapsarbete» för beredskapsarbete i kommunal regi med statsbidrag. Härigenom vinnes att, såsom förut varit fallet med reservarbetena, redan av arbetstypens beteckning framgår, om statsbidrag utgår eller icke.

Hjälpsökandeklienteletets omfattning och sammansättning.

Uppgifter om antalet hos arbetslöshetskommittéerna anmälda hjälpsökande arbetslösa vid slutet av varje månad under åren 1932—1941 ingå i de sam-

Tab. 8. Antal hjälpsökande arbetslösa åren 1932—1941 i procent av motsvarande antal närmast föregående år.

Månad	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941
Januari	257.8	174.1	95.0	54.5	65.7	54.6	65.7	132.9	53.1	196.2
Februari	259.7	168.4	91.4	54.0	64.7	53.8	71.2	130.4	52.3	229.8
Mars	261.8	170.1	85.9	52.1	63.6	52.2	72.3	135.8	52.6	235.2
April	282.6	158.8	82.3	51.6	62.1	47.7	76.1	147.0	39.7	309.5
Maj	301.3	150.1	74.4	52.6	56.5	45.8	87.1	127.6	44.7	315.6
Juni	313.5	149.4	68.5	51.3	50.6	44.2	104.0	105.1	55.5	297.9
Juli	310.2	146.6	62.1	49.4	50.5	45.6	102.6	91.8	85.6	205.1
Augusti	279.6	144.4	57.6	50.2	49.8	46.1	104.3	87.2	119.0	144.7
September	263.5	142.4	52.1	52.2	50.7	46.8	110.6	87.8	128.9	108.5
Oktober	216.3	133.3	51.5	55.5	52.5	50.2	112.6	87.2	132.3	78.2
November	190.3	116.1	53.9	58.9	53.1	56.3	116.6	82.7	132.0	71.9
December	181.6	106.1	54.3	62.4	53.2	60.9	125.8	63.3	157.1	83.4
Medeltal	244.7	144.0	70.0	53.6	57.8	51.2	88.0	108.4	76.1	166.2

Tab. 9. Antal kommuner¹ med rapporterad arbetslöshet åren 1932—1941.

Månad	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941
Januari	673	1,148	1,478	1,251	810	433	268	321	252	258
Februari	751	1,212	1,529	1,219	759	417	270	333	239	282
Mars	757	1,222	1,525	1,180	727	373	254	333	227	289
April	758	1,181	1,437	1,051	666	335	232	315	178	285
Maj	743	1,113	1,337	901	568	277	216	286	159	268
Juni	708	1,091	1,270	840	482	231	204	266	140	251
Juli	727	1,108	1,220	722	426	218	187	232	169	240
Augusti	746	1,122	1,160	709	421	227	186	227	180	228
September	774	1,166	1,138	691	400	215	194	226	193	225
Oktober	835	1,238	1,178	734	409	230	219	250	208	235
November	943	1,340	1,232	796	429	244	253	266	223	242
December	1,000	1,401	1,252	833	427	252	277	265	220	255
Medeltal	785	1,195	1,313	911	544	288	230	277	199	255

¹ Skee kommun i Bohuslän är delad i 2 distrikt med var sin arbetslöshetskommitté.

Tab. 11. Antal hjälpsökande arbetslösa inom olika län åren 1932—1941.
Årsmedeltal.

Län	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941
Stockholms stad	6,926	13,324	10,643	5,081	3,436	2,053	1,323	986	1,903	4,131
Stockholms	2,050	4,981	4,411	2,216	1,132	416	187	153	277	1,227
Uppsala	1,288	2,488	1,874	1,041	470	265	282	227	137	230
Södermanlands ..	1,832	2,849	1,891	625	273	160	157	109	158	350
Östergötlands....	2,785	4,899	3,563	1,348	774	524	466	362	260	534
Jönköpings	1,347	2,489	2,160	1,106	628	295	219	218	183	309
Kronobergs	1,835	2,650	2,022	962	452	164	142	187	110	133
Kalmar	3,869	5,541	3,815	2,115	1,080	420	410	399	276	502
Gotlands	249	697	410	153	129	102	100	71	29	70
Blekinge	4,246	5,791	4,944	3,195	1,612	814	637	794	323	303
Kristianstads	1,791	2,746	2,117	889	342	132	107	104	55	87
Malmö stad	3,259	4,199	2,707	1,375	1,189	862	779	562	957	1,331
Malmöhus i övrigt	4,546	7,044	5,185	2,616	1,713	1,248	1,096	661	498	767
Hallands	1,067	1,699	1,454	882	574	409	371	253	159	260
Göteborgs stad ..	6,072	8,699	6,787	3,746	2,399	1,283	1,186	1,047	2,630	4,574
Göteborgs och Bohus i övrigt	5,341	7,730	7,208	5,019	3,332	2,022	1,724	1,541	1,736	2,353
Älvsborgs	2,250	3,520	2,724	1,435	765	427	279	231	207	276
Skaraborgs	1,274	2,240	1,866	959	455	203	196	82	32	83
Värmlands	7,207	9,755	6,579	3,836	1,669	513	515	1,121	309	325
Örebro	4,191	5,789	3,919	1,898	887	329	199	168	210	200
Västmanlands....	2,853	4,273	2,201	653	174	57	46	44	51	80
Kopparbergs	5,720	9,202	5,989	2,904	1,195	274	121	154	105	66
Gävleborgs	7,789	10,660	6,764	3,984	1,874	747	554	742	336	499
Västernorrlands..	14,268	17,025	11,486	7,037	5,072	2,809	3,266	3,954	1,927	2,685
Jämtlands	4,493	5,724	2,405	1,086	307	30	25	212	43	65
Västerbottens....	4,702	6,240	3,692	1,872	897	299	345	637	191	332
Norrbottnens	10,656	11,800	5,986	3,550	2,773	1,359	1,457	2,537	265	447
Hela riket	113,907	164,054	114,802	61,581	35,601	18,213	16,189	17,556	13,367	22,219
Städer	35,533	55,647	41,307	22,610	15,893	10,272	8,643	6,887	8,704	15,020
Landsbygd	78,374	108,407	73,495	38,971	19,708	7,941	7,546	10,669	4,663	7,199

folkmängden, i 27 kommuner 1—2 procent, i 12 kommuner 2—3 procent och i 10 kommuner 3—7 procent. Av de sistnämnda kommunerna voro 8 belägna i Göteborgs och Bohus län (Askum, Svenneby, Tossene, Näsinge, Bro, Lommeland, Brastad och Malmö) och 2 i Västernorrlands län (Bjärträ och Högsjö).

Liksom under år 1940 var arbetslösheten huvudsakligen koncentrerad till storstäderna samt Göteborgs och Bohus och Västernorrlands läns landsbygd. Av tab. 10 framgår, att nära $\frac{2}{3}$ av samtliga hjälpsökande voro hemmahörande i dessa områden. I medeltal rapporterades där under år 1941 14,333 hjälpsökande arbetslösa mot 8,634 föregående år.

Av samtliga hjälpsökande voro under år 1941 67.6 procent hemmahörande i städer, därav 45.2 procent i storstäder, och 32.4 procent på landsbygden.

Ytterligare uppgifter om arbetslöshetens geografiska fördelning lämnas i tab. 11, vari redovisas medelantalet hjälpsökande i varje län under åren

Tab. 12. Antal hjälpsökande arbetslösa på 1,000 invånare inom olika län åren 1932—1941.

Län	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941
Stockholms stad	13.5	25.6	20.4	9.7	6.4	3.8	2.4	1.7	3.3	7.0
Stockholms	7.7	18.6	16.3	8.2	4.2	1.5	0.7	0.5	1.0	4.3
Uppsala	9.4	18.0	13.5	7.5	3.4	1.9	2.0	1.6	1.0	1.7
Södermanlands	9.8	15.2	10.1	3.3	1.4	0.8	0.8	0.6	0.8	1.8
Östergötlands	9.0	15.8	11.4	4.3	2.5	1.7	1.5	1.2	0.8	1.7
Jönköpings	5.8	10.7	9.2	4.7	2.7	1.2	0.9	0.9	0.8	1.3
Kronobergs	11.8	17.1	13.0	6.2	2.9	1.1	0.9	1.2	0.7	0.9
Kalmar	16.7	23.9	16.4	9.1	4.7	1.8	1.8	1.7	1.2	2.2
Gotlands	4.3	12.1	7.1	2.6	2.2	1.8	1.7	1.2	0.5	1.2
Blekinge	29.3	39.8	33.8	21.9	11.0	5.6	4.4	5.5	2.2	2.1
Kristianstads	7.3	11.1	8.5	3.6	1.4	0.5	0.4	0.4	0.2	0.4
Malmö stad	25.1	32.0	20.5	9.9	8.4	6.0	5.3	3.7	6.2	8.6
Malmöhus i övrigt ..	11.9	18.4	13.5	6.9	4.5	3.3	2.9	1.8	1.3	2.1
Hallands	7.1	11.2	9.6	5.8	3.8	2.7	2.4	1.7	1.0	1.7
Göteborgs stad	24.5	34.6	26.9	14.7	9.3	4.9	4.4	3.8	9.4	16.3
Göteborgs och Bohus i övrigt	25.2	36.4	33.9	23.6	15.8	9.6	8.3	7.5	8.5	11.5
Älvsborgs	7.2	11.2	8.6	4.5	2.4	1.3	0.9	0.7	0.6	0.8
Skaraborgs	5.3	9.2	7.7	4.0	1.9	0.8	0.8	0.5	0.1	0.3
Värmlands	26.7	35.9	24.1	14.0	6.1	1.9	1.9	4.2	1.2	1.2
Örebro	19.2	26.5	17.9	8.7	4.1	1.5	0.9	0.8	0.9	0.9
Västmanlands	17.7	26.5	13.6	4.0	1.1	0.3	0.3	0.3	0.3	0.5
Kopparbergs	22.9	36.8	23.9	11.6	4.8	1.1	0.5	0.6	0.4	0.3
Gävleborgs	27.9	38.1	24.1	14.2	6.7	2.7	2.0	2.7	1.2	1.8
Västernorrlands	51.0	60.6	40.8	24.9	18.0	10.0	11.7	14.2	7.0	9.7
Jämtlands	33.3	42.2	17.7	8.0	2.2	0.2	0.2	1.5	0.3	0.5
Västerbottens	22.9	30.0	17.5	8.8	4.2	1.4	1.6	2.9	0.9	1.5
Norrbottnens	52.8	58.2	29.3	17.2	13.4	6.5	6.9	12.0	1.2	2.1
Hela riket	18.5	26.5	18.5	9.9	5.7	2.9	2.6	2.8	2.1	3.5
Städer	17.4	27.0	19.9	10.7	7.4	4.7	3.9	3.0	3.7	6.3
Landsbygd	19.0	26.3	17.8	9.4	4.8	2.0	1.9	2.6	1.2	1.8

1932—1941, och i tab. 12, vari nämnda årsmedeltal satts i relation till hela folkmängden i respektive län. Både absolut och relativt var arbetslösheten under år 1941 — liksom under det näst föregående året — störst i Göteborgs stad. Det närmast högsta absoluta årsmedeltalet för 1941 uppvisade Stockholms stad. I förhållande till folkmängden var dock arbetslösheten av större omfattning i Bohuslän, Västernorrland och Malmö stad. Utom nu nämnda län och städer förekom arbetslöshet av mera betydande omfattning endast i Stockholms län. I jämförelse med 1940 uppvisade nästan samtliga län högre arbetslöshetssiffror för 1941. Särskilt betydande var ökningen i Stockholms stad och län.

I bilaga 1 lämnas uppgifter om arbetslöshetsförhållandena i samtliga kommuner, som rapporterade arbetslöshet den 31 december åren 1940 och 1941.

I tab. 13 meddelas uppgifter om de arbetslösas fördelning på yrkes-

Tab. 13. De hjälpsökande arbetslösas fördelning på yrkesgrupper åren 1932—1941.
Årsmedeltal.¹

Yrkesgrupper	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941
Antal										
<i>Jordbruk och skogshushållning</i>	19,850	30,106	17,786	6,587	1,739	514	891	2,121	355	410
Jordbruk	6,849	12,769	9,140	3,188	790	295	242	321	162	221
Skogshushållning	13,001	17,337	8,646	3,399	949	219	649	1,800	193	189
<i>Industri och hantverk</i> ..	49,835	69,864	48,830	28,110	17,684	9,347	8,348	8,283	8,239	14,835
Malmbrytning och metallindustri	17,168	20,776	12,326	5,165	2,840	1,138	1,013	932	673	1,126
Jord- och stenindustri ..	8,348	12,000	10,612	6,958	3,845	1,841	1,338	1,481	1,458	2,147
Trävaruindustri	11,258	13,442	8,905	5,929	4,262	2,406	2,409	2,475	1,290	1,576
Byggnadsverksamhet ..	6,822	12,513	8,445	5,585	3,805	2,317	2,195	2,317	3,705	7,895
Övriga industrier	6,239	11,133	8,542	4,473	2,932	1,645	1,393	1,078	1,113	2,091
<i>Sjöfart och fiske</i>	1,600	2,708	2,304	1,269	727	349	277	251	245	404
<i>Handel, samfärdsel och allmän tjänst</i>	5,397	11,238	9,342	5,490	3,599	2,265	1,796	1,506	1,970	3,709
<i>Husligt arbete</i>	132	376	210	45	53	37	27	25	35	80
<i>Arbete, ej hänförligt till annan grupp</i>	37,093	49,762	36,330	20,080	11,799	5,701	4,850	5,370	2,523	2,781
Summa	113,907	164,054	114,802	61,581	35,601	18,213	16,189	17,556	13,367	22,219
Procent										
<i>Jordbruk och skogshushållning</i>	17.4	18.3	15.5	10.7	4.9	2.8	5.6	12.1	2.7	1.8
Jordbruk	6.0	7.8	8.0	5.2	2.2	1.6	1.6	1.8	1.2	1.0
Skogshushållning	11.4	10.5	7.5	5.5	2.7	1.2	4.0	10.3	1.5	0.8
<i>Industri och hantverk</i> ..	43.8	42.6	42.5	45.6	49.7	51.3	51.6	47.2	61.6	66.8
Malmbrytning och metallindustri	15.1	12.6	10.7	8.4	8.0	6.3	6.2	5.3	5.0	5.1
Jord- och stenindustri ..	7.3	7.3	9.2	11.3	10.8	10.1	8.3	8.4	10.9	9.7
Trävaruindustri	9.9	8.2	7.8	9.6	12.0	13.2	14.9	14.1	9.7	7.1
Byggnadsverksamhet ..	6.0	7.7	7.4	9.1	10.7	12.7	13.6	13.2	27.7	35.5
Övriga industrier	5.5	6.8	7.4	7.2	8.3	9.0	8.6	6.2	8.3	9.4
<i>Sjöfart och fiske</i>	1.4	1.7	2.0	2.1	2.0	1.9	1.7	1.4	1.8	1.8
<i>Handel, samfärdsel och allmän tjänst</i>	4.7	6.9	8.1	8.9	10.1	12.5	11.1	8.6	14.7	16.7
<i>Husligt arbete</i>	0.1	0.2	0.2	0.1	0.2	0.2	0.2	0.1	0.3	0.4
<i>Arbete, ej hänförligt till annan grupp</i>	32.6	30.3	31.7	32.6	33.1	31.3	29.9	30.6	18.9	12.5
Summa	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

¹ För tiden ^{31/1} 1938—^{30/6} 1940 har i statliga och kommunala beredskapsarbeten sysselsatta arbetslösa, för vilka månatliga uppgifter om yrkesfördelningen icke föreligga under denna tid, fördelats på yrkesgrupper med ledning av vissa specialundersökningar.

grupper åren 1932—1941. Ökningen i arbetslösheten under 1941 föll huvudsakligen på yrkesgrupperna byggnadsverksamhet samt handel, samfärdsel och allmän tjänst.

En fullständig fördelning på län och yrkesgrupper av de den 31 decem-

ber 1941 anmälda hjälpsökande är intagen i *bilaga 2*. De yrkesgrupper, som under år 1941 uppvisade ett mera betydande antal arbetslösa voro stenindustri, sågverksindustri, byggnadsverksamhet, landtransport (inklusive hamn- och stuveriarbete) samt arbete ej hänförligt till annan grupp (diversearbete). Trots den dåliga arbetstillgången vid pappersmassefabriker och pappersbruk var antalet hjälpsökande från dessa yrkesområden relativt begränsat, beroende främst på den rikliga tillgången på annat för dessa yrkesgrupper lämpligt arbete, nämligen skogsarbete i närheten av hemorten. Antalet hjälpsökande från andra näringsgrenar med dålig arbetstillgång, såsom textilindustri, läder-, hår- och gummivaruindustri samt kemisk-teknisk industri, var mycket ringa, beroende på att driften vid företagen mera undantagsvis helt nedlades och i stället förkortad arbetstid tillämpades.

Den ökade arbetslösheten under 1941 berodde till stor del på byggnadskrisen. Redan under 1940 voro i medeltal 3,705, eller 27.7 procent av samtliga hjälpsökande, byggnadsarbetare. Under 1941 voro motsvarande siffror 7,895 och 35.5 procent. Trots det förbättrade läget inom byggnadsindustrin under senare delen av 1941 samt den fortgående överföringen av arbetskraft till andra yrkesområden, främst skogsbruket, voro vid utgången av 1941 7,321 byggnadsarbetare anmälda som hjälpsökande. Av dessa voro 4,091, eller 55.9 procent, från storstäderna.

Ökningen av antalet hjälpsökande inom handel, samfärdsl och allmän tjänst framträdde inom grupperna landtransport samt affärs- och lagerarbete. Under andra halvåret 1941 minskade dock antalet hjälpsökande inom dessa yrkesområden betydligt och vid utgången av året var antalet hjälpsökande 2,475 mot 3,191 vid motsvarande tid föregående år. Antalet hjälpsökande tillhörande yrkesgrupperna kontorsarbete, litterärt och konstnärligt arbete samt förvaltning och undervisning höll sig under året tämligen konstant och uppgick i medeltal till 419.

Antalet hjälpsökande tillhörande yrkesgrupperna stenindustri och trävaruindustri var under 1941 i genomsnitt något högre än föregående år; vid utgången av 1941 var dock antalet lägre än vid samma tid föregående år. Vid nämnda tidpunkt 1941 voro 1,600 stenindustriarbetare och 1,127 sågverksarbetare anmälda såsom hjälpsökande.

Diversearbetarnas andel av hjälpsökandeklientelet var lägre än under något annat år, för vilka yrkesuppgifter föreligga, och utgjorde 12.5 procent; antalet dylika arbetslösa uppgick vid utgången av 1941 till 2,506.

Det inom ett flertal yrkesområden minskade antalet hjälpsökande, som kunde konstateras under senare delen av 1941, sammanhänger som tidigare framhållits med den intensifierade överföringen av arbetskraft till skogsarbete och vissa andra yrkesområden.

I *tab. 14* meddelas uppgifter om arbetslöshetsklientelet *ålderssammanställning* vid vissa tidpunkter under åren 1933—1941. Av tabellen framgår, att ungdomsarbetslösheten under år 1941 — liksom under år 1940 — var av ringa omfattning. Vidare framgår, att de arbetslösa över 50 år vid 1941 års utgång utgjorde en större andel av klientelet än vid något annat undersök-

Tab. 14. De hjälpsökande arbetslösas fördelning på åldersgrupper vid vissa tidpunkter åren 1933—1941.

Tidpunkt	A n t a l				P r o c e n t			
	16—25 år	26—50 år	över 50 år	Summa ¹	16—25 år	26—50 år	över 50 år	Summa
³⁰ / ₁₁ 1933	57,412	90,396	22,395	170,203	33.7	53.1	13.2	100.0
³¹ / ₁₀ 1934	26,114	46,023	12,373	84,510	30.9	54.5	14.6	100.0
³¹ / ₇ 1935	10,055	22,811	7,466	40,332	24.9	56.6	18.5	100.0
³¹ / ₇ 1936	3,899	11,449	4,582	19,930	19.6	57.4	23.0	100.0
³¹ / ₈ 1937	1,031	4,911	2,858	8,800	11.7	55.8	32.5	100.0
³⁰ / ₁₁ 1939	1,799	8,064	3,526	13,389	13.5	60.2	26.3	100.0
³¹ / ₇ 1940	408	4,445	3,049	7,902	5.2	56.2	38.6	100.0
³¹ / ₁₂ 1940	2,470	14,186	6,813	23,469	10.5	60.5	29.0	100.0
³¹ / ₇ 1941	1,167	9,225	5,813	16,205	7.2	56.9	35.9	100.0
³¹ / ₁₂ 1941	1,438	10,459	7,686	19,583	7.3	53.4	39.3	100.0

¹ För åren 1933—1939 överensstämman icke summasiffrorna med hela antalet hjälpsökande, då åldersuppgifter saknas för ett mindre antal hjälpsökande vid resp. tidpunkter.

ningstillfälle; icke mindre än 39.3 procent av samtliga hjälpsökande den 31 december 1941 voro över 50 år.

Kvinnorna utgjorde alltså en ringa del av de hjälpsökande arbetslösa. Under år 1941 voro i genomsnitt 1.6 procent av samtliga hjälpsökande kvinnor; vid årets utgång voro 336 (1.5 procent) kvinnor anmälda.

Alltifrån den 1 juli 1934 gälla i vissa avseenden särskilda bestämmelser rörande i vistelsekommunen *icke hemortsberättigade* hjälpsökande arbetslösa. Antalet sådana hos arbetslöshetskommittéerna anmälda arbetslösa har under de gångna åren städse varit ringa. Vid 1941 års utgång voro 344, eller 1.8 procent av samtliga hjälpsökande, icke hemortsberättigade i den kommun, där de erhållit eller sökte arbetslöshetshjälp.

Arbetslinjen.

Statliga arbeten i arbetsmarknadskommissionens regi. Under år 1941 har kommissionen åtagit sig ett flertal nya arbetsobjekt för utförande såsom statligt beredskapsarbete. Nyanskaffningen av arbeten under åren 1939—1941 belyses i *tab. 15*. De arbeten, som kommissionen år 1941 åtog sig att utföra, voro vägarbeten i Stockholms stad, Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Jönköpings, Blekinge, Kristianstads, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Örebro och Västernorrlands län, avloppsledningsarbeten i Kronobergs län, friluftsgård vid Lida i Stockholms län samt vissa arbeten vid Sundsvalls flygfält. De mest omfattande av dessa arbeten voro tvenne vägarbeten i Stockholm och dess omedelbara närhet, kallade Södertälje- och Uppsalavägarna. En fullständig förteckning över kommissionens arbetsåtgångden år 1941 återfinnes i *bilagorna 3 och 4*. I förteckningen ingå dock ej vissa arbeten för försvaret. Uppgifter rörande försvarsarbeten ingå ej heller i det följande annat än i fråga om antalet sysselsatta arbetare och medeldagsförtjänster.

Tab. 15. Kostnaderna för under åren 1939—1941 kontraherade eller i annan ordning till utförande i arbetsmarknadskommissionens regi antagna statliga beredskapsarbeten fördelade länsvis¹. Kronor.

L ä n	Kontraktssummor			Ersättningar från uppdragsgivare		
	1939	1940	1941	1939	1940	1941
Stockholms stad	—	—	1,441,000	—	—	216,150
Stockholms	—	—	7,283,800	—	—	727,640
Uppsala	—	—	1,020,000	—	—	153,000
Södermanlands	—	—	2,470,700	—	—	370,695
Östergötlands	—	—	—	—	—	—
Jönköpings	584,000	535,400	129,100	341,900	—	16,700
Kronobergs	—	—	20,000	—	—	—
Kalmar	—	—	—	—	—	—
Gotlands	—	—	—	—	—	—
Blekinge	24,200	—	62,500	23,000	—	12,500
Kristianstads	14,000	—	708,700	2,100	—	141,740
Malmö stad	—	—	—	—	—	—
Malmöhus i övrigt	—	—	—	—	—	—
Hallands	—	—	—	—	—	—
Göteborgs stad	—	—	—	—	—	—
Göteb. o. Bohus i övrigt	16,700	—	39,000	835	—	2,200
Älvsborgs	22,200	—	1,905,500	2,220	—	181,650
Skaraborgs	—	—	—	—	—	—
Värmlands	—	—	—	—	—	—
Örebro	—	—	321,000	—	—	48,150
Västmanlands	—	—	—	—	—	—
Kopparbergs	—	—	—	—	—	—
Gävleborgs	—	—	—	—	—	—
Västernorrlands	—	—	2,478,700	—	—	126,170
Jämtlands	—	—	—	—	—	—
Västerbottens	—	—	—	—	—	—
Norrbottnens	661,100	—	—	370,055	—	—
Summa	1,322,200	535,400	17,880,000	740,110	—	1,996,505

¹ Före 1/7 1940 statliga reservarbeten.

Under år 1941 färdigställdes 11 arbeten, bland vilka må nämnas Kalix flygfält samt vägen mellan Leksand och Dala—Järna i Kopparbergs län, det sistnämnda arbetet av stor betydelse för brännvedsförsörjningen.

Kommissionen träffade under året kollektivavtal med Svenska väg- och vattenbyggnadsarbetareförbundet. Avtalet har fungerat väl och arbetet har till största delen kunnat utföras på ackord. Genomsnittligt har sålunda endast cirka 30 procent av arbetstiden fallit på tidlönsarbete.

Antalet arbetslösa sysselsatta vid arbeten i kommissionens regi under åren 1932—1941 framgår av *tab. 16*. Medelantalet under 1941 sysselsatta uppgick till 2,800, varav 54,3 procent voro hänvisade från städer. Då städernas andel av hjälpklientelet under året i genomsnitt uppgick till 69,9 procent, voro sålunda städernas arbetslösa i betydligt mindre utsträckning

Tab. 16. Antal arbetslösa sysselsatta vid arbeten i arbetsmarknadskommissionens regi¹ åren 1932—1941.

Årsmedeltal	Hänvisade från			därav från städer %	1941	Hänvisade från			därav från städer %
	städer	landsbygd	hela riket			städer	landsbygd	hela riket	
1932	2,653	12,167	14,820	17.9	Januari . . .	1,316	839	2,155	61.1
1933	2,617	17,195	19,812	13.2	Februari . .	1,414	1,118	2,532	55.8
1934	4,700	17,984	22,684	20.7	Mars	1,249	1,104	2,353	53.1
					April	1,527	1,316	2,843	53.7
1935	5,097	11,669	16,766	30.4	Maj	1,963	1,541	3,504	56.0
1936	3,124	5,944	9,068	34.5	Juni	2,218	2,089	4,307	51.5
1937	1,896	2,316	4,212	45.0	Juli	2,174	1,962	4,136	52.6
					Augusti . . .	1,859	1,602	3,461	53.7
1938	956	995	1,951	49.0	September . .	1,273	1,039	2,312	55.1
1939	517	994	1,511	34.2	Oktober . . .	1,144	991	2,135	53.6
1940	543	620	1,163	46.7	November . .	1,103	935	2,038	54.1
1941	1,519	1,281	2,800	54.3	December . .	989	836	1,825	54.2

¹ Omfattar t. o. m. juni 1940 statliga reservarbeten (inklusive statliga arkivarbeten) samt därefter statliga beredskapsarbeten i kommissionens regi och statliga arkivarbeten.

än landsbygdens sysselsatta vid kommissionens arbeten¹. Av hela antalet sysselsatta arbetslösa voro 59.3 procent försörjningspliktiga. Motsvarande procenttal för samtliga hjälpsökande uppgick till 72.1. Det högsta antalet sysselsatta vid kommissionens arbeten under år 1941 redovisades under juni månad med 4,307.

I jämförelse med år 1940 kunde en betydligt större del av de vid kommissionens arbeten sysselsatta beredas arbete i närheten av hemorten. I slutet av september 1941 voro sålunda 45,5 procent sysselsatta inom hänvisningslänet mot 29.8 procent vid samma tid föregående år. Av arbetarna kunde 34.8 procent utnyttja sin ordinarie bostad (dagkolonister), 65.0 procent bodde i av kommissionen tillhandahållna förläggningar och 0.2 procent bodde i genom egen försorg anskaffad, tillfällig bostad.

Vid statliga beredskapsarbeten sysselsatta beredskapsarbetare åtnjota vissa sociala förmåner såsom fri resa till och, under vissa förutsättningar, från arbetsplatsen, ersättning med 1:50 kronor per dag för sjukdagar m. m. De arbetare, som utnyttja av kommissionen tillhandahållna bostad, erlägga härför en avgift av 50 öre per dygn. I denna avgift ingår även ersättning för värme, lyse, sängutrustning med lakan samt vissa kokkärl. Arbetarna svara själva för den dagliga städningen, men skurningen av golv m. m. verkställas på kommissionens bekostnad två gånger i månaden. Samtliga dessa förmåner utgå vid statliga beredskapsarbeten, oavsett i vilken myndighets regi arbetena bedrivs.

Kostnaderna per dagsverke för statliga beredskapsarbeten i kommissionens regi (exklusive försvarsarbetena) under tiden 1 januari—31 december 1941 framgår av följande sammanställning.

¹ I fråga om statliga arbeten i annan myndighets regi var förhållandet det motsatta; jfr sammanställning å sid. 46.

	Kronor	%
Arbetskostnad	16: 91	86.1
Administration	1: 51	7.7
Sociala kostnader.....	1: 22	6.2
Summa	19: 64	100.0
Därav arbetslöner	11: 98	61.0

Tab. 17. Medeldagsförtjänster vid statliga beredskapsarbeten i arbetsmarknads-kommissionens regi juli 1940—december 1941. Kronor per 8-timmars dagsverke.

M å n a d	Vägarbeten	Andra arbeten ¹	Samtliga arbeten
1940			
Juli	9: 76	15: 04	13: 20
Augusti	10: 08	15: 44	13: 44
September.....	10: 16	15: 68	13: 68
Oktober	10: 16	16: 16	13: 52
November	10: 08	16: 00	13: 04
December	9: 92	16: 88	12: 88
1941			
Januari	9: 76	14: 08	11: 36
Februari	9: 68	14: 88	11: 36
Mars	10: 08	15: 84	11: 52
April	10: 48	15: 12	11: 52
Maj	10: 72	14: 64	11: 68
Juni	11: 12	14: 56	12: 24
Juli	11: 60	15: 68	13: 12
Augusti	11: 92	15: 60	13: 36
September.....	12: 40	15: 92	14: 16
Oktober	13: 12	15: 84	14: 56
November	13: 84	14: 64	14: 32
December	13: 04	15: 12	14: 08

¹ Farleds-, flygfälts-, försvarsarbeten m. m.

Medeldagsförtjänsterna för vid statliga beredskapsarbeten i kommissionens regi sysselsatta hänvisade arbetslösa under tiden juli 1940—december 1941 framgår av tab. 17. Förtjänsterna, som äro beräknade per 8-timmars dagsverke, inkludera indextillägg och semesterersättning samt i förekommande fall (försvarsarbeten) övertidsersättning. Arbetarnas dagsförtjänster kunna emellertid väsentligt avvika från angivna tal; särskilt är detta fallet under vintern, då arbetstiden är något avkortad. Det bör observeras, att de i kommissionens regi utförda arbetena i största utsträckning bedrivs på ackord och att de angivna dagsinkomsterna inkludera utbetalda ackordsöverskott. Vid bedömande av de i denna och andra tabeller angivna medeldagsförtjänsterna för olika grupper av arbeten torde även beaktas, att variationer i grundtimpenningen för tidlönsarbete föreligga mellan olika orter och tidsperioder, ävensom att omfattningen av ackordsarbetet varierar.

Antalet under budgetåret 1940/41 utgjorda dagsverken uppgick till 916,878.

Som komplement till de åtgärder för tillgodoseende av skogsbrukets behov av arbetskraft, för vilka redogjorts å sid. 17 ff. här ovan, överfördes även arbetskraft från statliga och statskommunala beredskapsarbeten till skogsarbete. Genom dessa åtgärder minskades antalet sysselsatta vid kommissionens arbeten under sensommaren och hösten till omkring 2,000, av vilka flertalet voro sysselsatta vid försvars- och liknande arbeten, som av naturliga skäl ej kunde inskränkas.¹

Efter anmodan av bränslekommissionen igångsattes upptagning av *sticktorv* på tre olika platser inom landet, nämligen vid Hunneberg i Älvsborgs län samt Vallåsen och Biskopstorp i Hallands län. På grund av den otjänliga väderleken, varigenom tjälen sent gick ur marken, samt framför allt på grund av att något kollektivavtal för sticktorvberedning ej slutits mellan arbetsmarknadsparterna, förspilldes tiden till stor del med förhandlingar angående prissättning och dylikt. Den genom kommissionens försorg upptagna torvkvantiteten blev därför obetydlig (omkring 3,000 ton). Arbetet på dessa mossar fortsattes dock under hösten med dikning och andra förberedelsearbeten för torvupptagning under år 1942. Under år 1941 uthyrdes en del i arbetsmarknadskommissionens ägo befintlig decauvillmaterial till enskilda företagare, som bedrev maskintorvupptagning.

Även för *nödfoderinsamlingen* ställdes arbetskraft till förfogande från kommissionens arbetsplatser. Under augusti och första hälften av september voro i medeltal 220 beredskapsarbetare sysselsatta med vasstäkt i kommissionens regi; arbetarna åtnjöto därvid samma förmåner som vid beredskapsarbete. Kostnaderna för denna verksamhet uppgick till cirka 57,500 kronor.

I antalet arbetslösa, sysselsatta vid arbeten i kommissionens regi, inräknas även de arbetslösa, tillhörande tekniska och merkantila yrken, vilka sysselsatts vid de från och med 1934 i form av statligt reservarbete anordnade *arkivarbetena*. Antalet personer vid statliga dylika arbeten under åren 1934—1941 framgår av följande sammanställning.

År	Antal sysselsatta (årsmedeltal)	därav försörjnings- pliktiga
1934	224	123
1935	227	125
1936	109	69
1937	84	56
1938	105	65
1939	117	72
1940	131	78
1941	233	137

Förutom vid statliga arkivarbeten sysselsattes även arbetslösa vid statskommunala arkivarbeten, vilken hjälpform ånyo började tagas i anspråk från och med hösten 1941. Vid 1941 års utgång voro sammanlagt 367 arbetslösa sysselsatta vid arkivarbeten, varav 84 vid statskommunala arkivarbeten.

¹ Samtidigt gjordes motsvarande inskränkning i andra statliga beredskapsarbeten, vilka nedbringades till en arbetsstyrka av omkring 1,200 man (jfr tab. 19).

Kommissionen fastställde under 1941 särskilda reglementariska föreskrifter för arkivarbeten, som började tillämpas från och med den 1 maj. Dessa innefatta bland annat att en deklaration med detaljerade personliga upplysningar skall av arbetslöshetskommitté avfordras personer, vilka ifrågasättas till att erhålla arkivarbete.

Avlöningen till arkivarbetare utgick tidigare helt enligt reservarbetslönesystemet. Sedan kommissionen framlagt förslag om radikalt förändrade grunder för ersättning till arkivarbetare, och Kungl. Maj:t underställt riksdagen förslaget (prop. 1941: 285), bemyndigades kommissionen att fastställa nya avlöningsbestämmelser (Kungl. brev den 28 juni 1941). Enligt dessa bestämmelser, som gälla från och med den 1 juli 1941, utgår avlöningen i form av en för olika orter varierande veckolön, vars storlek bestämmes med hänsyn till den ortsgrupp, vartill orten hänföres. Veckolönen inom respektive ortsgrupper framgår av följande tablå.

Ortsgrupp	Veckolön, kr.	Ortsgrupp	Veckolön, kr.
A	42: —	F	55: —
B	44: 50	G	61: —
C	47: —	H	66: 50
D	49: —	I	70: —
E	51: 50		

I övrigt innehålla de nya bestämmelserna bland annat föreskrifter om behörighetsavgränsning, behovsprövning, sysselsättningstidens längd, hänvisningsförfarande och skiftning.

Statliga beredskapsarbeten i annan myndighets än kommissionens regi. Statliga beredskapsarbeten bedrevos under 1941, förutom i kommissionens, huvudsakligen i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi. Dessutom bedrevos 2 arbeten i byggnadsstyrelsens regi.

Kostnaderna för under tiden 1 juli 1940—31 december 1941 kontraherade eller i annan ordning till utförande i annan myndighets än arbetsmarknadskommissionens regi antagna statliga beredskapsarbeten framgår av tab. 18.

Tab. 18. Kostnaderna för under tiden 1/7 1940—31/12 1941 kontraherade eller i annan ordning till utförande i annan myndighets än arbetsmarknadskommissionens regi antagna statliga beredskapsarbeten.

L ä n	Kontraktssummor		Ersättningar från uppdragsgivare	
	1/7—31/12 1940	1941	1/7—31/12 1940	1941
Stockholms stad	—	50,000	—	—
Stockholms	—	153,000	—	—
Göteborgs och Bohus	3,079,700	7,104,500	473,900	922,460
Älvsborgs	—	224,700	—	44,940
Gävleborgs	—	1,036,000	—	142,150
Västernorrlands	1,122,000	5,474,900	62,800	1,164,935
Jämtlands	—	146,200	—	51,170
Norrbottnens	26,100	—	—	—
Summa	4,227,800	14,189,800	536,700	2,825,655

En fullständig förteckning över de arbeten, som under år 1941 antagits till utförande i annan myndighets än kommissionens regi, återfinnes i bilagorna 3 och 4. I bilaga 3 meddelas dessutom uppgifter om totalkostnader och statsbidrag för under tiden 1 juli 1933—31 december 1940 beviljade arbeten av denna art. I *bilaga 5* meddelas vissa uppgifter om under år 1941 avslutade statliga beredskapsarbeten i annan myndighets än kommissionens regi.

Tab. 19. Antal arbetslösa sysselsatta vid statliga beredskapsarbeten i annan myndighets än arbetsmarknadskommissionens regi åren 1938—1941.

Månad	Hela antalet sysselsatta arbetslösa				d ä r a v f r å n							
					Göteborgs och Bohus län (utom Göteborgs stad)				Västernorrlands län			
	1938	1939	1940	1941	1938	1939	1940	1941	1938	1939	1940	1941
Januari	207	1,013	971	840	130	414	308	452	75	426	445	313
Februari	318	1,107	766	870	218	411	293	456	76	499	321	299
Mars	419	1,094	647	1,101	291	357	268	548	113	540	253	422
April	525	1,248	638	1,880	360	364	304	671	140	625	255	502
Maj	633	1,413	926	1,822	394	349	419	879	196	739	429	634
Juni	676	1,655	1,011	2,303	403	359	440	1,018	214	854	491	823
Juli	772	1,734	1,084	2,302	424	392	498	1,081	234	877	507	731
Augusti	850	1,903	1,051	2,023	437	406	534	1,055	277	913	443	514
September	866	1,622	1,059	1,719	409	340	607	898	357	773	385	420
Oktober	917	1,571	995	1,289	439	289	588	718	385	736	345	279
November	859	1,301	856	1,190	426	295	506	693	337	610	297	288
December	916	1,045	773	1,104	425	304	452	655	369	436	260	305
Årsmedeltal	663	1,392	898	1,495	363	357	435	760	231	669	369	461

I *tab. 19* meddelas uppgifter om antalet under åren 1938—1941 vid statliga beredskapsarbeten i annan myndighets än kommissionens regi sysselsatta hänvisade arbetslösa. Av skäl, som angivits här ovan (sid. 37) minskades arbetsstyrkorna under eftersommaren och hösten. Av tabellen framgår, att under år 1941 i medeltal 1,495 arbetslösa voro sysselsatta vid dessa arbeten. Av de sysselsatta voro i medeltal 1,221 eller 81.7 procent hemmahörande i Göteborgs och Bohus samt Västernorrlands län. Av samtliga sysselsatta voro 80.8 procent hänvisade från landskommuner; 93.1 procent voro försörjningspliktiga. Vid september månads utgång kunde av samtliga sysselsatta 72.3 procent utnyttja sin ordinarie bostad (dagkolonister).

Medeldagsförtjänsterna (inklusive indextillägg och semesterersättning) för vid statliga beredskapsarbeten i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi sysselsatta hänvisade arbetslösa under tiden juli 1940—december 1941 framgår av följande sammanställning ¹⁾.

¹⁾ I uppgifterna ingå samtliga arbeten utom Sandöbron.

År och månad	Kronor per 8-timmars arbetsdag	År och månad	Kronor per 8-timmars arbetsdag
1940.		1941.	
juli.....	10: 91	mars	10: 84
augusti.....	11: 14	april	11: 28
september	11: 17	maj	11: 80
oktober	10: 71	juni	12: 25
november	10: 82	juli.....	12: 24
december	10: 23	augusti.....	12: 10
		september	12: 60
1941.		oktober	12: 31
januari.....	10: 24	november	12: 37
februari	10: 55	december	12: 57

Vid en jämförelse med motsvarande uppgifter för kommissionens arbeten bör observeras, att de i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi utförda arbetena närmast äro jämförbara med kommissionens vägarbeten och att arbetsstyrkorna i väsentligt större utsträckning bestå av folk från orten, s. k. dagkolonister (jfr sid. 46). I fråga om sociala förmåner för arbetarna gäller detsamma som vid kommissionens arbeten (sid. 35).

Statskommunala beredskapsarbeten. Under år 1941 har statsbidrag beviljats till ett stort antal beredskapsarbeten för utförande i kommunal regi. Förteckning över dessa arbeten återfinnes i *bilagorna 6* och *7*, varjämte i *bilaga 6* även meddelas uppgifter om totalkostnader och statsbidrag för under tiden 1 juli 1933—31 december 1940 beviljade dylika arbeten. I *bilaga 8* meddelas vissa uppgifter om under 1941 avslutade statskommunala beredskapsarbeten. De under budgetåret 1940/41 beviljade arbetena voro kostnadsberäknade till 30.7 miljoner kronor och de under tiden 1 juli—31

Tab. 20. Antal arbetslösa sysselsatta vid statskommunala beredskapsarbeten åren 1938—1941.

M å n a d	1938	1939	1940	1 9 4 1		
				hänvisade från		Summa
				städer	landsbygd	
Januari	92	703	636	246	104	350
Februari	179	826	580	444	88	532
Mars	468	866	435	610	168	778
April	619	855	402	790	213	1,003
Maj	701	887	546	818	275	1,093
Juni	794	929	518	869	256	1,125
Juli	804	861	318	1,172	195	1,367
Augusti	797	735	318	1,115	182	1,297
September	798	814	255	999	236	1,235
Oktober	706	766	233	1,097	229	1,326
November	644	784	282	1,232	301	1,533
December	588	627	243	1,410	232	1,642
Årsmedeltal	599	804	397	900	207	1,107

december 1941 beviljade till 20.5 miljoner kronor. I dessa summor ingå även ökade kostnader för äldre arbeten, till vilka ytterligare statsbidrag beviljats av Kungl. Maj:t eller arbetsmarknadskommissionen.

Antalet vid statskommunala beredskapsarbeten sysselsatta arbetslösa under åren 1938—1941 framgår av *tab. 20*. Under år 1941 sysselsattes vid dessa arbeten i medeltal 1,107 arbetslösa mot 397 föregående år.

Av hela antalet sysselsatta voro 81.8 procent hänvisade från städer; 95.9 procent voro försörjningspliktiga.

Uppgifter om *medeldagsförtjänsterna* för vid statskommunala beredskapsarbeten sysselsatta hänvisade arbetslösa sammanställas från och med april månad 1941 av arbetsmarknadskommissionen. Förtjänsterna per 8-timmars dagsverke under tiden april—december 1941 framgå av följande sammanställning; i denna ingår dock endast arbeten beviljade av kommissionen och sålunda icke äldre arbeten beviljade av Kungl. Maj:t.

Månad	Stockholm med förorter, Göte- borg och Malmö	Övriga städer	Lands- bygden	Hela riket
April.....	15: 26	12: 43	9: 84	12: 78
Maj	15: 23	13: 04	10: 15	13: 43
Juni	15: 07	13: 31	10: 01	13: 66
Juli	16: 38	12: 86	10: 63	14: 47
Augusti	16: 19	13: 71	11: 71	15: 03
September	16: 20	14: 02	11: 69	14: 94
Oktober	16: 99	14: 82	12: 42	15: 50
November	16: 38	13: 76	12: 02	14: 65
December	18: 11	14: 62	12: 16	15: 81

I *bilaga 9* återgives en *sammanställning* per den 31 december 1941 av statliga beredskapsarbeten i annan myndighets än arbetsmarknadskommissionens regi samt statskommunala beredskapsarbeten, till vilka *medel beviljats under tiden 1 juli 1933—31 december 1941*. Sammanställningen utvisar att statsbidrag beviljats till 1,017 arbetsföretag, vilkas sammanlagda totalkostnader uppgå till 179.7 miljoner kronor. Av dessa ha av arbetslöshetsmedel beviljats statsbidrag med 101.2 miljoner kronor. Av de sammanlagda totalkostnaderna belöpa å materiel m. m. 99.2 miljoner kronor eller 55.2 procent och å arbetslöner 80.5 miljoner kronor eller 44.8 procent. Vid 1941 års utgång voro 200 företag, vilkas sammanlagda totalkostnader uppgå till 96.3 miljoner kronor, under utförande, varjämte 41 arbetsföretag å tillsammans 5.2 miljoner kronor beslutats men ej påbörjats.

*Statskommunala reservarbeten.*¹ Liksom under år 1940 sökte arbetslöshetskommittéerna under år 1941 i ringa utsträckning statsbidrag till statskommunala reservarbeten. Dylika arbeten anordnas numera endast för mindre konkurrensduglig arbetskraft. De beräknade kostnaderna för under åren 1938—1941 beviljade statskommunala reservarbeten framgå av *tab. 21*. I tabellen meddelas även uppgifter angående omfattningen av de statskommunala reservarbeten, som avsågo allmänna vägar.

¹ Statskommunala arkivarbeten se sid. 37.

Tab. 21. Beräknade kostnader för under åren 1938—1941 beviljade statskommunala reservarbeten. Kronor.

Månad	1938		1939		1940		1941	
	Samtliga kostnader	därav för allmänna vägar	Samtliga kostnader	därav för allmänna vägar	Samtliga kostnader	därav för allmänna vägar	Samtliga kostnader	därav för allmänna vägar
Januari....	84,700	7,200	405,200	96,000	82,800	—	32,200	25,300
Februari ..	459,015	22,190	295,800	—	121,000	22,100	88,800	88,800
Mars	203,300	8,800	296,230	44,150	4,975	—	30,680	—
April	224,810	—	454,380	73,500	25,400	—	38,000	—
Maj	67,950	24,400	145,400	103,900	7,000	—	21,100	—
Juni	74,000	32,000	55,560	22,900	153,500	153,500	28,000	—
Juli	137,700	2,500	28,645	—	—	—	16,300	—
Augusti ..	110,970	25,570	38,140	—	27,700	—	42,200	—
September	112,965	—	45,325	—	7,365	—	14,700	—
Oktober ..	126,175	7,000	55,152	14,652	85,550	—	229,775	1,100
November	155,450	82,100	147,700	22,200	83,200	19,500	15,000	—
December	520,600	5,100	77,425	—	—	—	—	—
Summa	2,277,635	216,860	2,044,957	377,302	598,490	195,100	556,755	115,200

Kostnaderna för andra under år 1941 beviljade statskommunala reservarbeten än sådana, som avse allmänna vägar, ha beräknats uppgå till 441,555 kronor. Av ifrågavarande belopp utgör 266,765 kronor arbetskostnader och 174,790 kronor övriga kostnader.

I tab. 22 meddelas uppgifter om antalet vid statskommunala reservarbeten sysselsatta arbetslösa under åren 1932—1941. I genomsnitt sysselsattes under år 1941 endast 149 arbetslösa vid dessa arbeten. Av arbetarna vid de statskommunala reservarbetena voro 54.4 procent hänvisade från städer; 85.8 procent voro familjeförsörjare.

Tab. 22. Antal arbetslösa, sysselsatta vid statskommunala reservarbeten (inkl. statskommunala arkivarbeten) åren 1932—1941.

Årsmedeltal	Städer	Lands- bygd	Hela riket	därav i städer %	1941	Städer	Lands- bygd	Hela riket	därav i städer %
1932	2,554	3,077	5,631	45.4	Januari	79	43	122	64.8
1933	4,649	6,827	11,476	40.5	Februari ..	38	65	103	36.9
1934	5,581	10,142	15,723	35.5	Mars	46	54	100	46.0
					April	81	37	118	68.6
1935	3,859	5,716	9,575	40.3	Maj	76	71	147	51.7
1936	2,188	2,403	4,591	47.7	Juni	78	91	169	46.2
1937	1,114	975	2,089	53.3	Juli	91	112	203	44.8
					Augusti	70	120	190	36.8
1938	663	645	1,308	50.7	September..	77	104	181	42.5
1939	414	426	840	49.3	Oktober	72	80	152	47.4
1940	106	114	220	48.2	November ..	136	20	156	87.2
1941	81	68	149	54.4	December ..	129	13	142	90.8

Antalet kommuner, som under år 1941 hade arbetslösa sysselsatta vid statskommunala reservarbeten uppgick i medeltal till 12, varav 5 städer och 7 landskommuner.

**Tab. 23. Medeldagsförtjänster vid statskommunala reservarbeten åren 1932—1941.
Kronor per 8-timmars dagsverke.**

A) Hela riket.

Månad	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941
Januari	5: 12	4: 69	5: 43	5: 21	5: 63	6: 33	6: 38	6: 79	6: 85	7: 64
Februari	5: 11	4: 56	5: 51	5: 25	5: 71	6: 38	6: 58	7: 13	6: 84	7: 47
Mars	4: 99	4: 80	5: 41	5: 32	5: 77	6: 49	6: 55	7: 19	7: 12	7: 21
April	4: 92	4: 64	5: 42	5: 40	5: 83	6: 64	6: 55	7: 25	6: 93	7: 46
Maj	5: 21	4: 74	5: 22	5: 66	5: 93	6: 87	6: 63	7: 02	7: 40	7: 65
Juni	4: 96	4: 65	5: 15	5: 59	5: 88	6: 79	6: 81	7: 17	7: 69	7: 71
Juli	5: 17	5: 04	5: 13	5: 59	5: 88	6: 72	7: 07	7: 13	7: 63	7: 70
Augusti	4: 65	5: 24	5: 13	5: 72	5: 92	6: 97	7: 07	7: 21	7: 94	7: 66
September	4: 57	5: 29	5: 15	5: 69	5: 93	6: 80	7: 25	7: 13	8: 05	7: 95
Oktober	4: 51	5: 30	5: 13	5: 61	5: 94	6: 90	7: 24	6: 82	8: 22	8: 27
November	4: 54	5: 33	5: 23	5: 61	5: 99	6: 71	7: 28	6: 90	8: 09	8: 46
December	4: 71	5: 63	5: 33	5: 69	6: 03	6: 42	7: 06	7: 04	7: 95	8: 18

B) Fördelning på städer och landsbygd åren 1936—1941.

Månad	Städer						Landsbygd					
	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1936	1937	1938	1939	1940	1941
Januari	6: 65	7: 31	7: 07	7: 70	7: 57	8: 26	4: 65	5: 10	5: 60	5: 99	6: 21	6: 23
Februari	6: 78	7: 23	7: 38	7: 88	7: 52	8: 23	4: 69	5: 28	5: 57	6: 21	6: 01	6: 28
Mars	6: 80	7: 39	7: 20	7: 80	7: 97	8: 01	4: 78	5: 35	5: 66	6: 48	6: 23	6: 64
April	6: 83	7: 57	7: 14	7: 79	7: 58	8: 02	4: 77	5: 49	5: 70	6: 60	6: 53	6: 47
Maj	7: 01	7: 84	7: 33	7: 70	7: 89	8: 12	4: 83	5: 66	5: 72	6: 44	6: 85	6: 87
Juni	7: 05	7: 82	7: 48	8: 45	8: 56	8: 17	4: 97	5: 74	6: 03	6: 24	6: 80	7: 38
Juli	7: 01	7: 57	7: 92	8: 04	8: 55	7: 96	5: 10	5: 94	6: 30	6: 36	6: 97	7: 48
Augusti	7: 06	7: 47	7: 97	8: 10	8: 95	7: 80	5: 13	6: 49	6: 45	6: 38	7: 15	7: 58
September	7: 03	7: 77	8: 10	8: 05	9: 23	8: 28	5: 18	5: 90	6: 62	6: 45	7: 22	7: 72
Oktober	7: 09	7: 60	8: 11	7: 61	9: 25	8: 74	5: 28	6: 20	6: 49	6: 45	7: 31	7: 87
November	7: 02	7: 49	8: 13	7: 69	8: 94	9: 08	5: 23	5: 95	6: 40	6: 40	7: 16	7: 55
December	7: 13	7: 10	7: 84	7: 60	8: 55	8: 34	4: 92	5: 72	6: 18	6: 41	6: 91	7: 10

**Tab. 24. Antal arbetslösa sysselsatta vid kommunala hjälparbeten utan statsbidrag
åren 1932—1941.**

Årsmedeltal	Städer	Lands- bygd	Hela riket	1941	Städer	Lands- bygd	Hela riket
1932	3,250	7,838	11,088	Januari	1,229	806	2,035
1933	2,992	10,214	13,206	Februari	1,476	895	2,371
1934	1,104	4,697	5,801	Mars	1,376	862	2,238
1935	913	2,529	3,442	April	1,125	648	1,773
1936	1,023	1,384	2,407	Maj	930	465	1,395
1937	990	537	1,527	Juni	665	429	1,094
1938	928	590	1,518	Juli	431	416	847
1939	867	883	1,750	Augusti	435	383	818
1940	691	371	1,062	September	397	418	815
1941	782	524	1,306	Oktober	401	251	652
				November	486	315	801
				December	430	400	830

Tab. 25. Arbetslinjens omfattning åren 1932—1941.

Månad	Antal sysselsatta									
	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941
<i>Statliga arbeten</i>										
Januari	12,099	16,253	18,598	19,190	11,348	7,818	2,806	2,894	2,285	2,995
Februari	14,015	17,275	20,667	19,232	11,088	7,862	3,004	3,134	1,963	3,402
Mars	14,245	17,933	21,826	19,392	10,171	6,740	2,856	2,884	1,640	3,454
April	13,879	18,504	21,935	17,345	9,140	5,659	2,282	2,489	1,366	4,223
Maj	14,308	20,541	23,029	18,878	10,578	4,147	2,709	2,903	1,458	5,326
Juni	15,172	22,175	25,488	20,398	10,453	3,510	2,565	3,418	1,497	6,610
Juli	15,648	23,707	26,756	18,215	9,299	3,027	2,416	3,267	1,727	6,438
Augusti	15,865	23,683	26,816	16,288	8,184	2,680	2,523	3,267	2,303	5,484
September	16,254	22,934	25,014	14,356	7,479	2,302	2,537	2,868	2,639	4,031
Oktober	16,055	20,676	23,639	13,320	7,001	2,139	2,647	2,865	2,775	3,424
November	15,713	17,691	20,045	13,181	7,424	2,444	2,635	2,664	2,862	3,228
December	14,590	16,374	18,401	11,389	6,648	2,212	2,386	2,180	2,218	2,929
<i>Statskommunala arbeten</i>										
Januari	3,016	8,483	13,879	12,221	6,417	3,047	1,727	1,699	1,047	472
Februari	4,018	9,684	16,199	12,662	6,209	3,132	1,828	2,055	878	635
Mars	4,516	10,945	17,277	12,851	5,865	3,005	2,089	2,271	648	878
April	4,863	10,476	17,277	11,780	5,631	2,775	2,318	2,084	540	1,121
Maj	4,900	10,754	18,165	10,843	5,655	2,242	2,253	1,974	742	1,240
Juni	5,645	11,852	18,477	10,168	4,940	2,017	2,216	1,833	732	1,294
Juli	5,346	10,998	17,075	9,132	4,223	1,643	1,951	1,535	515	1,570
Augusti	5,232	11,367	16,037	8,325	3,438	1,394	1,821	1,359	513	1,487
September	6,150	12,139	14,362	7,232	3,302	1,387	1,808	1,358	436	1,416
Oktober	7,418	14,564	14,187	6,626	3,181	1,449	1,832	1,220	459	1,478
November	7,975	14,207	13,005	6,845	3,090	1,476	1,654	1,279	503	1,689
December	8,494	12,241	12,739	6,207	3,134	1,507	1,885	1,070	394	1,784
<i>Kommunala arbeten</i>										
Januari	11,530	16,785	10,546	5,318	3,885	2,885	1,993	2,992	1,335	2,035
Februari	13,934	18,597	10,390	5,543	3,709	2,751	2,167	3,488	1,404	2,371
Mars	11,384	17,037	8,316	4,674	3,468	2,276	2,064	3,139	1,386	2,238
April	10,384	13,298	6,028	3,455	2,672	1,790	1,648	2,360	1,041	1,773
Maj	9,405	12,113	4,915	2,813	2,164	1,417	1,337	1,489	724	1,395
Juni	9,609	12,062	4,500	2,697	1,929	1,098	1,092	1,347	589	1,094
Juli	9,692	12,625	4,376	2,200	1,734	863	1,077	1,015	661	847
Augusti	10,080	12,918	4,048	2,551	1,673	832	965	896	669	818
September	10,127	11,916	3,871	2,759	1,575	875	980	844	814	815
Oktober	10,744	11,559	3,995	2,833	1,702	989	1,188	964	1,021	652
November	12,689	10,326	4,444	3,301	2,220	1,255	1,672	1,192	1,575	801
December	13,481	9,237	4,179	3,154	2,152	1,268	2,027	1,277	1,523	830
<i>Summa</i>										
Januari	26,645	41,521	43,023	36,729	21,650	13,750	6,526	7,585	4,667	5,502
Februari	31,967	45,556	47,256	37,437	21,006	13,745	6,999	8,677	4,245	6,408
Mars	30,145	45,915	47,419	36,917	19,504	12,021	7,009	8,294	3,674	6,570
April	29,126	42,278	45,240	32,580	17,443	10,224	6,248	6,933	2,947	7,117
Maj	28,613	43,408	46,109	32,534	18,397	7,806	6,299	6,366	2,924	7,961
Juni	30,426	46,089	48,465	33,263	17,322	6,625	5,873	6,598	2,818	8,998
Juli	30,686	47,330	48,207	29,547	15,256	5,533	5,444	5,817	2,903	8,855
Augusti	31,177	47,968	46,901	27,164	13,295	4,906	5,309	5,522	3,485	7,789
September	32,531	46,989	43,247	24,347	12,356	4,564	5,325	5,070	3,889	6,262
Oktober	34,217	46,799	41,821	22,779	11,884	4,577	5,667	5,049	4,255	5,554
November	36,377	42,224	37,494	23,327	12,734	5,205	5,961	5,135	4,940	5,718
December	36,565	37,852	35,319	20,750	11,934	4,987	5,798	4,527	4,135	5,543

Medeldagsförtjänsterna vid de statskommunala reservarbetena under åren 1932—1941 redovisas i *tab. 23*. Med hänsyn till att ett flertal statskommunala reservarbeten i motsats till statliga arbeten varit belägna i städer med förhållandevis hög reservarbetslön, meddelas förutom medeltal för hela riket även medeltal för städer och landsbygd var för sig.

Kommunala hjälparbeten utan statsbidrag. Antalet arbetslösa sysselsatta vid kommunala hjälparbeten utan statsbidrag åren 1932—1941 framgår av *tab. 24*. Vid dylika arbeten sysselsattes under år 1941 i genomsnitt 1,306 arbetslösa. Av de sysselsatta voro 782 eller 59.9 procent hemmahörande i städer; 84.0 procent voro försörjningspliktiga.

Sammanfattande uppgifter lämnas i *tab. 25* om *arbetslinjens* omfattning under varje månad åren 1932—1941 och i *tab. 26* om dess omfattning inom olika geografiska områden under samma år. Av samtliga arbetslösa, som erhållit hjälp i form av arbete voro under 1941 i medeltal 62.6 procent sysselsatta vid statliga arbeten, 18.3 procent vid statskommunala arbeten och 19.1 procent vid kommunala arbeten utan statsbidrag. Av hela antalet hjälpsökande voro under år 1941 i medeltal 30.9 procent hjälpta enligt arbetslinjen. I storstäderna voro endast 17.3 procent hjälpta enligt denna hjälpform mot 36.8 respektive 45.7 procent i övriga städer och landskommuner.

**Tab. 26. Arbetslinjens omfattning inom olika geografiska områden
åren 1932—1941.**

År Månad	Antal hjälpta				Hjälpta i % av hjälpsökande			
	Stor- städer	Övriga städer	Lands- bygd	Hela riket	Stor- städer	Övriga städer	Lands- bygd	Hela riket
Årmedeltal.								
1932	2,435	6,023	23,082	31,540	15.0	31.2	29.5	27.7
1933	1,902	8,356	34,236	44,494	7.8	28.4	31.6	27.1
1934	2,849	8,536	32,823	44,208	14.1	40.3	44.7	38.5
1935	3,639	6,229	19,913	29,781	35.7	50.2	51.1	48.4
1936	2,283	4,052	9,730	16,065	32.5	45.7	49.4	45.1
1937	1,392	2,609	3,828	7,829	33.2	43.0	48.2	43.0
1938	686	2,063	3,289	6,038	20.9	38.5	43.6	37.3
1939	456	1,659	4,183	6,298	17.6	38.7	39.2	35.9
1940	531	1,023	2,186	3,740	9.7	31.8	46.9	28.0
1941	1,735	1,833	3,288	6,856	17.3	36.8	45.7	30.9
1941								
Januari	800	2,128	2,574	5,502	5.9	28.2	27.5	18.0
Februari	912	2,526	2,970	6,408	6.0	28.8	27.1	18.4
Mars	817	2,547	3,206	6,570	5.6	31.2	29.0	19.5
April	1,193	2,504	3,420	7,117	9.2	37.2	31.6	23.3
Maj	1,838	2,258	3,865	7,961	15.8	47.3	45.7	32.0
Juni	2,452	1,864	4,682	8,998	25.4	52.0	63.0	43.6
Juli	2,670	1,746	4,439	8,855	35.4	59.2	77.8	54.6
Augusti	2,455	1,549	3,785	7,789	34.0	53.1	77.8	52.0
September	1,988	1,227	3,047	6,262	30.9	44.6	74.6	47.2
Oktober	1,906	1,138	2,510	5,554	32.6	40.8	63.6	44.0
November	1,907	1,279	2,532	5,718	28.2	34.4	58.9	38.7
December	1,888	1,233	2,422	5,543	20.8	24.2	44.7	28.3

En jämförelse mellan *hänvisningsförhållandena* under 1941 vid olika slag av arbeten lämnar följande resultat.

	Av samtliga hänvisade voro i medeltal %		
	från städer	från landskommuner	försörjningspliktiga
Statliga arbeten			
a) i arbetsmarknadskommissionens regi ..	54.8	45.7	59.8
b) i annan myndighets regi	19.2	80.8	93.1
Statskommunala beredskapsarbeten	81.8	18.7	95.9
Statskommunala reservarbeten	54.4	45.6	85.8
Kommunala hjälparbeten utan statsbidrag ..	59.9	40.1	84.0

Vid utgången av september månad 1941 voro vid statliga beredskapsarbeten av samtliga hänvisade vid arbetsmarknadskommissionens arbeten 34.8 procent och vid arbeten i annan myndighets regi 72.3 procent dagkolonister, d. v. s. att de kunde bo i sin ordinarie bostad.

Understödslinjen.

Dagunderstöd. Dagunderstödsverksamhetens omfattning under åren 1937—1941 framgår av *tab. 27*, vari angives det antal kommuner, som haft sådan verksamhet, samt *tab. 28*, vari lämnas uppgifter om antalet dagunderstödda arbetslösa vid utgången av varje månad nämnda år. I denna redovisning har hänsyn icke tagits till dagunderstödda deltagare i beredskapskurser eller i av arbetslöshetskommittéer anordnade kurser.

Liksom under nästföregående år var dagunderstödsverksamheten under 1941 begränsad till ett mindre antal kommuner. Antalet dagunderstödda var dock betydligt högre än under något av åren 1937—1940. Under månaderna januari—april 1941 voro i genomsnitt cirka 15,000 arbetslösa hjälpta genom dagunderstöd, vilket sammanhänger med den starka ökningen i arbetslösheten under årets första månader och svårigheterna att under vintern i mera avsevärd grad utöka sysselsättningen vid beredskapsarbeten. Under

Tab. 27. Antal kommuner, som bedrivit dagunderstödsverksamhet åren 1937—1941.

Månad	Städer					Landsbygd					Hela riket				
	1937	1938	1939	1940	1941	1937	1938	1939	1940	1941	1937	1938	1939	1940	1941
Januari ..	19	19	19	19	25	31	30	54	30	33	50	49	73	49	58
Februari ..	22	21	23	20	29	32	29	56	28	40	54	50	79	48	69
Mars	21	20	21	21	31	31	26	60	29	50	52	46	81	50	81
April	15	14	17	16	29	22	18	51	20	48	37	32	68	36	77
Maj	6	9	10	7	22	6	8	28	7	28	12	17	38	14	50
Juni	—	8	3	5	20	2	5	4	6	16	2	13	7	11	36
Juli	—	—	—	6	14	—	4	—	5	14	—	4	—	11	28
Augusti ..	—	—	—	5	11	—	5	—	5	11	—	5	—	10	22
September	—	—	—	5	11	—	6	—	8	11	—	6	—	13	22
Oktober ..	—	5	5	9	13	3	8	5	12	12	3	13	10	21	25
November	6	10	10	14	14	12	19	12	22	13	18	29	22	36	27
December	12	16	14	19	21	30	38	29	29	25	42	54	43	48	46

Tab. 28. Antal dagunderstödda (ej kursdeltagare) åren 1937—1941.

Månad	Städer					Landsbygd					Hela riket				
	1937	1938	1939	1940	1941	1937	1938	1939	1940	1941	1937	1938	1939	1940	1941
Jan. . .	3,274	2,457	2,499	1,781	11,616	2,223	2,268	3,707	1,492	2,473	5,497	4,725	6,206	3,273	14,089
Febr. . .	3,711	2,664	2,928	1,982	14,129	2,362	2,321	4,057	1,441	3,209	6,073	4,985	6,985	3,423	17,338
Mars . .	3,313	2,471	2,783	2,047	13,914	2,461	2,221	4,245	1,446	3,455	5,774	4,692	7,028	3,493	17,369
April. .	1,677	1,747	2,004	1,580	11,709	1,888	1,535	3,843	1,096	3,579	3,565	3,282	5,847	2,676	15,288
Maj . .	863	758	870	1,030	8,866	643	614	1,571	249	1,963	1,506	1,372	2,441	1,279	10,829
Juni . .	—	475	219	898	5,901	140	335	310	95	776	140	810	529	993	6,677
Juli . .	—	—	—	947	3,807	—	220	—	62	333	—	220	—	1,009	4,140
Aug. . .	—	—	—	1,446	3,108	—	265	—	86	208	—	265	—	1,532	3,316
Sept. . .	—	—	—	2,524	3,010	—	304	—	170	191	—	304	—	2,694	3,201
Okt. . .	—	595	652	5,394	2,249	167	473	190	308	178	167	1,068	842	5,702	2,427
Nov. . .	714	1,088	1,197	7,513	2,844	570	1,058	614	817	279	1,284	2,146	1,811	8,330	3,123
Dec. . .	1,608	2,023	1,632	9,291	6,066	1,643	2,543	1,298	1,474	908	3,251	4,566	2,930	10,765	6,974

senare hälften av året nedgick antalet dagunderstödda väsentligt och vid november och december månaders utgång voro endast respektive 3,123 och 6,974 arbetslösa hjälpta genom dagunderstöd mot respektive 8,330 och 10,765 vid motsvarande tidpunkter föregående år. Vid bedömningen av dessa siffror bör man också hålla i minnet, att det relativa antalet arbetslösa över 50 år under år 1941 var högre än de föregående åren. Vid slutet av åren 1939, 1940 och 1941 utgjorde det respektive 26.3, 29.0 och 39.3 procent. I fråga om ålderns inverkan på hjälpens utformning hänvisas dessutom till uttalanden å sid. 60 f.

Dagunderstödsverksamheten var under året till största delen lokaliserad till de större städerna samt till kommuner i Göteborgs och Bohus samt Västernorrlands län.

I genomsnitt för hela riket uppgick under år 1941 dagunderstödet till 3 kronor 49 öre mot 3 kronor 26 öre föregående år. Dessa uppgifter avse dagunderstödd huvudperson, i regel familjeförsörjare.

Hyreshjälp. Den omfattning, vari hyreshjälpverksamhet bedrevs under tiden oktober 1940—september 1941, framgår av tab. 29. Redovisning lämnas i denna tabell även av antalet personer med hyreshjälp i procent av antalet tdagunderstödda. På grund av redovisningssvårigheter har därvid Stockholms stad ej kunnat medtagas.

I städerna utgavs hyreshjälp till 39.2 procent och i landskommunerna till 21.1 procent av de dagunderstödda mot 58.9 procent respektive 39.3 procent år 1940.

Från och med år 1941 kan hyreshjälp — som tidigare endast kunnat ifrågakomma för familjeförsörjare — även utgå till icke försörjningspliktiga arbetslösa, som uppbära dagunderstöd, dock med högst hälften av det belopp, som kunnat ifrågakomma för familjeförsörjare.

I underdånig skrivelse den 2 maj 1941 påtalade arbetsmarknadskommisionen en olägenhet för de storstadsarbetslösa, vilka hänvisats till beredskapsarbeten i landsorten, nämligen den, att deras inkomster i några fall

Tab. 29. Hyreshjälpsverksamhetens omfattning oktober 1940—september 1941.

År månad	Antal kommuner, som bedrivit hyreshjälps- verksamhet			Antal arbetslösa, som erhållit hyreshjälp			Hjälpta med hyreshjälp i % av hela antalet dagunderstödda		
	Städer	Lands- bygd	Hela riket	Städer	Lands- bygd	Hela riket	Städer ¹	Lands- bygd	Hela ¹
1940									
Oktober	6	3	9	3,074	68	3,142	49.2	17.9	46.9
November	11	6	17	4,339	146	4,485	52.6	10.2	41.8
December	13	9	22	5,181	307	5,488	52.6	12.2	41.8
1941									
Januari	16	15	31	7,726	730	8,456	25.4	15.9	23.7
Februari	21	15	36	10,856	1,001	11,857	42.6	19.7	37.3
Mars	20	18	38	11,096	1,219	12,315	60.8	26.2	50.8
April	21	22	43	10,025	1,610	11,635	26.0	27.3	26.3
Maj	16	18	34	8,193	1,330	9,523	66.0	23.0	47.4
Juni	13	11	24	5,995	516	6,511	30.2	24.1	29.3
Juli	11	9	20	3,512	211	3,723	41.6	22.2	38.9
Augusti	9	7	16	2,423	129	2,552	32.8	35.2	33.0
September	9	8	17	2,566	107	2,673	37.4	39.7	37.5

¹ Förutom Stockholms stad.

blivit så låga, att deras familjer knappast kunde erhålla en nödortförlig försörjning. Departementschefen uttalade i anslutning härtill (prop. 1941: 285, sid. 48) som sin uppfattning, att de påtalade förhållandena borde bli föremål för en skyndsam undersökning inom arbetsmarknadskommissionen. Innan resultatet av denna undersökning föreläge, ansåge sig departementschefen icke kunna taga ställning till ärendet. Han vågade emellertid hysa den förhoppningen, att det skulle visa sig möjligt att hänvisa familjeförsörjare till sådana arbeten som åtminstone gäve lika höga inkomster som den tidigare tillämpade reservarbetslinjen, kompletterad med ortstillägg, skulle ha givit.

Kommissionen fann snart, att det vore förenat med stora svårigheter och olägenheter att utvälja och igångsätta lämpliga arbetsföretag, som gjorde det möjligt att familjeförsörjare genomgående hänvisades till arbeten med sådana förtjänstmöjligheter, att svårigheterna därigenom eliminerades. Såsom ett led i den fortsatta undersökningen, har kommissionen därför ansett sig böra försöksvis tillämpa ett system med hyreshjälp till familjeförsörjare, som hänvisats till beredskapsarbete på sådant avstånd från hemorten, att det förhindrar användandet av familjebostaden. Detta system har tillämpats sedan den 1 juli 1941 på villkor bland annat, att hyreshjälp må utgivas endast till personer, som ha försörjningsplikt mot hustru eller hemmavarande minderåriga barn, och att hyreshjälp utbetalas för varje månadsskifte under vilket den hänvisade befinner sig vid beredskapsarbetet. I tillämpliga delar gäller i övrigt vad som är föreskrivet angående hyreshjälp i samband med dagunderstöd. Tillstånd för kommun att utgiva hyreshjälp till beredskapsarbetare avser endast arbetare sysselsatta vid viss, i delgivningsbrev eller eljest av kommissionen angiven arbetsplats. Sådant medgivande har lämnats stä-

Tab. 30. Antal arbetslösa, som erhållit kommunalt understöd åren 1937—1941.

Månad	Städer					Landsbygd					Hela riket				
	1937	1938	1939	1940	1941	1937	1938	1939	1940	1941	1937	1938	1939	1940	1941
Januari ..	2,904	2,933	2,427	1,840	621	529	364	626	245	400	3,433	3,297	3,053	2,085	1,021
Februari ..	2,456	3,269	2,418	2,402	568	663	311	540	180	343	3,119	3,580	2,958	2,582	911
Mars	2,013	2,800	2,128	2,621	527	571	227	377	193	274	2,584	3,027	2,505	2,814	801
April	1,938	2,430	1,670	1,270	371	437	205	353	127	303	2,375	2,635	2,023	1,397	674
Maj	1,953	1,964	881	871	342	299	136	246	50	161	2,252	2,100	1,127	921	503
Juni	1,712	1,724	717	1,018	212	142	83	122	39	82	1,854	1,807	839	1,057	294
Juli	1,512	1,731	714	1,327	156	118	76	62	52	43	1,630	1,807	776	1,379	199
Augusti ..	1,389	1,387	557	1,799	152	99	59	39	68	39	1,488	1,446	596	1,867	191
September	1,567	1,335	720	1,732	132	152	80	63	75	48	1,719	1,415	783	1,807	180
Oktober ..	2,017	1,244	714	713	139	222	135	120	104	67	2,239	1,379	834	817	206
November	2,568	1,702	1,184	664	237	258	223	182	175	126	2,826	1,925	1,366	839	363
December	2,695	2,127	1,469	743	397	369	484	219	291	186	3,064	2,611	1,688	1,034	583

dena Stockholm, Sundbyberg, Norrköping, Hälsingborg, Malmö, Halmstad, Göteborg och Mölndal samt vissa förortskommuner till Stockholm, nämligen Huddinge, Sollentuna, Solna och Spånga.

Tillståndet har begränsats till arbetsplatser med en timlön av omkring 1 krona eller därunder.

Kommunalt understöd. Antalet genom kommunal understödsverksamhet (sålunda utan statsbidrag) hjälpta under åren 1937—1941 angives i tab. 30. Av tabellen framgår, att den kommunala understödsverksamheten under år 1941 var av betydligt mindre omfattning än 1940. I medeltal åtnjoto under året 494 arbetslösa kommunalt understöd mot 1,550 föregående år.

Utbildningshjälp. Av deltagarna vid kommissionens beredskapskurser för omskolning och utbildning av tempoarbetare för verkstadsindustrin, för vilka kurser särskild redogörelse lämnats här ovan (sid. 20 ff.), voro större delen anmälda hos arbetslöshetskommittéerna och åtnjoto hjälp i form av dagunderstöd eller bidrag till inackorderingskostnaderna. Vid 1941 års utgång åtnjoto sålunda 673 elever eller 63.3 procent av samtliga arbetslöshetshjälp.

Till följd av det ringa antalet hjälpsökande i ungdomsåldrarna har den för hjälp åt ungdomsarbetslösa särskilt avsedda verksamheten under år 1941 bedrivits i mycket begränsad omfattning. Hjälpåtgärderna ha huvudsakligen anordnats i form av *frivillig arbetstjänst* (statligt arbetsläger). Några ungdomsreservarbeten ha icke förekommit under året. Kursverksamhet för arbetslös ungdom förekom endast under senare delen av året, då 3 kurser i teoretiska och praktiska ämnen anordnades i Göteborg för sammanlagt omkring 75 deltagare samt en maskinskrivningskurs i Stockholm för cirka 30 deltagare.

Vid ingången av år 1941 pågick frivillig arbetstjänst vid ett statligt arbetsläger i Vännäs, Västerbottens län, med 75 elevplatser. Yrkesutbildning bedrevs där i en av Västerbottens läns landsting uppförd verkstadsskolebyggnad, varvid eleverna voro fördelade på två yrkesavdelningar för meka-

niker samt en avdelning vardera för utbildning av smeder, byggnads- och inredningssnickare samt kockar. Eleverna voro förlagda i internat. Utbildningen bedrevs efter förebild av skolöverstyrelsens undervisningsplaner för tvååriga verkstadsskolor.

I tab. 31 lämnas en sammanställning av den statliga och statsunderstödda utbildningshjälpens omfattning under åren 1934—1941.

**Tab. 31. Den statliga och statsunderstödda utbildningshjälpens omfattning
Åren 1934—1941.**

År månad	Antal deltagare i frivillig arbetstjänst	Antal sysselsatta i ungdoms- reservarbeten	Antal kurs- deltagare ¹	Summa
Årsmedeltal				
1934	777	5	2,179	2,961
1935	769	92	801	1,662
1936	364	250	306	920
1937	210	75	17	302
1938	170	35	36	241
1939	132	39	65	236
1940	50	6	390	446
1941	62	—	845	907
1941				
Januari	61	—	891	952
Februari	62	—	997	1,059
Mars	61	—	974	1,035
April	64	—	903	967
Maj	62	—	902	964
Juni	55	—	851	906
Juli	58	—	753	811
Augusti	63	—	807	870
September	62	—	770	832
Oktober	64	—	718	782
November	67	—	797	864
December	64	—	772	836

¹ Häre ingå endast kursdeltagare, som åtnjutit statlig arbetslöshetshjälp. Elever vid verkstadsskolor för arbetslös ungdom ingå sålunda ej och av eleverna vid beredskapskurser endast de, som åtnjöt dagunderstöd eller bidrag till inackorderingskostnaderna.

Sammanfattande uppgifter rörande understödslinjen återfinnas i tab. 32. Denna tabell innefattar (i olikhet mot tab. 28) även antalet understödda personer, som erhållit dagunderstöd i samband med kursverksamhet. Av samtliga arbetslösa, som erhållit hjälp enligt understödslinjen, åtnjöt i medeltal under 1941 95.1 procent dagunderstöd och 4.9 procent kommunalt understöd utan statsbidrag.

I detta sammanhang kan nämnas att under senare delen av 1941 i mycket begränsad omfattning anordnats kurser för personer med korttidsarbete, företrädesvis kvinnor. Kursdeltagarna voro (jfr sid. 63) icke anmälda som hjälpsökande arbetslösa.

Tab. 32. Understödslinjens omfattning åren 1932—1941.

Månad	Antal understödstagare ¹									
	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941
<i>Dagunderstöd</i>										
Januari	16,740	43,110	60,604	17,849	11,824	5,497	4,752	6,254	3,301	14,980
Februari	21,481	52,909	58,254	19,350	14,131	6,130	4,996	7,090	3,465	18,335
Mars	25,003	58,135	57,430	17,999	13,823	5,849	4,707	7,204	3,538	18,343
April	26,452	56,791	45,041	13,503	10,104	3,606	3,282	5,970	2,692	16,191
Maj	23,476	44,701	31,605	5,038	3,181	1,506	1,418	2,505	1,481	11,731
Juni	15,640	37,271	20,846	497	567	140	858	566	1,347	7,528
Juli	15,819	39,105	13,699	774	45	—	267	34	1,533	4,893
Augusti	16,841	37,490	9,710	509	33	—	313	32	2,124	4,123
September	17,192	40,841	7,585	381	—	—	353	26	3,289	3,971
Oktober	22,275	47,198	8,175	997	172	167	1,115	871	6,241	3,145
November	23,269	50,842	11,040	3,653	1,998	1,300	2,194	1,842	9,009	3,920
December	35,475	57,001	15,617	8,039	4,241	3,266	4,614	2,960	11,515	7,746
<i>Kommunalt understöd</i>										
Januari	7,292	20,213	13,087	5,959	4,799	3,433	3,297	3,053	2,085	1,021
Februari	8,063	21,385	13,011	5,134	5,393	3,119	3,580	2,958	2,582	911
Mars	7,047	19,381	9,745	4,153	4,744	2,584	3,027	2,505	2,814	801
April	5,163	15,622	8,006	3,730	4,350	2,375	2,635	2,023	1,397	674
Maj	4,948	12,722	5,186	2,875	2,566	2,252	2,100	1,127	921	503
Juni	5,064	10,165	3,699	1,943	1,828	1,854	1,807	839	1,057	294
Juli	4,510	9,493	2,890	1,631	1,569	1,630	1,807	776	1,379	199
Augusti	4,799	9,819	2,633	1,991	1,758	1,488	1,446	596	1,867	191
September	5,159	9,445	2,600	2,342	2,108	1,719	1,415	783	1,807	180
Oktober	5,897	8,746	2,618	3,769	2,667	2,239	1,379	834	817	206
November	7,688	11,012	4,135	4,309	2,816	2,826	1,925	1,366	839	363
December	10,238	14,079	5,443	4,439	3,441	3,064	2,611	1,688	1,034	583
<i>Summa</i>										
Januari	24,032	63,323	73,691	23,808	16,623	8,930	8,049	9,307	5,386	16,001
Februari	29,544	74,294	71,265	24,484	19,524	9,249	8,576	10,048	6,047	19,246
Mars	32,050	77,516	67,175	22,152	18,567	8,433	7,734	9,709	6,352	19,144
April	31,615	72,413	53,047	17,233	14,454	5,981	5,917	7,993	4,089	16,865
Maj	28,424	57,423	36,791	7,913	5,747	3,758	3,518	3,632	2,402	12,234
Juni	20,704	47,436	24,545	2,440	2,395	1,994	2,665	1,405	2,404	7,822
Juli	20,329	48,598	16,589	2,405	1,614	1,630	2,074	810	2,912	5,092
Augusti	21,640	47,309	12,343	2,500	1,791	1,488	1,759	628	3,991	4,314
September	22,351	50,286	10,185	2,723	2,108	1,719	1,768	809	5,096	4,151
Oktober	28,172	55,944	10,793	4,766	2,839	2,406	2,494	1,705	7,058	3,351
November	35,957	61,854	15,175	7,962	4,814	4,126	4,119	3,208	9,848	4,283
December	45,713	71,080	21,060	12,478	7,682	6,330	7,225	4,648	12,549	8,329
<i>Ärsmedel</i>										
Dagunderstöd	22,055	47,116	28,300	7,382	5,010	2,288	2,406	2,946	4,128	9,575
Kommunalt understöd	6,323	13,507	6,088	3,523	3,170	2,382	2,252	1,546	1,550	494
Summa	28,378	60,623	34,388	10,905	8,180	4,670	4,658	4,492	5,678	10,069

¹ Kursdeltagare medräknade.

Hjälpverksamhetens totala omfattning.

En översikt över totalantalet statligt och kommunalt hjälpta åren 1932—1941 lämnas i *tab. 33*. Under år 1941 åtnjöto i medeltal 76.5 procent av samtliga hjälpsökande arbetslöshetshjälp; procenten hjälpta var detta år högre än under något av åren 1932—1940. Av samtliga hjälpsökande under år 1941 åtnjöto 30.9 procent hjälp enligt arbetslinjen, 41.5 procent enligt understödslinjen och 4.1 procent erhöilo utbildningshjälp.

I *bilaga 10* lämnas uppgifter om de arbetslösas och arbetslöshetshjälpens fördelning den 31 december 1941 i olika län samt i städer med över 15,000 invånare.

Tab. 33. Totalantalet statligt och kommunalt hjälpta åren 1932—1941.

År Månad	Antal hjälpta				Hjälpta i % av hjälpsökande			
	Arbetslinjen	Understödslinjen	Utbildningshjälp ¹	Summa	Arbetslinjen	Understödslinjen	Utbildningshjälp ¹	Summa
Årsmedeltal								
1932	31,539	28,378	—	59,917	27.7	24.9	—	52.6
1933	44,494	60,623	—	105,117	27.1	37.0	—	64.1
1934	44,208	32,196	2,993	79,397	38.5	28.1	2.6	69.2
1935	29,781	10,112	1,740	41,633	48.4	16.4	2.8	67.6
1936	16,065	7,880	961	24,906	45.1	22.1	2.7	69.9
1937	7,829	4,653	318	12,800	43.0	25.6	1.7	70.3
1938	6,038	4,622	264	10,924	37.3	28.6	1.6	67.5
1939	6,297	4,431	252	10,980	35.9	25.2	1.4	62.5
1940	3,740	5,314	449	9,503	28.0	39.7	3.4	71.1
1941	6,856	9,225	907	16,988	30.9	41.5	4.1	76.5
1941								
Januari	5,502	15,110	952	21,564	18.1	49.5	3.1	70.7
Februari	6,408	18,249	1,059	25,716	18.4	52.3	3.0	73.7
Mars	6,570	18,170	1,035	25,775	19.5	53.9	3.1	76.5
April	7,117	15,962	967	24,046	23.3	52.2	3.2	78.7
Maj	7,961	11,332	964	20,257	32.0	45.6	3.9	81.5
Juni	8,998	6,971	906	16,875	43.5	33.8	4.4	81.7
Juli	8,855	4,339	811	14,005	54.6	26.8	5.0	86.4
Augusti	7,789	3,507	870	12,166	52.0	23.4	5.8	81.2
September	6,262	3,381	832	10,475	47.1	25.5	6.3	78.9
Oktober	5,554	2,633	782	8,969	44.0	20.9	6.2	71.1
November	5,718	3,486	864	10,068	38.7	23.6	5.8	68.1
December	5,543	7,557	836	13,936	28.3	38.6	4.3	71.2

¹ Före 1934 redovisades utbildningshjälp under understödslinjen.

En summarisk redovisning av kostnaderna för hjälpverksamheten under såväl budgetåret 1940/41 som under tiden ¹/₇—³¹/₁₂ 1941 återfinnes i *bilagorna 11* och *12*.

E. Värnpliktshjälp.

I egenskap av tillsynsmyndighet för *krigsfamiljebidragsverksamheten* har kommissionen, bland annat, utfärdat anvisningar för familjebidragsnäm-

dernas prövning av familjebidragsärendena och även lämnat nämnder, som gjort framställning därom, särskilda upplysningar. Vidare har chefen för kommissionens värnpliktshjälpsbyrå närvarit vid i olika län anordnade sammanträden med representanter för familjebidragsnämnderna i länen och därvid hållit föredrag rörande krigsfamiljebidragsförordningens tillämpning m. m.

Genom förordningen den 16 maj 1941 (nr 288) hava vissa ändringar vidtagits i krigsfamiljebidragsförordningen och genom kungörelse samma dag (nr 289) i krigsfamiljebidragskungörelsen. Dessa ändringar, som till största delen bygga på olika underdåniga framställningar och förslag från kommissionen, trädde i kraft den 1 juni 1941 och innebära i huvudsak vidgad rätt till familjebidrag. Bland annat har kommissionen bemyndigats att, när synnerligen ömmande omständigheter föreligga, på ansökan av familjebidragsnämnd medgiva att annan anhörig till den värnpliktige än som avses i 3 § krigsfamiljebidragsförordningen må i fråga om rätt till familjebidrag likställas med familjemedlem, som i 3 § b) sägs. Till och med den 31 december 1941 hade avgjorts 834 ärenden rörande dylika framställningar.

I gemensam skrivelse den 31 oktober 1941 hemställde överbefälhavaren och arbetsmarknadskommissionen dels om sådant förtydligande av anvisningarna till kommunalskattelagen att av dessa framginge, att begravningsbidrag enligt krigsfamiljebidragsförordningen icke utgjorde skattepliktig intäkt, dels ock om sådan ändring i anvisningarna att sjukbidrag förklarades icke utgöra skattepliktig inkomst. Begravningsbidrag har sedermera förklarats icke utgöra skattepliktig inkomst.

På framställning av 1941 års krigsfamiljebidragskommitté har kommissionen föranstaltat om vissa utredningar. Sålunda ha länsstyrelserna och vissa familjebidragsnämnder tillsports om sina erfarenheter av gällande bestämmelser rörande familjebidrag. Andra utredningar ha avsett militärtjänstgöringens inverkan på de inkallades ekonomiska förhållanden.

Genom statsmakternas beslut ha för budgetåret 1941/42 3,000,000 kronor anvisats för *särskild hjälpverksamhet till förmån för de till militärtjänst inkallades familjer*. Härav ha 2,850,000 kronor ställts till kommissionens förfogande för fördelning bland överståthållaren och landshövdingarna, på vilka det ankommer att utdela medlen. Redogörelser för den sålunda bedrivna verksamheten skola av överståthållaren och landshövdingarna insändas till kommissionen för granskning.

Då statens arbetsmarknadskommission vid ingången av budgetåret 1941/1942 efter rikskommittén övertog ledningen av hjälpverksamheten funnos hos överståthållaren och landshövdingarna viss odisponerad behållning av rikskommittémedel. Större delen av detta belopp användes för hjälpverksamhetens fortsatta bedrivande. Med förmälan att rikskommittén önskade med det snaraste avveckla sin verksamhet till förmån för de till militärtjänst inkallades familjer, förklarade rikskommittén sedermera att, därest kommissionen medgäve att vad som hos landshövdingarna återstode av rikskommittémedel vid utgången av november månad finge till rikskommittén återbetalas, rikskommittén ville ställa ett belopp av 200,000 kronor till kommissionens

Tab. 34. Värnpliktslåneverksamheten till och med den 31 december 1941.

Värnpliktslånenämnden i län	Inkomna låneansökningar		Av värnpliktslånenämnderna behandlade låneansökningar						Vid periodens slut icke slut- prövade låne- ansökningar		Av de beviljade lånen skola underställas SAK:s prövning		Genom SAK:s beslut			
			helt eller delvis bifallna			helt avslagna							ökas		minskas	
	antal	gällande kronor	antal	beviljat belopp kronor	avslaget belopp kronor	antal	gällande kronor	antal	gällande kronor	antal	belopp kronor	anta- let be- vilja- de lån med	det be- viljade beloppet med kronor	anta- let be- vilja- de lån med	det be- viljade beloppet med kronor	
Stockholms stad ..	2,062	3,069,775	963	598,920	848,663	1,099	1,622,192	—	—	90	187,720	24	48,900	7	21,770	
Stockholms	879	1,454,839	494	387,980	464,959	379	593,805	6	8,095	75	127,200	10	14,140	4	7,250	
Uppsala	376	496,120	229	150,780	129,919	147	215,421	—	—	15	35,800	5	8,700	0	3,000	
Södermanlands ..	454	690,584	170	93,915	160,110	284	436,559	—	—	11	25,800	6	13,800	—	—	
Östergötlands	719	1,005,982	157	154,570	91,865	552	748,263	10	11,284	31	84,900	20	37,665	3	9,800	
Jönköpings	623	1,048,135	126	132,220	100,545	497	815,370	—	—	30	73,000	11	26,800	4	8,100	
Kronobergs	348	566,256	131	145,515	78,476	216	341,765	1	500	33	74,800	10	12,450	—	—	
Kalmar	693	1,046,497	228	141,816	182,799	461	716,582	4	5,300	13	28,200	21	40,250	2	5,000	
Gotlands	321	496,640	210	169,275	156,285	111	171,080	—	—	19	41,900	1	2,000	2	5,000	
Blekinge	438	660,576	148	122,425	116,166	290	421,985	—	—	14	37,300	9	7,450	1	4,000	
Kristianstads	873	1,380,048	193	113,400	218,363	674	1,038,685	6	9,600	11	24,500	14	18,500	—	—	
Malmöhus	2,171	3,209,214	670	402,401	635,772	1,496	2,167,841	5	3,200	35	69,500	19	24,400	2	3,500	
Hallands	433	719,226	142	73,900	164,576	290	478,650	1	2,100	17	10,800	2	1,300	—	—	
Göteborgs o. Bohus	1,844	3,024,694	633	575,675	576,285	1,205	1,860,234	6	12,500	108	246,400	17	25,050	6	17,000	
Älvsborgs	770	1,267,039	245	210,170	250,311	522	802,558	3	4,000	37	84,450	18	31,890	3	8,500	
Skaraborgs	564	1,004,957	221	169,490	215,409	338	616,258	5	3,800	23	37,550	9	15,500	—	—	
Värmlands	657	995,407	258	162,080	257,117	396	569,863	3	6,347	16	28,300	4	8,000	0	100	
Örebro	583	859,622	289	150,800	288,884	292	413,738	2	6,200	11	19,750	3	6,200	—	—	
Västmanlands	345	538,478	159	194,186	86,099	184	252,193	2	6,000	47	122,889	1	700	2	7,323	
Kopparbergs	515	812,917	137	80,770	150,077	375	580,570	3	1,500	17	28,830	15	15,900	4	4,600	
Gävleborgs	810	1,132,588	182	85,015	206,265	628	841,308	—	—	6	10,900	7	4,600	—	—	
Västernorrlands	1,089	1,542,963	433	284,310	312,228	656	946,425	—	—	20	58,200	12	21,150	3	4,200	
Jämtlands	481	572,501	170	79,621	105,933	310	386,047	1	900	4	7,200	4	7,450	1	2,000	
Västerbottens	727	1,226,902	303	225,175	304,470	422	691,757	2	5,500	26	67,100	2	2,500	—	—	
Norrbottnens	934	1,543,803	174	100,430	182,431	757	1,255,142	3	5,800	12	25,300	9	10,650	—	—	
Summa	19,709	30,365,763	7,065	5,004,839	6,284,007	12,581	18,984,291	63	92,626	721	1,558,289	253	406,145	44	111,143	

förfogande för att genom kommissionens försorg såsom julpenningar till de inkallades familjer fördelas genom landshövdingarna och överståthållaren.

Efter framställning av kommissionen bemyndigade Kungl. Maj:t den 14 november 1941 kommissionen att dels medgiva ifrågasatt återleverering till rikskommittén, dels ock att från rikskommittén emottaga ifrågakomna belopp av 200,000 kronor att disponeras för särskild utdelning genom landshövdingarna och överståthållaren julen 1941.

Omfattningen av *värnpliktslåneverksamheten* för tiden till och med den 31 december 1941 framgår av *tab. 34*. De av värnpliktslånenämnderna beviljade lånen fördelade sig med avseende å lånebeloppens storlek på sätt nedan anges.

Lånebelopp kronor	Antal lån
200— 500	3,857
501—1,000	2,426
1,001—1,500	255
1,501—2,000	247
2,001—2,500	64
2,501—3,000	105
3,001—3,500	21
3,501—4,000	90
Summa	7,065

Hela antalet till kommissionen till och med den 31 december inkomna värnpliktslåneärenden uppgick till 3,996. Av dessa hade kommissionen före december månads utgång avgjort 3,970, varav 701 avsågo av värnpliktslånenämnder underställda beslut och 3,269 av lånesökande ingivna besvär. I fråga om underställda beslut hade kommissionen i 44 fall upphävt värnpliktslånenämndernas beslut om lån och i vissa fall minskat de beviljade lånebeloppen. I anledning av anförda besvär beviljades ytterligare 253 lån.

I *bilagorna 13 och 14* ha sammanförts vissa kostnader för arbetsförmedlingsverksamhet, överflyttning och omskolning av arbetskraft, familjebidragsnämndernas revisorer och värnpliktslånenämnderna.

III. Arbetsmarknadskommissionens verksamhet under första kvartalet 1942.

Beträffande arbetsmarknadskommissionens verksamhet under första kvartalet 1942 har kommissionen anförut följande:

Arbetsmarknaden.

Läget på arbetsmarknaden har under den hittills gångna delen av år 1942 i stort sett icke undergått några andra förändringar än sådana, som sammanhånga med säsongutvecklingen. Sysselsättningen har sålunda fortfarande varit tillfredsställande och arbetslösheten inom fackförbunden lägre än under förkrigstiden. Inkallelserna till militärtjänst och det omfattande behovet inom skogsbruket ha starkt påverkat efterfrågan på arbetskraft. I likhet med förut är arbetstillgången god inom de delar av industrien, som svara för tillverkningen av krigsmateriel och för ersättningsproduktionen. Situationen inom exportindustrierna har dock påverkats i samma grad som

förut av de rådande avspärrningsförhållandena, varjämte ishindren menligt inverkat på sjöfarten. För konsumtionsvaruindustrierna har också läget på det hela taget varit stabilt, även om vissa åtstramningstendenser yppat sig. Särskilt gäller detta textil- och konfektionsindustrierna, där en produktionsminskning inträtt, sedan textiltransoneringen trätt i kraft. Fortsatta ransoneringsåtgärder på skilda områden ha även nödvändiggjort inskränkningar inom olika branscher av livsmedelsindustrien.

Som vanligt under vintermånaderna ha icke några större förändringar förekommit på jordbrukets arbetsmarknad, och efterfrågan på arbetskraft har varit obetydlig. De säsonglediga jordbruksarbetarna ha i stor utsträckning kunnat överföras till skogsbruket, där arbetet forcerats, så mycket som den starka kölden och den myckna snön det tillåtit. Efterfrågan på skogsarbetare har under kvartalet varit stor, och de åtgärder, som tidigare vidtagits för att överföra arbetskraft från andra yrkesområden till skogen, ha intensifierats ytterligare. Skogsbrukets behov av arbetskraft, så som det framträtt i rekvisitioner hos arbetsförmedlingarna, har hittills kunnat i allt väsentligt tillgodoses.

På det industriella verksamhetsområdet har arbetstillgången övervägande varit god, och bristen på kvalificerade yrkesarbetare har skärpts inom metallindustrien, framförallt vid mekaniska verkstäder, skeppsvarv och elektriska verkstäder. Jord- och stenindustriens läge liksom också förhållandena inom vissa delar av trävaruindustrien ha rönt fortsatt påverkan av den obetydliga byggnadsverksamheten. Inom såväl byggnads- som anläggningsfacken yppade sig mot slutet av kvartalet nya arbetstillfällen; dessförinnan hade dock planerad verksamhet flerstädes måst uppskjutas på grund av den starka kölden.

Vissa sammanfattande uppgifter om arbetsmarknaden under första kvartalet 1942 lämnas i tab. 35, varvid som jämförelse även medtagits motsvarande uppgifter för samma tid föregående år.

Tab. 35. Arbetsmarknaden januari—mars åren 1941 och 1942.

År och månad	Antal sysselsatta inom industri och angränsande näringsgrenar. Indextal: sept. 1939 = 100	Arbetslösheten inom fackförbunden Procent	Antal hjälpsökande arbetslösa	Sveriges offentliga arbetsförmedling				
				Arbets-sökande personer	Ansökningar om arbete ¹⁾	Lediga platser	Tillsatta platser	Antal ansökningar om arbete på 100 lediga platser
1941.								
Januari . . .	83.1	17.1	30,512	126,467	135,805	54,493	42,330	249
Februari . .	84.6	16.4	34,900	121,115	131,894	54,664	42,873	241
Mars	83.8	15.1	33,702	126,957	136,743	65,639	49,714	208
1942.								
Januari . . .	85.3	13.7	25,259	144,420	154,097	67,844	54,171	227
Februari . .	85.0	12.5	25,149	127,019	139,897	69,298	53,142	202
Mars	84.7	—	22,062	117,150	130,943	77,830	53,780	168

¹⁾ Jfr not under tab. 5.

Av socialstyrelsens sysselsättningsstatistik, som redovisar antalet sysselsatta arbetare inom industri och angränsande näringsgrenar, framgår, att sysselsättningen under de tre första månaderna av 1942 var obetydligt förändrad i jämförelse med samma tid 1941; den var ungefär 1 procent högre.

Arbetsförmedling, arbetslöshet och hjälpverksamhet.

Rapporterna från de offentliga *arbetsförmedlingarna* utvisa, att antalet arbetssökande under 1942 var i jämförelse med föregående år något högre under januari och februari men något lägre under mars. Antalet lediga respektive tillsatta platser var däremot betydligt högre under samtliga dessa månader 1942. Relationen mellan arbetssökande och lediga platser var sålunda gynnsammare under första kvartalet 1942 än under 1941.

Under januari—mars 1942 placerades genom arbetsförmedlingarna sammanlagt 19,913 man i skogsarbete. Av dessa kommo 12,101 från andra yrkesområden än skogsbruket. Motsvarande antal för samma period förlidet år utgjorde respektive 12,925 och 4,288. Inventeringen av arbetskraft för brännvedsförsörjningen m. m. (se sid. 19) den 31 mars 1942 utvisar, att den då redovisade arbetsstyrkan uppgick till 90,000 man, eller 15,000 mindre än vid samma tid föregående månad. Nedgången, som främst har säsongkaraktär, ägde dock även samband med beredskapsinkallelserna.

Uppgifter om arbetslösheten inom *fackförbunden* föreligga till och med utgången av februari 1942. Vid nämnda tidpunkt voro 12.5 procent av förbundens medlemmar registrerade som arbetslösa. Detta är den lägsta februari-siffra, som noterats efter 1920. Nedanstående jämförelse med arbetslöshetssiffrorna för olika fackförbund samma månad föregående år utvisar, att antalet arbetslösa inom flertalet förbund var lägre 1942.

Fackförbund	28 februari		Fackförbund	28 februari	
	1941	1942		1941	1942
	%	%		%	%
Beklädnadsarbetareförbundet	7.9	10.6	Litografförbundet	5.4	2.9
Bleck- o. plåtslagareförbundet	25.2	12.5	Livsmedelsarbetareförbundet	9.0	7.8
Bokbindareförbundet	6.1	3.2	Metallindustriarb.-förbundet	6.8	4.3
Bryggeriindustriarb.-förbundet	11.2	7.2	Järnbruksarbetare	2.2	1.4
Byggnadsträarbet.-förbundet	50.6	44.0	Verkstadsarbetare	8.0	5.0
De förenade förbunden	6.1	6.8	Murareförbundet	59.5	50.7
Elektriska arbetareförbundet	12.5	10.2	Målareförbundet	53.8	47.3
Gjutareförbundet	4.3	2.6	Pappersindustriarb.-förbundet	20.7	10.9
Grov- o. fabriksarb.-förbundet	34.1	26.4	Sadelm- o. tapets.-förbundet	18.1	15.5
Byggnadsindustriarbetare	45.7	36.8	Sko- o. läderind.-arb.-förbundet	12.9	15.0
Byggnadsämnesind.-arbetare	38.6	26.8	Stenindustriarbetareförbundet	25.9	20.4
Glasbruksarbetare	17.1	6.0	Sågverksind. arb.-förbundet	33.0	24.3
Sockerfabriksarbetare	24.0	16.2	Textilarbetareförbundet	4.0	5.2
Tändsticksarbetare	12.3	17.4	Tobaksindustriarb.-förbundet	5.9	9.9
Övriga arbetare	14.4	12.2	Transportarbetareförbundet	23.6	16.8
Gruvindustriarbet.-förbundet	2.7	2.6	Träindustriarbetareförbundet	16.9	10.0
Handelsarbetareförbundet	4.7	3.4	Typografförbundet	5.7	2.3
Kommunalarbetareförbundet	6.8	5.8	Väg- o. vattenb.-arb.-förbundet	30.0	20.9
Lantarbetareförbundet	6.0	6.9	Summa	16.4	12.5

Inom beklädnadsarbetareförbundet, de förenade förbunden, tändsticksarbetare inom grov- och fabriksarbetareförbundet, lantarbetareförbundet, sko- och läderindustriarbetareförbundet, textilarbetareförbundet och tobaksindustriarbetareförbundet var däremot arbetslösheten större under 1942. De högsta arbetslöshetssiffrorna för februari 1942 uppvisade murareförbundet, målareförbundet, byggnadsträarbetareförbundet och byggnadsindustriarbetare inom grov- och fabriksarbetareförbundet; dessa siffror voro dock icke oväsentligt lägre än år 1941.

Antalet *hjälpökande arbetslösa* var under första kvartalet 1942 betydligt lägre än föregående år. Vid utgången av mars månad 1942 var antalet hjälpökande 22,062, eller 65.5 procent av fjolårssiffran. De hjälpökandes fördelning på olika län den 31 mars 1942 framgår av *tab. 36*. Tabellen utvisar att minskningen i antalet hjälpökande sedan januari, vilken månad uppvisade endast obetydligt högre siffror än februari, uppgick till 3,197, eller 12.7 procent. Minskningen var särskilt betydande i Göteborgs stad, där antalet hjälpökande nedgick med 1,184, eller 23.1 procent; i Stockholm var minskningen däremot obetydlig och i Malmö ökade antalet hjälpökande något. Västernorrlands län uppvisade obetydlig minskning och Bohuslän någon ökning.

Tab. 36. Antal hjälpökande arbetslösa inom olika län den 31 mars 1942.

L ä n	Städer	Landsbygd	Summa	Ökning (+) eller minskning (—) gent emot	
				31/1 1942	31/3 1941
Stockholms stad	3,909	—	3,909	— 228	— 2,321
Stockholms	294	961	1,255	— 157	— 803
Uppsala	190	51	241	— 4	— 163
Södermanlands	98	26	124	— 104	— 576
Östergötlands	796	24	820	— 133	+ 92
Jönköpings	237	16	253	— 49	— 202
Kronobergs	20	31	51	— 27	— 225
Kalmar	320	56	376	— 135	— 636
Gotlands	104	10	114	+ 38	— 41
Blekinge	81	128	209	— 21	— 367
Kristianstads	75	6	81	— 38	— 109
Malmö stad	1,997	—	1,997	+ 99	— 159
Malmöhus i övrigt	974	194	1,168	— 639	— 234
Hallands	313	31	344	— 2	— 100
Göteborgs stad	3,939	—	3,939	— 1,184	— 2,168
Göteborgs och Bohus i övrigt	628	1,934	2,562	+ 35	— 368
Älvsborgs	177	69	246	— 77	— 257
Skaraborgs	86	2	88	— 39	— 64
Värmlands	172	189	361	— 77	— 78
Örebro	224	—	224	+ 80	— 134
Västmanlands	40	1	41	— 64	— 121
Kopparbergs	52	4	56	— 6	— 48
Gävleborgs	308	52	360	— 27	— 554
Västernorrlands	238	2,425	2 663	— 174	— 1,418
Jämtlands	17	1	18	— 35	— 107
Västerbottens	50	126	176	— 42	— 345
Norrbottnens	25	361	386	— 187	— 134
Summa	15,364	6,698	22,062	— 3,197	— 11,640

Av samtliga hjälpsökande den $31/3$ 1942 tillhörde 8,748 (39.7 procent) yrkesgruppen byggnadsverksamhet, 2,205 (10.0 procent) landtransport, 1,815 (8.2 procent) stenindustri, 1,293 (5.9 procent) sågverksindustri, 1,088 (4.9 procent) kontors-, affärs- och lagerbete samt 6,913 (31.3 procent) övriga yrkesgrupper.

Den omfattning i vilken hjälpverksamheten för arbetslösa bedrivits under tiden januari 1941—mars 1942 framgår av tab. 37. Vid utgången av mars 1942 åtnjöto 77.2 procent av samtliga hjälpsökande arbetslöshetshjälp. Av samtliga hjälpta voro 41.8 procent hjälpta genom arbete och 58.2 procent genom understöd (inkl. utbildningshjälp). Arbetslinjen hade en betydligt större omfattning vid utgången av mars 1942 än vid motsvarande tidpunkt åren 1940 och 1941, då endast 36.0 resp. 25.5 procent av samtliga hjälpta voro hjälpta genom arbete. Sammanlagt voro 7,130 arbetslösa sysselsatta vid beredskaps- och reservarbeten, därav 4,154 vid statliga arbeten, 2,185 vid statskommunala arbeten (varav 86 vid arkivarbeten) och 791 vid kommunala hjälparbeten utan statsbidrag. Antalet kontantunderstödda minskades från februari till mars med 1,807 och utgjorde vid kvartalets utgång 8,948.

Tab. 37. Hjälpverksamheten för arbetslösa januari 1941—mars 1942.

År och månad	Hela antalet hjälpta	D ä r a v h j ä l p t a g e n o m								
		statligt beredskapsarbete		statskommunalt beredskapsarbete	reservarbete		kommunalt arbete utan statsbidrag	kontantunderstöd		utbildningshjälp
		i kommissionens regi	i annan myndighets regi		arkivarbete	statskommunalt reservarbete		dagunderstöd	kommunalt understöd	
1941.										
Januari . . .	21,564	1,975	840	350	180	122	2,035	14,089	1,021	952
Februari . .	25,716	2,339	870	532	193	103	2,371	17,338	911	1,059
Mars	25,775	2,168	1,101	778	185	100	2,238	17,369	801	1,035
April	24,046	2,621	1,380	1,003	222	118	1,773	15,288	674	967
Maj	20,257	3,261	1,822	1,093	243	147	1,395	10,829	503	964
Juni	16,875	4,063	2,303	1,125	244	169	1,094	6,677	294	906
Juli	14,005	3,897	2,302	1,367	239	203	847	4,140	199	811
Augusti . . .	12,166	3,238	2,023	1,297	223	190	818	3,316	191	870
September .	10,475	2,065	1,719	1,235	247	181	815	3,201	180	832
Oktober . . .	8,969	1,873	1,289	1,326	263	151	652	2,427	206	782
November . .	10,068	1,768	1,190	1,533	352	74	801	3,123	363	864
December . .	13,936	1,542	1,104	1,642	367	58	830	6,974	583	836
1942.										
Januari . . .	17,701	2,310	1,283	1,821	374	73	1,028	9,183	696	933
Februari . . .	19,218	2,649	1,524	1,955	384	57	963	10,191	564	931
Mars	17,040	2,258	1,589	2,031	393	68	791	8,524	424	962

Vidtagna åtgärder, överväganden m. m.

En grundprincip i svensk arbetslöshetspolitik är, att största möjliga antal arbetslösa skall beredas arbete och att kontantunderstöd skall förekomma

endast som en supplerande hjälpform, då lämpliga arbeten ej kunna anordnas. Såsom av den ovan lämnade redogörelsen framgår, har understödslinjen dominerat hjälpverksamheten under de två senaste vintrarna. Visserligen nedgick det procentuella antalet dagunderstödda från 73.7 procent december 1940—mars 1941 till 57.8 procent under motsvarande tid 1941/42, men även sistnämnda procenttal kan synas högt i en hjälpverksamhet, som sätter arbetslinjen främst. Arbetslinjen har i anslutning till nyss anförda grundprincip varit föremål för viss utvidgning under sistförflutna vintermånader, och arbetsstyrkan har successivt utökats från 5,718 man i november 1941 till 7,130 i mars 1942. Läget på arbetsmarknaden har emellertid, som nedan framhålles, föranlett kommissionen att redan under sistlidna mars månad vidtaga åtgärder för reduktion av beredskapsarbetena. Nödvändigheten att vidtaga åtgärder, som till synes innebära oförklarliga motsatser — reduktion av sysselsättningsmöjligheterna vid beredskapsarbeten trots att antalet dagunderstödda tillåtes vara förhållandevis betydande — ger kommissionen anledning till följande reflexioner.

Såsom statliga eller statskommunala beredskapsarbeten beviljas principiellt endast arbeten, som äro nyttiga och nödvändiga. Därutöver göres en ytterligare begränsning i så måtto, att bidrag beviljas endast för arbeten, som det är angeläget att igångsätta omedelbart. En sådan anledning till omedelbart igångsättande kan föreligga, om lämpliga sysselsättningsmöjligheter saknas för arbetslösa och det alltså gäller att undvika en alltför stark ansvällning av dagunderstödsverksamheten, t. ex. i större städer eller industrisamhällen. Dylika arbeten anordnas emellertid endast under sådana förhållanden, att de kunna inskränkas eller nedläggas, så snart förhållandena på arbetsmarknaden det påfordra.

De arbetslösas ålder och framförallt vana vid grovarbete spela en betydande roll i fråga om möjligheterna att på ett ekonomiskt försvarbart sätt utnyttja deras arbetskraft vid beredskapsarbeten. Visserligen kunna äldre personer med vana vid grovarbete placeras i statliga eller statskommunala beredskapsarbeten i hemorten men, framför allt vintertid, svårigen vid mera avlägset belägna arbeten. Av de vid grovarbete icke yrkesvana kunna de äldre överhuvud taget knappast beredas hjälp genom hänvisning till arbete, under det att de yngre, i den mån de bedömas ha förutsättningar att inom skäligen övergångstid förvärva nödig färdighet i grovarbete, kunna beredas hjälp på detta sätt. Dessa senare borde dock, om de kunna omskolas till grovarbetare, i flertalet fall med samma fördel kunna omskolas till exempelvis skogsarbetare; bestämmande borde då bli, om den ena eller andra av ifrågavarande arbetsuppgifter för ögonblicket är mest angelägen.

Dessa omständigheter medföra, att vissa svårigheter föreligga att utnyttja de hjälpmöjligheter, som finnas tillgängliga vid statliga beredskapsarbeten belägna på större avstånd från arbetslöshetscentra. Även med beaktande av ovan anförda principer för anordnande av beredskapsarbeten, kan det då, försåvitt man vill undvika att utgiva kontantunderstöd, bli nödvändigt igångsätta arbeten, som eljest icke skulle ha kommit till utförande under närmaste tiden. Det ligger i sakens natur, att nu anförda svårigheter äro

större vintertid än sommartid, då urvalet av arbetsobjekt är rikligare. Arbeten, som igångsätts med tanke på vinterns hjälpbehov, böra emellertid vid en strikt genomförd arbetsmarknadspolitik nedläggas, då våren kommer, och deras färdigställande skjutas på framtiden, såvitt ej sysselsättningsmöjligheterna i öppna marknaden undergå en absolut försämring.

För närvarande är situationen den, att de krav, som framför allt bränsleförsörjningen ställt och alltjämt ställer på för skogsarbete lämplig arbetskraft, ha medfört, att bland dem, som kunna bli föremål för hjälpåtgärder, huvudsakligen återfinnas personer, som på grund av ålder eller bristande vana vid grovarbete mindre väl lämpa sig för hänvisning till beredskapsarbete. Kommissionen vill här erinra om det ovan (sid. 47) påpekade förhållandet, att hjälpklienteletets ålder stigit väsentligt. Vid slutet av 1941 voro icke mindre än två femtedelar av de arbetslösa över 50 år. Även vid god tillgång på lämpliga arbetsobjekt för beredskapsarbeten är det alltså i nuvarande läge icke möjligt att sysselsätta en större del av hjälpklientelet i dylika arbeten; i varje fall kan detta icke ske med mindre fordringarna på arbetenas bedrivande enligt tekniskt och ekonomiskt riktiga principer skjutas åt sidan. Det kan därför icke undvikas, att vid nu angivna förutsättningar understödslinjen vintertid får en stor omfattning i förhållande till arbetslinjen, även då statliga eller statskommunala beredskapsarbeten kunna komma till stånd i de hjälpbehövandes hemorter. Än större blir disproportionen mellan arbete och understöd, om arbetsmöjligheter endast föreligga på stort avstånd från hemmet.

Arbetsmarknadskommissionen har funnit att, av anledningar som här nämnts, arbetsstyrkorna vid de statliga beredskapsarbetena med här nedan särskilt anförda undantag, under den nu tillämdalupna vintern till avsevärd del utgjorts av personer, som icke alls eller endast under gynnsammaste förhållanden kunna placeras ut på den öppna arbetsmarknaden. Om, såsom av allt att döma blir fallet, en viss brist på arbetskraft inom flera näringsområden kommer att göra sig gällande under våren och sommaren, måste hänsyn tagas till ovanstående svårigheter.

Under den gångna vintern med dess osedvanligt starka kyla och i vissa delar av landet rikliga snömängd ha några av de här ovan berörda problemen i hög grad accentuerats. Detta gäller särskilt möjligheterna att vintertid bereda lämplig sysselsättning åt de arbetslösa. Öppna marknaden har visserligen bjudit rikliga arbetstillfällen i skogen, men ingalunda alla arbetslösa äro lämpade för detta arbete, i all synnerhet om arbetsplatsen är avlägset belägen från hemorten. Överhuvud spelar ålder, fysisk kondition och förutvarande sysselsättning stor roll för vederbörandes duglighet som skogsarbetare. Kommer därtill att arbetet kanske skall utföras i en annan landsända, kunna familje- och bosättningsförhållanden ej lämnas helt ur räkningen. Visserligen bidrager det allmänna under olika förutsättningar med utbildningsbidrag, familjetillägg m. m. (se sid. 17 ff.), men de sannolika sysselsättningsmöjligheterna under den närmaste framtiden kan man i varje fall ej bortse från. Det kan icke vara riktigt att i februari eller mars från ett jordbruksdistrikt skicka en

då arbetslös lantarbetare med stor försörjningsbörda långt bort på skogsarbete, om det får anses klart, att våren kommer att medföra efterfrågan på jordbruksarbetare. Kan däremot arbete beredas inom måttligt avstånd från hemorten, bör mannens arbetskraft självfallet utnyttjas för skogen under vintern. Är mannen olämplig för skogsarbete men användbar i anläggningsarbete, bör hans arbetskraft kunna utnyttjas i beredskapsarbete vintertid, blott den frigöres därifrån, så snart annat lämpligt arbete står till buds.

Kommissionen har med det nu anförda önskat framhålla, att man i praktiken icke kan schablonmässigt hänvisa arbetslösa tillhörande vissa yrkesgrupper till förefintliga arbetstillfällen, även om dessa senare skulle ligga i närheten av eller rent av inom vederbörandes kompetens. Som följd härav kan det icke undvikas, att en eller annan jordbruksarbetare vintertid återfinnes inom hjälpklientelet och då sysselsättes vid beredskapsarbete. Understundom ha också personer måst beredas arbetslöshetshjälp, som senare kunnat skickas ut på skogsarbete. Dylika anordningar ha kunnat vidtagas därför, att kommissionen har i sin hand att avbryta hjälptilldelningen, så snart förhållandena det påfordra.

Det ligger i sakens natur att den arbetslöse, som sysselsättes vid ett arbete, där han får sin bärning, icke frivilligt lämnar detta, med mindre öppna marknaden bjuder bättre villkor. Redan på reservarbetenas tid — i varje fall efter 1933 — måste kommissionen varje år vidtaga vissa stundom långt gående åtgärder för friställande av arbetskraft, som under vintern haft sysselsättning vid reservarbete men som under våren behövdes i jordbruk m. m. Öppna marknaden utövade nämligen i alltför ringa grad någon lockelse för reservarbetarna, i varje fall gjorde ej jordbruket det. I än högre grad är det påkallat att vidtaga sådana åtgärder, sedan arbetena bedrivs som beredskapsarbeten på öppna marknads villkor och det sålunda endast i undantagsfall förekommer att en arbetare frivilligt lämnar arbetet för att söka annat arbete. På grund härav har kommissionen redan före påsk vidtagit åtgärder för friställande av arbetskraft genom att ett betydande antal för jordbruksarbete lämpade personer hemsäuts. Sedermera har kommissionen på grund av vissa anspråk på arbetskraft för statliga anläggningsarbeten av hög angelägenhetsgrad beslutat nedlägga samtliga statliga beredskapsarbeten av icke militärviktig natur med undantag av ett fåtal arbeten, vid vilka komma att sysselsättas mindre arbetsstyrkor, bestående av personer, som icke kunna anvisas jord- eller skogsarbete och ej heller anläggningsarbete utom hemorten. Samtidigt ha motsvarande åtgärder vidtagits i fråga om statskommunala beredskapsarbeten och reservarbeten. Härigenom har kommissionen sökt vinna den smidiga anpassning till hjälpkraven under vintern och till arbetsmarknadens krav under sommaren, som är en av dess främsta uppgifter.

För att utröna behovet av arbetskraft inom *torvindustrin* under år 1942 och för att underlätta rekryteringen till nämnda industri har arbetsmarknads-kommissionen på anmodan av bränslekommissionen i början av året trätt i

förbindelse med dels torvindustriförbundet i vad angår bränntorvtillverkning, dels livsmedelskommissionen i vad angår tillverkning av torvströ. Därjämte företagas med början den 31 mars månatliga inventeringar av inom torvindustrin sysselsatt personal och behovet av arbetskraft i fortsättningen. Dessa inventeringar utföras efter samma principer som inventeringarna av skogsbrukets arbetskraft (sid. 19). För att stimulera intresset för torvarbete bedriver kommissionen jämsides med propagandan för skogsarbetet även propaganda för torvarbete genom press, radio m. m. Detta sker i samarbete med olika fackförbund, framförallt de inom vilka sysselsättningsgraden kan väntas bli mindre tillfredsställande under våren och sommaren. De förut omnämnda förberedelsearbetena (sid. 37), som avse maskinell torvberedning, fullföljas. Aktiebolaget svensk torvförädling beräknas vid lämplig tidpunkt kunna igångsätta maskinell drift å de berörda mossarna vid Hunneberg och Vallåsen.

Arbetsmarknadskommissionen har ägnat uppmärksamhet åt de försörjningsproblem, som blivit en följd av att *korttidsarbete* börjat tillämpas i allt större utsträckning inom vissa industrier. Enligt Kungl. Maj:ts medgivande den 27 februari 1942 äger kommissionen bevilja statsbidrag med högst 75 procent av kostnaderna för *kurspremier* åt deltagare i av arbetslöshetskommitté jämlikt beslut av kommissionen anordnad kurs för personer med korttidsarbete. Såsom villkor för erhållande av statsbidrag till sådana kurspremier gäller,

att till kursdeltagare utgående kurspremie utgör 3 kronor för dag,

att kursdeltagare erhåller kurspremie endast för dag, då han bevisat minst tre undervisningstimmar,

att kurspremie ej utgår till medlem av erkänd arbetslöshetskassa för sådan dag, för vilken denne uppbär understöd från kassan,

att kurspremie ej utgår till medlem av erkänd arbetslöshetskassa, innan dennes deltagande i kursen anmälts till såväl organ för den offentliga arbetsförmedlingen som kassans lokale redogörare, samt

att arbetslöshetskommittén ställer sig till efterrättelse de föreskrifter i övrigt ifråga om statsbidrags utgående, som kommissionen utfärdar efter samråd med socialstyrelsen.

Det aktuella problemet utgör emellertid icke så mycket att bereda hjälp åt korttidsarbetare som fastmer att organisera driften vid ifrågavarande industrier så, att en del av arbetskraften utnyttjas helt och återstoden ställes till förfogande för andra arbetsuppgifter.

De belopp med vilka *dagunderstöd* och *hyreshjälp* högst må utgå per dag respektive månad ha jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 mars 1942 av arbetsmarknadskommissionen fastställts på sätt, som framgår av nedanstående tablå, och med giltighet från den 1 april 1942.

D a g u n d e r s t ö d								H y r e s h j ä l p		
Orts- grupp	Man och hustru	Ensam person över 18 år	Ensam person 16—17 år	Barn under 16 år		Man, hustru och 3 barn	Man, hustru och 6 barn	Orts- grupp	Per månad högst	
				1:a till 3:e barnet	4:e till 6:e barnet				Familje- för- sörjare	Ensam- stående
I	3: 25	2: 10	1: 20	0: 70	0: 50	5: 35	6: 85	I a	—	—
								b	20: —	10: —
								c	30: —	15: —
								d	40: —	20: —
II	3: 50	2: 35	1: 35	0: 90	0: 50	6: 20	7: 70	II a	20: —	10: —
								b	30: —	15: —
								c	40: —	20: —
								d	50: —	25: —
								e	60: —	30: —
III	3: 75	2: 75	1: 65	1: 10	0: 50	7: 05	8: 55	III a	40: —	20: —
								b	50: —	25: —
								c	60: —	30: —
								d	70: —	35: —
								e	90: —	45: —

Vid jämförelse med de från och med den 1 januari 1941 gällande understödsbeloppen (prop. 1941: 30, sid. 46) framgår, att dagunderstödsbeloppen genomgående höjts, för man och hustru samt ensam person över 18 år med 25 öre och för övriga understödskategorier med belopp varierande mellan 10 och 20 öre. Sistnämnda höjning har genomgående vidtagits i fråga om fjärde till och med sjätte barnet. I fråga om hyreshjälpsbeloppen har inom ortsgrupp I ingen förändring företagits, inom ortsgrupp II har inlagts en undergrupp e med 60 kronor per månad och inom ortsgrupp III ha undergrupperna a—c höjts vardera med 10 kronor, varjämte en ny undergrupp e med en hyreshjälp av 90 kronor tillagts. Här angivna hyreshjälpsbelopp gälla familjeförsörjare; för ensamstående person kan liksom förut hyreshjälp utgå med högst halva det för familjeförsörjare medgivna högsta beloppet.

Sedan chefen för socialdepartementet den 9 januari 1942 lämnat sitt medgivande, har arbetsmarknadskommissionen försöksvis anordnat särskild hjälpverksamhet för arbetslösa musiker, så kallad *musikerhjälp*, efter följande riktlinjer.

Arbetslösa musiker, särskilt äldre, beredas sysselsättning hos amatör- orkestrar, musikcirklar eller andra sammanslutningar med ej yrkesmässig utövning på sitt program såsom musicerande instrumentalister, lärare, instruktörer, dirigenter etc. Varje sysselsättningsperiod omfattar en sammanhängande tid av högst sex månader.

För att kunna komma i åtnjutande av musikerhjälp skall den arbetslöse musikern vara anmäld såsom hjälpsökande arbetslös hos vederbörande kommunala arbetslöshetsorgan. Han skall vid sin anmälan bland annat avgiva en särskild personlig deklaration. Arbetslöshetskommittén vidarebefordrar med eget yttrande ansökningshandlingarna till kommissionen, som verk-

ställer uttagningen till musikerhjälp. Uttagningen sker med biträde av representanter för musikaliska akademien och svenska musikerförbundet.

Musiker kan hänvisas till musikorganisation antingen på sin hemort eller, därest han är under 50 år, på andra orter (interlokal hänvisning). Han kan åläggas att utöva sin verksamhet hos flera musikorganisationer, därest han icke skulle kunna beredas full sysselsättning hos en enda organisation. Arbetstiden för hänvisad musiker uppgår till 42 timmar per vecka. Arbetslönen utgår med samma belopp som för de vid statligt arkivarbete sysselsatta (se sid. 38). Vid interlokal hänvisning erhåller musiker fri resa till och från arbetet.

Musikorganisation, som önskar disponera arbetslös musiker, har att ingiva ansökan därom till kommissionen. Därvid skall vederbörande organisation uppgiva karaktären av sin verksamhet, önskat antal musiker och dessas huvudinstrument samt framlägga förslag till arbetsordning. Skola flera musikorganisationer gemensamt utnyttja en musiker, sker organiserandet av musikerhjälp som regel med biträde av ABF:s distriktsinstruktör.

Vad *skogsbruket* beträffar ha omfattande åtgärder (jfr sid. 17 ff.) vidtagits för att tillgodose arbetskraftsbehovet vid främst vedavverkningarna. Dessa åtgärder komma att fullföljas och, i den mån så befinnes nödvändigt, kompletteras och utökas.

Såsom ett led i arbetet för överförande av arbetskraft till skogsbruket har arbetsmarknadskommissionen träffat avtal med ABF om tillhandahållande av lämpligt sammansatta vandringsbibliotek i skogsarbetarförläggningar.

Blockorganisationen inom jordbruket är, såsom tidigare i denna framställning antytts (sid. 26), föremål för omorganisation och effektivisering. Arbetsmarknads- och livsmedelskommissionerna ha gemensamt organiserat en sådan ledning av arbetsblocken, att densamma skall bliva i stånd att efter livsmedelskommissionens närmare anvisningar leda och övervaka produktionsbefrämjande åtgärder inom jordbruket och samtidigt efter anvisningar av arbetsmarknadskommissionen möjliggöra ett rationellt utnyttjande av tillgänglig arbetskraft. I varje län skall verksamheten handhas av en samarbetsdelegation, som sammansättes av i regel en representant för vardera länsarbetsnämnd, kristidsstyrelse och hushållningssällskap. Till delegationens förfogande ställes en länsblockledare, åt vilken skall anförtrös omfattande arbetsuppgifter, såväl med avseende å arbetsblockens uppbyggande och vidmakthållande som när det gäller att låta blockorganisationen träda i funktion. Centralt ledes verksamheten av en samarbetsdelegation bestående av fyra ledamöter, vilka utses av livsmedels- och arbetsmarknadskommissionerna med två vardera. Under ledning av länsblockledaren revideras och upprättas fullständiga planer över jordbrukets behov av arbetskraft och möjligheterna att tillgodose detsamma. I samband härmed verkställs, i den mån så ej redan skett, en registrering av inom blocken tillgänglig maskinpark och arbetskraft. Avsikten är, att den nya blockorganisationen i huvudsak skall kunna träda i funktion våren 1942.

I syfte att säkerställa *arbetskraft för betfälten* våren 1942 har arbetsmarknadskommissionen efter överläggningar med betodlarnas centralförening och svenska sockerfabriksaktiebolaget redan nu träffat överenskommelser rörande en del praktiska åtgärder, som sammanhånga med anskaffandet och utnyttjandet av olika slag av arbetskraft för betskötseln. Därvid har bland annat frågor rörande bostäder, resor o. s. v. behandlats. Arbetsmarknadskommissionen har med biträde av länsarbetsnämnden i Malmö planlagt det direkta förmedlingsarbetet och uppdragit åt vissa arbetsförmedlingskontor att tjänstgöra såsom förmedlingscentraler för anskaffningen av betfolk.

Utbildningsverksamheten kommer att intensifieras, framför allt med hänsyn till jordbruket. Förutom utbildning av traktorförare och gengaschaufförer kan även anföras utbildning i linberedning. *Lägerverksamheten*, avseende framför allt utbildning av städernas kvinnliga ungdom i jordbrukssysslor, kommer att i likhet med föregående år bedrivas bland annat genom kvinnoföreningarnas beredskapsorganisation. Dessutom kommer individuell utplacering av ungdomen att eftersträvas. Vidare har arbetsmarknadskommissionen upptagit underhandlingar med skolöverstyrelsen om beredande av möjligheter för skolbarn att, på sätt som skedde i fjol, delta i jordbruksarbete.

Under medverkan av arbetsmarknads- och livsmedelskommissionerna har *Sveriges ungdomsberedskap* organiserats. Denna består för närvarande av 42 riksorganisationer för ungdom. Ungdomsberedskapens ledning utövas av ett centrallråd och ett arbetsutskott. I såväl centrallrådet som arbetsutskottet ha arbetsmarknads- och livsmedelskommissionerna var sin representant. Ungdomsberedskapens lokala organ utgöras av arbetslag, vilka kunna bildas av föreningar, skolor, kamratkretsar o. s. v. Inom varje arbetslag utses en beredskapsledare, som har till uppgift att stimulera intresset hos arbetslagets medlemmar för de aktuella arbetsuppgifterna samt att organisera dessas genomförande. Samtliga arbetslag registreras hos länsarbetsnämnderna.

Ungdomsberedskapen har hitintills närmast planerat för tvenne arbetsuppgifter, nämligen odlingsverksamhet och lägerverksamhet. Odlingsverksamheten ingår såsom ett led i den av livsmedelskommissionen bedrivna kampanjen för odling av potatis och köksväxter och skall genomföras av odlingslag, som kunna bildas inom arbetslagen; verksamheten handledes av JUF:s och hushållningssällskapens ungdomskonsulenter samt särskilt för ändamålet anställda assistenter. Lägerverksamheten, som avser att medgiva en betydande utökning av den här ovan omnämnda lägerverksamheten för ungdom, beräknas bli genomförd av de till ungdomsberedskapen anslutna organisationerna. Lägren, till vilka visst statsbidrag skulle utgå, bli av två olika typer, nämligen dels läger, vilkas deltagare utan någon direkt ersättning ägna sig åt arbete i småbrukarhemmen, och dels läger, där deltagarna utföra avlönat arbete, såsom gallring, skördearbete, lövtäkt och vasstäkt. Lägren komma att anordnas under samverkan mellan å ena sidan de anslutna organisationerna och å andra sidan blockorganisationens länsdelegationer.

I samband med planering av åtgärder för tillgodoseende av jordbrukets arbetskraftsbehov har fråga uppkommit om temporärt upphävande av *lant-*

arbetstidslagen, i likhet med vad som skedde år 1940. Arbetsmarknadskommissionen, som den 10 april 1942 på grund av remiss avgivit särskilt utlåtande i denna fråga, uttalade därvid i huvudsak följande.

Kommissionen hade räknat med att i förekommande fall jämväl lantarbetstidslagens möjligheter till utökning av arbetstiden skulle kunna tagas i anspråk. Dessa möjligheter syntes tillåta en i stort sett mycket smidig anpassning av arbetstiden efter jordbrukets arbetsbörda. Oavsett de i övrigt vidtagna åtgärderna kunde givetvis i vissa lägen avsevärda svårigheter inställa sig för tillgodoseende av jordbrukets arbetskraftsbehov. Förhållanden kunde sålunda inträffa, vilka framtingade längre gående ingripanden. Det borde närmast få ankomma på arbetsmarknadskommissionen att följa lägets förändringar och föreslå de anordningar, som kunde betingas härav. Därvid syntes även frågan om lantarbetstidslagens temporära sättande ur kraft böra bli föremål för uppmärksamhet. Kommissionen ansåge läget för närvarande icke vara sådant, att anledning föreläge att sätta lantarbetstidslagen ur kraft, men kommissionen komme att, i den mån så visade sig erforderligt, till Kungl. Maj:t ingiva framställning i detta syfte. Kommissionen räknade därvid med att ett avgörande rörande en sådan framställning skulle kunna träffas på mycket kort tid.

Kungl. Maj:ts cirkulär till statliga myndigheter och institutioner 1941:220 reglerar, såsom förut angivits (sid. 12), i viss utsträckning *nyanställning av arbetskraft* för användning vid vissa av staten bedrivna eller med understöd av statsmedel utförda arbeten. Kommissionen anser sig här böra framhålla, att i många fall osäkerhet tyvärr rått om skyldigheten för den myndighet eller institution, som bedriver sådant arbete, att efterfölja cirkulärets föreskrifter. I icke få fall ha arbeten igångsatts, utan att arbetsmarknadskommissionen överhuvud erhållit underrättelse därom i den ordning, som föreskrives i cirkuläret, eller ock har sådan underrättelse lämnats, först sedan arbetskraft redan anställts vid arbetet.

En bristande efterlevnad av sagda cirkulärs bestämmelser kan komma att medföra betänkliga konsekvenser, för den händelse att längre fram allvarlig brist på arbetskraft inom vissa områden skulle komma att uppstå, något som, såvitt nu kan bedömas, ingalunda är uteslutet. Cirkuläret giver vidare endast möjlighet för kommissionen att anvisa arbetskraft till visst arbete. Däremot äger kommissionen icke befogenhet föreskriva, att visst antal arbetare eller vissa nammeligen angivna arbetare skola överföras till andra arbetsuppgifter, även om dessa senare skulle vara ur samhällets synpunkt viktigare. Frågan om ett inskränkande eller nedläggande av pågående arbeten på öppna marknaden kan emellertid — som här nedan framhålles på tal om åtgärder för inskränkning av produktionen — bliva aktuell i en nära framtid. Det nu anförda har föranlett kommissionen att i en V. P. M. till chefen för socialdepartementet den 16 innevarande april föreslå, att sagda cirkulär ersättes med en kungörelse, som giver vidgade möjligheter till ingripanden i arbetsmarknadsreglerande syfte. Nämda V. P. M., som åtföljes av utkast till kungörelse, innehåller i huvudsak följande.

Den redan vid tillkomsten av förenämnda cirkulär rådande bristen på arbetskraft för vissa viktiga näringsområden har senare avsevärt ökat, och

läget beräknas i fortsättningen bli alltmer besvärande, närmast med tanke på förseningar i vårbruket samt avverkningarna till följd av den långa vintern och på längre sikt med hänsyn bland annat till den ökning av bostadsbyggnadsverksamheten, som ansetts böra komma till stånd. Kommissionen måste av detta skäl söka intensifiera sina ansträngningar att överföra arbetskraft från yrkesområde av lägre angelägenhetsgrad till de områden för vilka det i nuvarande läge synes mest angeläget att i största möjliga utsträckning tillgodose arbetskraftsbehovet. Det är under sådana förhållanden av synnerlig vikt, såväl med hänsyn till den direkta effekten därav som med hänsyn till de ytterligare arbetsmarknadsreglerande åtgärder av liknande art, som kunna bli påkallade, att åtgärder vidtagas för att från statliga och statsunderstödda arbetsföretag av den art, att de utan avsevärd olägenhet kunna uppskjutas eller minskas, kunna frigöra arbetskraft, som lämpar sig för ovan berörda, mera angelägna arbetsuppgifter. I sådant syfte har, i samband med förarbetena för en effektivisering av föreskrifterna i ovannämnda cirkulär, inom kommissionens kansli utarbetats ett utkast till kungörelse angående villkor för påbörjande och bedrivande av arbeten för statens räkning eller med bidrag eller lån av statsmedel m. m. Denna kungörelse skulle dels innefatta befogenheter för kommissionen att besluta om uppskov med igångsättande, respektive nedläggande av statliga eller statsunderstödda anläggningsarbeten, dels möjliggöra periodiska sammanställningar av uppgifter om sysselsättning vid statliga och statsunderstödda dylika arbeten.

En författning i enlighet med utkastet skulle giva kommissionen synnerligen långt gående befogenheter, och invändningar häremot torde vara att förvänta. Kommissionen anser emellertid, att läget är så allvarligt att dylika befogenheter erfordras för att giva eftertryck åt kommissionens framförande av arbetsmarknadssynpunkter vid underhandlingar angående omfattningen av den statliga och statsunderstödda anläggningsverksamheten i nuvarande situation.

De nu föreslagna reglerna beröra endast en mindre del av arbetsmarknaden, och i denna del innefattas även sådana försvars- och andra i nuvarande läge högst angelägna arbeten, för vilka i stort sett lämnandet av uppgifter om arbetskraftens storlek etc. kan beräknas bli den enda, ehuru ej obetydliga vinsten med reformen. Det kan emellertid med största sannolikhet förutses att ytterligare ingripanden på arbetsmarknaden erfordras för arbetskraftens dirigering i tillräcklig omfattning till de viktigaste arbetsuppgifterna. På ett område, den kommunala anläggningsverksamheten, synes arbetsmarknadssynpunkten i stort sett kunna tillgodoses genom att för tillstånd till kommunal upplåning eller tecknande av borgen för arbeten av den art, som i kungörelseutkastet angives, förutsättes förbindelse av kommunen att underkasta sig samma regler som enligt kungörelsen skulle åligga kommun, som beviljas statsbidrag eller statslån för arbetes utförande. För kommunala arbeten som icke påfordra lånetillstånd samt för enskilda företag, däribland industriella anläggningsarbeten, utan lån eller bidrag av statsmedel, finnes för närvarande ingen annan möjlighet att reglera sysselsättningen än den som kan ligga i tilldelningen av ransonering underkastad material. Enahanda är förhållandet med industriell verksamhet i allmänhet och underhållsarbeten. En avsevärd anläggnings- och annan industriell verksamhet beröres emellertid icke av nuvarande ransoneringsbestämmelser på sådant sätt, att tilldelning av ransonerad material i avsedd utsträckning skulle kunna utnyttjas i arbetsmarknadsreglerande syfte. Det synes därför böra övervägas, om icke angelägenheten av arbetskraftens disponerande på lämpligaste sätt bör giva anledning till beslag och tilldelningsförfarande för svåråtkomlig material av avgörande betydelse för vederbörandes verksamhet,

även i fall då materialknappheten ej är så svårartad, att åtgärder redan på grund därav borde tagas under övervägande.

Åtgärder avseende en *inskränkning av produktionen* inom vissa områden för att frigöra arbetskraft till förmån för mera angelägen produktion ha, med undantag av temporärt nedläggande av vissa vägbyggnadsarbeten (se sid. 13), hittills icke vidtagits. Däremot har produktionen av andra skäl måst inskränkas inom vissa branscher, vilket haft till följd att arbetskraft frigjorts. I vissa fall har det varit exportmöjligheternas begränsning, i andra fall knapphet på råvaror, som åstadkommit detta. Vid tilldelning av knappa råvaror torde industrikommissionen ha ansett sig böra i möjligaste mån taga hänsyn till ändamålet med den råvarukrävande produktionen och förty låtit begränsningen i första hand gå ut över mindre angelägen produktion. Härav följande frigörelse av arbetskraft har då blivit en faktisk konsekvens, som i stort sett kunnat lätta vissa arbetsmarknadsbekymmer, men har icke varit det egentliga syftet med råvarutilldelningens begränsning.

Utvecklingen av förhållandena på arbetsmarknaden har dock nu aktualiserat ett övervägande, huruvida man icke bör direkt frigöra arbetskraft inom mindre angelägna produktionsområden för att överföra denna till viktigare produktion. Frågan om angelägenhetsgraden hos olika slag av produktion bör då bedömas enhetligt, vare sig det gäller att spara på knappa råvaror eller att hushålla med arbetskraften. För arbetskraftens frigörande inom mindre angelägna eller rent av överflödiga produktionsområden kunna väl krisorganens befogenheter beträffande exporttillstånd och råvarutilldelning i viss utsträckning tjäna som instrument. Men det finnes också områden, där dessa instrument icke kunna komma till användning. Och dessutom äro de obrukbara när det gäller att dirigera frigjord arbetskraft till angelägna produktionsområden. Det arbetsmarknadsproblem, som här föreligger, innebär såväl en allmän värdesättning av olika produktionsgrenar och detaljtillverkningar från nyttyosynpunkt i dagens läge som ock en uppgift att utan direkt tvång överföra arbetskraft till de viktigaste produktionsområdena. En planering i nämnda syfte har igångsatts av arbetsmarknadskommissionen i samråd med industri- och livsmedelskommissionerna. Därjämte ha överläggningar upptagits med representanter för arbetsgivare och arbetstagare inom sådana industrier, beträffande vilka man redan instundande sommar skulle kunna vidtaga temporära inskränkningar i sysselsättningen för att lösgöra arbetskraft för andra ändamål.

Bland de fack, som förete arbetslöshet, inta byggnadsfacken, trots att byggnadsarbetare i stor omfattning övergått till andra yrken, alltjämt en framträdande plats, särskilt i städer och större industrisambhällen. Även den planerade, utökade husbyggnadsverksamheten kan emellertid icke bereda sysselsättning åt närmelsevis hela den byggnadsarbetarstam, som fanns 1939. Kommissionen, som står i intim kontakt med byggnadslånebyrån, har påbörjat en *inventering av pågående eller planerade byggnadsföretag* inom ett antal orter. Avsikten med denna inventering är bland annat att erhålla underlag för ett bedömande av sysselsättningsmöjligheterna inom byggnadsfacken. Resultaten från in-

venteringen komma att i lämplig form delgivas byggnadsfackens organisationer, genom vilka sådana informationer böra kunna lämnas medlemmarna, att de, som icke kunna beräkna erhålla sysselsättning inom byggnadsfacket, frivilligt ställa sin arbetskraft till förfogande för andra samhällsviktiga arbetsuppgifter eller, om de redan gjort detta, tills vidare kvarbliva i det nya yrket.

För att giva en antydan om arbetslöshetssituationen inom byggnadsfacken och om tillgängliga arbetsstyrkor m. m. inom de industrier, som i första hand kunde tänkas bli föremål för ovan diskuterade åtgärder för produktionsinskränkning, meddelas här utdrag ur en inom kommissionen upprättad p. m., grundad dels på uppgifter från fackorganisationer, dels på resultat från kommissionens inventering av arbetskraft inom industri och hantverk (sid. 26).

En undersökning rörande antalet arbetslösa fackföreningsmedlemmar inom byggnadsindustrien (murare, byggnadsträarbetare, byggnadsgrovarbetare och målare) i de fem största städerna vid utgången av januari och mars 1939 och 1942 har givit följande resultat:

O r t	1939 31/1	1939 31/3	1942 31/1	1942 31/3
Stockholm	7,677	4,786	10,070	7,098
Göteborg	3,311	2,197	4,607	3,303
Malmö	1,439	1,160	2,385	2,215
Norrköping	865	600	1,038	571
Hälsingborg	821	296	682	630
Summa	14,113	9,039	18,782	13,817

Påfallande är att nedgången i arbetslösheten var ungefär densamma 1939 och 1942. Nedgången 1942 är emellertid procentuellt väsentligt mindre, enär redovisningen, som för 1939 torde vara tämligen fullständig, för 1942 icke upptager de flera tiotusental byggnadsarbetare, som sysselsattes inom skogsbruket m. m. eller voro inkallade till beredskapstjänst.

Byggnadsfacken ha alltså redan lämnat en avsevärd tribut till andra sysselsättningsområden.

De industrier, som arbeta under svårigheter med råvaror äro framförallt textil-, beklädnads-, gummivaru-, choklad- och konfektindustrierna samt vissa andra mindre industrier inom livsmedelsbranschen. Bristen på råvara kan i vissa fall bli av sådan art, att en mera betydande produktionsinskränkning blir nödvändig. Under sådana förhållanden bör ett framflyttande av produktionen under sommarmånaderna icke vara utesluten. Detta kan ske genom en total eller partiell driftsnedläggelse. En dylik omläggning av driften skulle dessutom i många fall lämna större utrymme för arbetskraftens rörlighet än under s. k. korttidsarbete. Här föreslagna åtgärder böra emellertid avvägas med hänsyn till det allmänna försörjningsläget och den berörda arbetskraftens lämplighet för andra aktuella arbetsområden. Bland annat böra åtgärderna föregås av en inventering av arbetskraften. Även inom sågverks- och pappersmasse- samt pappersindustrierna och måhända snickeri- och möbelfabriker vore en viss koncentration med temporärt nedläggande av driften icke utesluten, ehuru anledningen till den minskade sysselsättningsgraden här icke så mycket är råvarubrist som fastmera avsättningssvårigheter.

Av följande sammanställning framgår det arbetarantal, som i hela riket

sysselsattes vid dessa industrier under april 1941, med fördelning efter kön och männen efter värnpliktsförhållanden.

Företagstyp	Antal företag	Värnpliktiga	Ej värnpliktiga	Kvinnor	Summa personal
Sågverk och hyvlerier	1,186	14,648	13,258	227	28,133
Snickeri- och möbelfabriker	2,091	16,234	13,023	947	30,204
Pappersmassfabriker	87	11,946	9,590	428	21,964
Pappersbruk och pappfabriker	65	8,007	6,490	2,640	17,137
Papp- och pappersvaruindustri	181	1,367	1,029	2,048	4,444
Kvarnar	221	1,373	1,492	337	3,202
Choklad- och konfektindustri	160	1,497	1,039	4,705	7,241
Ylleindustri	121	4,464	2,856	7,775	15,095
Bomullsindustri	53	6,108	3,696	9,850	19,654
Trikåfabriker	223	2,237	1,283	8,769	12,289
Sömnadsindustri	1,704	5,218	5,654	33,437	44,309
Skoidustri	400	4,446	4,396	5,448	14,290
Gummivarufabriker	17	2,921	1,402	3,784	8,107

Av sammanställningen framgår, att inom de industrier, där bland annat brist på råvaror kan motivera vissa produktionsinskränkningar, är antalet sysselsatta kvinnor av förhållandevis stor omfattning. Vid ett friställande av kvinnlig arbetskraft skulle väl denna närmast komma i fråga till vissa arbetsuppgifter inom jordbruket.

De statliga åtgärderna måste självfallet vara så avvägda, att de hos den lediga arbetskraften skapa villighet för den avsedda arbetsuppgiften. Betydelsefullt är därvid att flertalet inom ovan nämnda industrier sysselsatta arbetare äro anslutna till erkända arbetslöshetskassor. Genom den anmälningsskyldighet, som föreligger för understödssökande kassamedlem, kommer den offentliga arbetsförmedlingen i kontakt med den lösgjorda arbetskraften och har sålunda möjlighet att anvisa lämplig arbetskraft till bland annat jordbruket. Arbetsförmedlingen skall därvid förhindra att uppenbart olämplig arbetskraft anvisas arbete, och arbetslöshetskassan blir därigenom en garanti för att dessa för arbetet olämpliga icke bli ställda utan hjälp, sedan de genom driftnedläggelsen berövats sin ordinarie inkomstkälla.

Den manliga arbetskraft, som lösgöres, skall i huvudsak tillföras skogen och torvmossarna.

Vid en tillfällig överflyttning av arbetskraft vill den enskilde av förklarliga skäl upprätthålla kontakt med hemorten. Härigenom kunna vissa merkostnader uppstå, såsom extra hyreskostnader samt eventuellt andra utgifter, som sammanhånga med uppehållandet av bostad eller förvarandet av ägodelar. För dessa merkostnader torde staten böra ikläda sig viss ersättning.

Det arbete med registrering av olika kategorier av arbetare, som under föregående år bedrivits i avsikt att underlätta *hempermittering* från, respektive förhindra inkallelse till, beredskapstjänstgöring och för vilket redogörelse i korthet lämnats å sid. 23 pågår alltjämt. Nya register ha upplagts eller förberedas för yrkeskunniga timmerflottare, förmans- och maskinpersonal inom brännertorvindustrin samt vissa arbetare och förmän vid betfälten.

Frågan om en *individuell registrering* av all tillgänglig arbetskraft, närmast med tanke på den omgruppering av arbetskraften, varmed man måste räkna under krigsförhållanden med tjänsteplikt, har allt sedan arbetsmarknadskommissionens tillkomst varit föremål för dess uppmärksamhet. Vid

olika tillfällen har också utkast till sådan registrering uppgjorts och prövats men icke lett till förslag i ämnet. Att så icke skett har varit beroende på bland annat den svårighet i rent tekniskt hänseende, som en dylik registrering skulle innebära, med hänsyn till att frågan angående en mera effektiv och framförallt med moderna maskinella hjälpmedel utrustad folkbokföring ännu icke är löst. I själva verket innebär en speciell registrering av den omfattning, som här skulle ifrågakomma, en organisations- och kostnadsfråga av ungefär samma storleksordning som den för en allmän folkbokföring, och kommissionen har helt naturligt tvekat att giva sig i kast med en sådan uppgift. Emellertid hade kommissionen, trots anförda betänkligheter, icke kunnat undanskjuta tanken på en allmän registrering, därest icke, på sätt ovan sid. 26 skildrats, genom kombinationer av partiella, mindre kostsamma registreringar en viss överblick vunnits, som i någon mån kunnat ersätta den mera omfattande registreringen.

På senare tid har emellertid frågan om en mera fullständig, individuell registrering av vissa ålderskategorier aktualiserats i ett särskilt sammanhang. Hemortsförsvarsakkunniga ha nämligen funnit, att en registrering i viss omfattning torde vara ofrånkomlig för att möjliggöra uttagning av personal till hemortsförsvarets olika grenar. Sakkunniga ha med tanke på att registreringen bör ordnas så, att densamma även kan utnyttjas för arbetsmarknadsändamål, sökt kontakt med arbetsmarknadscommissionen för gemensam behandling av frågan.

Vid en eventuell tillämpning av tjänstepliktslagen kommer för krigsindustrins vidkommande frågan om *uttagning av ersättningsarbetskraft* att påkalla stor uppmärksamhet från kommissionens sida. Länsarbetsnämnderna måste i ett sådant läge kunna förstärkas med en stab av kvalitativt högtstående tjänstemän, som äga ingående kännedom om olika industriers arbetsförhållanden. Såsom en beredskapsåtgärd i detta syfte har arbetsmarknadscommissionen trätt i förbindelse med riksförsäkringsanstalten i egenskap av chefsmyndighet för yrkesinspektionen och för anstalten framlagt ett förslag, gående ut på att en del av yrkesinspektionens tjänstemän, främst vissa förste distriktsingenjörer och distriktsingenjörer, skulle kunna utnyttjas vid överförandet av arbetskraft till krigsindustrin, där så låter sig göra jämsides med deras ordinarie arbetsuppgifter.

Beredskapskurser, främst med tanke på verkstadsindustrin, ha under den gångna delen av året varit anordnade i ungefär samma utsträckning som under senare delen av 1941. Kommissionens avsikt är att denna verksamhet skall fortgå efter i huvudsak oförändrade linjer, alltjämt dock med den anpassning av undervisningen, som kan bli erforderlig med hänsyn till möjligheterna att redan nu inordna de omskolade i produktionen. I samband härmed överväger kommissionen att i ökad omfattning i beredskapskurser utbilda kvinnlig reservarbetskraft för verkstadsindustrin.

IV. Den sannolika utvecklingen på arbetsmarknaden.

Rörande den sannolika utvecklingen på arbetsmarknaden har arbetsmarknadskommissionen anfört:

Kommissionen har redan i det föregående givit uttryck åt uppfattningen, att i fortsättningen av innevarande år arbetsmarknaden kan komma att i högre grad än hittills präglas av brist på arbetskraft inom vissa områden. De uppgifter, som av kommissionen lämnats till statsministern i och för besvarandet av herr Skoglunds interpellation om arbetsmarknaden, ha jämväl givit uttryck åt samma uppfattning.

Skälen för denna bedömning av arbetsmarknadens sannolika utveckling under den förestående sommarsäsongen givas främst därav, att utgångsläget i år innebär en mindre arbetskraftsreserv i form av arbetslöshet än föregående år samt därav, att sysselsättningens och arbetskraftsbehovets utvecklingstendenser på olika arbetsområden synas vara övervägande fortsatt stigande. Reservation måste givetvis göras för omständigheter, som kunna komma att i mera väsentlig mån påverka inkallelsernas omfattning.

Den av fackföreningarna redovisade arbetslösheten var i slutet av februari detta år lägre än vid motsvarande tid något år under tiden sedan 1920. Då denna arbetslöshet toges i betraktande som arbetskraftsreserv för rekrytering till arbetsmarknadens bristområden, bör framhållas, att den — såsom i regel är fallet vid låg arbetslöshet — till relativt stor del består av arbetskraft, som på grund av högre ålder eller andra skäl svårigen kan utnyttjas för tyngre eller ovana arbeten. Vidare må påpekas, att de fåtal arbetsområden, inom vilka arbetslösheten nu är större än för ett år sedan, nästan genomgående äro sådana, där den kvinnliga arbetskraften bildar ett stort inslag, vilket jämväl är en omständighet, som begränsar arbetskraftsreservens användbarhet på andra områden. Slutligen är att märka, att den ännu kvarstående arbetslösheten till en huvudpart omfattar byggnadsarbetare, varför dess fortsatta bestånd i hög grad kommer att vara beroende av byggnadsverksamhetens utveckling under året.

Det nyligen i proposition till riksdagen framlagda programmet för stöd åt bostadsbyggandet syftar till fördubbling av bostadsbyggandet, jämfört med föregående år. Det har beräknats, att denna ökning skulle kräva omkring 20,000 man under högsäsongen. Vore övrig byggnadsverksamhet oförändrad, skulle detta innebära, att sysselsättningen inom hela byggnadsindustrin ökades med omkring 20 procent i förhållande till föregående år men fortfarande skulle ligga omkring 25 procent lägre än sysselsättningen under sommaren och hösten 1939. Denna senare skillnad torde ungefär motsvara det antal byggnadsarbetare, som genom inkallelser samt övergång till andra arbeten, främst skogsarbete, undandragits byggnadsarbetsmarknaden. Fullt säkra hållpunkter för bedömande av den sannolika omfattningen av annan byggnadsverksamhet än bostadsbyggande saknas. Det synes dock sannolikt, att byggen för militära, industriella och kommersiella ändamål komma att sammanlagt bedrivas i minst samma omfattning som föregående år och möj-

ligen större, men å andra sidan torde ombyggnads- och reparationsarbeten till följd av läget på bostadsmarknaden komma att få minskad omfattning.

Enligt preliminära uppgifter, baserade på byggnadsnämndernas kvartalsrapporter till socialstyrelsen, hade under första kvartalet 1942 byggnadsloven för bostadslägenheter stigit till mer än 40 procent av nivån under motsvarande kvartal 1939, vilket innebär en mycket stark ökning i jämförelse med föregående år. Antalet vid senaste kvartalsskifte under byggnadvarande bostadslägenheter uppgick till mer än det dubbla av antalet vid samma tid föregående år. Det är härvid att märka, att till följd av den långa och stränga vintern byggen i år kommit i gång sent, varför uppgifterna om pågående byggen den 1 april till stor del torde avse förberedelsearbeten, som ännu icke krävt någon större mängd arbetskraft. I vart fall synas de preliminära byggnadsstatistiska uppgifterna tyda på, att bostadsbyggandet under instundande byggnadssäsong kommer att få betydligt större omfattning än föregående år. Även om den sysselsättningstillväxt, som en ökad bostadsbyggnadsverksamhet betyder, icke bör överdrivas — bostadsbyggandet har sin begränsning given på tillgången av material och transportmedel — är det dock tydligt, att den bestående arbetslösheten inom byggnadsfacken icke i fortsättningen i närmelsevis samma grad som under föregående år kommer att kunna räknas som en reserv av arbetskraft för rekrytering till arbetsmarknadens bristområden.

I detta sammanhang må påpekas, att om lokalt brist på arbetskraft inom byggnadsverksamheten skulle uppstå, vilket i så fall närmast torde innebära att konkurrensen om arbetskraft från byggnadsarbetets sida kunde bli besvärande för livsviktiga produktionsområden, detta torde kunna mötas bland annat genom en förskjutning av bostadsbyggandets säsong.

Vad angår sysselsättningen inom den egentliga industrin, synes icke finnas anledning att antaga någon väsentlig förändring i det utpräglat stabila läge, som under det senaste året utmärkt denna. En skarpare brist på arbetskraft inom näringslivet i dess helhet ställer beträffande den industriella arbetsmarknaden problemet att genom organisatoriska åtgärder och förlängd genomsnittlig arbetstid bättre utnyttja den i anspråk tagna men ej helt utnyttjade arbetskraften.

Då arbetskraftsbehovet inom bristområdena jordbruk, skogsbruk och eventuellt torvupptagning under 1942 års vår- och sommarsäsong torde bli större än under föregående år — även om den ytterligare tillväxt, som kan komma att sammanlagt krävas, sannolikt icke kommer att bli större än tillväxten under det gångna året — och då, främst till följd av ökad bostadsproduktion, reserverna komma att vara mindre, synes det vara övervägande sannolikt, att skärpta krav komma att ställas på åtgärder att effektivt utnyttja all tillgänglig arbetskraft för att möta bristen på de områden, där sådan förekommer. Det framgår av tidigare lämnade redogörelser, att kommissionen inriktat sitt förberedelsearbete med utgångspunkt från denna bedömning av arbetsmarknadsläget.

V. Statsbidrag till kommuner för vissa ränte- och amorteringsutgifter.

Arbetsmarknadskommissionen har vidare framlagt förslag till viss ändring i bestämmelserna rörande statsbidrag till kommunernas arbetslöshetskostnader. Kommissionen anför härutinnan:

Det statsbidragssystem, som med riksdagens godkännande (skrivelse nr 1941:111) från och med år 1941 tillämpas i fråga om kommunernas kostnader för arbetslöshetshjälp, är icke avsett att tillämpas retroaktivt. Alltså är icke heller avsett att i underlaget för det så kallade årskostnadsbidraget — varmed förstås den med ledning av viss procentsats, fastställd efter kalenderårets utgång, beräknade andel av kommunens löpande arbetslöshetskostnader, som bestrides med statsmedel — skola få inräknas kostnader för ränta och amortering å lån upptagna för utgifter, som belöpt å tiden före den 1 januari 1941.

Emellertid har arbetsmarknadskommissionen övervägt, huruvida icke i begränsad omfattning ett inräknande i årskostnadsunderlaget av dylika utgifter borde medgivas. Ett huvudmotiv till det nya statsbidragssystemets införande var otvivelaktigt, att icke ens ett så högt statsbidrag som 95 procent under alla förhållanden gav kommunen det stöd, som ansågs påkallat. Det borde då kunna försvaras, om en kommun, som fortfarande har att dragas med utgifter för tidigare arbetslöshet, icke utestänges från möjligheten att inräkna dem i årskostnadsunderlaget såsom statsbidragsberättigade. Förslagsvis har man tänkt sig att därvid tillämpa följande normer.

Kommunerna skulle i årskostnadsunderlaget få inräkna ränte- och amorteringsutgifter för lån, i den mån de upptagits för att bestrida kostnader för statskommunala reservarbeten, vartill statsbidrag beviljats under tiden 1 juli 1933—31 december 1940, och kommunala beredskapsarbeten, vartill statsbidrag beviljats under tiden 1 juli 1937—31 december 1940, försåvitt kommunerna fyllde följande förutsättningar, nämligen att

- a) ha åtnjutit statsbidrag till skattelindring under närmast föregående år,
- b) under året ha haft — förutom här ifrågavarande kostnader — utgifter för arbetslöshetshjälp, uppgående till minst 1 krona per skattekrona, samt
- c) under perioden 1 juli 1933—31 december 1940 icke ha åtnjutit statsbidrag till hjälpverksamhet vid arbetslöshet med mindre andel än 55 procent.

Beträffande de under a) och c) angivna villkoren har verkställts en undersökning, av vilken framgår, att dessa villkor visserligen uppfyllas av 32 kommuner men att av dem endast 12 haft utgifter för lån, som nyss sagts, nämligen följande i Göteborgs och Bohus eller Västernorrlands län belägna kommuner.

K o m m u n	Oguldet kapitalbelopp ¹ / ₁ 1942	Ränte- och amorteringsut- gifter 1941	Antal skattekoronor 1941	Kostnad per skattekorona i öron
Hogdal	20,000: —	750: —	4,116	18
Kville	98,950: —	6,159: —	13,757	45
Tossene	9,225: —	3,476: 99	15,626	22
Alnö	49,922: 70	3,869: 69	25,755	15
Bjärträ	194,006: 89	13,058: 44	21,402	61
Gudmundrå	943,024: 71	57,683: 14	109,348	53
Hässjö	53,002: 65	3,977: 22	17,479	23
Indal	2,805: —	307: —	6,087	5
Njurunda	98,575: 97	12,267: 46	72,575	17
Skön	177,486: 49	15,676: 95	88,310	18
Tuna	400,811: 95	41,647: 09 ¹	22,966	181
Ytterlännäs	214,155: 79	3,520: 66	38,946	9
Summa	2,261,967: 15	162,393: 64	—	—

Alltså är det endast ett ringa antal kommuner, som här skulle ifrågakomma, och förhållandevis små belopp, som skulle utgå av statsmedel. Därtill kommer att ytterligare en del av kommunerna kan tänkas bortfalla, nämligen om arbetslöshetsutgifterna under 1941 icke överstigit 1 krona per skattekorona. Förrän ansökningarna om årskostnadsbidrag blivit granskade (de ha inkommit till kommissionen först med mars månads utgång), kan detta icke utrönas, och icke heller kan nu sägas, hur stort statsbidraget för varje kommun skulle bli för 1941. Emellertid torde flertalet av ifrågavarande kommuner ha förhållandevis stora arbetslöshetsutgifter per skattekorona och statsbidragsprocenten därför genomsnittligt sett bli hög. Statsbidraget för 1941 torde dock icke på grund av nu berörda utgifter komma att uppgå till 100,000 kronor.

Arbetsmarknadskommissionen tillåter sig därför föreslå, att de kommuner, som fylla samtliga ovan under a—c angivna förutsättningar, må berättigas att i årskostnadsunderlaget inräkna ränta och amortering å lån, upptagna för bestridande av kostnader för dels statskommunala reservarbeten beviljade under tiden 1 juli 1933—31 december 1940, dels kommunala beredskapsarbeten beviljade under tiden 1 juli 1937—31 december 1940. Som ytterligare villkor torde dock böra uppställas att, för den händelse amortering under året skett med mer än $\frac{1}{20}$ av lånets ursprungliga kapitalbelopp, endast sistnämnda andel av lånet må medräknas.

VI. Arbetsförmedlingspersonalens anställningsförhållanden.

Arbetsmarknadskommissionen har i sin skrivelse jämväl berört frågan om arbetsförmedlingspersonalens anställningsförhållanden samt härutinnan anfört, bland annat, följande:

¹⁾ Å ett av Tuna kommun upptaget kreditivlån å 150,000 kronor har 1941 amorterats 90,810 kronor 99 öre. Då hela denna summa ej torde böra inräknas i årskostnadsunderlaget, har här medräknats 7,500 kronor = amorteringen, om ett 20-årigt amorteringslån upptagits.

1. Arbetsförmedlingspersonalens kommunalanställning.

Då Sveriges offentliga arbetsförmedling i maj 1940 ställdes under statlig ledning och arbetsmarknadskommissionens nya lokala organ länsarbetsnämnderna inrättades, ordnades nämndernas personalförhållanden på följande sätt.

Länsarbetsnämndernas personal sammansattes av tre kategorier:

a) Befintlig personal hos den eller de inom länet inrättade kommunala arbetsförmedlingsanstalterna ställdes med bibehållande av sina tjänster hos anstalten till nämndens förfogande. I flertalet län fanns *en* anstalt, i några län *två* sådana.

b) Som chefstjänsteman anställdes en direktör. I de flesta län utsågs här till direktören i den kommunala anstalten (respektive i den största anstalten, där två sådana funnos), varefter denne formellt innehade två tjänster, en statlig och en kommunal (i realiteten var tjänsten dock fullt enhetlig, enär det var praktiskt omöjligt att hålla de olika arbetsuppgifterna isär). I några fall, där personfrågan icke kunde lösas på detta sätt, utsågs en ny direktör hos nämnden, som blev överordnad anstaltens förutvarande direktör.

c) Därutöver behövlig personal anställdes direkt hos nämnden.

Bestämmelser härom gävos i 10 § Kungl. kungörelsen den 7 maj 1940 (nr 328) om länsarbetsnämnder och 4 § Kungl. kungörelsen den 7 maj 1940 (nr 329) om statlig ledning av den offentliga arbetsförmedlingen.

Avsikten med denna till synes ganska invecklade anordning var att åstadkomma minsta möjliga förändring i de bestående organisationsförhållandena. De kommunala anstalterna skulle förvaltas av staten under krisen och efter dennas slut kunna, om så erfordrades, återföras i kommunal regim, såvitt möjligt i samma organisatoriska skick som förut, fränsett sådana förändringar på längre sikt, som visat sig behövliga oberoende av krisförhållandena. Även personalen inom varje anstalt för sig skulle förnyas och — alltjämt bortsett från dylika förändringar på lång sikt — vidmakthållas till numerären. Den personal, som erfordrades för egentliga krisuppgifter, skulle däremot anställas utanför anstaltens organisationsram direkt hos staten och efter krisens slut efter hand avvecklas.

Utvecklingen av denna personalorganisation har emellertid under den nu gångna tiden av närmare två år varit så snabb och genomgripande, att denna plan icke kunnat följas. Personalen har i mycket stor utsträckning omflyttats icke endast inom länet utan även mellan länen, och ett stort antal tjänster ha indragits, omändrats eller nyinrättats. Det har under denna livliga omdaningsverksamhet icke varit praktiskt genomförbart att skilja ut en del av personalen, som skulle utgöra fortsättning på den gamla anstalten, medan resten skulle vara statsanställd. Framför allt har det icke varit möjligt att hålla isär den ordinarie arbetsförmedlingsverksamheten och de av krisen förorsakade uppgifterna i fråga om arbetsmarknadens reglering. Ej heller i fråga om lönevillkor har någon skillnad längre kunnat upprätthållas, utan enhetliga bestämmelser ha, såsom här ovan (sid. 10) omnämnts, införts för all hithörande personal inom hela riket. Följden har blivit, att personalen

hos varje länsarbetsnämnd bildar en homogen enhet, vilken man nu endast med svårighet skulle kunna dela upp i en grupp formellt kommunanställda och en annan grupp statsanställda.

Vad nu sagts gäller närmast anstalternas huvudkontor, vilka även fått tjänstgöra som länsarbetsnämndernas centrala kanslier. Den genomgripande omdaningen gäller dock i viss ehuru mindre mån även anstalternas avdelningskontor, medan vad som här framhållits icke alls har avseende på ombuden.

Vid övervägande av det sålunda uppkomna läget förtjänar att undersökas, vilka skäl som alltjämt kunna finnas för ett bibehållande av anstalternas organisationsram eller över huvud taget personalens formella kommunanställning. Det förut angivna önskemålet, att efter krisens slut hava färdigbildade personalgrupper, som äro organiserade efter fredsbehov och kunna utan vidare återlämnas till de kommunala anstaltsstyrelserna, kan tydligen icke förverkligas. Om en återgång till kommunal regim sker — och fastän denna möjlighet ännu ter sig avlägsen, måste man tills vidare räkna därmed — få övergångssvårigheterna, bland annat frågan om överflyttning av personalen, lösas efter förhandlingar och genom särskilda föreskrifter av Kungl. Maj:t.

Anordningen i fråga har emellertid sin måhända största betydelse för de enskilda befattningshavarna, i det att dessa bibehålla sina kommunala tjänster med den rätt gentemot anstaltens huvudman i fråga om pension och annat, som detta enligt gällande bestämmelser kan medföra. Detta har också iakttagits vid befordran till nyinrättade tjänster, så att exempelvis en assistent hos arbetsförmedlingsanstalten i A län med bibehållande av denna tjänst förordnats till förste assistent i B län (en nyinrättad tjänst) och för detta ändamål erhållit tjänstledighet från den förstnämnda befattningen.

Från dessa utgångspunkter har den erforderliga *formella* anpassningen till de nuvarande faktiska förhållandena kunnat ske på följande sätt.

Varje länsarbetsnämnd erhåller en enhetlig personaluppsättning, avsedd att vara statsanställd. De hittillsvarande kommunalanställda tjänstemännen kvarstå formellt i kommunal tjänst, men arbetsmarknadskommissionen föreskriver med begagnande av sitt i författningarna givna, tillfälliga förmanskap över denna personal, att personalens tjänstgöringsskyldighet skall fullgöras i den formen, att vederbörande under provisoriet uppehålla vissa angivna befattningar i den statliga organisationen. Dessa befattningar behöva icke vara i samma län som den kommunala tjänsten utan kunna vara placerade i annat län eller hos kommissionen. På detta sätt har en stor del av den för länsarbetsnämnderna bestämda personaluppsättningen blivit fylld. De återstående befattningarna besättas med tjänstemän, som nyanställts under provisoriet och icke ha någon formell kommunanställning; de anses helt och hållet statsanställda.

Med denna anordning har den hittillsvarande tudelningen av personaluppsättningen och formella dubblingen av flertalet chefstjänster kunnat undvikas men likväl den från anstalterna övertagna personalens intressen i förhållande till de kommunala huvudmännen tillgodosetts. Tjänstgöringsförhållandena,

tjänstebenämningar, avlöningsbestämmelser o. s. v. göras enhetliga för all hit-hörande personal, men det markeras på lämpligt sätt, att varje tjänsteman, som den 20 maj 1940 innehade kommunal anställning, bibehåller denna, oberoende av vilken syssla han under provisoriet fullgör inom organisationen, och efter en eventuell återgång till kommunal regim kan återgå till befattningen i fråga. Av denna anordning, att tjänstemannen under provisoriet kvarstår i sin kommunala tjänst men fullgör den därmed förenade tjänstgörings-skyldigheten på särskilt sätt, följer även att vederbörande får räkna tjänste-år, intjäna rätt till pension o. s. v. som om ingen förändring skett.

Ej heller för staten innebär anordningen någon reell förändring eller några nya förpliktelser. Möjligheterna att vid en återgång placera personalen i kommunal tjänst bli desamma som hittills.

I detta sammanhang kan den frågan lämnas öppen, huru det skall för-faras med en kommunal tjänst, som blir vakant därigenom att innehavaren avlider, pensioneras eller eljest definitivt lämnar densamma. Otvivelaktigt ingår i de statliga myndigheternas dispositionsrätt även befogenhet att åter-besätta en sådan tjänst, men med den här föreslagna anordningen är det från statens synpunkt enklare att låta den vara vakant och i vanlig ordning be-sätta den statliga tjänst, som den avgångne under provisoriet reellt utövade. Däremot kan det vara ett intresse för personalen som kår att med pensions-rätt förenad tjänst återbesättes. Huru därmed bör förfaras kan emellertid övervägas särskilt; den här antydda anordningens genomförande är icke be-roende därav.

För genomförande av denna anordning har icke erfordrats någon författ-ningsändring. Av skäl, som skola anföras nedan under 2, äro däremot på-kallade vissa sådana ändringar, i samband med vilka lämpligen kunna göras vissa omformuleringar, som skulle bättre än den nuvarande lydelsen mot-svara det läge, som uppkommit sedan förutnämnda förslag genomförts.

2. Befogenheten att tillsätta tjänster hos länsarbetsnämnderna.

Såsom ovan under 1. närmare utvecklats, har den ursprungliga planen för den lokala arbetsmarknadsorganisationen sprängts av den snabba och genom-gripande utvecklingen. Detta har påverkat även formerna för tillsättningen av tjänster. Härom gäller nu beträffande de ovan (sid. 77) angivna tre kategorierna följande bestämmelser:

a) I fråga om anstalternas personal beslutar, enligt 4 § kungörelsen om statlig ledning av den offentliga arbetsförmedlingen, länsarbetsnämnden med iakttagande av vad arbetsmarknadskommissionen därutinnan föreskrivit.

b) Direktörer förordnas av kommissionen enligt 10 § kungörelsen om läns-arbetsnämnder.

c) Övrig personal hos länsarbetsnämnd anställes enligt nämnda § av nämnden med kommissionens medgivande.

Av dessa grupper var den under a) avsedda den största och ojämförligt viktigaste i detta hänseende. Det förutsattes beträffande denna, att tjänste-tillsättningen skulle i huvudsak ske såsom hittills med ett ansökningsför-

farande, som stod öppet för envar. Kommissionens medverkan skulle framför allt avse att tillskapa en förut icke befintlig kompetenskontroll, så att oavsett lokala intressen befattningarna skulle tillsättas med de lämpligaste sökandena.

Emellertid har utvecklingen medfört, att kommissionens befattning med tjänstetillsättningen icke kunnat stanna vid detta. Vid den expansion av verksamheten som ägt rum har det blivit av synnerlig vikt att hushålla i stort med den befintliga, alltför knappa tillgången på kvalificerad personal med arbetsförmedlingsrutin, varför kommissionen ofta måst bedöma förekommande tillsättningsfrågor ur en vidare synvinkel än länsarbetsnämnderna haft möjlighet till. Det har då ofta icke varit möjligt för kommissionen att inskränka sig till en kompetensprövning och överlämna själva avgörandena åt var för sig arbetande nämnder. Där kommissionen exempelvis funnit, att ur personalfördelningssynpunkt i stort sökanden A borde placeras i X län, sökanden B i Y län, o. s. v., har kommissionen nödgats lämna sådana föreskrifter för nämndernas beslut, att dessa i själva verket varit helt bundna. Kommissionen har således bemyndigat nämnden i X län att på tjänsten förordna sökanden A och ingen annan, o. s. v.

Den kraftiga expansionen av verksamheten har även haft den följden, att kommissionen i större omfattning än beräknat blivit nödsakad att kontrollera nyrekryteringen av personal. Det har därvid visat sig, att kommissionens kontroll måste sträcka sig även till okvalificerad och tillfällig personal, enär rekryteringen till kvalificerade tjänster i stor utsträckning befunnits gå till på det sättet, att aspiranter till dylika tjänster i väntan på tillfälle att söka en sådan uppehålla okvalificerade befattningar eller taga tillfälligt arbete inom organisationen.

Det har av dessa skäl kommit att framstå som alltmera oegentligt, att flertalet tjänster formellt skola tillsättas av länsarbetsnämnderna enligt arbetsmarknadskommissionens direktiv. I realiteten tillsättas tjänsterna merendels av kommissionen, och det är önskvärt, att gällande författningsbestämmelser även direkt utsäga detta.

Ej heller vad nu sagts gäller arbetsförmedlingsombuden utan endast huvud- och avdelningskontorens personal.

VII. Departementschefen.

Verkningarna i stort å arbetsmarknaden av de rådande krisförhållandena torde vara så allmänt kända, att det synes överflödigt att här redogöra för arbetsmarknadens allmänna utveckling sedan tiden för stormaktskrigets utbrott. Som bekant har huvudintresset så småningom kommit att samlas omkring frågan om vidtagande av åtgärder mot den inom viktiga arbetsområden rådande bristen på arbetskraft.

Jag anser mig på grund härav till att börja med böra något uppehålla mig vid frågan om omflyttning av arbetskraft. Sådan omflyttning har visat

sig erforderlig i första hand för tillgodoseende av arbetskraft till skogsbruket. Den sammanlagda årsavverkningen har som bekant stigit till en kvantitet, som väsentligt överstiger normal årsavverkning under fredstid, och den ordinarie skogsarbetarstammen, decimerad genom inkallelser till beredskapstjänst, har ej kunnat tillfredsställa efterfrågan på arbetskraft. De i anledning härav vidtagna åtgärderna hava bestått i en intensifierad arbetsförmedling, propaganda för skogsarbete, tillfälle till utbildning i yrket för den ovane och beredande av vissa ekonomiska förmåner dels åt arbetaren själv under den första tiden i skogen, dels ock åt den hemmavarande familjen. Av de regelbundet återkommande inventeringar rörande skogsbrukets arbetskraftsbehov som statens arbetsmarknadskommission företagit framgår, att antalet för vedavverkning m. m. särskilt anställda arbetare hos de skogsägare eller avverkare, som avgivit rapporter, under avverkningssäsongen 1941/42 undergått en kraftig stegring. Sålunda utgjorde detta antal i augusti i runt tal 39,000, i oktober 55,000, i november 75,000 och i december 81,000. I januari 1942 steg siffran till i runt tal 109,000 för att under februari sjunka till 105,000, under mars till omkring 89,000 och under april, då avverkningssäsongen avslutats i större delen av landet, till omkring 45,000. Det redovisade ytterligare arbetskraftsbehovet sjönk från den 22 oktober till den 31 december från 54,000 till 22,000 man. Härav skulle dock arbetsgivarna själva anskaffa ett ej obetydligt antal, varför arbetsförmedlingens medverkan skulle erfordras för endast 11,000 man. Vid utgången av februari hade arbetskraftsbehovet ökat något, varför arbetsförmedlingens medverkan erfordrades för omkring 12,000 man. Motsvarande siffra för mars sjönk till omkring 11,000 för att under april stiga till omkring 18,000 man. De av arbetsgivarna lämnade uppgifterna rörande arbetskraftsbehovet torde emellertid hava beräknats i överkant, vilket bekräftas av att det hos arbetsförmedlingarna anmälda behovet vid 1941 års utgång föga översteg 2,000 vana arbetare. Sistnämnda siffra avviker icke nämnvärt från den under normala år för årstiden vanliga. Skogsbrukets arbetskraftsbehov synes sålunda genom de vidtagna åtgärderna ha kunnat under år 1941 tillgodoses i relativt tillfredsställande utsträckning. Detta förhållande undergick icke någon förändring under januari och februari 1942. Under mars och april har efterfrågan på arbetskraft hos den offentliga arbetsförmedlingen ökat till omkring 3,000 man.

För att göra det möjligt att till sådana områden, inom vilka det största arbetskraftsbehovet förelåg, överflytta även ovan arbetskraft hava åtgärder vidtagits för omskolning av arbetskraft. För utbildning av arbetare, som icke ägde vana vid skogsavverkningar, hava anordnats s. k. huggarkurser. Under tiden den 1 januari 1941—den 30 april 1942 deltog i sådana kurser sammanlagt 13,900 personer. Härjämte hava för tillgodoseende av verkstadsindustrins behov av arbetskraft anordnats beredskapskurser för utbildning främst till mekaniker och svetsare. Till deltagande i beredskapskurserna hava inskrivits 6,265 elever.

Härutöver hava särskilda åtgärder vidtagits för utnyttjande av värnpliktig arbetskraft under förstärkt försvarsberedskap. Den värnpliktige kan sålunda för att tillgodose arbetsmarknadens behov under olika förutsättningar erhålla

mobiliseringsuppskov enligt uppskovskungörelsen, anstånd med inställelse viss tid under beredskap eller hempermittering för längre eller kortare tid respektive hemförlovning från pågående beredskapstjänstgöring.

Beträffande arbetslöshetsläget under det senast förflutna året kan konstateras, att en viss återhämtning ägt rum inom de sysselsättningsområden, som under det första året efter krigsutbrottet drabbades av kris, främst byggnadsverksamheten och dess materialindustrier. Denna återhämtning återspeglas i de till statens arbetsmarknadskommission inkommande rapporterna angående nyanställningar och entlediganden under år 1941, varav framgår, att — bortsett från gruppen malmbrytning och metallindustri, som redovisade en ökning i antalet nyanställda med 7,861 — byggnadsverksamhet samt jord- och stenindustri ökat mest eller med respektive 3,801 och 1,363 anställda. Minskning i antalet sysselsatta redovisas endast för läder-, hår- och gummivaruindustri med 696 anställda.

Antalet rapporterade hjälpsökande arbetslösa utgjorde under år 1941 i genomsnitt 22,219 mot 13,367 år 1940. Den relativt höga siffran för år 1941 är huvudsakligen bestämd av det under årets förra del ännu tämligen stora hjälpbehovet. Arbetslösheten inom fackförbunden visar en lägre procentsiffra för år 1941 än för år 1940 eller 11.3 mot 11.8. Vid utgången av mars månad 1942 utgjorde motsvarande tal 11.8 procent, vilket är den lägsta marssiffra, som noterats efter 1920. Det förbättrade läget inom byggnadsindustrin återspeglas jämväl i siffrorna från fackförbunden. Arbetslösheten inom byggnadsträarbetarförbundet utgjorde i mars 1941 47.0 mot 39.3 ett år senare. För murareförbundet voro motsvarande siffror 58.5 och 48.3.

Liksom under år 1940 var även under år 1941 en mycket stor procent av de arbetslösa att finna i storstäderna samt Göteborgs och Bohus och Västerbottens län. Av antalet hjälpsökande kommo under år 1941 45.2 procent på städerna Stockholm, Göteborg och Malmö. Detta torde sammanhålla med att de av krisen hårdast drabbade områdena äro koncentrerade till storstäderna och att överflyttning av arbetskraft från storstäderna till bristområden medfört större svårigheter än på andra håll. Den kvarstående arbetslösheten i storstäderna torde till en mycket stor del omfatta byggnadsarbetare, varför åtgärder för ökad byggnadsverksamhet torde komma att i hög grad minska den för närvarande höga arbetslösheten i nämnda städer.

Vad angår den sannolika utvecklingen på arbetsmarknaden har statens arbetsmarknadskommission givit uttryck för den uppfattningen, att i fortsättningen av innevarande år arbetsmarknaden kan komma att i högre grad än hittills präglas av brist på arbetskraft inom vissa områden. Sådan brist på arbetskraft synes numera ha uppkommit inom skogsbruket. En viss konkurrens om arbetskraften har uppstått särskilt mellan jordbruket och torvinindustrin. Då det här rör sig om för folkhushållet livsviktiga områden får man vara beredd på att mera ingripande åtgärder än hittills måste företagas.

Arbetsmarknadskommissionen har föreslagit viss ändring i de bestämmelser angående statsbidrag till kommunernas utgifter för arbetslöshetshjälp, vilka

godkänts av 1941 års riksdag. Kommissionens förslag innebär, att i underlaget för det s. k. årskostnadsbidraget — d. v. s. det statsbidrag, som fastställes med ledning av kommunens efter kalenderårets slut framkomna totalkostnad för under året bedriven hjälpverksamhet för arbetslösa — skola i vissa fall få inräknas jämväl kostnader för ränta och amortering å lån upptagna för utgifter, som belöpt å tiden före det de nu gällande bestämmelserna den 1 januari 1941 började tillämpas. Ett bifall till kommissionens förslag skulle medföra, att högst 12 inom Göteborgs och Bohus samt Västernorrlands län belägna kommuner skulle komma i åtnjutande av statsbidrag för berörda ränte- och amorteringsutgifter. Statsbidrag till sådana utgifter har kommissionen beräknat för år 1941 komma att utgå med högst 100,000 kronor.

Bestämmelserna hava avsetts skola så utformas, att dylikt bidrag tillfölle kommun, som hade att dragas med utgifter för tidigare arbetslöshet och fortfarande hade relativt sett betydande arbetslöshetskostnader.

Jag är efter överbäggande av frågan beredd att förorda en ändring av statsbidragsgrunderna i enlighet med kommissionens förslag.

Det synes icke nödvändigt att redan i detta sammanhang fatta slutlig ställning till den av arbetsmarknadskommissionen föreslagna ändringen beträffande tillsättning av tjänster hos länsarbetsnämnderna. Det förefaller mig emellertid som om en överflyttning även formellt av beslutanderätten från nämnderna till kommissionen vore motiverad åtminstone i fråga om dels mera kvalificerade tjänster, dels ock tjänster, genom vilkas bestridande meritering regelmässigt sker till befattningar av förstnämnda slag.

VIII. Särskilda frågor.

A. Komplettering av ofullständiga jordbruk.

Jämlikt beslut av 1938 års riksdag bemyndigade Kungl. Maj:t den 15 juli samma år Blekinge läns hushållningssällskap att verkställa en systematisk inventering av de ofullständiga jordbruken inom länet enligt vissa riktlinjer samt tilldelade hushållningssällskapet medel för avlönande under budgetåret 1938/39 av en biträdande jordbrukskonsulent samt för gäldande av dennes resekostnader ävensom för anställande under samma tid av en kvinnlig hemkonsulent och till bestridande delvis av hennes resekostnader. Sedermera tilldelade Kungl. Maj:t den 15 september 1939 hushållningssällskapet för fortsättande av inventeringen under budgetåret 1939/40 ett belopp av tillhoppa 11,000 kronor till bestridande av löne- och resekostnaderna åt nämnda biträdande jordbrukskonsulent samt för gäldande av viss del av utgifterna för hemkonsulentens resor. Inventeringen, som är av försöksmässig karaktär, var ursprungligen avsedd att fortvara endast två år. Enligt riksdagens medgivande hava emellertid medel anvisats för inventeringens bedrivande jämväl under budgetåren 1940/41 och 1941/42. För sistnämnda budgetår hava 6,189 kronor 65 öre anvisats för ändamålet.

I skrivelse den 21 oktober 1941 har *Blekinge läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott* gjort framställning om anvisande av ytterligare medel för fortsatt inventering av de ofullständiga jordbruken i Blekinge län. I fråga om inventeringsarbetets utförande hänvisar förvaltningsutskottet till att under budgetåret 1940/41 82 fastigheter inspekterats under sammanlagt 93 arbetsdagar för konsulenten. Vidare framhålles, att på grund av den stora anhopning av arbetsuppgifter, som kristiden medfört, sällskapet sett sig nödsakat att även under det gångna året i större utsträckning än ursprungligen avsetts anlita konsulenten för andra ändamål än inventeringen. Konsulenten hade därjämte varit inkallad till militärtjänstgöring under sammanlagt inemot 5 månader. Hemkonsulenten hade liksom förut i viss mån deltagit i inventeringsarbetet. Rörande betydelsen av arbetet påpekas, bland annat, att stora värden stode att vinna, om resultaten av arbetet kunde bli realiserade. I skrivelsen framhåller förvaltningsutskottet, att det skulle vara värdefullt, om medel för inventeringsarbetets fortsättande under budgetåren 1942/43 och 1943/44 kunde anvisas samtidigt, varigenom befattningen som inventeringsförrättare, ej minst ur rekryteringssynpunkt, kunde givas en ej alltför tillfällig karaktär. Utskottet har i enlighet härmed hemställt om anvisande av medel för de två nämnda budgetåren *dels* för avlönande av jordbrukskonsulenten samt för bestridande av utgifter för resekostnads- och traktamentsersättningar åt denne, *dels ock* för bestridande delvis av dylika ersättningar åt den hos sällskapet anställda hemkonsulenten.

Lantbruksstyrelsen och egnahemsstyrelsen hava yttrat sig över hushållningssällskapets framställning.

Lantbruksstyrelsen framhåller i sitt yttrande att, sedan egnahemsväsendet numera omorganiserats, det kunde synas mest ändamålsenligt, att det fortsatta handhavandet av ifrågavarande inventering anförtroddes egnahemsnämnden i länet. Med hänsyn till önskvärdheten av kontinuitet med avseende å verksamheten torde det fortsatta handhavandet av densamma alltså böra åvila hushållningssällskapet i samråd dock med egnahemsnämnden. Styrelsen har även ifrågasatt, huruvida icke den för ifrågavarande ändamål anställda jordbrukskonsulenten borde mera odelat än som hittills skett ägna sig åt inventeringen. Kostnaderna för staten för inventeringens fortsättande under budgetåren 1942/43 och 1943/44 hava av styrelsen beräknats till 5,000 respektive 10,000 kronor.

Egnahemsstyrelsen, som inhämtat yttrande i ärendet från Blekinge läns egnahemsnämnd, framhåller, att enligt styrelsens mening inventeringar av ifrågavarande art visserligen i framtiden borde verkställas genom egnahemsnämndernas försorg. Med hänsyn emellertid till att inventeringen inom Blekinge län igångsatts på initiativ bland annat av hushållningssällskapet, vilket ägnat stort intresse åt detta arbete, ville styrelsen icke motsätta sig, att inventeringen även under budgetåren 1942/43 och 1943/44 handhades av hushållningssällskapet. Styrelsen anser det dock önskvärt, att inventeringsarbetet ej mer än nödigt drages ut på tiden. I likhet med lantbruksstyrelsen ifrågasätter därför egnahemsstyrelsen, huruvida icke den för inventeringen anställda jordbrukskonsulenten borde mera odelat än som hittills skett ägna sig häråt.

Departementschefen.

Som jag ovan framhållit var den inventering av de ofullständiga jordbruken i Blekinge län, vartill medel första gången anvisades för budgetåret 1938/39, avsedd att pågå allenast två år. Jämlikt riksdagens medgivande hava emellertid medel anvisats för inventeringens fortsättande till och med utgången av innevarande budgetår. Blekinge läns hushållningssällskap har hemställt, att medel måtte ställas till sällskapets förfogande för inventeringens fortsättande jämväl under budgetåren 1942/43 och 1943/44.

Ifrågavarande inventeringsarbete har av skilda anledningar ej kunnat fortskrida i den takt, som från början avsetts. En bidragande orsak härtill har varit, att den jordbrukskonsulent, som närmast haft att ägna sig åt inventeringsarbetet, delat sin tid mellan nämnda arbete och andra hushållningssällskapet åvilande arbetsuppgifter. Någon säker uppfattning beträffande värdet av inventeringen har därför ännu ej kunnat erhållas. Lantbruksstyrelsen och egnahemsstyrelsen hava tillstyrkt, att bidrag av statsmedel beviljas för inventeringens fortsättande under ytterligare två år, men därvid förutsatt att konsulenten mera odelat än hittills ägnar sig åt inventeringsarbetet.

För ernående av avsett utbyte av ifrågavarande jordbruksinventering anser jag mig böra tillstyrka framställningen om att densamma fortsättes under ytterligare två budgetår. Jag förutsätter emellertid därvid, att inventeringsarbetet fortskrider i raskare takt än hittills, och jag har för avsikt att, därest medel beviljas för ändamålet, föreslå Kungl. Maj:t att såsom villkor för statsbidrag föreskriva, att väsentligt längre tid än under sistförflutna budgetåret ägnas åt inventeringsarbetet. Emot lantbruksstyrelsens beräkningar av medelsbehovet för budgetåren 1942/43 och 1943/44, 5,000 respektive 10,000 kronor, har jag intet att erinra. Det för nästa budgetår erforderliga beloppet torde böra bestridas av de särskilda medlen till främjande av företagsamhet.

B. Företagarföreningar inom vissa län.

Företagarföreningarna hava till uppgift att beforda möjligheterna för lönande småföretagsamhet i vederbörande län. Verksamheten omfattar dels långivning på fördelaktiga villkor samt i vissa fall subvention, dels ock konsulentverksamhet av teknisk och kommersiell natur.

Föreningarna ha startats vanligtvis på initiativ av länsmyndigheterna, och medlemmarna utgöras huvudsakligen av för föreningarnas syften intresserade enskilda personer, bolag och föreningar liksom även länens landsting och hushållningssällskap samt i vissa fall kommuner och andra samfälligheter. Medlemskapet grundar sig på andelar. Medlemsantalet har på grund av föreningarnas struktur och uppgifter såsom organ för social hjälpverksamhet varit relativt begränsat, några hundratal i varje förening. Föreningarna äro samtliga konstruerade som ekonomiska föreningar u. p. a.

Företagarföreningar hava hittills bildats inom Göteborgs och Bohus, Värmlands, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Efter avlåtande av proposition nr 285 till 1941 års riksdag, i vilken en redogörelse för företagarföreningarnas dittillsvarande verksamhet lämnades, har

Kungl. Maj:t beviljat nedannämnda föreningar understöd av statsmedel med följande belopp, nämligen Norrbottens småindustriförening u. p. a. 100,000 kronor, därav såsom subvention 30,000 kronor och såsom lån 70,000 kronor, Västernorrlands läns företagareförening u. p. a. 50,000 kronor såsom lån samt Bohusläns företagareförening u. p. a. 250,000 kronor, därav 50,000 kronor såsom subvention och 200,000 kronor såsom lån.

Såsom bidrag till bestridande av de löpande kostnaderna för verksamheten erhålla företagarföreningarna statsbidrag från anslag under tionde huvudtiteln, som för budgetåret 1941/42 utgör 60,000 kronor. Anslaget har disponerats på följande sätt:

Norrbottens småindustriförening u. p. a.	kronor	9,500
Västerbottens företagareförening u. p. a.	»	9,000
Jämtlands läns företagareförening u. p. a.	»	8,000
Västernorrlands läns företagareförening u. p. a.	»	9,000
Gävleborgs läns företagareförening u. p. a.	»	8,000
Värmlands läns företagareförening u. p. a.	»	8,000
Bohusläns företagareförening u. p. a.	»	8,500

Summa kronor 60,000

Samtliga hittills bildade företagarföreningar hava av staten erhållit understöd med inalles 1,689,500 kronor, därav 1,070,000 kronor såsom lån och 619,500 kronor såsom subvention.

Departementschefen.

Företagarföreningarna hava visat sig fylla en betydelsefull uppgift för befordrande av småföretagsamheten inom de län, där sådana föreningar bildats. Jag anser därför nämnda föreningar vara förtjänta av fortsatt stöd från statsmakternas sida i samma former som hittills. För nästa budgetår torde ett lika stort belopp som det för innevarande budgetår beräknade, eller 500,000 kronor, vara erforderligt för ändamålet. Detta bör lämpligen — liksom hittills huvudsakligen skett — anvisas från medlen till främjande av företagsamhet.

C. Inköp av gatsten för statens räkning.

Till inköp av gatsten för statens räkning har hittills anvisats ett belopp av 31,630,000 kronor. Det för innevarande budgetår utgående anslaget, vilket anvisats under sjätte huvudtiteln, utgör 3,000,000 kronor. I samband med anvisande av sistnämnda anslag uttalade riksdagen, att i händelse arbetarna inom stenindustrin icke kunde beredas annat lämpligt arbete, stenindustrin, efter Kungl. Maj:ts prövning, borde kunna beredas möjlighet att uppehålla verksamheten i större utsträckning än som med hänsyn till anslagets storlek förutsatts. Under sådana förhållanden förutsatte riksdagen, att eventuellt fyllnadsanslag överfördes från anslag till statliga beredskapsarbeten eller annat liknande anslag för ytterligare tillverkning av sten för statens räkning.

Enligt bestämmelser, som den 14 februari 1936 av Kungl. Maj:t meddelats angående inköp av gatsten för statens räkning, skola inköpen handhavas av en särskild kommitté, benämnd statens steninköpskommitté. Inköpen skola ske hos svenska stenindustriföretag och huvudsakligen avse smågatsten. Vid beslut

om stenbeställningar har kommittén att tillse, att beställningarna med avseende å omfattning, tidpunkt för verkställande samt fördelning å skilda företag bliva så avvägda, att de arbetstillfällen, som genom beställningarna beredas, fördelas på ett ur arbetslöshetssynpunkt lämpligt sätt. Företrädesvis bör sysselsättning beredas sådana arbetslösa arbetare inom stenindustrin, vilka hava svårigheter att övergå till annat yrke eller som äro försörjningspliktiga. Beträffande beställningarnas fördelning och verkställande skall inköpskommittén, i den mån så prövas påkallat, samråda med vederbörande lokala myndigheter samt med statens arbetsmarknadskommission.

I skrivelse den 13 november 1941 har *statens steninköpskommitté* gjort framställning om anvisande av medel för inköp av gatsten under budgetåret 1942/43. Kommittén uppgiver, att med anlitande av anslagen till inköp av gatsten statsbeställningar av sten sedan mars 1936 successivt lämnats för sysselsättning av stenarbetare från Göteborgs och Bohus, Blekinge, Hallands och Kalmar län samt tidvis från vissa kommuner inom Kristianstads län. Kommittén anför härjämte, bland annat följande.

Sysselsättningen inom gatstensindustrin under tiden mars 1936—september 1941 ävensom kostnaderna för tillverkningen av sten för statens räkning under samma tid framgår av följande sammanställning.

T i d	Antal stenarbetare, som i genomsnitt sysselsatts med			Kostnaderna för tillverk- ning av sten för statens räkning kr.
	stats- beställningar	andra beställningar	summa	
Mars—december 1936	1,900	1,100	3,000	2,714,000
1937	1,200	2,200	3,400	2,268,900
1938	1,800	1,300	3,100	4,213,600
1939	2,300	600	2,900	5,196,900
1940	1,600	300	1,900	3,630,000
Januari—september 1941	1,100	500	1,600	2,122,600
				20,146,000
Kostnader för granitdockor till riksdagshuset				143,300
				20,289,300

I början av år 1940 upprättade kommittén i samråd med statens arbetsmarknadskommission efter vissa undersökningar en plan för begränsningen av antalet arbetare inom gatstensindustrin. Enligt denna plan var det avsett att nedbringa arbetsstyrkan till omkring 1,800 man. Den på detta sätt planerade begränsningen blev också i stort sett genomförd under år 1940, då arbetsstyrkan reducerades med omkring 1,000 man till omkring 1,900 man. Sedermera har kommittén i samarbete med arbetsmarknadskommissionen verkställt ytterligare undersökningar rörande möjligheten att genomföra en överflyttning av arbetskraft från de statliga stenbeställningarna. Under år 1941 ha till utgången av september månad cirka 300 gatstensarbetare och därefter ytterligare omkring 170 man överförts till andra arbeten. Arbetsstyrkan inom gatstensindustrin uppgår därför för närvarande till omkring 1,400 man.

Till belysande av hur åldersfördelningen bland stenarbetarna förskjutits under de år statsbeställningarna pågått och särskilt efter den år 1940 verkställda reduktionen av arbetsstyrkan, må följande siffror meddelas beträffande åldersfördelningen bland gatstenshuggarna under åren 1936, 1938 och 1940.

Ålder	1 9 3 6		1 9 3 8		1 9 4 0	
	antal	%	antal	%	antal	%
Under 25 år	144	6.4	71	2.6	6	0.4
25—35 "	626	27.6	653	23.7	145	9.6
36—55 "	1,091	48.2	1,432	51.9	840	55.4
56—60 "	200	8.8	273	9.9	217	14.3
61—66 "	152	6.7	250	9.0	222	14.6
67 år och däröver	51	2.3	81	2.9	87	5.7
Summa	2,264	100	2,760	100	1,517	100

Såsom ovan nämnts kan man för närvarande räkna med en arbetsstyrka av omkring 1,400 man. Den förut återgivna sammanställningen rörande sysselsättningsförhållandena giver vid handen, att sysselsättning med andra beställningar än statsbeställningar kunnat beredas i genomsnitt omkring 300 man under år 1940 och omkring 500 man under de första nio månaderna av år 1941. Det är givetvis mycket svårt att för närvarande bedöma, i vilken utsträckning det fortsättningsvis kan bli möjligt att genom andra beställningar än statsbeställningar giva arbete åt gatstensarbetarna. Export av gatsten har under tiden efter krigsutbrottet ägt rum endast i mycket begränsad omfattning, och någon nämnvärd ökning av denna export torde icke vara att förvänta under den närmaste tiden. Under år 1941 ha emellertid gatstensarbetarna i viss utsträckning kunnat sysselsättas med tillverkning av packsten och skrotsten för export. Möjligen kunna ytterligare dylika beställningar tillföras industrien och därmed sysselsättning i viss utsträckning beredas gatstensarbetarna. Försiktigtvis torde man för nästkommande budgetår dock ej böra räkna med att mer än omkring 300 à 400 gatstensarbetare skola kunna sysselsättas med andra beställningar än statsbeställningar. Omkring 1,000 à 1,100 man skulle sålunda behöva beredas sysselsättning med statsbeställningar. Kostnaderna för statsbeställningarna under nästkommande budgetår skulle under de angivna förutställningarna kunna beräknas till i runt tal 3 miljoner kronor.

Kommittén upplyser, att de statliga stenlagren vid utgången av innevarande budgetår kunde beräknas uppgå till omkring 2.1 miljoner kvadratmeter smågatsten. Därest den årliga förbrukningen komme att hålla sig vid samma nivå som för innevarande budgetår, eller 700,000 à 800,000 kvadratmeter, beräknades lagret vara förbrukat inom cirka tre år.

Kommittén har föreslagit, att, därest det skulle visa sig, att gatstensarbetare icke kunna erhålla sysselsättning utom sitt yrke i den utsträckning som kommittén beräknat och statsbeställningar sålunda påkallades i större omfattning än som förutsatts vid beräkning av anslagsbehovet, erforderligt fyllnadsbelopp skulle tillföras anslaget för inköp av gatsten från anslag till arbetsmarknadens reglering i likhet med vad 1941 års riksdag förutsatt vid beviljande av anslag för budgetåret 1941/42.

Statens arbetsmarknadskommision har i utlåtande den 27 november 1941 över steninköpskommitténs framställning förklarat sig i sak intet hava att erinra mot kommitténs hemställan om anslag för nästa budgetår för inköp av gatsten för statens räkning. Kommissionen har emellertid med hänsyn till smågatstenstillverkningens karaktär av hjälpverksamhet och då eventuellt erforderligt fyllnadsbelopp liksom tidigare avsåges att tillföras gatstensanslaget

från anslag till arbetsmarknadens reglering, ifrågasatt, huruvida icke hela anslagsbeloppet borde utgå ur sistnämnda anslag samt huruvida särskilt organ för administrationen av de statliga stenbeställningarna under nuvarande förhållanden kunde anses erforderligt.

I detta sammanhang vill jag anmäla en av *Sveriges granitindustriförbund* och *svenska stenindustriarbetareförbundet m. fl.* i skrivelse den 1 september 1941 gjord framställning, vari hemställts, att, utöver redan vidtagna åtgärder för förflyttning av arbetskraft från gatstensindustrin, några ytterligare sådana åtgärder icke måtte företagas. Som motivering för framställningen har anförts, att gatstensindustrin under senare år så hårt åderlåtits på arbetskraft att numera huvudsakligen äldre eller medelålders arbetare vore kvar i yrket. Endast en ringa del av den nuvarande arbetsstyrkan bestode av arbetare, som rimligen kunde överflyttas till andra yrken. För att över huvud taget kunna upprätthålla driften inom gatstensindustrin vore dessa arbetare oundgängligen nödvändiga.

Departementschefen.

Den nedgång i antalet inom stenindustrin sysselsatta arbetare, som ägt rum under de senaste åren, har fortgått jämväl under år 1941. Under tiden januari—september nämnda år voro i genomsnitt 1,600 arbetare sysselsatta inom stenindustrin, varav 1,100 med beställningar för statens räkning. I november 1941 beräknades arbetsstyrkan uppgå till endast omkring 1,400 man. Denna reducering av antalet stenarbetare har skett genom överflyttning av arbetare till andra områden, varest brist på arbetskraft förelegat, främst viktiga anläggningsarbeten. Då överföringen i första hand omfattat arbetare med fullgod arbetsförmåga, företrädesvis yngre arbetare, torde en stor del av den kvarvarande arbetarstammen icke kunna överföras till andra arbetsområden. Då någon gatstensexport i större omfattning ej är att påräkna, torde större delen av de kvarvarande stenarbetarna behöva sysselsättas med beställningar av gatsten för statens räkning. Det för sådana beställningar för nästa budgetår erforderliga beloppet har statens steninköpskommitté uppskattat till i runt tal 3,000,000 kronor.

Som förut nämnts ha för de statliga steninköpen under de senaste budgetåren anvisats ett särskilt anslag under sjätte huvudtiteln. Härjämte har riksdagen bemyndigat Kungl. Maj:t, att, i den mån det sålunda anvisade anslaget skulle visa sig vara otillräckligt för att undvika arbetslöshet bland stenarbetarna, för ändamålet disponera anslag som anvisats för arbetsmarknadens reglering. Med hänsyn till smärgatstenstillverkningens karaktär av hjälpverksamhet anser jag i likhet med statens arbetsmarknadskommision det vara lämpligast, att i den mån statsinköp sker av gatsten medel härför helt anvisas under nyssnämnda anslag.

Arbetsmarknadskommisionen har vidare ifrågasatt, huruvida det under nuvarande förhållanden kan anses erforderligt, att administrationen av de statliga stenbeställningarna sker genom särskilt organ vid sidan av arbetsmarknadskommisionen. För egen del finner jag tillräckliga skäl härför icke längre föreligga utan förordar, att statens steninköpskommitté upphör med

utgången av innevarande budgetår och att dess uppgifter anförtros åt en särskild delegation inom statens arbetsmarknadskommissionen.

Någon förändring i de principer för inköp av gatsten för statens räkning som hittills tillämpats torde icke böra ske.

IX. Medelsbehovet för budgetåret 1942/43.

Arbetsmarknadskommissionen.

I fråga om medelsbehovet för nästa budgetår har arbetsmarknadskommissionen anfört följande.

A. Arbetsmarknadens reglering.

Innan kommissionen övergår till att diskutera medelsbehovet för budgetåret 1942/43 göres här en preliminär beräkning av den sannolika behållningen å det anvisade anslaget vid utgången av innevarande budgetår.

Till *Åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m.* anvisade 1941 års riksdag för budgetåret 1941/42 ett reservationsanslag av kronor 40,000,000.

Vid sistnämnda budgetårs ingång förefunnos reservationer å tillhoppa omkring..... kronor 27,725,000.

Till Kungl. Maj:ts förfogande för verksamheten under budgetåret stå alltså sammanlagt omkring kronor 67,725,000.

På grund av särskilda beslut skola ur sistnämnda belopp bestridas vissa före budgetårets ingång av Kungl. Maj:t gjorda medelsanvisningar å tillhoppa kronor 2,515,000.

Vidare äger Kungl. Maj:t för främjande av företagsverksamhet ur anslaget disponera ett belopp av omkring kronor 2,000,000.

Efter frånräkning av sistnämnda tvenne poster återstå alltså disponibla för arbetsmarknadsreglerande åtgärder omkring kronor 63,210,000.

Härtill komma inkomster från uppdragsgivare till statliga beredskapsarbeten, i runt tal 3 miljoner kronor.

Medelsförbrukningen under tiden 1 juli 1941—31 mars 1942 och det beräknade medelsbehovet för hela budgetåret framgå av följande sammanställning.

	Medels- förbrukning 1/7 41—31/3 42	Medels- behov 1/4—30/6 42	Medels- behov 1/7 41—30/6 42
Statliga beredskapsarbeten i statens arbetsmarknadskommissions regi (inkl. försvarsarbeten).....	15,115,000	5,250,000	20,365,000
Statliga beredskapsarbeten i andra myndigheters regi.....	3,635,000	3,000,000	6,635,000
Arkivarbeten	775,000	275,000	1,050,000
Statskommunala beredskaps- och reservarbeten	2,775,000	1,075,000	3,850,000
Kontantunderstödsverksamhet	1,350,000	550,000	1,900,000
Beredskapskurser	1,750,000	650,000	2,400,000
Överflyttning av arbetskraft.....	6,210,000	3,590,000	9,800,000
Övrig verksamhet, främst utbildningshjälp.....	350,000	150,000	500,000
Summa kronor	31,960,000	14,540,000	46,500,000.

Utgifterna under budgetårets sista kvartal beräknas för flertalet utgiftsposter till belopp ungefär motsvarande utgifterna i medeltal under de första kvartalen. Tvenne poster avvika dock mera avsevärt härifrån, nämligen statliga beredskapsarbeten i annan myndighets regi och kostnader vid överflyttning av arbetskraft, vilka båda utgiftsposter beräknas stiga väsentligt under budgetårets sista månader. I fråga om de statliga beredskapsarbetena i andra myndigheters regi (praktiskt taget helt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens) beror den ojämna fördelningen på att medel rekvireras av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i större poster och icke kontinuerligt i mån av arbetenas fortskridande. Vad åter beträffar överflyttningen av arbetskraft till andra yrkesområden, ha kostnaderna, som till huvudsaklig del hänföra sig till skogsbrukets arbetskraftsförsörjning, stegrats kontinuerligt under året. Med stöd av utgifterna under januari—mars måste de för tiden april—juni kalkyleras till inemot 1,200,000 kronor per månad.

Under nu angivna förutsättningar och med hänsyn till inkomsterna från uppdragsgivare bör vid budgetårets utgång uppkomma en reservation av $(63,210,000 + 3,000,000 - 46,500,000 =)$ 19,710,000 kronor. Anslagsbehovet för budgetåret 1942/43 bör alltså beräknas med utgångspunkt från en dylik reservation.

I sin framställning den 27 november 1941 med preliminär beräkning av medelsbehovet för nästkommande budgetår framhöll kommissionen, att det, i likhet med vad som varit fallet de tvenne närmast föregående åren, mötte stora svårigheter att mer än ett halvt år före dess ingång med någon grad av säkerhet bedöma medelsbehovet under ett kommande budgetår. Kommissionen uttalade vidare, att under förutsättning att exportindustriernas avsättningsmöjligheter och importen av råvaror, fossila bränslen m. m. icke ytterligare beskures i mera avsevärd grad, beräkningarna av medelsbehovet för budgetåret 1942/43 emellertid syntes kunna göras med utgångspunkt från en verksamhet av ungefär den omfattning, som förekommit eller beräknats förekomma under innevarande budgetår.

Ehuru fem månader förflutit sedan ovanstående uttalande gjordes, möta alltjämt stora svårigheter att bedöma arbetsmarknadens utveckling under nästkommande budgetår. De överväganden, som kommissionen gjort i detta hänseende — främst i kap. IV — leda fram till en beräkning av medelsbehovet i huvudsaklig anslutning till förbrukningen under innevarande budgetår. Det statliga bostadsbyggnadsprogrammet torde emellertid, under förutsättning av oförändrad omfattning i anläggningsverksamheten, komma att medföra lägre arbetslöshet inom byggnadsfacken under nästkommande vinter än den, som varit för handen under den nu tilläandalupna. Byggnadsverksamhetens karaktär av nyckelindustri torde då, vid nu angivna förutsättningar, kunna motivera, att man räknar med ett något minskat hjälpbehov och som följd därav något minskade kostnader för hjälpverksamheten.

Av det ovan anförda framgår, att medelsförbrukningen under innevarande budgetår kan uppskattas till i runt tal 46,500,000 kronor. Däri ingå kost-

nader för åtgärder av olika slag för överflyttning av arbetskraft till framför allt skogs- och jordbruk med 9,800,000 kronor. Då det får anses sannolikt, att en ytterligare intensifierad överflyttningsverksamhet till jord- och skogsbruk m. m. kommer att erfordras under större delen av nästa budgetår, och kostnaderna för denna verksamhet redan nu utgöra inemot 1,200,000 kronor per månad, bjuder försiktigheten att för detta ändamål beräknas ett belopp icke understigande 12,000,000 kronor.

Det väntade ökade arbetskraftsbehovet inom vissa näringsområden, främst byggnadsverksamheten, bör som nyss framhållits kunna medföra ett minskat hjälpbehov och sålunda även en nedgång i kostnaderna för beredskaps- med flera arbeten. De i statlig regi bedrivna arbetena, i varje fall de mera kostnadskrävande av dem, och dessutom flera av de statskommunala beredskapsarbetena äro emellertid antingen av direkt betydelse för försvaret eller ock i övrigt ur beredskaps- och folkförsörjningssynpunkt viktiga. Kommissionen anser sig därför icke böra räkna med någon alltför stor minskning på dessa poster, framförallt icke i fråga om de för hjälpklienteleets sysselsättningsmöjligheter på hemorten ytterst viktiga statskommunala arbetena. Av den redogörelse för dagsverkskostnaden vid statliga beredskapsarbeten, som lämnats å sid. 36, framgår att sagda kostnad vid kommissionens arbeten, dock ej försvarsarbetena, under 1941 uppgått till 19: 64 kronor (därav arbetslöner 11: 98 kronor). Motsvarande kostnad för ett antal i huvudsak likartade arbeten, som bedrivits i annan myndighets regi under åren 1936—1941, alltså till större delen vid en lägre prisnivå, utgjorde 18: 84 kronor (se bilaga 5). Med hänsyn till att försvarsarbetena av olika anledningar ställa sig dyrare än de egentliga beredskapsarbetena, måste dagsverkskostnaden för budgetåret 1942/43 genomsnittligt kalkyleras väsentligt högre än 20 kronor; sannolikt kommer den att närma sig 25 kronor. Även vid en så pass försiktig beräkning som att arbetet ej pågår mer än 250 dagar per år, kommer då »årsverket» att kosta omkring 6,000 kronor. Under 1941 sysselsattes i medeltal 4,300 man vid statliga beredskapsarbeten. Av skäl, som nyss anförts, och även med hänsyn till vad kommissionen uttalat å sid. 59 f., böra arbetena ej inskränkas alltför mycket. Därför föreslår kommissionen att för statliga beredskapsarbeten beräknas 18 miljoner kronor, för vilken summa torde kunna sysselsättas omkring 3,000 man under ett år. För statskommunala beredskaps- och reservarbeten beräknas, med hänsyn till minskat hjälpbehov men stigande dagsverkskostnader, ett något minskat medelsbehov, nämligen från 3,85 till 3,7 miljoner kronor.

För kontantunderstödsverksamhet anser sig kommissionen, bland annat med hänsyn till vad som å sid. 61 anförts om hjälpsökandeklienteleets sammansättning, icke böra räkna med lägre kostnader. Erinras må även om att dagunderstödsbeloppen enligt riksdagens uttalande (skrivelse nr 1941: 111) böra justeras med hänsyn till levnadskostnadernas förändringar och att understödsbeloppen höjts från och med den 1 april 1942 (se sid. 64). För beredskapskurserna beräknas ungefär samma omslutning som under innevarande budgetår. Vid sidan av arkivarbetena men utformad efter samma principer har tillkommit musikerhjälpen (se sid. 64). För båda dessa hjälp-

former tillhopa beräknas ett medelsbehov av 1,8 miljoner kronor eller något mer än som under innevarande budgetår torde åtgå enbart för arkivarbeten.

Kommissionen uppskattar medelsbehovet för arbetsmarknadsreglerande åtgärder under budgetåret 1942/43 preliminärt till 40,000,000 kronor med följande approximativa fördelning.

Statliga beredskapsarbeten.....	kronor 18,000,000
Arkivarbeten och musikerhjälp	» 1,300,000
Statskommunala beredskaps- och reservarbeten	» 3,700,000
Kontantunderstödsverksamhet.....	» 2,000,000
Beredskapskurser	» 2,500,000
Överflyttning av arbetskraft	» 12,000,000
Övrig verksamhet.....	» 500,000
Summa kronor 40,000,000	

Då, enligt vad som framgår av förestående, vid nästkommande budgetårs-skitte torde uppkomma en reservation av inemot 20,000,000 kronor, bör för budgetåret 1942/43 till arbetsmarknadsreglerande åtgärder beräknas ett anslag icke understigande 20,000,000 kronor.

Kommissionen är emellertid angelägen att uttala sin reservation med hänsyn till att nu icke förutsebara faktorer kunna radikalt förändra förutsättningarna för en reglering av arbetsmarknaden och därvid medföra väsentligt ökade kostnader, i vilket fall kommissionen bör äga att göra den framställning om anvisande av ytterligare medel, som förhållandena må påkalla. Ej heller rymmas inom den nu angivna kostnadsramen medel för andra ändamål än kommissionens direkta verksamhet. Skulle det befinnas lämpligt att, i likhet med vad som skett under tidigare år, Kungl. Maj:t bemyndigas att ur arbetsmarknadsanslaget disponera vissa belopp till främjande av företagsverksamhet m. m., bör hänsyn härtill tagas då anslagets storlek fastställles.

Enär fråga uppkommit om överförande till arbetsmarknadskommissionen av den av statens steninköpskommitté bedrivna verksamheten, tillåter sig kommissionen även framhålla, att om kostnaderna för nämnda verksamhet anses böra bestridas ur arbetsmarknadsanslaget, måste en motsvarande höjning av anslaget göras.

B. Kommissionens centrala förvaltning, länsarbetsnämnder och arbetsförmedlingsanstalter.

Avlöningar.

Ur förslagsanslaget till *Statens arbetsmarknadskommission m. m. Avlöningar* har Kungl. Maj:t för budgetåret 1941/42 ställt till arbetsmarknadskommissionens förfogande sammanlagt 4,960,000 kronor att disponeras på följande sätt:

Statens arbetsmarknadskommission, <i>högst</i>	kronor 1,400,000
Länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna, <i>högst</i>	» 3,500,000
Statsbidrag till pensioner åt befattningshavare vid arbetsförmedlingsanstalterna, <i>förslagsvis</i>	» 50,000
Inventering och registrering av företag och arbetskraft, <i>högst</i>	» 10,000
Summa kronor 4,960,000	

Vid ovan angivna förutsättningar — i stort sett en verksamhet efter samma linjer som under innevarande år men med intensifierat överförande av arbetskraft — kunna kostnaderna för nästkommande budgetår icke beräknas lägre än för det innevarande. Någon särskild medelsanvisning för inventering och registrering av företag och arbetskraft föreslås ej nu, men kommissionen får eventuellt anledning återkomma härtill. Vid bedömandet av medelsbehovet borde däremot redan nu hänsyn tagas dels till den kostnadsökning, som kan beräknas uppkomma genom ökade kristillägg till tjänstemän, och, i fråga om centralförvaltningen, kostnader för den centrala blockdelegationen (sid. 65) dels ock till den arbetsbelastning, som den frivilliga arbetslöshetsförsäkringens utökning kan komma att medföra för arbetsförmedlingsanstalterna. Dessa faktorer äro emellertid svåra att bedöma, och kommissionen föreslår därför, att medelsbehovet för avlöningar tills vidare upptages med ett till 5,000,000 kronor avrundat belopp.

Detta kan lämpligen fördelas på följande sätt:

Statens arbetsmarknadskommission, <i>högst</i>	kronor 1,400,000
Länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna, <i>högst</i> »	3,550,000
Statsbidrag till pensioner åt befattningshavare vid arbetsförmedlingsanstalterna, <i>förslagsvis</i>	» 50,000.

Omkostnader.

Ur förslagsanslaget till *Statens arbetsmarknadskommission m. m. Omkostnader* har Kungl. Maj:t för budgetåret 1941/42 ställt till arbetsmarknadskommissionens förfogande sammanlagt 2,670,000 kronor att disponeras på följande sätt:

Statens arbetsmarknadskommission, <i>högst</i>	kronor 820,000
Länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna, <i>högst</i> »	1,800,000
Värnpliktslänämnderna, <i>högst</i>	» 30,000
Inventering och registrering av företag och arbetskraft, <i>högst</i> »	20,000
Summa kronor 2,670,000	

Under de förutsättningar och med den reservation, som här ovan anförts beträffande den frivilliga arbetslöshetsförsäkringens och centralblockdelegationens inverkan på kostnaderna, bör till omkostnader tills vidare upptagas ett belopp av 2,700,000 kronor.

Detta kan lämpligen fördelas på följande sätt:

Statens arbetsmarknadskommission, <i>högst</i>	kronor 820,000
Länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna, <i>högst</i> »	1,850,000
Värnpliktslänämnderna, <i>högst</i>	» 30,000.

Kommissionen utgår från att kostnaderna för den lokala organisationen av jordbruksblocken skola bestridas ur anslaget till arbetsmarknadens reglering.

I enlighet med vad kommissionen sålunda anført har kommissionen hemställt, att för budgetåret 1942/43 måtte anvisas *dels* till Åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. ett reservationsanslag av 20,000,000 kronor, *dels*

till Statens arbetsmarknadskommission m. m.: Avlöningar ett förslagsanslag av 5,000,000 kronor, *dels ock* till Statens arbetsmarknadskommission m. m.: Omkostnader ett förslagsanslag av 2,700,000 kronor.

Departementschefen.

Statens arbetsmarknadskommission har uppskattat det under anslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. för nästa budgetår erforderliga medelsbehovet till i runt tal 40,000,000 kronor. Då kommissionen emellertid räknar med en reservation vid nästkommande budgetårsskifte av omkring 20,000,000 kronor, har kommissionen föreslagit, att anslaget för budgetåret 1942/43 upptages till 20,000,000 kronor. Kommissionen har emellertid härvid framhållit, att nu icke förutsebara faktorer kunna radikalt förändra förutsättningarna för en reglering av arbetsmarknaden och medföra kostnader, som väsentligt överstiga de beräknade.

Det för arbetsmarknadsreglerande åtgärder för nästa budgetår erforderliga beloppet kan givetvis nu endast approximativt beräknas. Bostadsbyggandets omfattning kommer, såvitt nu kan bedömas, att bli ungefär dubbelt så stor som år 1941. Arbetslösheten inom byggnadsindustrin, som hittills varit mycket betydande, kommer alltså att väsentligen nedgå. Inom andra områden föreligger ingen oroväckande arbetslöshet. Däremot finnas områden med påtaglig brist på arbetskraft. Under sådana omständigheter synes anslagsberäkningen böra grundas på en relativt optimistisk bedömning av läget. Med tanke på de behov, som man vid rådande läge på arbetsmarknaden kan förutse, synes det möjligt att reducera det av arbetsmarknadskommissionen beräknade beloppet till 14 miljoner kronor. För att emellertid erhålla någon reserv, så att en viss försämring i arbetsmarknadsläget skall kunna mötas, utan att därför tilläggsanslag skall behöva äskas, föreslår jag, att anslaget bestämmes till 19,000,000 kronor. Jag vill erinra om att eventuella statsinköp av gatsten skola, i motsats till vad för närvarande är fallet, helt bestridas av förevarande anslag. Av nyssnämnda belopp torde vidare cirka 2,000,000 kronor böra stå till Kungl. Maj:ts förfogande för främjande av företagsamhet, bland annat för att möjliggöra fortsatt stöd åt företagarföreningarna samt för inventering av ofullständiga jordbruk i Blekinge län.

Jämväl kostnaderna för arbetsmarknadskommissionens centrala förvaltning, länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna bliva beroende av utvecklingen på arbetsmarknaden under nästa budgetår. De härutinnan uppgjorda kostnadskalkylerna kunna därför endast bliva approximativa. En höjning av avlönings- och omkostnadsanslagen i jämförelse med de av 1941 års riksdag anvisade — 3,750,000 respektive 2,100,000 kronor — torde vara oundviklig med hänsyn till att de arbetsmarknadsreglerande åtgärderna visat sig kräva en större administrativ apparat än förut räknats med. Å andra sidan torde den faktiska medelsförbrukningen under innevarande budgetår icke böra vara uteslutande vägledande vid anslagsberäkningen. Med hänsyn till svårigheterna att nu kunna bedöma utvecklingen synes nämligen anslagsberäkningen böra grundas på antagandet att den nuvarande medelsförbrukningen

kan bringas att nedgå. Jag beräknar därför anslaget för nästa budgetår till Statens arbetsmarknadskommission: Avlöningar till 4,600,000 kronor och till Statens arbetsmarknadskommission: Omkostnader till 2,250,000 kronor.

X. Hemställan.

Under åberopande av vad jag i det föregående anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för budgetåret 1942/43 under femte huvudtiteln anvisa

dels till Statens arbetsmarknadskommission m. m.: Avlöningar
ett förslagsanslag av kronor 4,600,000;
dels till Statens arbetsmarknadskommission m. m.: Omkost-
nader ett förslagsanslag av kronor 2,250,000;
dels ock till Åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m.
ett reservationsanslag av kronor 19,000,000.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Jan-Erik Stenius.

Bilaga 1.

Uppgifter

rörande vissa arbetslöshetsförhållanden enligt kommunernas rapporter till statens arbetsmarknadskommission för den 31 december åren 1940 och 1941.

A. Länsfördelning.

L ä n	Invä- nar- antal	Antal rapporte- rande kommuner		Rapporterat antal hjälp- sökande		Antal hjälp- sökande per 1,000 invånare		Antal hjälp- ta	D ä r a v		
		31/12 1940	31/12 1941	31/12 1940	31/12 1941	31/12 1940	31/12 1941		arbets- linjen	under- stöds- linjen	utbild- nings- hjälp
Stockholms stad	590,543	1	1	3,773	3,393	6.4	5.7	2,833	1,231	1,384	218
Stockholms ..	152,441	9	17	677	1,047	4.4	6.9	744	210	518	16
Uppsala	61,851	4	6	209	205	3.4	3.3	132	40	87	5
Söderman- lands	79,319	3	5	359	198	4.5	2.5	124	73	31	20
Östergötlands ..	128,195	3	6	649	677	5.1	5.3	479	110	343	26
Jönköpings ..	86,856	8	9	343	309	3.9	3.6	188	148	16	24
Kronobergs ..	44,032	8	7	135	67	3.1	1.5	51	32	—	19
Kalmar	72,029	9	11	514	455	7.1	6.3	80	80	—	—
Gotlands	12,505	1	1	59	45	4.7	3.6	26	23	—	3
Blekinge	95,992	17	17	317	186	3.3	1.9	113	112	—	1
Kristianstads ..	42,405	5	3	105	92	2.5	2.2	64	64	—	—
Malmö stad ..	155,465	1	1	1,639	1,379	10.5	8.9	1,169	276	867	26
Malmöhus län i övrigt	162,911	9	12	910	1,094	5.6	6.7	672	153	519	—
Hallands	61,916	8	7	295	212	4.8	3.4	137	86	39	12
Göteborgs stad ..	281,302	1	1	5,363	4,299	19.1	15.3	3,329	381	2,733	215
Göteborgs och Bohus län i övrigt	136,232	31	41	2,524	2,163	18.5	15.9	1,657	1,316	290	51
Älvsborgs	123,746	12	12	445	241	3.6	1.9	85	55	9	21
Skaraborgs ..	43,044	2	6	10	80	0.2	1.9	27	19	—	8
Värmlands	112,156	12	14	379	361	3.4	3.2	218	79	112	27
Örebro	96,575	5	5	458	249	4.7	2.6	70	11	52	7
Västmanlands ..	49,725	2	3	105	46	2.1	0.9	12	9	2	1
Kopparbergs ..	43,170	3	2	152	64	3.5	1.5	1	1	—	—
Gävleborgs ..	105,436	9	8	427	241	4.0	2.3	151	93	53	5
Västernorr- lands	214,444	34	33	2,775	1,768	12.9	8.2	1,270	790	432	48
Jämtlands	33,556	2	2	89	41	2.7	1.2	19	18	—	1
Västerbottens ..	107,593	12	12	219	271	2.0	2.5	129	62	—	67
Norrbottnens ..	166,984	9	13	539	400	3.2	2.4	156	71	70	15
Hela riket	3,260,423	220	255	23,469	19,583	7.2	6.0	13,936	5,543	7,557	886

B. Kommunfördelning.

*anger att kommunen icke stått i rapportförbindelse med kommissionen för ifrågavarande månad.

K o m m u n	Invånar- antal	Rapporterat antal hjälp- sökande		Antal hjälp- sökande per 1,000 invånare		Antal hjälp- ta	D ä r a v		
		31/12 1941	31/12 1940	31/12 1941	31/12 1940		arbets- linjen	under- stöds- linjen	utbild- nings- hjälp
<i>Stockholms stad</i>	590,543	3,773	3,393	6.4	5.7	2,833	1,231	1,384	218
<i>Stockholms län.</i>									
Lidingö	11,440	*	47	—	4.1	27	27	—	—
Norrtälje	5,188	22	48	4.2	9.3	8	8	—	—
Sundbyberg	10,992	82	128	7.5	11.6	106	17	83	6
Södertälje	15,848	*	34	—	2.1	24	2	20	2
Bo	2,987	*	13	—	4.4	12	—	11	1
Danderyd	6,203	*	29	—	4.7	25	8	17	—
Edebo	1,583	25	3	15.8	1.9	3	3	—	—
Huddinge	14,376	3	124	0.2	8.6	119	32	85	2
Häverö	5,188	179	26	34.5	5.0	15	15	—	—
Järfälla	3,680	*	6	—	1.6	—	—	—	—
Nacka	10,118	*	37	—	3.7	18	1	17	—
Saltsjöbadens kpg	3,393	*	1	—	0.3	1	1	—	—
Sollentuna	13,485	46	70	3.4	5.2	63	14	49	—
Solna	26,935	233	280	8.7	10.4	232	67	161	4
Spånga	11,587	86	176	7.4	15.2	90	14	75	1
Täby	6,322	*	9	—	1.4	1	1	—	—
Österhaninge	3,116	1	16	0.3	5.1	—	—	—	—
Summa	152,441	677	1,047	4.4	6.9	744	210	518	16
<i>Uppsala län.</i>									
Enköping	6,372	*	1	—	0.2	—	—	—	—
Uppsala	38,433	166	167	4.3	4.3	114	26	85	3
Bondkyrka	5,603	17	14	3.0	2.5	11	11	—	—
Danmark	1,068	*	2	—	1.9	—	—	—	—
Gamla Uppsala	2,005	13	7	6.5	3.5	3	3	—	—
Älvkarleby	8,370	13	14	1.6	1.7	4	—	2	2
Summa	61,851	209	205	3.4	3.3	132	40	87	5
<i>Södermanlands län.</i>									
Eskilstuna	40,703	183	84	4.5	2.1	82	68	—	14
Katrineholm	10,913	119	48	10.9	4.4	34	—	31	3
Nyköping	13,361	57	42	4.3	3.1	1	—	—	1
S:t Nikolai	5,573	*	19	—	3.4	7	5	—	2
Västra Vingåker	8,769	*	5	—	0.6	—	—	—	—
Summa	79,319	359	198	4.5	2.5	124	73	31	20
<i>Östergötlands län.</i>									
Linköping	38,507	57	61	1.5	1.6	28	2	26	—
Mjölby	6,118	11	2	1.8	0.3	1	—	—	1

K o m m u n	Invånar- antal	Rapporterat antal hjälp- sökande		Antal hjälp- sökande per 1,000 invånare		Antal hjälp- ta	D ä r a v			
		31/12 1941	31/12 1940	31/12 1940	31/12 1941		31/12 1941	arbets- linjen	under- stöds- linjen	utbild- nings- hjälp
Motala	7,189	*	11	—	1.5	—	—	—	—	
Norrköping	70,835	581	588	8.2	8.3	440	99	317	24	
Kullerstad	2,734	*	14	—	5.1	9	9	—	—	
Skedevi	2,812	*	1	—	0.4	1	—	—	1	
Summa	128,195	649	677	5.1	5.3	479	110	343	26	
Jönköpings län.										
Eksjö	7,301	*	38	—	5.2	6	6	—	—	
Huskvarna	9,283	8	2	0.9	0.2	1	1	—	—	
Jönköping	36,535	144	128	3.9	3.5	81	44	16	21	
Nässjö	10,359	42	25	4.1	2.4	25	23	—	2	
Tranås	7,512	40	37	5.3	4.9	37	37	—	—	
Vetlanda	4,278	20	44	4.7	10.3	37	37	—	—	
Barnarp	3,507	1	—	0.3	—	—	—	—	—	
Färgaryd	2,455	64	17	26.1	6.9	1	—	—	1	
Långaryd	3,320	*	14	—	4.2	—	—	—	—	
Norra Solberga	2,306	24	4	10.4	1.7	—	—	—	—	
Summa	86,856	343	309	3.9	3.6	188	148	16	24	
Kronobergs län.										
Ljungby	5,356	28	*	5.2	—	—	—	—	—	
Växjö	15,586	58	33	3.7	2.1	30	16	—	14	
Algutsboda	4,022	*	1	—	0.2	1	—	—	1	
Ekeberga	1,651	3	2	1.8	1.2	2	—	—	2	
Hovmantorp	1,842	1	—	0.5	—	—	—	—	—	
Hälleberga	2,289	*	1	—	0.4	1	—	—	1	
Stenbrohult	2,633	3	2	1.1	0.8	2	2	—	—	
Södra Sandsjö	2,337	*	1	—	0.4	1	—	—	1	
Tingsås	1,994	7	*	3.5	—	—	—	—	—	
Åseda	3,490	34	27	9.7	7.7	14	14	—	—	
Älmhults kpg	2,832	1	—	0.4	—	—	—	—	—	
Summa	44,032	135	67	3.1	1.5	51	32	—	19	
Kalmar län.										
Borgholm	2,037	27	*	13.3	—	—	—	—	—	
Kalmar	21,370	150	103	7.0	4.8	18	18	—	—	
Nybro	5,547	*	11	—	2.0	5	5	—	—	
Oskarshamn	8,920	21	10	2.4	1.1	1	1	—	—	
Vimmerby	4,040	*	12	—	3.0	12	12	—	—	
Västervik	13,006	215	252	16.5	19.4	20	20	—	—	
Döderhult	5,137	27	21	5.3	4.1	8	8	—	—	
Gamleby	3,168	*	10	—	3.2	—	—	—	—	
Kastlösa	788	14	3	17.8	3.8	—	—	—	—	
Mönsterås kpg	1,545	9	*	5.8	—	—	—	—	—	
Mörbylånga lk	971	18	16	18.5	16.5	2	2	—	—	
Söderåkra	4,040	*	5	—	1.2	3	3	—	—	
Södra Möckleby	1,460	33	12	22.6	8.2	11	11	—	—	
Summa	72,029	514	455	7.1	6.3	80	80	—	—	

K o m m u n	* Invånar- antal	Rapporterat antal hjälp- sökande		Antal hjälp- sökande per 1,000 invånare		Antal hjälp- ta	D ä r a v			
		31/12 1940	31/12 1941	31/12 1940	31/12 1941		31/12 1941	arbets- linjen	under- stöds- linjen	utbild- nings- hjälp- en
<i>Gotlands län.</i>										
Visby	12,505	59	45	4.7	3.6	26	23	—	3	
Summa	12,505	59	45	4.7	3.6	26	23	—	3	
<i>Blekinge län.</i>										
Karlshamn	10,018	32	40	3.2	4.0	34	34	—	—	
Karlskrona	29,738	90	23	3.0	0.8	3	3	—	—	
Ronneby	5,890	*	4	—	0.7	—	—	—	—	
Asarum	7,236	26	28	3.6	3.9	20	20	—	—	
Aspö	865	7	17	8.1	19.7	—	—	—	—	
Eringsboda	1,913	10	1	5.2	0.5	1	1	—	—	
Hasslö	1,481	36	4	24.3	2.7	1	1	—	—	
Hållaryd	2,616	*	6	—	2.3	6	6	—	—	
Jämshög	3,775	2	—	0.5	—	—	—	—	—	
Kyrkhult	4,364	2	*	0.5	—	—	—	—	—	
Listerby	1,879	15	9	8.0	4.8	9	9	—	—	
Mjällby	5,630	3	1	0.5	0.2	—	—	—	—	
Mörrum	4,180	8	10	1.9	2.4	9	9	—	—	
Rödeby	3,891	*	2	—	0.5	—	—	—	—	
Sillhövda	2,031	7	2	3.4	1.0	2	2	—	—	
Sturkö	1,799	52	25	28.9	13.9	16	15	—	1	
Tjurkö	374	6	—	16.0	—	—	—	—	—	
Torhamn	2,474	3	—	1.2	—	—	—	—	—	
Tving	2,687	11	6	4.1	2.2	6	6	—	—	
Äryd	1,926	7	6	3.6	3.1	6	6	—	—	
Öljehult	1,225	*	2	—	1.6	—	—	—	—	
Summa	95,992	317	186	3.3	1.9	113	112	—	1	
<i>Kristianstads län.</i>										
Kristianstad	21,202	53	83	2.5	3.9	61	61	—	—	
Simrishamn	2,799	39	*	13.9	—	—	—	—	—	
Ängelholm	5,983	*	5	—	0.8	—	—	—	—	
Björnekulla	3,766	7	*	1.9	—	—	—	—	—	
Gråmanstorp	4,533	2	4	0.4	0.9	3	3	—	—	
Örkened	4,122	4	*	1.0	—	—	—	—	—	
Summa	42,405	105	92	2.5	2.2	64	64	—	—	
<i>Malmö stad.</i>	155,465	1,639	1,379	10.5	8.9	1,169	276	867	26	
<i>Malmöhus län i övrigt.</i>										
Eslöv	6,399	39	46	6.1	7.2	—	—	—	—	
Hälsingborg	62,310	352	440	5.6	7.1	427	42	385	—	
Landskrona	20,922	86	81	4.1	3.9	59	59	—	—	
Lund	27,530	280	278	10.2	10.1	111	21	90	—	
Trelleborg	14,622	96	72	6.6	4.9	29	—	29	—	
Ystad	11,154	37	28	3.3	2.5	13	2	11	—	
Bunkeflo	1,702	*	18	—	10.6	4	—	4	—	
Burlöv	5,138	*	41	—	8.0	9	9	—	—	
Hällestad	816	*	6	—	7.4	6	6	—	—	

K o m m u n	Invånar- antal	Rapporterat antal hjälp- sökande		Antal hjälp- sökande per 1,000 invånare		Antal hjälp- ta	D ä r a v		
		31/12 1940	31/12 1941	31/12 1940	31/12 1941		arbets- linjen	under- stöds- linjen	utbild- nings- hjälp
Kävlinge	2,714	*	8	—	2.9	1	1	—	—
Lomma	3,653	*	63	—	17.2	13	13	—	—
Södra Vram	2,473	11	—	4.4	—	—	—	—	—
Trollenäs	1,288	8	*	6.2	—	—	—	—	—
Västra Klagstorp	1,028	*	13	—	12.6	—	—	—	—
Västra Sallerup	1,162	1	—	0.9	—	—	—	—	—
Summa	162,911	910	1,094	5.6	6.7	672	153	519	—
<i>Hallands län.</i>									
Falkenberg	6,645	56	35	8.4	5.3	15	13	—	2
Halmstad	27,935	124	99	4.4	3.5	85	41	38	6
Kungsbacka	2,374	*	3	—	1.3	3	3	—	—
Varberg	10,546	54	50	5.1	4.7	21	20	—	1
Enslöv	3,856	*	4	—	1.0	3	—	—	3
Harplinge	2,674	1	—	0.4	—	—	—	—	—
Lindome	2,639	20	—	7.6	—	—	—	—	—
Skrea	1,276	5	*	3.9	—	—	—	—	—
Söndrum	1,544	18	11	11.7	7.1	—	—	—	—
Torup	2,427	17	10	7.0	4.1	10	9	1	—
Summa	61,916	295	212	4.8	3.4	137	86	39	12
Göteborgs stad.....	281,302	5,363	4,299	19.1	15.3	3,329	381	2,733	215
<i>Göteborgs och Bohus län i övrigt.</i>									
Kungälv	3,294	10	4	3.0	1.2	—	—	—	—
Lysekil	5,270	142	112	26.9	21.3	78	41	23	14
Marstrand	1,241	*	31	—	25.0	—	—	—	—
Mölnådal	16,580	388	279	23.4	16.8	185	121	49	15
Strömstad	2,971	*	22	—	7.4	15	15	—	—
Uddevalla	16,816	69	109	4.1	6.5	87	52	30	5
Askum	2,297	161	154	70.1	67.0	139	129	10	—
Backa	2,970	20	29	6.7	9.8	12	7	5	—
Bottna	476	5	7	10.5	14.7	5	5	—	—
Brastad	3,357	149	129	44.4	38.4	105	80	17	8
Bro	2,461	110	100	44.7	40.6	80	67	13	—
Bärfendal	442	11	12	24.9	27.1	5	5	—	—
Forshälla	1,715	*	1	—	0.6	1	1	—	—
Foss	4,239	166	51	39.2	12.0	50	35	10	5
Grebbestads kpg	796	15	6	18.8	7.5	1	1	—	—
Hogdal	1,246	54	34	43.3	27.3	31	31	—	—
Häby	703	*	1	—	1.4	1	1	—	—
Krokstad	1,752	13	23	7.4	13.1	—	—	—	—
Kungshamn	2,329	96	63	41.2	27.1	57	57	—	—
Kville	4,445	106	109	23.8	24.5	90	79	11	—
Källered	1,270	*	8	—	6.3	4	3	1	—
Lommeland	724	51	29	70.4	40.1	24	24	—	—
Lur	1,505	—	5	—	3.3	5	5	—	—
Lyse	2,400	61	61	25.4	25.4	55	51	—	4
Malmö	1,204	23	46	19.1	38.2	38	38	—	—
Mollösund	643	33	8	51.3	12.4	—	—	—	—
Morlanda	2,864	*	6	—	2.1	3	3	—	—

K o m m u n	Invånar- antal	Rapporterat antal hjälp- sökande		Antal hjälp- sökande per 1,000 invånare		Antal hjälp- ta	D ä r a v			
		31/12 1940	31/12 1941	31/12 1940	31/12 1941		31/12 1941	arbets- linjen	under- stöds- linjen	utbild- nings- hjälp
Näsiinge	1,036	55	45	53.1	43.4	37	37	—	—	
Partille	9,035	70	63	7.7	7.0	48	20	28	—	
Sanne	578	14	*	24.2	—	—	—	—	—	
Skäftö	935	*	4	—	4.3	3	3	—	—	
Skee	4,844	156	128	32.2	26.4	102	102	—	—	
Skredsvik	1,436	—	6	—	4.2	6	6	—	—	
Smögen	1,570	34	10	21.7	6.4	10	10	—	—	
Stenkyrka	3,870	*	7	—	1.8	1	—	1	—	
Svarteborg	2,590	3	2	1.2	0.8	2	2	—	—	
Svenneby	1,166	58	74	49.7	63.5	60	45	15	—	
Tanum	4,750	55	68	11.6	14.3	58	48	10	—	
Tjämnö	1,691	*	9	—	5.3	7	7	—	—	
Tossene	4,758	330	235	69.4	49.4	208	175	33	—	
Västra Frölunda	11,963	66	73	5.5	6.1	44	10	34	—	
Summa	136,232	2,524	2,163	18.5	15.9	1,657	1,316	290	51	
Älvsborgs län.										
Alingsås	10,281	50	42	4.9	4.1	14	14	—	—	
Borås	48,328	123	12	2.5	0.2	—	—	—	—	
Trollhättan	17,551	95	31	5.4	1.8	15	—	9	6	
Ulricehamn	6,378	1	8	0.2	1.3	—	—	—	—	
Vänersborg	9,194	80	80	8.7	8.7	24	21	—	3	
Angered	1,692	18	*	10.6	—	—	—	—	—	
Fuxerna	2,758	25	15	9.1	5.4	5	5	—	—	
Färgelanda	2,668	4	1	1.5	0.4	—	—	—	—	
Melleruds kpg	1,682	—	5	—	3.0	5	5	—	—	
Skällerud	2,850	12	—	4.2	—	—	—	—	—	
Starrkärr	4,282	18	2	4.2	0.5	2	—	—	2	
Vassända-Naglun	5,205	13	20	2.5	3.8	13	10	—	3	
Västra Tunhem	4,193	6	11	1.4	2.6	6	—	—	6	
Örby	6,684	*	14	2.1	—	1	—	—	1	
Summa	123,746	445	241	3.6	1.9	85	55	9	21	
Skaraborgs län.										
Falköping	9,072	9	20	1.0	2.2	—	—	—	—	
Hjo	2,986	*	24	—	8.0	11	10	—	1	
Lidköping	11,681	*	18	—	1.5	2	—	—	2	
Skövde	12,513	*	15	—	1.2	11	9	—	2	
Tidaholm	4,528	1	*	0.2	—	—	—	—	—	
Norra Kyrketorp	1,002	—	1	—	1.0	1	—	—	1	
Våmb	1,262	*	2	—	1.6	2	—	—	2	
Summa	43,044	10	80	0.2	1.9	27	19	—	8	
Värmlands län.										
Karlstad	28,917	179	128	6.2	4.4	75	13	59	3	
Kristinehamn	13,463	*	33	—	2.5	27	—	27	—	
Arvika lk	4,811	*	3	—	0.6	2	—	—	2	
By	4,060	*	14	—	3.4	12	11	—	1	
Eda	6,064	32	110	5.3	18.1	76	34	25	17	
Ekshärad	6,177	5	3	0.8	0.5	3	3	—	—	

K o m m u n	Invånar- antal	Rapporterat antal hjälp- sökande		Antal hjälp- sökande per 1,000 invånare		Antal hjälppta	D ä r a v			
		31/12 1941	31/12 1940	31/12 1941	31/12 1940		31/12 1941	arbets- linjen	under- stöds- linjen	utbild- nings- hjälp
Fryksände.....	6,705	5	2	0.7	0.3	2	2	—	—	
Glava	2,952	33	2	11.2	0.7	2	—	—	2	
Grava	6,578	4	—	0.6	—	—	—	—	—	
Gräsmark	2,994	5	—	1.7	—	—	—	—	—	
Hammarö	6,084	69	11	11.3	1.8	—	—	—	—	
Nor	2,840	3	26	1.1	9.2	—	—	—	—	
Nyskoga	530	6	*	11.3	—	—	—	—	—	
Ransäter	5,991	24	11	4.0	1.8	11	11	—	—	
Sunne lk	8,400	14	5	1.7	0.6	5	5	—	—	
Säffle kpg	3,774	*	12	—	3.2	2	—	1	1	
Övre Ullerud	1,816	—	1	—	0.6	1	—	—	1	
Summa	112,156	379	361	3.4	3.2	218	79	112	27	
Örebro län.										
Karlskoga	26,094	*	4	—	0.2	4	—	4	—	
Örebro	48,910	393	236	8.0	4.8	59	5	48	6	
Hallsbergs kpg	2,958	20	4	6.8	1.4	2	2	—	—	
Hammar	4,296	29	4	6.8	0.9	4	4	—	—	
Hällefors	5,873	7	—	1.2	—	—	—	—	—	
Ljusnarsberg	7,495	9	*	1.2	—	—	—	—	—	
Ånsta	949	*	1	—	1.1	1	—	—	1	
Summa	96,575	458	249	4.7	2.6	70	11	52	7	
Västmanlands län.										
Köping	7,501	26	33	3.5	4.4	10	9	—	1	
Västerås	38,729	79	11	2.0	0.3	—	—	—	—	
Östervåla	3,495	*	2	—	0.6	2	—	2	—	
Summa	49,725	105	46	2.1	0.9	12	9	2	1	
Kopparbergs län.										
Falun	14,231	105	63	7.4	4.4	1	1	—	—	
Grangärde.....	10,861	43	—	4.0	—	—	—	—	—	
Leksand.....	9,188	4	1	0.4	0.1	—	—	—	—	
Stora Tuna	8,890	—	—	—	—	—	—	—	—	
Summa	43,170	152	64	3.5	1.5	1	1	—	—	
Gävleborgs län.										
Gävle	39,737	138	98	3.5	2.5	66	11	53	2	
Hudiksvall	7,340	35	7	4.8	1.0	—	—	—	—	
Söderhamn	10,014	99	85	9.9	8.5	53	51	—	2	
Arbrå	5,422	*	4	—	0.7	1	1	—	—	
Bollnäs lk	10,960	*	15	—	1.4	13	13	—	—	
Enånger	2,585	1	—	0.4	—	—	—	—	—	
Hamrånge	5,222	70	—	13.4	—	—	—	—	—	
Mo	1,934	3	—	1.6	—	—	—	—	—	
Njutånger	4,386	8	2	1.8	0.5	1	1	—	—	
Norråla	3,027	6	11	2.0	3.6	6	6	—	—	

K o m m u n	Invånar- antal	Rapporterat antal hjälp- sökande		Antal hjälp- sökande per 1,000 invånare		Antal hjälppta	D ä r a v			
		31/12 1941	31/12 1940	31/12 1941	31/12 1940		31/12 1941	arbets- linjen	under- stöds- linjen	utbild- nings- hjälp
Söderala	13,259	67	19	5.1	1.4	11	10	—	1	
Trönö	1,550	—	*	—	—	—	—	—	—	
Summa	105,436	427	241	4.0	2.3	151	93	53	5	
Västernorrlands län.										
Härnösand	12,518	102	74	8.1	5.9	57	28	17	12	
Sundsvall	18,679	72	75	3.9	4.0	11	—	11	—	
Örnsköldsvik	5,611	*	5	—	0.9	1	—	—	1	
Alnö	5,895	241	130	40.9	22.1	107	34	70	3	
Anundsjö	8,437	—	—	—	—	—	—	—	—	
Arnäs	5,135	1	2	0.2	0.4	—	—	—	—	
Attmar	3,000	5	3	1.7	1.0	3	3	—	—	
Bjärträ	4,908	302	199	61.5	40.5	132	16	100	16	
Bodum	1,977	—	—	—	—	—	—	—	—	
Boteå	1,567	5	3	3.2	1.9	1	1	—	—	
Dal	1,224	3	3	2.5	2.5	3	3	—	—	
Edsele	1,985	—	—	—	—	—	—	—	—	
Gideå	2,902	—	—	—	—	—	—	—	—	
Graninge	1,778	—	—	—	—	—	—	—	—	
Grundsunda	4,404	35	8	7.9	1.8	2	2	—	—	
Gudmundrå	14,656	211	82	14.4	5.6	70	62	5	3	
Helgum	2,628	1	—	0.4	—	—	—	—	—	
Hässjö	4,010	110	77	27.4	19.2	72	41	30	1	
Högsjö	4,177	173	163	41.4	39.0	58	57	—	1	
Indal	2,391	—	—	—	—	—	—	—	—	
Ljustorp	2,488	9	16	3.6	6.4	3	3	—	—	
Långsele	3,037	30	1	9.9	0.3	1	1	—	—	
Njurunda	11,253	82	46	7.3	4.1	42	36	6	—	
Nora	3,293	66	75	20.0	22.8	67	32	35	—	
Nordingrå	3,524	—	—	—	—	—	—	—	—	
Nätra	6,120	148	74	24.2	12.1	62	62	—	—	
Ramsele	4,220	—	2	—	0.5	2	2	—	—	
Resele	2,265	—	—	—	—	—	—	—	—	
Sidensjö	2,304	6	1	2.6	0.4	1	1	—	—	
Sjålevad	11,216	70	25	6.2	2.2	22	22	—	—	
Skog	1,026	5	4	4.9	3.9	2	2	—	—	
Skön	13,590	310	136	22.8	10.0	115	85	30	—	
Stigsjö	1,958	—	1	—	0.5	1	—	—	1	
Styrnäs	1,250	15	2	12.0	1.6	1	1	—	—	
Stöde	5,225	1	—	0.2	—	—	—	—	—	
Sånga	677	4	1	5.9	1.5	1	1	—	—	
Säbrå	4,415	90	75	20.4	17.0	49	32	15	2	
Timrå	8,546	345	220	40.4	25.7	193	139	49	5	
Torsåker	1,180	14	14	11.9	11.9	7	3	4	—	
Tuna	4,518	87	74	19.3	16.4	54	46	5	3	
Tynderö	1,107	22	7	19.9	6.3	3	3	—	—	
Ullånger	1,747	1	1	0.6	0.6	1	1	—	—	
Viksö	1,121	1	—	0.9	—	—	—	—	—	
Ytterlännäs	6,916	205	169	29.6	24.4	126	71	55	—	
Ådals-Liden	2,604	—	—	—	—	—	—	—	—	
Överlännäs	962	3	—	3.1	—	—	—	—	—	
Summa	214,444	2,775	1,768	12.9	8.2	1,270	790	432	48	

K o m m u n	Invånar- antal	Rapporterat antal hjälp- sökande		Antal hjälp- sökande per 1,000 invånare		Antal hjälp- ta	D ä r a v		
		^{31/12} 1941	^{31/12} 1941	^{31/12} 1940	^{31/12} 1941		arbets- linjen	under- stöds- linjen	utbild- nings- hjälp
<i>Jämtlands län.</i>									
Östersund	16,616	52	40	3.1	2.4	18	18	—	—
Alanäs	1,881	—	—	—	—	—	—	—	—
Hammerdal	4,975	*	1	—	0.2	1	—	—	1
Ström	6,836	—	—	—	—	—	—	—	—
Undersåker	3,248	37	*	11.4	—	—	—	—	—
Summa	33,556	89	41	2.7	1.2	19	18	—	1
<i>Västerbottens län.</i>									
Skellefteå	10,230	14	47	1.4	4.6	21	15	—	6
Umeå	13,706	11	12	0.8	0.9	9	—	—	9
Bureå	6,017	44	21	7.3	3.5	6	—	—	6
Bygdeå	7,210	18	15	2.5	2.1	12	—	—	12
Byske	9,913	23	38	2.3	3.8	3	—	—	3
Dorotea	5,797	1	3	0.2	0.5	2	—	—	2
Holmsund	4,628	4	36	0.9	7.8	20	16	—	4
Hörnefors	3,897	1	1	0.3	0.3	1	—	—	1
Jörn	5,689	3	2	0.5	0.4	2	—	—	2
Skellefteå lk.	24,241	88	82	3.6	3.4	42	30	—	12
Umeå lk.	14,377	6	6	0.4	0.4	4	1	—	3
Vännäs kpg	1,888	6	8	3.2	4.2	7	—	—	7
Summa	107,593	219	271	2.0	2.5	129	62	—	67
<i>Norrbottens län.</i>									
Boden	7,753	—	4	—	0.5	4	—	4	—
Haparanda	2,722	*	1	—	0.4	1	1	—	—
Luleå	14,018	9	26	0.6	1.9	14	—	14	—
Piteå	4,264	*	18	—	4.2	7	7	—	—
Gällivare	20,824	25	1	1.2	0.0	1	1	—	—
Hortlax	4,508	*	6	—	1.3	6	—	—	6
Jukkasjärvi	18,205	231	189	12.7	10.4	92	61	31	—
Karl Gustav	3,371	—	—	—	—	—	—	—	—
Nederkalix	14,467	62	76	4.3	5.3	—	—	—	—
Nederluleå	11,020	103	—	9.3	—	—	—	—	—
Nedertorneå	4,542	39	61	8.6	13.4	21	1	20	—
Piteå lk.	13,967	64	10	4.6	0.7	7	—	—	7
Råneå	9,087	—	*	—	—	—	—	—	—
Töre	4,969	3	6	0.6	1.2	2	—	—	2
Älvsby	8,897	—	—	—	—	—	—	—	—
Överkalix	8,564	—	—	—	—	—	—	—	—
Överluleå	9,573	3	1	0.3	0.1	1	—	1	—
Övertorneå	6,233	—	1	—	0.2	—	—	—	—
Summa	166,984	539	400	3.2	2.4	156	71	70	15

De hjälpsökande arbetslösas fördelning på

Yrkesgrupp	Stockholms stad	Stockholms län	Upsala län	Södermanlands län	Östergötlands län	Jönköpings län	Kronobergs län	Kalmar län	Gotlands län	Blekinge län	Kristianstads län	Malmö stad
<i>Jordbruk och skogshushållning</i>	51	14	7	3	19	1	—	12	1	—	1	21
Jordbruk	49	14	7	3	19	—	—	7	1	—	1	21
Skogshushållning	2	—	—	—	—	1	—	5	—	—	—	—
<i>Industri och hantverk</i>	2,122	796	155	124	449	181	37	283	19	108	47	953
Malmbrytning	3	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Metall- och maskinindustri.....	167	66	17	20	17	10	1	22	1	3	—	54
Jord- och stenindustri	47	11	29	20	22	3	9	39	11	82	—	24
Stenindustri	23	6	—	2	10	2	6	34	—	81	—	4
Glasindustri	2	—	—	18	—	—	3	2	—	—	—	—
Övrig jord- o. stenindustri.....	22	5	29	—	12	1	—	3	11	1	—	20
Trävaruindustri	44	13	8	9	12	23	14	64	—	1	—	20
Sågverksindustri	16	3	6	8	7	13	14	46	—	—	—	—
Annan trävaruindustri	28	10	2	1	5	10	—	18	—	1	—	20
Pappers- och grafisk industri....	33	15	1	2	57	21	1	18	—	—	—	1
Livsmedelsindustri	28	8	2	5	4	4	—	16	—	3	1	7
Textil- och beklädnadsindustri ..	30	8	—	1	22	1	—	—	—	—	6	15
Läder-, hår- o. gummivaruindustri	37	5	4	1	3	8	—	1	—	1	3	19
Kemisk-teknisk industri	13	2	—	—	—	26	—	22	—	—	—	41
Byggnadsverksamhet	1,709	664	91	65	311	78	9	97	7	17	36	762
Husbyggnadsarbete	1,663	630	72	30	261	52	—	81	7	5	35	651
Väg-, gatu- o. vattenbyggnads- arbete etc.	46	134	19	35	50	26	9	16	—	12	1	111
Kraft- och värmeproduktion	11	3	2	1	1	7	3	4	—	1	1	10
<i>Sjöfart och fiske</i>	38	7	—	—	11	1	—	10	—	1	1	5
<i>Handel, samfärdsel och allmän tjänst</i>	1,028	113	22	21	153	26	9	28	3	6	11	208
Kontorsarbete	130	10	5	1	3	1	—	1	—	3	—	9
Affärs- och lagerarbete.....	345	30	5	6	33	8	1	4	—	2	2	87
Landtransport	315	69	12	12	112	11	6	23	3	—	9	99
Hotell- och restaurangrörelse....	124	2	—	—	2	2	—	—	—	—	—	8
Litterärt och konstnärligt arbete	60	1	—	1	2	—	—	—	—	—	—	4
Förvaltning och undervisning ..	32	—	—	—	—	3	1	—	—	1	—	—
Sjukvård och hygien.....	22	1	—	1	1	1	1	—	—	—	—	1
<i>Husligt arbete</i>	44	4	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
<i>Arbete, ej hänförligt till annan grupp</i>	110	113	21	50	45	99	21	122	22	71	32	192
Summa	3,393	1,047	205	198	677	309	67	455	45	186	92	1,379

Bilaga 2.

yrkesgrupper och län den 31 december 1941.

Malmöhus län i öfrigt	Hallands län	Göteborgs stad	Göteborg, o. Boh. län i öfrigt	Älvsborgs län	Skaraborgs län	Värmlands län	Örebro län	Västmanlands län	Kopparbergs län	Gävleborgs län	Västernorr- lands län	Jämtlands län	Västervikens län	Norrbottens län	Summa		
															Hela riket	därav	
																städer	lands- bygd
44	1	51	10	3	—	9	12	—	—	7	116	1	16	23	423	234	189
44	1	51	10	3	—	7	12	—	—	1	11	—	8	3	273	220	53
—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	6	105	1	8	20	150	14	136
633	150	2,689	1,804	155	49	259	163	25	13	140	1,351	32	123	208	13,068	8,875	4,193
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	21	28	6	22
37	16	390	33	28	7	5	11	11	3	10	20	—	4	9	962	862	100
11	23	130	1,305	21	2	78	5	—	1	3	18	—	3	1	1,898	461	1,437
3	19	80	1,292	13	1	18	1	—	—	1	4	—	—	1	1,600	273	1,327
—	—	1	—	—	—	56	1	—	—	—	12	—	2	—	97	9	88
8	4	49	13	9	1	4	3	—	1	2	2	—	1	—	201	179	22
7	8	215	10	4	2	56	5	2	2	59	586	—	28	97	1,289	534	755
1	6	215	5	4	1	33	1	1	1	59	586	—	14	88	1,127	416	711
6	2	—	5	—	1	23	4	1	1	—	1	—	14	9	162	118	44
4	5	69	58	2	1	4	4	—	—	21	283	—	47	1	648	209	439
38	3	60	14	2	12	2	3	—	—	1	7	1	2	2	225	195	30
8	4	134	22	9	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	263	241	22
17	1	39	6	7	—	2	11	1	—	1	3	—	1	1	172	157	15
5	—	16	23	22	—	1	5	—	—	—	1	—	—	—	177	170	7
498	90	1,620	331	60	24	111	117	11	6	38	426	31	36	76	7,321	5,964	1,357
462	40	1,593	221	40	16	37	54	11	6	21	175	—	25	18	6,136	5,323	813
36	50	27	110	20	8	74	33	—	—	17	251	31	11	58	1,185	641	544
8	—	16	2	—	1	—	2	—	—	6	5	—	1	—	85	76	9
30	3	156	30	1	—	1	3	—	—	1	13	—	2	1	315	274	41
158	29	1,085	79	19	5	24	34	2	6	31	81	5	12	16	3,214	3,030	184
7	3	103	3	1	—	3	4	—	1	3	1	1	1	—	294	283	11
29	4	249	20	8	—	12	2	1	2	9	8	—	—	1	868	825	43
106	16	592	53	9	5	8	27	1	3	16	72	4	9	15	1,607	1,480	127
7	4	82	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	233	231	2
6	—	37	2	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	116	115	1
2	1	7	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	2	—	51	51	—
1	1	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45	45	—
—	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	57	54	3
229	29	310	240	63	26	68	37	19	45	62	207	3	118	152	2,506	1,699	807
1,094	212	4,299	2,163	241	80	361	249	46	64	241	1,768	41	271	400	19,583	14,166	5,417

Bilaga 3.

Förteckning över statliga beredskapsarbeten, till vilka statsbidrag beviljats under tiden $1\frac{1}{7}$ 1933— $30\frac{1}{6}$ 1941 av arbetslöshetsmedel.

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Regi ¹	Totalkostnader	Statsbidrag
			kronor	kronor
1941 $\frac{8}{1}$	Under budgetåret 1933/34 beviljade medel (Kungl. Maj:ts prop. 231/1935, sid. 82)		2,999,689	2,999,689
	Under budgetåret 1934/35 beviljade medel (Kungl. Maj:ts prop. 265/1936, sid. 131)		2,999,895	2,999,895
	Under budgetåret 1935/36 beviljade medel (Kungl. Maj:ts prop. 300/1937, sid. 73)		1,459,060	1,459,060
	Under budgetåret 1936/37 beviljade medel (Kungl. Maj:ts prop. 284/1938, sid. 104)		1,249,260	1,231,360
	Under budgetåret 1937/38 beviljade medel (Kungl. Maj:ts prop. 178/1939, sid. 74)		11,199,710	² 10,310,120
	Under budgetåret 1938/39 beviljade medel (Kungl. Maj:ts prop. 236/1940, sid. 138)		10,928,830	³ 9,155,360
	Under budgetåret 1939/40 beviljade medel (Kungl. Maj:ts prop. 285/1941, sid. 109)		8,319,300	⁴ 6,884,340
	Under tiden $1\frac{1}{7}$ — $31\frac{1}{12}$ 1940 beviljade medel (Kungl. Maj:ts prop. 285/1941, sid. 110)		⁵ ⁶ 7,982,600	⁵ ⁶ 7,179,350
	Rikshuvudvägen Göteborg—Borås på delen Grönkullen—Hultafors i Boråsbygdens vägdistrikt, Älvsborgs län	A	680,000	612,000
	Länshuvudvägen Svartå—Åtorp—Mo i Örebro läns västra vägdistrikt, Örebro län	A	321,000	272,850
	Kustlandsvägen å delen Skarplyckan—Prästbacken, Hälsinglands sydöstra vägdistrikt, Gävleborgs län	B	265,000	238,500
	Kustlandsvägen å delen Högom—Rådsta i Medelpads östra vägdistrikt, Västernorrlands län ..	B	287,500	258,750
	Vägen Stavreviken—Nordanå inom Ljustorp, Medelpads östra och Ådalens nedre vägdistrikt, Västernorrlands län	B	1,430,000	1,215,500
	$\frac{1}{2}$ Vägen Gravarne—Hunnebostrand—Bovallstrand—Dingle, delen Gravarne—Dalen, Sunnervikens och Bullarens vägdistrikt, Göteborgs och Bohus län	B	380,000	304,000
	$\frac{7}{2}$ Länshuvudvägen Malmköping—Strängnäs, delen Högsten—Åkers härads gräns, Södermanlands mellersta vägdistrikt, Södermanlands län	A	492,700	418,795

¹ A = företag i Statens arbetsmarknadskommissions regi.

B = företag i Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi.

² Anvisat för budgetåret 1937/38 6,133,170 kronor.³ " " " 1938/39 9,788,060 "⁴ " " " 1939/40 5,015,040 "⁵ " " " 1940/41 9,183,650 "⁶ Därav totalkostnader 3,913,000 kronor resp. statsbidrag 3,521,700 kronor för arbeten i Arbetsmarknadskommissionens regi. Övriga arbeten under denna och samtliga under tidigare perioder ha utförts i annan myndighets regi.

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Regi	Totalkostnader kronor	Statsbidrag kronor
1941 7/2	Tillfartsvägar till bro över Indalsälven vid Kävsta. Medelpads mellersta vägdistrikt, Västernorr- lands län	B	309,100	262,735
	Kustlandsvägen Härnösand—Örnsköldsvik inom Nätra s:n mellan Själevads sockengräns vid Norrtjärn och Spjute jämte anslutningsväg till Köpmanholmen, Nätra och Nordingrå väg- distrikt, Västernorrlands län	A	1,261,700	1,135,530
11/2	Vägen Rasbo—Faringe, delen inom Stockholms läns norra vägdistrikt, Stockholms län	A	524,000	445,400
	Utbyggnad av Ramsele vatten- och avloppsled- ningsanläggning, Ramsele s:n, Västernorrlands län	B	63,800	38,280
13/2	Södertäljevägen å delen inom Stockholms stads område	A	1,441,000	1,224,850
14/2	Fiskehamnsanläggning vid Brevik på Sydkoster, Tjärnö s:n, Göteborgs och Bohus län	B	151,000	143,450
	Fiskehamnsanläggning vid Hyppehn, Öckerö s:n, Göteborgs och Bohus län	B	162,000	145,800
20/2	Omläggning av vägen Göteborgs stads gräns— Torslanda flygfält, Göteborgs och Bohus län..	B	479,500	383,600
27/2	Anläggning av väg från Malmöhus läns gräns vid Skudderup över Isakstorp till Tyringe inom Västra Göinge vägdistrikt, Kristianstads län..	A	708,700	566,960
7/3	Ytterligare kostnader för vägen Klockestrand— Bergsviken—Kläpp, Ädalens nedre vägdistrikt, Västernorrlands län (15/2 1939)	B	123,500	117,300
8/3	Omläggning av vägen Växjö—Jönköping, delen från Västra härads gräns till vägen Värnamo —Jönköping vid Stigamodal, Östbo vägdistrikt, Jönköpings län	A	75,800	64,430
	Arbeten å vissa delar av hamnen, Östersunds stad, Jämtlands län	B	146,200	95,030
14/3	Ytterligare kostnader för vatten- och avlopps- ledningar i Hovenäsets m:e, Göteborgs och Bo- hus län (30/2 1939)	B	3,000	2,700
20/3	Kaj vid Grötö i södra hamnen, Lysekils stad, Göteborgs och Bohus län	B	1,230,000	1,107,000
21/3	Omläggning och förbättring av vägen Nykö- ping—Malmköping—Eskilstuna, delen Mortorp —Svelunda, Södermanlands norra vägdistrikt, Södermanlands län	A	975,000	828,750
	Omläggning av rikshuvudvägen Vänersborg— Åmål, delen Sannerud—Tösse kyrka—Åmåls stads gräns, Östra Dals vägdistrikt, Älvsborgs län	A	1,136,500	1,022,850
25/3	Ytterligare kostnader för första och andra etap- perna av en vatten- och avloppsledningsanlägg- ning, Sköns s:n, Västernorrlands län (30/2 1938, 12/4 1940)	B	370,000	333,000

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Regi	Totalkostnader kronor	Statsbidrag kronor
1941 28/3	Ytterligare kostnader för reservbrandpumpstation vid Alnösundet, Sköns s:n, Västernorrlands län (28/4 1940).....	B	9,800	8,800
4/4	Avloppsledningar inom Åseda m:e, Kronobergs län.....	A	40,600	20,000
	Omläggning och förbättring av viss del av vägen Bollnäs—Lottefors, Hälsinglands sydvästra vägdistrikt, Gävleborgs län.....	B	365,000	310,250
	Vatten- och avloppsledningar inom Köpmanholmen, Nätra s:n, Västernorrlands län.....	B	466,000	279,600
9/4	Ytterligare kostnader för omläggning av viss del av vägen Karlshamn—Sölvesborg (Pukavik—avtagsvägen mot Mjällby), Listers vägdistrikt, Blekinge län (13/7, 6/10 1938, 14/7 1939).....	B	50,000	45,000
	Ytterligare kostnader för utbyggnad av Karlsborgs hamn, Nederkalix s:n, Norrbottens län (17/3 1939).....	B	132,000	118,800
10/4	Vägen Rasbo—Faringe, delen inom Uppsala län.....	A	1,020,000	867,000
	Ytterligare arbeten vid Torslanda flygplats, Göteborgs och Bohus län (13/4 1939, 26/1, 21/11 1940).....	B	85,000	68,000
	Rikshuvudvägen Uddevalla—Strömstad & delen Torp—Småröd, Göteborgs och Bohus län....	B	1,504,000	1,353,600
	Vatten- och avloppsledningar inom Nolby- och Kvitslebyområdet, etapp I B, Njurunda s:n, Västernorrlands län.....	B	228,000	136,800
18/4	Ytterligare statsbidrag för fiskehamnsanläggning i Mollösund, Göteborgs och Bohus län (23/7 1937, 15/6 1939, 10/11 1940).....	B	—	4,200
	Ytterligare kostnader för vissa planeringsarbeten vid Offers lantbruksskola i Stöndar, Boteå s:n, Västernorrlands län (11/11 1938).....	B	5,535	4,500
24/4	Fiskehamnsanläggning vid Kalvön, Tanums s:n, Göteborgs och Bohus län.....	B	105,000	99,750
2/5	Ytterligare kostnader för lagerhusbyggnad för köksväxter m. m. vid Norrlands trädgårdsskola i Söråker, Hälsjö s:n, Västernorrlands län (16/2 1940).....	B	30,933	30,000
	Ytterligare kostnader för vatten- och avloppsledningsanläggning i Kalix m:e, Norrbottens län (2/11 1938, 22/11 1940).....	B	6,183	5,500
10/5	Dalarövägen mellan Sandemar och Sandviken, Stockholms län.....	A	140,000	112,000
14/5	Brygga vid Kalvsund, Kalvsunds m:e, Göteborgs och Bohus län.....	B	71,000	63,900
21/5	Anläggning av Sibiriangatan samt nedläggning av vatten- och avloppsledningar i Ortviksområdet i Skönsbergs m:e, Sköns s:n, Västernorrlands län.....	B	190,000	142,500

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Regi	Totalkostnader	Statsbidrag
			kronor	kronor
1941				
28/5	Servisledningar till etapp I A och I B av vatten- och avloppsledningar i Kvitsleby och Nolby, Njurunda s:n, Västernorrlands län (12/12 1940, 10/4 1941)	B	46,000	27,600
29/5	Vatten- och avloppsledningar, Högsjö s:n, Västernorrlands län	B	1,660,000	1,245,000
12/6	Ytterligare arbeten å Södertäljevägen, delen Eriksberg—Salem, Stockholms läns södra vägdistrikt, Stockholms län	A	1,491,000	1,341,900
	Uppsalavägen mellan Haga norra grindar och Dammtorp jämte tilläggsarbete, Stockholms län	A	3,283,300	2,996,410
13/6	Ytterligare kostnader för vattenledningsanläggning inom Gravarne m. fl. men, Göteborgs och Bohus län (24/2, 30/6 1939)	B	340,000	340,000
	Förhöjt statsbidrag till vatten- och avloppsledningsanläggning, Njurunda s:n, Västernorrlands län (12/12 1940, 10/4, 28/5 1941)	B	—	35,400
14/6	Omläggning av vägen Dingle—Fjällbacka å delen Sjöröd—Fjällbacka, Norrvikens vägdistrikt, Göteborgs och Bohus län	B	1,429,300	1,143,440
	Omläggning av vägen Tuve kyrka—Säve flygfält, Göteborgsbygdens vägdistrikt, Göteborgs och Bohus län	B	120,200	120,200
	Anläggning av väg Stenshult—Sågen—Sågbron, Inlands vägdistrikt, Göteborgs och Bohus län	B	260,700	260,700
	Anläggning av viss del av vägen Sågbron—Gräsviken, Väne och Ale vägdistrikt, Älvsborgs län	B	224,700	179,760
	Omläggning och förbättring av viss del av vägen Bollnäs—Lottefors, Hälsinglands sydvästra och nordvästra vägdistrikt, Gävleborgs län	B	406,000	345,100
28/6	Ytterligare kostnader för utförande av vissa delar av vägen Lucksta—Hassel, Medelpads mellersta vägdistrikt, Västernorrlands län (18/2, 15/7 1938, 12/1 1939, 18/1 1940)	B	52,000	41,600
	Summa för budgetåret 1940/41		34,761,851	130,164,720
	<i>Rest å före den 1/1 1940 beviljade bidrag till följande företag:</i>			
1940				
8/8	Omläggning och anläggning av väg Klockestrand—Bergsviken—Kläpp, Ådalens nedre vägdistrikt, Västernorrlands län (15/6 1939)	B	—	654,000
	Andra etappen av en vatten- och avloppsledningsanläggning i Sköns s:n, Västernorrlands län (12/4 1940)	B	—	349,200
	Ytterligare kostnader för omläggning av kustlandsvägen Luleå—Kalix på delen mellan Småkvärnarna—Månsbyn, Kalix vägdistrikt, Norrbottens län (1/3 1940)	B	—	26,100

¹ Anvisat för budgetåret 1940/41 32,169,020 kronor.

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Regi	Totalkostnader kronor	Statsbidrag kronor
1940 20/11	Vattenverk m. m. för samhällena Gravarne, Bäcke- vik, Tången, Hovenäset, Smögen och Hunnebo- strand. Göteborgs och Bohus län (24/2 1939) ..	B	—	435,000
	Framdragande av vattenledning m. m. till Hunne- bostrands och Smögens m:en, Göteborgs och Bohus län (30/6 1939)	B	—	150,000
	Vatten- och avloppsledningar i Hunnebostrands m:e, Göteborgs och Bohus län (30/6 1939)	B	—	150,000
1941 21/6	Vatten- och avloppsledningar för Smögens m:e, Göteborgs och Bohus län (30/6 1939)	B	—	300,000

Bilaga 4.

**Förteckning över statliga beredskapsarbeten, till vilka statsbidrag
beviljats under tiden 1/7 1941—31/12 1941 av arbetslöshetsmedel.**

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Regi ¹	Totalkostnader kronor	Statsbidrag kronor
1941 9/7	Utvidgningsarbeten å Strömstad—Näsinge flyg- plats, Göteborgs och Bohus län	B	75,000	75,000
8/8	Ytterligare kostnader för vatten- och avloppsled- ningar i Brastads stationssamhälle, Göteborgs och Bohus län (26/1 1940)	B	30,000	22,500
10/9	Väg Sanna—Hultom & Hemsön, delen Sanna— Kojbacken. Ädalens nedre vägdistrikt, Väster norrlands län	B	120,000	96,000
6/10	Friluftsgård vid Lida, Stockholms län	A	180,000	90,000
25/10	Tillbyggnad å fiskeriundersökningsanstalten, Lovö s:n, Stockholms län	C	120,000	120,000
31/10	Kostnader för indextillägg å utgående arbetslöner å Torslanda flygfält, Göteborgs och Bohus län (13/4 1939, 26/1, 21/11 1940, 10/4 1941)	B	75,000	75,000
6/11	Vatten- och avloppsledningar å stadsdelen Ringen, Marstrands stad, Göteborgs och Bohus län ..	B	152,000	91,200
	Fiskehamnsanläggning, Marstrands stad, Göte- borgs och Bohus län	B	99,400	89,400
7/11	Ytterligare kostnader för vatten- och avloppsled- ningar i Hunnebostrands m:e, Göteborgs och Bohus län (30/6 1939)	B	366,000	339,750
	Ytterligare kostnader för vatten- och avloppsled- ningar i Hovenäsets m:e, Göteborgs och Bohus län (30/6 1939, 14/5 1941)	B	146,000	140,000
	Ytterligare kostnader för vatten- och avloppsled- ningar i Tångens m:e, Göteborgs och Bohus län (24/2 1939)	B	204,000	200,000

¹ A = företag i Statens arbetsmarknadskommissions regi.

B = företag i Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi.

C = företag i Byggnadsstyrelsens regi.

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Regi	Totalkostnader kronor	Statsbidrag kronor
1941 7/11	Ytterligare kostnader för vatten- och avloppsledning i Gravarne och Bäckeviks m:e, Göteborgs och Bohus län (²⁴ / ₂ 1939)	B	454,000	420,000
	Ytterligare kostnader för vatten- och avloppsledning i Smögens m:e, Göteborgs och Bohus län (³⁰ / ₆ 1939)	B	503,000	503,000
10/11	Utvidgning av Björkö fiskerhamn, Öckerö s:n, Göteborgs och Bohus län	B	398,000	358,200
21/11	Vissa inredningsarbeten i statens historiska museum, Stockholms stad	C	50,000	50,000
	Ytterligare kostnader för omläggning av vägen Tuve kyrka—Säve flygfält, Göteborgs och Bohus län (¹⁴ / ₆ 1941)	B	51,400	51,400
22/11	Viss del av vägen Trenså—Halahult, Bräkne vägdistrikt, Blekinge län	A	62,500	50,000
	Förbindelseväg mellan allmänna vägen Putten—Anrås och Huuds moar—Trättelanda—Krokbräcke, Norrvikens vägdistrikt, Göteborgs och Bohus län	A	11,000	8,800
	Vissa arbeten i farleden mellan Ellös- och Havstensfjordarna, Göteborgs och Bohus län	A	28,000	28,000
	Planering m. m. för stationsområde vid Sundsvalls flygfält, Sundsvalls stad, Västernorrlands län	A	97,000	97,000
27/11	Fiskerhamn och lastbrygga vid Malmön, Malmö s:n, Göteborgs och Bohus län	B	276,000	248,400
12/12	Ytterligare kostnader för tillbyggnad å fiskeriundersökningsanstalten, Lovö s:n, Stockholms län (²⁵ / ₁₀ 1941)	C	33,000	33,000
	Ytterligare kostnader för omläggning och förbättring av viss del av vägen Fiskja by—Ramsjö—Östby, Adalens nedre vägdistrikt, Västernorrlands län (³ / ₃ 1939, ¹⁰ / ₁ 1940)	B	56,000	44,800
	Ytterligare kostnader för omläggning och förbättring av vägen Lagfors—Bredsjön, Medelpads östra vägdistrikt, Västernorrlands län (²⁷ / ₁ 1939)	B	99,000	79,200
18/12	Utbyggnad av Skönsmons vattenledningsnät, Sköns s:n, Västernorrlands län	B	39,000	27,300
19/12	Omläggning och förbättring av vägen Malmköping—Strängnäs. delen Villättinge häradsgräns—Norrlänna, Södermanlands läns norra vägdistrikt, Södermanlands län	A	1,003,000	852,550
	Fortsatt utbyggnad av vatten- och avloppsledningsanläggning, Alnö s:n, Västernorrlands län	B	512,000	435,200
	Summa		5,240,300	4,625,700
	<i>Rest å före den 1/1 1941 beviljade bidrag till följande företag:</i>			
1941 28/8	Bro över Svinesund, Göteborgs och Bohus län, (⁶ / ₈ 1940)	B	—	132,700

Förteckning över under år 1941 avslutade statliga beredskapsarbeten i annan myndighets än arbetsmarknadskommissionens regi.

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Total- kostnader kronor	Därav stats- bidrag av arbetslös- hetsmedel kronor	Antal utförda dags- verken	Medel- för- tjänst per 8 t. arbets- dag kronor	Dagsverks- kostnad kronor	
						totalt	för stats- verket
1936 12/11	Vissa kompletteringsarbeten vid den s. k. Sotenkanalen, Göteborgs och Bohus län	72,910	63,910	1,820	8: 90	40: 06	35: 12
4/12	Fiskehamnsanläggning vid Grötvik, Söndrums s:n, Hallands län	182,000	163,800	13,081	8: 27	13: 91	12: 52
1937 9/4	Bergsprängning vid statens historiska museums nybyggnad	80,000	80,000	882	27: 96	90: 70	90: 70
16/7	Väganläggning Marstrand—Tjuvkil, Göteborgs och Bohus län	1,465,000	1,394,700	73,236	9: 46	20: 00	19: 04
22/7	Fiskehamnsanläggning i Mollösund, Göteborgs och Bohus län	345,200	314,800	20,196	9: 72	17: 09	15: 59
30/7	Hamn för mindre båtar i Lysekil, Göteborgs och Bohus län	655,600	590,000	22,288	8: 91	29: 41	26: 47
10/12	Omläggning av vägen från Uddevalla stads gräns vid Kuröd till Älvsborgs läns gräns vid Risån, Göteborgs och Bohus län	942,000	800,700	62,467	9: 17	15: 08	12: 82
1938 21/1	Omläggning av vissa delar av vägen Säm—Sannäs—Knäm, Göteborgs och Bohus län	535,000	508,200	26,629	9: 24	20: 09	19: 08
18/2	Omläggning av vägen Sollefteå—Junsele (Selsjön—Resele), Västernorrlands län	232,500	197,500	12,649	10: 48	18: 38	15: 61
31/3	Vatten- och avloppsledningsanläggning i Båtskärsnäs, Nederkalix s:n, Norrbottens län	527,000	474,300	25,711	10: 35	20: 50	18: 45
12/7	Omläggning och förbättring av viss del av vägen Karlshamn—Sölvesborg (Pukavik—avtagsvägen mot Mjällby), Blekinge län	410,000	369,000	26,980	8: 01	15: 20	13: 68
	Anläggning av väg från Barktjärn till Eds skola, Västernorrlands län	187,500	150,000	10,434	10: 24	17: 97	14: 38
	Omläggning och förbättring av viss del av vägen Veda—Ytterlännäs sockengräns, Västernorrlands län ..	419,000	377,100	19,090	10: 64	21: 95	19: 75
	Anläggning av väg från Fagervik till Norrberge jämte stickväg till Lövudden, Västernorrlands län	197,000	157,500	10,729	11: 64	18: 36	14: 68
1938 5/11	Vatten- och avloppsledning i Kalix m:e, Norrbottens län	501,183	451,000	19,216	12: 42	26: 08	23: 47

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Total- kostnader kronor	Därav stats- bidrag av arbetslös- hetsmedel kronor	Antal utförda dags- verken	Medel- för- tjänst per 8 t. arbets- dag kronor	Dagsverks- kostnad kronor	
						totalt	för stats- verket
1938 16/12	Utvidgning av hamnen i Töre, Norrbottens län	258,500	232,600	4,614	10: 85	56: 03	50: 41
1939 3/3	Omläggning av vägen Nässland—Ulfvik, Västernorrlands län	120,200	96,160	6,678	10: 50	18: 00	14: 40
10/3	Undersökning av kalkstensfyndigheterna på Alnön, Västernorrlands län	20,000	20,000	.	.	.	.
	Anläggning av viss del av vägen Lassbyn—Sundet med biväg till Gunnarsbyn, Norrbottens län	228,400	182,700	9,423	8: 72	24: 24	19: 39
17/3	Utbyggnad av Karlsborgs hamn, Norrbottens län	460,400	414,300	8,692	11: 10	52: 97	47: 66
13/4	Färjeläge vid Reväsaari jämte tillfartsväg, Norrbottens län	100,000	80,000	2,937	11: 42	34: 05	27: 24
5/5	Tillfartsvägar till bro över Keräsjoki, Norrbottens län	55,000	46,600	2,336	10: 86	23: 54	19: 95
9/6	Konserverings- och restaureringsarbeten vid Kronobergs slottsruin, Kronobergs län	7,200	7,200	351	10: 10	20: 51	20: 51
28/7	Fiskehamnsanläggning vid Brändön, Norrbottens län	62,000	55,800	1,183	10: 94	52: 41	47: 17
1940 16/2	Lagerhusbyggnad för köksväxter m. m. vid Norrlands trädgårdsskola i Söråker, Västernorrlands län	119,438	90,000	2,909	13: 95	41: 06	30: 94
3/5	Omläggning av allmänna vägen från Hamburgsund till Slottet, Göteborgs och Bohus län	145,000	116,000	9,085	10: 37	15: 96	12: 77
4/10	Parkeringsplats invid Svinesundsbron, Göteborgs och Bohus län	35,000	31,500	1,649	11: 24	21: 22	19: 10
	<i>Tilläggsanslag till förut redovisade arbetsföretag.</i>						
1941 16/4	Ytterligare kostnader för vissa planeringsarbeten vid Offers lanthushållsskola i Stöndar, Boteå s:n, Västernorrlands län (11/11 1938)	5,535	4,500	—	—	—	—
	Summa	8,368,506	7,469,870	.	9: 85	21: 11	18: 84

Förteckning över statskommunala beredskapsarbeten, till vilka statsbidrag beviljats under tiden ¹/₇ 1933—³⁰/₆ 1941 av arbetslöshetsmedel.

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Totalkostnader	Statsbidrag
		kronor	kronor ¹
	Under budgetåret 1933/34 beviljade medel (Kungl. Maj:ts prop. 231/1935, sid. 86)	12,095,563	7,783,078
	Under budgetåret 1934/35 beviljade medel (Kungl. Maj:ts prop. 265/1936, sid. 33)	23,845,435	7,342,355
	Under budgetåret 1935/36 beviljade medel (Kungl. Maj:ts prop. 300/1937, sid. 74)	4,535,197	1,944,180
	Under budgetåret 1936/37 beviljade medel (Kungl. Maj:ts prop. 284/1938, sid. 107)	3,024,031	1,736,455
	Under budgetåret 1937/38 beviljade medel (Kungl. Maj:ts prop. 178/1939, sid. 38)	6,457,960	² 4,890,900
	Under budgetåret 1938/39 beviljade medel (Kungl. Maj:ts prop. 236/1940, sid. 143)	6,289,880	³ 4,645,035
	Under budgetåret 1939/40 beviljade medel (Kungl. Maj:ts prop. 285/1941, sid. 114)	3,196,577	⁴ 1,985,825
	Under tiden ¹ / ₇ — ³¹ / ₁₂ 1940 beviljade medel (Kungl. Maj:ts prop. 285/1941, sid. 115)	8,062,859	3,769,152
1941			
⁸ / ₁	Regnvattenledning i Torsgatan, Uppsala stad, Uppsala län	7,000	1,400
	Anordnande av tre brandbrunnar, Eskilstuna stad, Södermanlands län	27,000	5,400
⁹ / ₁	Teater- och konserthusbyggnad, Malmö stad, Malmöhus län	5,000,000	400,000
¹⁰ / ₁	Första etappen av en vatten- och avloppsledningsanläggning inom Dysjöområdet m. m., Gudmundrå s:n, Västernorrlands län	87,000	47,850
¹⁵ / ₁	Omläggning av Skogstorpssvägen mellan Hvilsta och Med, Eskilstuna stad, Södermanlands län	240,000	168,000
	Vatten- och avloppsledningar i Matildebergsgatan m. m., Mölndals stad, Göteborgs och Bohus län	82,600	28,910
	Vägen Partille—Djupedalen (Prästvägen), Partille s:n, Göteborgs och Bohus län	87,300	34,920
	Vissa delar av vatten- och avloppsledningar inom Västra Mark, Örebro stad, Örebro län	43,500	8,700
²⁷ / ₁	Regnvattenledningar i Luthagen m. m., Uppsala stad, Uppsala län	160,200	32,040
	Vattenledning inom Berga egnahemsområde, Kalmar stad, Kalmar län	45,000	9,000

¹ Fr. o. m. januari 1941 utgår i vissa fall även årskostnadsbidrag, som fastställs först efter årets utgång. * Anger att endast årskostnadsbidrag utgår.

² Anvisat för budgetåret 1937/38 4,116,500 kronor.

³ " " " 1938/39 4,092,475 " "

⁴ " " " 1939/40 1,959,225 " "

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Totalkostnader	Statsbidrag
		kronor	kronor
1941			
27/1	Avloppsledning i den s. k. Fjärdingsstigen, Halmstads stad, Hallands län	127,200	25,440
	Väg till begravningsplatsen, Strömstads stad, Göteborgs och Bohus län	32,000	6,400
30/1	Arbeten å den s. k. Sannavägen, Jönköpings stad, Jönköpings län	333,000	266,400
31/1	Ytterligare kostnader för anläggning av ny idrottsplats i Bollstabruk, Ytterlännäs s:n, Västernorrlands län (3/12 1938)	8,200	4,100
7/2	Gravkapell samt ekonomi- och stallbyggnad vid Brastads kyrka, Brastads s:n, Göteborgs och Bohus län	37,000	27,750
	Vissa delar av vatten- och avloppsledningar inom Västra Mark, Örebro stad, Örebro län	32,500	6,500
14/2	Förhöjt statsbidrag till första etappen av en vatten- och avloppsledningsanläggning inom Dysjöområdet, Gudmundrå s:n, Västernorrlands län (10/1 1941)	—	13,050
20/2	Mödra- och spädbarnshem för föreningen Östergötlands barn, Norrköpings stad, Östergötlands län	205,000	20,000
	Förlängning av Skeppsbrokajen, Västerviks stad, Kalmar län	719,000	467,350
	Kajbyggnad jämte erforderliga gatu- och spåranläggningar, Malmö stad, Malmöhus län	1,825,000	600,000
	Framdragande av vatten- och avloppsledningar inom stadsdelen Kullen, Härnösands stad, Västernorrlands län	84,000	16,800
21/2	Ytterligare statsbidrag för en vatten- och avloppsledningsanläggning, Tuna s:n, Västernorrlands län (25/11 1938, 21/4, 28/7 1939)	11,600	9,280
24/2	Terrasseringsarbeten för omläggning inom stadens område av infartsvägen från Norsholm på delen från stadsgränsen förbi Borgs kyrka till nya förbifartsvägen, Norrköpings stad, Östergötlands län	1,600,000	1,280,000
26/2	Ytterligare bidrag till radiumkliniken vid Sahlgrenska sjukhuset, Göteborgs stad, Göteborgs och Bohus län (21/11 1940)	35,000	35,000
27/2	Detaljledningar för vatten och avlopp för Brottsta och del av Svallinge egnahemsområde, Eskilstuna stad, Södermanlands län	83,000	16,600
	Sänkning och förstoring av kloakledning i Skogsvägen västerut till den förutvarande stadsgränsen, Eslövs stad, Malmöhus län	25,000	5,000
	Framdragning av vatten- och avloppsledningar från gatukorset Rudbecksgatan—Mogatan till Eklundavägen, Örebro stad, Örebro län	35,200	7,040
	Dränering av viss del av kyrkogården, Nora s:n, Västernorrlands län	7,000	5,600
	Anordnande av fem brandbrunnar, Östersunds stad, Jämtlands län	48,500	9,700
6/3	Vatten- och avloppsledningar i Tulegatan, Sundbybergs stad, Stockholms län	81,800	16,360

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Totalkostnader	Statsbidrag
		kronor	kronor
1941			
6/3	Gatu- och ledningsarbeten inom Solna kyrkby, Solna s:n, Stockholms län	60,200	12,040
	Avloppsledningar i Helgum, Gudmundrå s:n, Västernorrlands län	4,800	3,360
	Avloppsledningar i Strömnäs, Gudmundrå s:n, Västernorrlands län	12,900	9,030
	Vatten- och avloppsledningar i Björknäs, Gudmundrå s:n, Västernorrlands län	17,500	12,250
	Vatten- och avloppsledningar i Knäfte, Gudmundrå s:n, Västernorrlands län	9,800	6,860
7/3	Ytterligare kostnader för en spåranslaggnings vid Fälland, Sköns s:n, Västernorrlands län (6/11 1937)	14,378	12,940
8/3	Terrassering av Nydqvistgatan mellan Elviusgatan och Drottninggatan samt av Holmsgatan, Djupebäcksgatan och Rinmansgatan ävensom framdragnings av vatten- och avloppsledningar i förenämnda del av Nydqvistgatan och i Rinmansgatan, Trollhättans stad, Älvsborgs län	37,830	7,566
	Vatten- och avloppsledningar i Dahllöfsmosseområdet, Trollhättans stad, Älvsborgs län	33,730	6,746
	Vatten- och avloppsledningar å del av bostadsområdet inom Västra Mark, Örebro stad, Örebro län	46,000	9,200
	Vatten- och avloppsledningar strax söder om Bygärdebäcken mellan Eklundavägen och Reträttvägen, etapp II, Örebro stad, Örebro län	22,500	4,500
11/3	Ytterligare bidrag till radiumkliniken vid Sahlgrenska sjukhuset, Göteborgs stad, Göteborgs och Bohus län (21/11 1940, 26/2 1941)	4,690	2,345
13/3	Magasinsbyggnad i frihamnen, Malmö stad, Malmöhus län	910,000	83,000
14/3	Ombyggnadsarbeten för inredande av tandpoliklinik och bostad för tandläkare, Bro s:n, Göteborgs och Bohus län	19,745	14,000
15/3	Avloppsledningar i Vindhemsgratan å sträckan från Eriksgratan till Dalgatan, Uppsala stad, Uppsala län	6,700	1,340
	Huvudavloppsledning från Industrigratan till reningsverket, Vetlanda stad, Jönköpings län	59,000	11,800
	Vatten- och avloppsledningar i samt utfyllnad av Falkenbergsgatan och Danska vägen, 2:a och 3:e etapperna, Varbergs stad, Hallands län	85,000	17,000
18/3	Förhöjt statsbidrag till omläggning av väg till begravningsplatsen, Strömstads stad, Göteborgs och Bohus län (27/1 1941)	—	4,800
20/3	Enskild utfartsväg för hemmanen Uteby, Åker, Sjöbacka och Tegen, Bro s:n, Göteborgs och Bohus län	40,000	20,000
21/3	Väg- och ledningsarbeten, Lidingö stad, Stockholms län	35,900	*
	Förhöjt statsbidrag till gatu- och ledningsarbeten inom Solna kyrkby, Solna s:n, Stockholms län (6/3 1941)....	—	6,020
	Vatten- och avloppsledningar, Köpings stad, Västmanlands län	34,500	*

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Totalkostnader	Statsbidrag
		kronor	kronor
1941			
24/3	Församlingshem i Maria och Gustav Adolfs församlingar, Hälsingborgs stad, Malmöhus län.....	1,198,000	160,000
28/3	Anordnande av elva brandbrunnar och tre uppställningsplatser, Huddinge s:n, Stockholms län	25,900	5,180
	Avloppsledningar inom Ekelund, Solna s:n, Stockholms län	42,000	8,400
	Anordnande av två branddammar och två brandbrunnar, Enköpings stad, Uppsala län	8,300	1,660
	Kulvert i Industrigatan, Hälsingborgs stad, Malmöhus län	255,000	51,000
	Vatten- och avloppsledningar, Säfle köping, Värmlands län	5,100	*
4/4	Museibyggnad, Norrköpings stad, Östergötlands län....	620,000	100,000
	Huvudavloppsledning Storgatan—Styrmansgatan, Lomma s:n, Malmöhus län	20,000	4,000
5/4	Tillbyggnader vid lasarettet i Eksjö, sjukhuset i Nässjö och sjukstugorna i Tranås och Vetlanda, Jönköpings län	956,368	135,000
9/4	Vattenledningar å sträckan Fältjägargränd—Köpmangatan—Arkivvägen—Tysta vägen, Östersunds stad, Jämtlands län	34,200	6,840
10/4	Igenläggning av Ranhammarsdiket, Stockholms stad ..	280,000	56,000
	Fortsatta arbeten med stabilisering av Sicklakanalens västra strand jämte bortsprängning av berg å Hammarby egendom, Stockholms stad	610,000	122,000
18/4	Ledningar för vatten och avlopp i Torsvägen och Sturevägen, Lidingö stad, Stockholms län	27,200	*
	Permanent koloniträdgårdsområde vid Ringstorp, Hälsingborgs stad, Malmöhus län	35,500	7,100
	Ytterligare kostnader för en bad- och tvättinrättning i Malmbergets m:e, Gällivare s:n, Norrbottens län (20/7 1938)	46,868	12,000
19/4	Ombyggnad av fastigheten Stadsgården nr 22 för Sjömansinstitutet, Stockholms stad	170,000	25,000
24/4	Vatten- och avloppsledningar mellan stadens pumpstation och vattentornet, Hudiksvalls stad, Gävleborgs län	63,750	12,750
26/4	Avlopp för del av Skuru, Nacka s:n, Stockholms län ..	67,500	13,500
29/4	Bostäder vid Orupssanatoriet för landstinget, Malmöhus län	126,615	16,185
2/5	Ytterligare kostnader för uppförande av polishus i Munkedal, Foss s:n, Göteborgs och Bohus län (25/10 1935)	8,774	1,680
5/5	Stensprängning och makadamkrossning å enskilda vägen Hertered—Skerkered, Enslövs s:n, Hallands län	5,100	1,275
	Vattenledning på sträckan Nygårdarna—Kristinelund—Bomhus mellersta skola, Gävle stad, Gävleborgs län..	89,000	17,800
6/5	Anläggningar för bevattning med avslammat kloakvatten från reningsverket i Källby, Lunds stad, Malmöhus län	95,000	95,000

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Totalkostnader	Statsbidrag
		kronor	kronor
1941			
6/5	Kontors- och laboratoriebyggnad vid reningsverket, Lunds stad, Malmöhus län	31,500	6,300
9/5	Anordnande av fjorton brandbrunnar och vattentag för eldsläckningsändamål, Tyresö s:n, Stockholms län....	22,257	4,450
	Barnkolonibyggnad vid Kvarsebo, Norrköpings stad, Östergötlands län	139,000	20,000
	Terrassering och iordningställande av Strömgatan, Mönsterås köping, Kalmar län	4,600	1,150
	Avloppsledning söder om Fjellievägen, Lunds stad, Malmöhus län	29,200	5,840
	Förbindelseväg över borgmästaregården från stadsägan 1061 E till Industrivägen, Lunds stad, Malmöhus län	29,000	5,800
	Omläggning och förbättring av bilväg mellan Kortedala och Hjällbo inom Utbynäskomplexet, Göteborgs stad, Göteborgs och Bohus län	98,500	29,550
	Diknings- och röjningsarbeten, anordnande av branddammar samt utförande av skogsodlingsarbeten inom Göteborgs stads skogar, Göteborgs och Bohus län..	114,500	34,350
	Uppsnygning av ett förutvarande grustag vid Kärralunds gård inom Härlandatjärnkomplexet, Göteborgs stad, Göteborgs och Bohus län.....	6,300	1,890
	Framställning av packsten och makadam för förbättring av vägar inom Delsjö- och Härlandatjärnkomplexet, Göteborgs stad, Göteborgs och Bohus län.....	55,000	16,500
	Utbyggnad av Färjenäs skytteförenings skjutbana i Bräcke, Göteborgs stad, Göteborgs och Bohus län....	60,400	18,120
	Ny skjutbana i Kallebäck, Göteborgs stad, Göteborgs och Bohus län.....	72,300	21,690
	Ombyggnad till bilväg av del av järnväg Lärjeholm—Rösered inom Surtekomplexet, Göteborgs stad, Göteborgs och Bohus län	67,700	20,310
	Uppförande av transportabel matbarack, Styrnäs s:n, Västernorrlands län	550	*
12/5	Ny- och ombyggnad av ålderdomshemmet, Falkenbergs stad, Hallands län	246,000	20,000
14/5	Terrassering av Enskedebanan å delsträckan Skogshydan—Sockenvägen samt Nynäsvägen å delsträckan Sockenvägen—Lingvägen, Stockholms stad	1,473,000	294,600
	Kulvertledning längs Risebergabäcken, Malmö stad, Malmöhus län	160,000	32,000
	Avloppsledning i Hyllie kyrkoväg mellan Strandgatan och Älggatan, Malmö stad, Malmöhus län	180,000	36,000
	Kyllagerhus och hamnförvaltningsbyggnad, Trelleborgs stad, Malmöhus län	515,000	100,000
16/5	Utläggning av Järnvägs-gatan och Jakobsgatan vid kvarteret Sälén, Nybro stad, Kalmar län	15,550	3,110
	Ytterligare kostnader för två vägföretag å Sturkö, Östra härads vägdistrikt, Blekinge län (10/2 1939)	84,300	80,100

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Totalkostnader	Statsbidrag
		kronor	kronor
1941			
16/5	Ledningsarbeten i Karlstadsvägen, Säffle köping, Värmlands län	25,500	*
	Avlopp från pannrummet i Skönsmons kyrka, Sköns s:n, Västernorrlands län	2,630	1,973
27/5	Tandpoliklinik i Kville kyrkby, Kville s:n, Göteborgs och Bohus län	73,000	15,000
	Distriktstandpoliklinikbyggnad, Tanums s:n, Göteborgs och Bohus län	123,285	25,000
28/5	Förbättrad ytvattenavrinning utefter Nedanvägen från Elmetorp söderut, Kristianstads stad, Kristianstads län	12,410	2,482
	Skolträdgårdsanläggning vid Ala folkskola, Hässjö s:n, Västernorrlands län	15,400	11,550
	Vatten- och avloppsledningar i Kvitsleby, Njurunda s:n, Västernorrlands län	17,000	*
6/6	Vattenledning samt läktare och domaretern vid Fiskartorpets skidbackar, Stockholms stad	134,000	18,740
	Omläggning av vattenledning i Sturevägen jämte nedläggning av ny avloppsledning mellan Albavägen och Friggavägen, Lidingö stad, Stockholms län	26,000	5,200
	Anordnande av sex brandbassänger, Lidingö stad, Stockholms län	22,750	4,550
	Anläggande av Stationsgatan, Lomma m:e, Malmöhus län	5,150	1,030
	Utläggning av Fredriksbergsgatan mellan Skepparegatan och Edsvägen, Vänersborgs stad, Älvsborgs län	8,700	1,740
	Utläggning av Syrégatan mellan Petersbergsvägen och Marierovägen, Vänersborgs stad, Älvsborgs län	13,900	2,780
	Friluftsbad vid Skymningen, Kristinehamns stad, Värmlands län	34,200	*
	Dagvattenledning i Filipstadsvägen, Kristinehamns stad, Värmlands län	21,400	*
	Vatten- och avloppsledningar till Aldergatan, Skellefteå stad, Västerbottens län	3,700	740
	Vatten- och avloppsledning i Mullbergsvägen och Norrbölegatan, Skellefteå stad, Västerbottens län	40,000	8,000
12/6	Anordnande av elva brandbrunnar inom förorterna och tolv branddammar inom staden, Norrköpings stad, Östergötlands län	110,400	22,080
14/6	Avloppsledningar för viss del av Berga-Klingsta villaområde, Danderyds s:n, Stockholms län	22,600	4,520
	Statsbidrag till fördyringen av nybyggnad för församlingshemmet, Huddinge s:n, Stockholms län	90,000	11,000
	Vattenledning i Torshällavägen, Eskilstuna stad, Södermanlands län	73,000	14,600
19/6	Fortsatta arbeten med stabilisering av Sicklakanalens västra strand jämte bortsprängning av berg & Hammarby egendom, Stockholms stad (10/4 1941)	360,000	72,000

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Totalkostnader kronor	Statsbidrag kronor
1941 ^{19/6}	Avloppsledningar och avloppspumpstation, Slite köping, Gotlands län.....	115,000	23,000
	Högbassäng och vatten- och avloppsledningar i Hultaberg samt utläggning av trafikleder, Borås stad, Älvsborgs län	181,000	36,200
	Planeringsarbeten vid Ällebergs segelflygplats, Falköpings stad, Skaraborgs län	50,000	50,000
	Andra etappen av en vatten- och avloppsledningsanläggning, Säbrå s:n, Västernorrlands län	284,000	198,800
	Summa för budgetåret 1940/41	30,687,489	¹ 9,723,654
1941 ^{20/3}	Rest å före den ^{1/7} 1940 beviljade bidrag till följande företag:		
	Fortsatt utgrävning av norra hamnbassängen i Landskrona stad, Malmöhus län (^{18/3} 1940)	—	26,600

Bilaga 7.

Förteckning över statskommunala beredskapsarbeten, till vilka statbidrag beviljats under tiden ^{1/7}—^{31/12} 1941 av arbetslöshetsmedel.

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Totalkostnader kronor	Statsbidrag ² kronor
1941 ^{5/7}	Om- och tillbyggnad av barnbördshuset samt uppförande av ett barnsjukhus jämte ekonomibyggnader, Hälsingborgs stad, Malmöhus län	2,075,000	415,000
^{9/7}	Avloppsledning & kyrkogården, Sundbybergs stad, Stockholms län	13,800	2,760
^{11/7}	Ytterligare kostnader för skolanläggning vid Stora Kullen, Sturkö s:n, Blekinge län (^{9/1} 1936)	1,577	1,420
^{25/7}	Särskilt arbetsbidrag för väg- och ledningsarbeten å Ordensbacken och södra delen av Mårdstigen, Lidingö stad, Stockholms län (^{21/3} 1941).....	—	7,180
	Särskilt arbetsbidrag för vatten- och avloppsledningar i Torsvägen, Sturevägen och Värvägen, Lidingö stad, Stockholms län (^{18/4} 1941)	—	5,440
	Ytterligare kostnader för mödra- och spädbarnshem, Norrköpings stad, Östergötlands län (^{20/3} 1941)	20,000	10,000
	Vissa byggnadsarbeten vid Vasa och Hvitfeldtska högre allmänna läroverken, Göteborgs stad, Göteborgs och Bohus län	376,000	50,000

¹ Anvisat för budgetåret 1940/41 9,750,254 kronor.² Jämför not 1 till bilaga 6.

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Totalkostnader	Statsbidrag
		kronor	kronor
1941			
26/7	Ytterligare kostnader för vatten- och avloppsledningar i Matildebergsgatan, Baldersgatan och Torsgatan, Mölndals stad, Göteborgs och Bohus län (16/1 1941)	400	140
31/7	Huvudavloppsledningar till stadsdelen Toltorpsdalen, Mölndals stad, Göteborgs och Bohus län	1,350,000	1,012,500
1/8	Ytterligare kostnader för vattenledningsanläggning, Marstrands stad, Göteborgs och Bohus län (12/11 1937) ..	44,223	39,670
	Ytterligare kostnader för planeringsarbeten vid barnhemmet i Kalix, Nederkalix s:n, Norrbottens län (28/7 1939)	3,100	2,330
8/8	Ytterligare kostnader för andra etappen av vatten- och avloppsledningsanläggning, Bjärträ s:n, Västernorrlands län (9/12 1938, 21/7 1939)	129,000	96,750
21/8	Vattenledning inom Arlövs m:e, Burlövs s:n, Malmöhus län	97,000	24,250
	Järnvägsspår från Sundsvalls stads hamnspår vid Vindskärs varv till Sv. Aloxidverken vid Kubikenborg i Skönsmon, Sköns s:n, Västernorrlands län	88,850	66,638
28/8	Anordnande av en brandbrunn och fyra vägkulvertar i Snättringe m:e, Huddinge s:n, Stockholms län	4,130	826
5/9	Vändplan vid Gebers konvalescenthem och avloppsledningsarbeten vid Orhems gård, Stockholms stad	23,000	4,600
	Vägförbindelse inom Oljehamnen vid Loudden, Stockholms stad	60,000	12,000
	Renoveringsarbeten inom fastigheten nr 2 vid Nytorpgatan, Stockholms stad	17,295	3,459
10/9	Vatten- och avloppsledningar i Järnvägsgatan i samband med utläggning av Järnvägs- och Jakobsgatorna, Nybro stad, Kalmar län (16/6 1941)	7,690	1,538
	Pensionärshem i Kungsladugård, Göteborgs stad, Göteborgs och Bohus län	419,500	60,000
	Delar av kloakledningar för Annelund, Höglunda m. fl. områden, By s:n, Värmlands län	17,156	*
	Stamavloppsledning för Sundtorpsområdet, By s:n, Värmlands län	26,250	*
	Del av brandpostledning å Norra Höglunda, By s:n, Värmlands län	6,843	*
	Restaurering av prästgårdarna i Haparanda och Seskarö, Nedertorneå—Haparanda församling, Norrbottens län	70,650	20,000
11/9	Ny trafikled söder om Rönneholmsvägen jämte anslutningar till denna och Bellevuevägen samt vatten- och avloppsledningar, Malmö stad, Malmöhus län	897,500	538,500
	Ombyggnad av brandstation m. m., Härnösands stad, Västernorrlands län	594,850	50,000
12/9	Ytterligare kostnader för första etappen av vatten- och avloppsledningsanläggning i Öjebyn, Piteå s:n, Norrbottens län (21/4 1939)	42,360	31,400
20/9	Anordnande av brandbrunnar, Uppsala stad, Uppsala län	22,900	4,580
	Gatu- och ledningsarbeten inom Garvaremyrområdet, Uddevalla stad, Göteborgs och Bohus län	63,400	19,020

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Totalkostnader	Statsbidrag
		kronor	kronor
1941			
30/9	Pensionärshem, Örebro stad, Örebro län	220,000	33,000
	Utbbyggnad av hamnkajen i Storkåge by, Skellefteå s:n, Västerbottens län	46,050	*
8/10	Nytt sjömanshem, Göteborgs stad, Göteborgs och Bohus län	1,560,000	213,000
	Uppförande av tre och reparation av ett bostadshus vid Delsjöverket, Göteborgs stad, Göteborgs och Bohus län	60,000	18,000
	Förrädsbyggnad vid Alelyckan, Göteborgs stad, Göte- borgs och Bohus län	65,000	19,500
	Iordningställande av Lillebyvägen i Björlanda s:n, Göte- borgs stad, Göteborgs och Bohus län	4,300	*
15/10	Vissa anläggningar vid reningsverket vid Delsjön, Göte- borgs stad, Göteborgs och Bohus län	65,000	19,500
	Ytterligare kostnader för anläggning av väg från Valex till Varp, Norrvikens vägdistrikt, Göteborgs och Bohus län (tidigare bedrivet som statskommunalt reservarbete)	24,400	23,180
	Ytterligare kostnader för anläggning av väg Gerum— Tegneby, Norrvikens vägdistrikt, Göteborgs och Bohus län (tidigare bedrivet som statskommunalt reservarbete)	16,100	14,490
20/10	Tredje etappen av vatten- och avloppsledningar, Tuna s:n, Västernorrlands län	183,000	128,100
23/10	Omläggning av järnvägsspår Sundbybergs norra station— Ulsunda jämte sidospår samt omläggning av Ballsta- vägen med viadukt, Stockholms stad	475,000	95,000
	Fördelningsledningar till tryckledning från vattenverket vid Fiskeby till vattentornet, Norrköpings stad, Öster- götlands län	210,000	42,000
	Utläggning av Åsbäcksgatan och Norra vägen jämte nedläggning av vatten- och avloppsledningar, Söder- hamns stad, Gävleborgs län	443,000	265,800
25/10	Enskild väg Tegen—Öhed, Brastads s:n, Göteborgs och Bohus län	26,300	13,150
	Vattenledning för Brodalens stationssamhälle och tand- poliklinik, Bro s:n, Göteborgs och Bohus län	12,270	9,816
	Förhöjt statsbidrag för iordningställande av östra hälften av kyrkogårdsområdet, Hässjö s:n, Västernorrlands län (13/12 1940)	—	3,986
30/10	Elektriska vipparmskranar för kolhamnen, Malmö stad, Malmöhus län	1,140,000	228,000
31/10	Utvidgning av kyrkogården på Malmö, Malmöns s:n, Göteborgs och Bohus län	31,000	21,700
	Branddamm vid fastigheten Västra Villingsberg, Kristine- hamns stad, Värmlands län	2,300	*
	Viss del av andra etappen av vatten- och avloppsled- ningar, Hässjö s:n, Västernorrlands län	105,000	78,750
8/11	Omläggning av del av Partillevägen öster om Torpa skola, Göteborgs stad, Göteborgs och Bohus län	333,000	283,050
12/11	Bostadshus i stadsdelen Bagaregården, Göteborgs stad, Göteborgs och Bohus län	1,872,000	374,400

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Totalkostnader	Statsbidrag
		kronor	kronor
1941			
12/11	Utvidgning av järnvägsanläggningar i hamnen, Göteborgs stad, Göteborgs och Bohus län.....	280,500	76,950
	Fortsatt utbyggnad av vatten- och avloppsledningar i Fjällbacka m.e, Kville s:n, Göteborgs och Bohus län ¹⁾	112,000	89,600
	Hägnadsmur omkring Krokens kapell, Skee s:n, Göteborgs och Bohus län	11,700	8,775
18/11	Anläggning för skyddsrum i Otterhälleberget, Göteborgs stad, Göteborgs och Bohus län.....	640,000	170,000
19/11	Ytterligare arbeten för utbyggnad av blindlandningsbana samt förlängning av plattform vid blivande hangarbyggnad å Bromma flygfält, etapp V, Stockholms stad (28/11 1940)	4,020,000	2,814,000
21/11	Ytterligare kostnader för anläggning av väg Tegen—Öhed, Brastads s:n, Göteborgs och Bohus län (25/10 1941)	5,300	2,650
	Anordnande av tre branddammar samt upprepning av en förutvarande damm, Foss s:n, Göteborgs och Bohus län	5,750	3,163
	Anläggande av väg samt vatten- och avloppsledningar vid Skee station, Skee s:n, Göteborgs och Bohus län	26,000	19,500
	Ytterligare kostnader för nybyggnad av brandstation, Härnösands stad, Västernorrlands län (11/9 1941)	61,150	10,000
	Ny skyttepaviljong, Sundsvalls stad, Västernorrlands län	70,000	10,000
26/11	Ytterligare kostnader för anläggning av vattenledning m. m. vid Fiskartorpet, Stockholms stad (6/6 1941)....	15,000	3,000
	Vatten- och avloppsledningar i stadens ytterområden, Alingsås stad, Älvsborgs län	65,000	13,000
	Vatten- och avloppsledningar inom det s.k. Bäckastrandsområdet, Hjo stad, Skaraborgs län	50,700	15,210
	Utförande av grav med återfyllning för jordkabel från nya brandstationen till polishuset, Härnösands stad, Västernorrlands län	4,700	1,410
	Enskild väg från allmänna vägen Bollstabruk—Forsed genom Bursjö till enskilda vägen Angsta—Högsta, Ytterlännäs s:n, Västernorrlands län.....	46,500	23,250
27/11	Anläggning av Ulvsundavägen mellan Bällstavägen och Kratsbodavägen med tillhörande avloppsledning, Stockholms stad	460,000	92,000
28/11	Utläggande av gång- och cykelbanor å den s. k. Göteborgsvägen, Uddevalla stad, Göteborgs och Bohus län (12/11 1937)	47,000	42,300
5/12	Omläggning av befintliga ledningar i Ringvägen, Lidingö stad, Stockholms län.....	24,000	4,800
	Anordnande av fem brandbrunnar, Danderyds s:n, Stockholms län	6,025	1,205
	Till- och avloppsledningar jämte bassänger vid reningsverket, Uppsala stad, Uppsala län	100,000	20,000
	Ytterligare arbeten vid anläggning för bevattning med avslammat kloakvatten från reningsverket i Källby, Lund stad, Malmöhus län (6/6 1941).....	18,700	18,700

¹⁾ Arbetsmarknadskommissionen beslöt den 7/1 1942, att arbetet skulle utföras i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi.

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Totalkostnader	Statsbidrag
		kronor	kronor
1941 5/12	Ytterligare kostnader för utvidgning av kyrkogården på Malmön, Malmöns s:n, Göteborgs och Bohus län (³¹ /10 1941)	16,000	11,200
	Planerings- och ledningsarbeten i norra delen av Kungsgatan, Säffle köping, Värmlands län	15,500	*
	Vattenservisledningar i Mo by, i samband med arbetet vatten- och avloppsledningar i Graningevarken m. m., Ytterlänäs s:n, Västernorrlands län (¹² /12 1940)	15,500	9,300
	Vatten- och avloppsledningar i Skogsvägen, delen Övre Järnväggsgatan—Myrstigen, Östersunds stad, Jämtlands län	11,000	3,300
	Vatten- och avloppsledningar i Bangårdsgatan, Östersunds stad, Jämtlands län	3,200	960
	Vatten- och avloppsledningar i Fabriksgatan, Östersunds stad, Jämtlands län	10,700	3,210
11/12	Återstående terrasseringsarbeten å Ängbybanan mellan Blackebergsvägen och Alvik jämte omläggning av uppfartsväg till Stora Mossen m. m., Stockholms stad	860,000	172,000
12/12	Vatten- och avloppsledningar i Hamburgsund, Kville s:n, Göteborgs och Bohus län ¹⁾	104,000	83,200
	Summa	20,472,119	8,087,106

¹⁾ Arbetsmarknadskommissionen beslöt den 7/1 1942, att arbetet skulle utföras i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi.

Bilaga 8.

Förteckning över under år 1941 avslutade statskommunala beredskapsarbeten.

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Total- kostnader	Därav stats- bidrag av arbets- löshets- medel	Antal utförda dags- verken	Medel- för- tjänst per 8 t. arbets- dag	Dagsverks- kostnad kronor	
						totalt	för stats- verket
1936 24/1	Vattenverk m. m., Njurunda s:n, Väster- norrlands län	261,100	130,550	.	.	.	.
1937 16/7	Skolbyggnader i Vitån, Jämtön och Prästholm, Råneå s:n, Norrbottens län	245,177	198,410	8,790	12: 55	27: 89	22: 57
1938 30/6	Anläggande av idrottsplats i Utansjö, Högsjö s:n, Västernorrlands län ..	102,060	30,000	4,480	12: 58	22: 78	6: 70
20/7	Vatten- och avloppsledningar i Char- lottenbergs m:e, Värmlands län....	259,000	118,100	11,270	9: 14	22: 98	10: 48
	Reparationsarbeten å skolbyggnad i Bovallen, Edefors s:n, Norrbottens län	12,950	9,700	429	11: 00	30: 19	22: 61
	Reparationsarbeten å skolbyggnad i Åkerby, Edefors s:n, Norrbottens län	11,850	8,900	404	10: 37	29: 33	22: 03
12/8	Åtskilliga arbeten för anläggning av trähusfabrik i Uddevalla, Göteborgs och Bohus län.....	1,211,910	1,090,719	30,030	10: 64	40: 36	36: 32
8/11	Väganläggning Lervik—Medby, Hog- dals s:n, Göteborgs och Bohus län	67,909	54,540	4,989	8: 62	13: 61	10: 93
11/11	Planering och asfaltering av viss del av Västergatan, Piteå stad, Norr- bottens län	29,268	8,780	1,410	9: 60	20: 76	6: 23
2/12	Planerings- och dräneringsarbeten å kyrkogården, Ytterlännäs s:n, Väster- norrlands län	20,606	14,000	1,223	9: 11	16: 85	11: 45
16/12	Väg Timmermyren—Grind samt väg vid Slottet, Kville s:n, Göteborgs och Bohus län.....	48,561	24,900	3,486	9: 30	13: 93	7: 14
30/12	Vissa vatten- och avloppsledningar m. m. i Gudmundrå s:n, Västernorr- lands län	45,739	25,156	2,545	10: 94	17: 97	9: 88
1939 27/1	Vissa arbeten å sjukhusområdet i Luleå, Norrbottens län.....	142,827	84,000	.	.	.	.
8/3	Anläggning av ny begravningsplats i Njurunda, Västernorrlands län	64,772	36,400	2,569	12: 25	25: 21	14: 17
18/4	Råvattenledning från Sjöbysjön, Gud- mundrå s:n, Västernorrlands län ..	70,643	38,500	2,726	11: 20	25: 91	14: 12
21/4	Första etappen av kajanläggning vid Kopparverket i Oskarshamn, Kalmar län	271,000	176,150	12,829	10: 46	21: 12	13: 73

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Total- kostnader kronor	Därav stats- bidrag av arbets- löshets- medel kronor	Antal utförda dags- verken	Medel- för- tjänst per 8 t. arbets- dag kronor	Dagsverke- kostnad kronor	
						totalt	för stats- verket
1939 7/7	Andra etappen av kajanläggning vid Kopparverket i Oskarshamn, Kalmar län	396,307	255,060	18,698	10: 52	21: 20	13: 64
28/7	Vatten- och avloppsledningar vid Döviksjön och i Skottssund, Njurunda s:n, Västernorrlands län	208,608	117,600	8,779	12: 99	23: 76	13: 40
	Planeringsarbeten vid barnhemmet i Kalix, Nederkalix s:n, Norrbottens län	19,022	14,267	1,060	12: 00	17: 95	13: 46
1940 12/10	Istandsättande av enskilda vägen från allmänna vägen Lerklev—Humlekärr till Fiskebäcksvik jämte vändplan vid Fiskebäcksvik, Lyse s:n, Göteborgs och Bohus län	2,150	1,050	126	11: 04	17: 06	8: 33
18/11	Vatten- och avloppsledning från Rings- torp till Henningsholm, Örebro stad, Örebro län	57,594	9,700	2,737	13: 32	21: 04	3: 54
21/11	Avloppsledning från idrottsplatsen till Kyrkviken, Gudmundrå s:n, Västernorrlands län	16,575	9,116	753	11: 20	22: 01	12: 11
12/12	Utvidgning av Hässjö kyrkogård, Hässjö s:n, Västernorrlands län	19,664	14,748	1,056	10: 67	18: 62	13: 97
14/12	Skolhem för Fröbergsska stiftelsen, Kalmar stad, Kalmar län	401,798	40,000	7,581	13: 98	53: 00	5: 28
1941 8/1	Regnvattenledning i Torsgatan, Uppsala stad, Uppsala län	8,226	1,400	266	11: 11	30: 92	5: 26
	Anordnande av tre brandbrunnar, Eskilstuna stad, Södermanlands län	37,060	5,400	1,663	11: 78	22: 29	3: 25
15/1	Vatten- och avloppsledningar i Matildebergsgatan m. m., Mölndals stad, Göteborgs och Bohus län	83,354	29,050	3,094	15: 14	26: 94	9: 39
	Vägen Partille—Djupedalen (Prästvägen), Partille s:n, Göteborgs och Bohus län	101,929	34,920	4,407	14: 30	23: 13	7: 92
27/1	Vattenledning inom Berga egnahemsområde, Kalmar stad, Kalmar län	43,472	8,694	1,540	12: 88	28: 23	5: 65
20/3	Mödra- och spädbarnshem för föreningen Östergötlands barn, Norrköpings stad, Östergötlands län	225,080	30,000	4,080	16: 66	55: 17	7: 35
	Framdragande av vatten- och avloppsledningar inom stadsdelen Kullen, Härnösands stad, Västernorrlands län	109,297	16,800	5,200	13: 92	21: 02	3: 23
27/2	Dränering av viss del av kyrkogården, Nora s:n, Västernorrlands län	8,121	5,600	509	9: 68	15: 95	11: 00
	Anordnande av fem brandbrunnar, Östersunds stad, Jämtlands län	48,615	9,700	1,694	15: 24	28: 70	5: 73

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Total- kostnader kronor	Därav stats- bidrag av arbets- löshets- medel kronor	Antal utförda dags- verken	Medel- för- tjänst per 8 t. arbets- dag kronor	Dagsverks- kostnad kronor	
						totalt	för stats- verket
1941 6/6	Vatten och avloppsledningar i Tulegatan, Sundbybergs stad, Stockholms län	84,612	16,360	2,129	20: 04	39: 74	7: 68
	Gatu- och ledningsarbeten inom Solna kyrkby, Solna s:n, Stockholms län	69,039	18,060	1,491	17: 74	46: 30	12: 11
	Avloppsledningar i Helgum, Gudmundrå s:n, Västernorrlands län ..	3,813	2,097	210	10: 96	18: 16	9: 99
8/8	Terrassering av Nydqvistgatan mellan Elviusgatan och Drottninggatansamt av Holmsgatan, Djupebäcksgatan och Rinmansgatan ävensom framdragning av vatten- och avloppsledningar i förenämnda del av Nydqvistgatan och i Rinmansgatan, Trollhättans stad, Älvsborgs län ..	20,950	4,190	663	11: 64	31: 60	6: 32
15/8	Avloppsledningar i Vindhemsgatan å sträckan från Eriksgatan till Dalgatan, Uppsala stad, Uppsala län..	8,239	1,340	234	13: 35	35: 21	5: 73
21/8	Väg- och ledningsarbeten, Lidingö stad, Stockholms län	30,651	6,130	1,610	13: 36	19: 04	3: 81
28/8	Anordnande av elva brandbrunnar och tre uppställningsplatser, Huddinge s:n, Stockholms län	31,709	5,180	865	16: 40	36: 66	5: 99
	Avloppsledningar inom Ekelund, Solna s:n, Stockholms län	46,325	8,400	1,436	16: 97	32: 26	5: 85
	Kulvert i Industrigatan, Hälsingborgs stad, Malmöhus län	195,401	39,080	5,366	14: 58	36: 41	7: 28
	Vatten- och avloppsledningar, Säffle köping, Värmlands län	5,124	*	306	10: 32	16: 75	—
9/4	Vattenledningar å sträckan Fältjägargränd—Köpmangatan—Arkivvägen—Tysta vägen, Östersunds stad, Jämtlands län	32,442	6,488	1,164	14: 49	27: 87	5: 57
20/4	Avlopp för del av Skuru, Nacka s:n, Stockholms län	68,382	13,500	2,993	16: 00	22: 85	4: 51
3/5	Vattenledning på sträckan Nygårdarna—Kristinelund—Bomhus mellersta skola, Gävle stad, Gävleborgs län	86,193	17,044	2,210	16: 00	39: 00	7: 71
6/5	Kontors- och laboratoriebyggnad vid reningsverket, Lunds stad, Malmöhus län	31,628	6,300	785	14: 48	40: 29	8: 03
9/5	Förbindelseväg över borgmästaregården från stadsågan 1061 E till Industrivägen, Lunds stad, Malmöhus län	29,024	5,800	553	14: 85	52: 48	10: 49
	Ny skjutbana i Kallebäck, Göteborgs stad, Göteborgs och Bohus län....	68,180	20,454	3,080	14: 90	22: 14	6: 64

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Total- kostnader kronor	Därav stats- bidrag av arbets- löshets- medel kronor	Antal utförda dags- verken	Medel- för- tjänst per 8 t. arbets- dag kronor	Dagsverks- kostnad kronor	
						totalt	för stats- verket
1941 9/5	Utbyggnad av Färjenäs skytteför- enings skjutbana i Bräcke, Göte- borgs stad, Göteborgs och Bohus län	54,778	16,433	3,163	14: 40	17: 32	5: 20
	Uppförande av transportabel matba- rack, Styrnäs s:n, Västernorrlands län	234	*	15	5: 75	15: 60	—
16/6	Ledningsarbeten i Karlstadsvägen, Säffle köping, Värmlands län	19,018	*	853	10: 85	22: 30	—
	Avlopp från pannrummet i Skönsmons kyrka, Sköns s:n, Västernorrlands län	2,630	1,973	165	12: 36	15: 94	11: 96
28/6	Förbättrad ytvattenavrinning utefter Nedånvägen från Elmetorp söderut, Kristianstads stad, Kristianstads län	16,714	2,482	914	11: 52	18: 29	2: 72
6/6	Anläggande av Stationsgatan, Lomma m:e, Malmöhus län	5,662	1,030	213	9: 53	26: 58	4: 84
	Friluftsbad vid Skymningen, Kristine- hamns stad, Värmlands län	37,985	*	741	13: 79	51: 26	—
	Dagvattenledning i Filipstadsvägen, Kristinehamns stad, Värmlands län	31,682	*	1,732	13: 81	18: 29	—
14/6	Avloppsledningar för viss del av Berga—Klingsta villaområde, Dande- ryds s:n, Stockholms län	18,254	3,556	507	20: 50	36: 00	7: 01
9/7	Avloppsledning & kyrkogården, Sund- bybergs stad, Stockholms län	14,600	2,760	671	18: 02	21: 76	4: 11
5/9	Renoveringsarbeten inom fastigheten nr 2 vid Nytorpgatan, Stockholms stad	13,894	2,779	.	.	.	.
30/9	Anordnande av brandbrunnar, Uppsala stad, Uppsala län	22,382	4,476	368	13: 83	60: 82	12: 16
	Utbyggnad av hamnkajen i Storkåge by, Skellefteå s:n, Västerbottens län	48,941	*	2,520	14: 91	19: 42	—
	<i>Tilläggsanslag till förut redovisade arbetsföretag.</i>						
1941 7/3	Ytterligare kostnader för spåranlägg- ning vid Filland, Sköns s:n, Väster- norrlands län (5/11 1937)	14,378	12,940	641	10: 26	22: 43	20: 19
18/4	Ytterligare kostnader för en bad- och tvättinrättning i Malmbergets m:e, Gällivare s:n, Norrbottens län (29/7 1938)	46,868	12,000	714	16: 68	65: 64	16: 81
2/5	Ytterligare kostnader för uppförande av polishus i Munkedal, Foss s:n, Göteborgs och Bohus län (25/10 1935)	8,774	1,680	—	—	—	—

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Total- kostnader kronor	Därav stats- bidrag av arbets- löshets- medel kronor	Antal utförda dags- verken	Medel- för- tjänst per 8 t. arbets- dag kronor	Dagsverks- kostnad kronor	
						totalt	för stats- verket
1941 11/7	Ytterligare kostnader för skolanläggning vid Stora Kullen, Sturkö s:n, Blekinge län (9/1 1936)	1,579	1,420	203	7: 20	7: 78	7: 00
1/8	Ytterligare kostnader för vattenledningsanläggning, Marstrands stad, Göteborgs och Bohus län	44,223	39,670	—	—	—	—
12/9	Ytterligare kostnader för första etappen av vatten- och avloppsledningsanläggning i Öjebyn, Piteå s:n, Norrbottens län (21/4 1939)	42,360	31,400	—	—	—	—
	Summa	5,908,912	2,956,982	.	11: 92	28: 74	14: 59

**Sammanställning per den 31 december 1941 av statliga beredskaps-
och statskommunala beredskapsarbeten, till vilka**

Ä n d a m å l		Slutförda företag		Företag under utförande	
		Antal	Total- kostnader kr.	Antal	Total- kostnader kr.
<i>Statliga beredskapsarbeten i annan myndighets än arbetsmarknadskommissionens regi.</i>					
1	Allmänna vägar (inkl. gator)	23	5,737,108	32	17,101,000
2	Stensättning	1	39,916	—	—
3	Järnvägsanläggningar	2	217,341	—	—
4	Utdikningar	1	6,129	—	—
5	Koloniseringsåtgärder	2	8,803	—	—
6	Kanaler och farleder m. m.	11	351,070	1	12,400
7	Skogsförbättrande åtgärder	1	4,000	—	—
8	Dricksvatten- och avloppsledningsarbeten	10	1,516,119	16	11,374,800
9	Havs- och flodhamnar, fiskehamnar	62	6,741,814	9	2,568,600
10	Flyghamnar	2	245,000	—	—
11	Flygfält	4	78,778	2	5,257,000
12	Byggnader för offentliga myndigheter	3	47,130	2	203,000
13	Byggnader för militära förläggningar	10	724,850	—	—
14	Andra byggnadsföretag	21	1,290,947	—	—
15	Skjutbanor	4	96,005	—	—
16	Försvarsanläggningar	9	649,440	—	—
17	Fornminnesrestaureringar	10	310,074	2	92,350
18	Broar	8	803,564	3	7,912,100
19	Andra arbeten	20	1,125,142	2	61,800
	Summa	204	19,993,230	69	44,583,050
<i>Statskommunala beredskapsarbeten.</i>					
20	Väg- och gatuarbeten (med tillhörande ledningsarbeten)	31	2,836,553	35	6,388,940
21	Stensättning	3	667,779	—	—
22	Broar	3	296,815	—	—
23	Handelshamnar	12	4,457,126	5	7,747,000
24	Järnvägs- och spårvägsanläggningar	—	—	7	3,637,350
25	Dricksvatten- och avloppsledningsarbeten	74	9,603,424	44	5,458,519
26	Flygfält	1	1,145,370	2	8,190,000
27	Kommunalhus och rådhus	29	4,631,160	—	—
28	Allmänna läroverk	12	3,740,245	1	376,000
29	Folkskolor och kommunala mellanskolor ..	192	8,710,778	—	—
30	Sjukhus och tandpolikliniker	14	8,569,421	5	5,890,019
31	Gymnastik-, badhus- o. idrottsanläggningar	35	3,586,084	3	301,850
32	Samlingslokaler	—	—	3	1,458,000
33	Teater-, musei- och konserthusbyggnader	—	—	2	5,120,000
34	Förräds- och lagerhusbyggnader	—	—	2	1,425,000
35	Bostadshus	2	415,692	5	2,803,115
36	Kyrkorestaureringar	43	2,775,673	—	—
37	Brandbrunnar och branddammar	4	139,766	6	173,587
38	Andra arbeten	117	6,610,212	11	2,758,400
	Summa	572	58,186,098	181	51,727,780

Bilaga 9.

arbeten i annan myndighets, än arbetsmarknadskommissionens regi
medel beviljats under tiden $1/7$ 1933— $31/12$ 1941.

Beslutade men ej påbörjade företag		Samtliga företag			Av summa totalkostnader belöpa å	
Antal	Total- kostnader kr.	Antal	Total- kostnader kr.	därav stats- bidrag av arbetslöshets- medel	material m. m.	arbets- löner
—	—	55	22,838,108	20,001,863	9,609,494	13,228,614
—	—	1	39,916	39,916	12,302	27,614
—	—	2	217,341	217,341	77,870	139,471
—	—	1	6,129	4,943	1,432	4,697
—	—	2	8,803	7,030	1,898	6,905
—	—	12	363,470	337,880	265,425	98,045
—	—	1	4,000	4,000	—	4,000
3	915,500	29	13,806,419	11,974,099	7,317,661	6,488,758
3	446,400	74	9,756,814	8,916,223	5,512,552	4,244,262
—	—	2	245,000	245,000	163,000	82,000
—	—	6	5,335,778	1,434,778	2,559,422	2,776,356
—	—	5	250,130	250,130	135,692	114,438
—	—	10	724,850	719,740	405,400	319,450
—	—	21	1,290,947	1,094,530	811,155	479,792
—	—	4	96,005	96,005	43,193	52,812
—	—	9	649,440	628,320	372,033	277,407
—	—	12	402,424	399,212	140,677	261,747
—	—	11	8,715,664	6,026,500	5,136,964	3,578,700
—	—	22	1,186,942	1,109,753	557,689	629,253
6	1,361,900	279	65,938,180	53,507,263	33,123,859	32,814,321
8	171,200	74	9,396,693	6,551,693	4,734,085	4,662,608
—	—	3	667,779	579,256	391,550	276,229
1	15,000	4	311,815	213,322	251,063	60,752
—	—	17	12,204,126	3,803,408	7,673,565	4,530,561
—	—	7	3,637,350	810,128	1,827,850	1,809,500
15	1,234,578	133	16,296,521	9,020,255	8,307,166	7,989,355
—	—	3	9,335,370	6,435,000	4,138,558	5,196,812
—	—	29	4,631,160	1,630,851	3,097,297	1,533,863
—	—	13	4,116,245	1,380,912	2,753,385	1,362,860
2	232,225	194	8,943,003	5,930,011	5,449,425	3,493,578
1	123,285	20	14,582,725	2,886,500	8,922,732	5,659,993
1	70,000	39	3,957,934	1,425,754	2,491,295	1,466,639
1	1,560,000	4	3,018,000	409,000	1,959,200	1,058,800
—	—	2	5,120,000	500,000	3,295,000	1,825,000
1	65,000	3	1,490,000	202,500	1,096,500	393,500
3	350,650	10	3,569,457	604,364	2,354,154	1,215,303
—	—	43	2,775,673	1,427,109	1,534,666	1,241,007
2	8,325	12	321,678	62,690	158,086	163,592
—	—	128	9,368,612	3,842,144	5,667,804	3,700,808
35	3,830,263	738	113,744,141	47,714,897	66,103,381	47,640,760

De arbetslösas och arbetslöshetshjälpens fördelning den 31

L ä n Städer med öfver 15,000 inv.	Antal hjälpsökande			d ä r a v		
	Städer	Lands- bygd	Summa	a r b e t s -		
				beredskapsarbete		
				statligt		stata- kommu- nalt
				i kommis- sionens regi	i annan myndig- hets regi	
Stockholms stad	3,393	—	3,393	432	—	509
Stockholms	257	790	1,047	142	—	32
Uppsala	168	37	205	7	—	—
Södermanlands	174	24	198	1	—	44
Östergötlands	662	15	677	4	—	95
Jönköpings	274	35	309	16	—	48
Kronobergs	33	34	67	16	—	—
Kalmar	388	67	455	17	—	9
Gotlands	45	—	45	—	—	—
Blekinge	67	119	186	55	—	5
Kristianstads	88	4	92	—	—	—
Malmö stad	1,379	—	1,379	44	—	229
Malmöhus i övrigt	945	149	1,094	10	—	119
Hallands	187	25	212	9	—	5
Göteborgs stad	4,299	—	4,299	112	96	139
Göteborgs och Bohus i övrigt	557	1,606	2,163	423	655	175
Älvsborgs	173	68	241	6	—	10
Skaraborgs	77	3	80	—	—	—
Värmlands	161	200	361	39	—	11
Örebro	240	9	249	1	—	—
Västmanlands	44	2	46	—	—	—
Kopparbergs	63	1	64	—	—	—
Gävleborgs	190	51	241	15	48	23
Västernorrlands	154	1,614	1,768	190	305	168
Jämtlands	40	1	41	—	—	11
Västerbottens	59	212	271	—	—	10
Norrbottnens	49	351	400	3	—	—
Hela riket	14,166	5,417	19,583	1,542	1,104	1,642
Södertälje	—	—	34	2	—	—
Uppsala	—	—	167	7	—	—
Eskilstuna	—	—	84	—	—	44
Linköping	—	—	61	—	—	—
Norrköping	—	—	588	4	—	95
Jönköping	—	—	128	16	—	23
Växjö	—	—	33	—	—	—
Kalmar	—	—	103	7	—	—
Karlskrona	—	—	23	—	—	—
Kristianstad	—	—	83	—	—	—
Hälsingborg	—	—	440	8	—	33
Landskrona	—	—	81	—	—	59
Lund	—	—	278	—	—	18
Halmstad	—	—	99	9	—	—
Mölnadal	—	—	279	27	1	93
Uddevalla	—	—	109	—	4	20
Borås	—	—	12	—	—	—
Trollhättan	—	—	31	—	—	—
Karlstad	—	—	128	3	—	—
Karlskoga	—	—	4	—	—	—
Örebro	—	—	236	1	—	—
Västerås	—	—	11	—	—	—
Gävle	—	—	98	4	—	—
Sundsvall	—	—	75	—	—	—
Östersund	—	—	40	—	—	11

december 1941. Län samt städer med över 15,000 inv.

Bilaga 10.

hjälppta enligt								Summa hjälpta	
linjen				understödslinjen			utbildningshjälp	antal	i % av hjälp-sökande
reservarbete		kommunalt hjälparbete utan statsbidrag	Summa	dag-undersköt	kommunalt understöd	Summa			
arkivarbete	statskommunalt reservarbete								
276	14	—	1,231	1,301	83	1,384	218	2,833	83.5
17	—	19	210	431	87	518	16	744	71.1
1	—	32	40	30	57	87	5	132	64.4
—	—	28	73	31	—	31	20	124	62.6
2	—	9	110	331	12	343	26	479	70.8
4	—	80	148	16	—	16	24	188	60.8
—	—	16	32	—	—	—	19	51	76.1
—	5	49	80	—	—	—	—	80	17.6
—	—	23	23	—	—	—	3	26	.
3	—	49	112	—	—	—	1	113	60.8
—	—	64	64	—	—	—	—	64	69.6
3	—	—	276	830	37	867	26	1,169	84.8
4	—	20	153	447	72	519	—	672	61.4
—	16	56	86	35	4	39	12	137	64.6
32	—	2	381	2,680	53	2,733	215	3,329	77.4
—	16	47	1,316	240	50	290	51	1,657	76.6
—	—	39	55	—	9	9	21	85	35.3
—	—	19	19	—	—	—	8	27	.
11	7	11	79	90	22	112	27	218	60.4
4	—	6	11	48	4	52	7	70	28.1
—	—	9	9	—	2	2	1	12	.
1	—	—	1	—	—	—	—	1	1.6
7	—	—	93	53	—	53	5	151	62.7
—	—	127	790	411	21	432	48	1,270	71.8
1	—	6	18	—	—	—	1	19	.
1	—	51	62	—	—	—	67	129	47.6
—	—	68	71	—	70	70	15	156	39.0
367	58	830	5,543	6,974	583	7,557	836	13,936	71.2
—	—	—	2	20	—	20	2	24	.
1	—	18	26	30	55	85	3	114	68.3
—	—	24	68	—	—	—	14	82	97.6
2	—	—	2	26	—	26	—	28	45.9
—	—	—	99	305	12	317	24	440	74.8
3	—	2	44	16	—	16	21	81	63.3
—	—	16	16	—	—	—	14	30	.
—	—	11	18	—	—	—	—	18	17.5
3	—	—	3	—	—	—	—	3	.
—	—	61	61	—	—	—	—	61	73.5
1	—	—	42	360	25	385	—	427	97.0
—	—	—	59	—	—	—	—	59	72.3
3	—	—	21	87	3	90	—	111	39.9
—	16	16	41	35	3	38	6	85	85.9
—	—	—	121	49	—	49	15	185	66.3
—	10	18	52	30	—	30	5	87	79.8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	9	9	6	15	.
10	—	—	13	50	9	59	3	75	58.6
—	—	—	—	—	4	4	—	4	.
4	—	—	5	48	—	48	6	59	25.0
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	—	—	11	53	—	53	2	66	67.3
—	—	—	—	—	11	11	—	11	14.7
1	—	6	18	—	—	—	—	18	.

**Utbetalade statsbidrag till beredskapsarbeten, statskommunala reserv-
arbeten, arkivarbeten, kontantunderstödsverksamhet samt utbild-
ningshjälp under tiden ¹/₇ 1940—³⁰/₆ 1941. Kronor.**

L ä n	Beredskaps- arbeten	Stats- kommunala reserv- arbeten	Arkiv- arbeten	Kontant- understöd	Utbild- ningshjälp	Summa
Städer med över 15,000 inv.						
Stockholms stad	102,779	18,186	337,695	469,705	138,486	1,066,851
Stockholms	842,142	—	—	43,781	10,718	896,641
Uppsala	128,322	46,531	5,401	6,263	3,411	189,928
Södermanlands	291,126	—	—	2,749	770	294,645
Östergötlands	—	—	4,003	42,207	13,717	59,927
Jönköpings	1,082,130	1,973	4,463	736	—	1,089,302
Kronobergs	550,366	—	1,811	1,953	4,520	558,650
Kalmar	365,351	5,462	—	3,937	1,403	376,153
Gotlands	—	—	—	—	320	320
Blekinge	673,002	977	—	—	1,386	675,365
Kristianstads	194,137	27	—	—	2,938	197,102
Malmö stad	—	—	2,252	111,356	—	113,608
Malmöhus i övrigt	51,543	9,527	150	65,475	1,975	128,670
Hallands	34,511	4,010	—	2,817	2,636	43,974
Göteborgs stad	—	—	60,283	461,759	7,767	529,809
Göteborgs o. Bohus i övrigt	3,715,399	55,271	—	101,201	10,540	3,882,411
Älvsborgs	463,202	—	447	5,535	4,792	473,976
Skaraborgs	—	—	—	177	3,027	3,204
Värmlands	358,483	5,622	16,856	9,672	25,030	415,663
Örebro	187,572	14,236	2,941	7,621	5,369	217,739
Västmanlands	20,285	—	—	—	1,818	22,103
Kopparbergs	158,474	—	3,279	—	12,106	173,859
Gävleborgs	260,000	75,397	6,283	17,625	2,880	362,185
Västernorrlands	1,913,748	288,729	¹ 1,900	269,301	13,785	2,487,463
Jämtlands	167,612	—	¹ 53	—	5,121	172,680
Västerbottens	231,172	7,604	—	652	191,502	430,930
Norrbottnens	189,149	538	1,439	3,467	5,107	199,700
Hela riket	11,980,505	534,060	449,150	1,627,989	471,124	15,062,858
Södertälje	—	—	—	—	—	—
Uppsala	—	—	5,401	6,263	—	11,664
Eskilstuna	—	—	—	—	—	—
Linköping	—	—	3,403	2,107	—	5,510
Norrköping	—	—	—	40,100	3,130	43,230
Jönköping	—	—	4,463	676	—	5,139
Växjö	—	—	—	—	—	—
Kalmar	—	5,462	—	3,307	—	8,769
Karlskrona	—	—	—	—	—	—
Kristianstad	—	—	—	—	—	—
Hälsingborg	—	—	—	43,153	—	43,153
Landskrona	3,400	—	—	—	—	3,400
Lund	—	—	150	17,852	—	18,002
Halmstad	—	—	—	518	—	518
Mölndal	20,000	—	—	32,280	—	52,280
Uddevalla	—	6,460	—	3,021	245	9,726
Borås	—	—	447	—	94	541
Trollhättan	—	—	—	4,556	—	4,556
Karlstad	—	—	16,856	3,983	—	20,839
Karlskoga	—	—	—	—	—	—
Örebro	—	14,236	2,941	7,580	294	25,051
Västerås	—	—	—	—	—	—
Gävle	—	7	6,283	10,195	—	16,485
Sundsvall	—	—	—	—	153	153
Östersund	30,000	—	¹ 53	—	—	29,947

¹ Avse återbetalning.

Bilaga 12.

**Utbetalade statsbidrag till beredskapsarbeten, statskommunala reserv-
arbeten, arkivarbeten, kontantunderstödsverksamhet samt utbild-
ningshjälp under tiden ¹/₇—³¹/₁₂ 1941. Kronor.**

L ä n Städer med över 15,000 inv.	Beredskaps- arbeten	Stats- kommunala reserv- arbeten	Arkiv- arbeten	Kontant- understöd	Utbild- ningshjälp	Summa
Stockholms stad	825,830	1,416	456,700	410,293	861	1,695,100
Stockholms	1,437,987	—	5,500	36,081	360	1,479,928
Uppsala	181,161	—	11,440	1,560	360	194,521
Södermanlands	205,594	—	900	267	236	206,997
Östergötlands	15,000	—	2,320	18,172	322	35,814
Jönköpings	417,918	14,294	5,169	1,399	220	439,000
Kronobergs	267,530	—	2,653	571	630	271,384
Kalmar	186,813	844	—	617	316	188,590
Gotlands	—	—	—	—	—	—
Blekinge	400,601	—	5,003	—	420	406,024
Kristianstads	87,671	—	—	—	131	87,802
Malmö stad	283,300	—	5,019	121,404	—	409,723
Malmöhus i övrigt	32,271	6,133	4,132	24,119	450	67,105
Hallands	169,048	393	—	900	1,227	171,568
Göteborgs stad	198,000	—	63,862	551,208	2,364	815,434
Göteborgs o. Bohus i övrigt	1,927,948	43,925	—	16,376	4,152	1,992,401
Älvsborgs	869,190	—	974	1,579	3,215	874,958
Skaraborgs	20,000	—	800	45	3,085	23,930
Värmlands	174,705	16,945	11,958	2,230	600	206,438
Örebro	81,346	3,457	2,812	763	1,975	90,353
Västmanlands	19,963	—	—	199	540	20,702
Kopparbergs	42,511	—	120	—	480	43,111
Gävleborgs	67,044	28,755	3,275	7,529	2,507	109,110
Västernorrlands	1,175,163	31,064	750	65,452	3,847	1,276,276
Jämtlands	200,446	—	1,200	—	1,360	203,006
Västerbottens	297,166	—	1,425	1,298	75,391	375,280
Norrbottnens	169,353	—	—	1,643	2,483	173,479
Hela riket	9,753,559	147,226	586,012	1,263,705	107,532	11,858,034
Södertälje	—	—	—	—	—	—
Uppsala	—	—	11,440	1,560	—	13,000
Eskilstuna	47,000	—	—	—	—	47,000
Linköping	—	—	2,320	10	—	2,330
Norrköping	15,000	—	—	18,162	—	33,162
Jönköping	—	13,000	5,169	1,223	220	19,612
Växjö	—	—	—	—	—	—
Kalmar	—	844	—	576	204	1,624
Karlskrona	—	—	5,003	—	—	5,003
Kristianstad	—	—	—	—	90	90
Hälsingborg	—	—	150	19,378	—	19,528
Landskrona	—	—	—	—	—	—
Lund	1,250	1,673	3,982	4,197	—	11,102
Halmstad	6,500	—	—	751	—	7,251
Mölndal	30,000	—	—	9,082	—	39,082
Uddevalla	—	—	—	228	—	228
Borås	—	—	974	—	110	1,084
Trollhättan	—	—	—	1,216	—	1,216
Karlstad	—	—	11,958	921	—	12,879
Karlskoga	—	—	—	—	—	—
Örebro	9,700	3,457	2,812	763	1,810	18,542
Västerås	—	—	—	151	180	331
Gävle	17,044	—	3,275	6,097	2,132	28,548
Sundsvall	—	—	—	—	138	138
Östersund	—	—	1,200	—	—	1,200

Bilaga 13.

**Kostnader för arbetsförmedling, beredskapskurser m. m.
under tiden ¹/₇ 1940—³⁰/₆ 1941. Kronor.**

L ä n	Arbetsförmedlingsanstalterna (inkl. länsarbetsnämnderna)	Resebidrag till arbets-sökande	Verktyg åt skogsarbetare	Kostnader för skogs-huggar-kurser	Statsbidrag till beredskapskurser		Kostnader för revisorer för familje-bidrag-nämnder	Administrationskostnader för värnplikts-läne-nämnder
					för verkstads-industrin	andra		
Stockholms stad	593,822	4,946	—	—	649,865	28,814	6,500	8,850
Stockholms	168,395	7,035	3,099	16	16,159	8,807	14,912	3,156
Uppsala	110,406	745	1,226	—	55,357	—	13,819	1,973
Södermanlands ..	111,825	739	832	—	17,108	—	10,661	1,989
Östergötlands ..	242,583	6,231	2,443	5,601	8,024	2,000	9,337	2,914
Jönköpings	101,441	831	786	—	53,401	1,769	6,378	2,562
Kronobergs	61,710	1,818	2,353	—	54,330	—	6,610	1,676
Kalmar	104,251	5,488	1,463	—	—	1,073	7,509	3,290
Gotlands	25,580	1,008	15	—	—	100	8,503	1,572
Blekinge	84,158	2,325	1,273	—	—	125	5,794	2,298
Kristianstads ..	119,203	5,553	5,041	—	—	—	14,266	3,822
Malmöhus	336,884	17,599	7,222	755	—	140	19,400	6,618
Hallands	75,190	2,951	2,452	—	29,463	274	6,277	1,644
Göteb. o. Bohus	347,580	46,064	3,874	2,742	409,932	5,346	10,131	6,343
Älvsborgs	110,828	991	1,544	1,606	93,568	—	16,136	2,812
Skaraborgs	89,466	75	659	832	55,507	174	14,613	2,726
Värmlands	92,069	1,433	7,420	23,474	55,638	2,810	12,846	2,212
Örebro	134,742	2,152	4,581	3,259	23,738	—	10,460	2,863
Västmanlands ..	99,197	808	839	—	—	9	8,781	1,825
Kopparbergs ..	54,407	645	6,385	16,400	—	—	8,720	2,830
Gävleborgs	144,493	9,005	3,231	621	—	2,319	7,058	3,741
Västernorrlands	191,702	70,154	13,247	10,003	108,543	14,460	8,483	3,586
Jämtlands	106,697	4,149	3,300	6,573	21,211	—	6,798	2,633
Västerbottens ..	109,343	2,726	460	6,199	12,070	633	7,713	3,987
Norrbottnens ..	122,816	410	117	—	72,884	1,272	6,103	3,708
Hela riket	3,738,788	195,881	73,862	78,081	1,736,798	70,125	247,808	81,630

Bilaga 14.

**Kostnader för arbetsförmedling, beredskapskurser m. m.
under tiden $\frac{1}{7}$ — $\frac{31}{12}$ 1941. Kronor.**

L ä n	Arbetsförmedlingsanstalterna (inkl. länsarbetsnämnderna)	Resebidrag till arbets-sökande	Särskilda förmåner vid arbete i öppna mark-naden	Kostnader för skogs-huggar-kurser	Statsbidrag till beredskapskurser		Kostnader för revisorer för familje-bidrags-nämnder	Admini-strations-kostnader för värn-plikts-låne-nämnder
					för verk-stadsin-dustrin	andra		
Stockholms stad	359,543	20,816	83,752	977	166,792	1,500	3,900	254
Stockholms	114,622	25,452	43,978	41,088	7,745	165	941	550
Uppsala	53,689	1,468	32,848	14,782	47,621	11,781	2,499	456
Södermanlands	54,270	1,660	19,462	21,508	8,276	6,891	187	359
Östergötlands	150,189	9,201	46,765	66,586	25,535	—	—	237
Jönköpings	80,753	14,573	29,526	65,770	39,764	3,311	2,892	610
Kronobergs	48,414	2,015	41,929	42,698	31,922	—	168	151
Kalmar	68,552	3,713	21,123	44,985	—	3,200	796	584
Gotlands	13,928	5,989	—	—	—	—	1,748	—
Blekinge	55,221	1,643	29,560	16,510	4,982	2,299	—	505
Kristianstads	68,037	1,963	10,633	33,087	—	—	4,426	180
Malmöhus	237,303	41,387	22,443	26,225	35,084	1,610	445	1,556
Hallands	39,926	1,482	47,962	24,721	28,242	—	—	130
Göteborgs och Bohus	233,480	28,801	192,438	52,447	215,158	—	18	1,190
Älvsborgs	76,631	4,038	73,901	91,392	74,609	5,038	1,703	156
Skaraborgs	45,522	2,695	21,349	67,257	19,354	—	2,574	689
Värmlands	65,283	15,320	187,562	94,958	52,558	5,410	85	247
Örebro	102,670	6,751	56,100	75,429	16,174	536	2,427	174
Västmanlands	37,094	1,054	15,172	41,601	—	1,053	1,367	269
Kopparbergs	65,622	8,114	93,866	107,381	—	1,699	147	102
Gävleborgs	71,327	9,582	159,119	85,238	—	1,568	615	666
Västernorrlands	135,391	58,629	212,056	74,432	71,268	—	—	506
Jämtlands	72,079	3,960	21,623	28,878	28,437	—	—	525
Västerbottens	58,237	5,105	51,156	3,510	8,988	863	—	458
Norrbottnens	66,828	3,400	243	—	19,857	—	—	284
Summa	2,374,611	278,811	1,514,566	1,121,460	902,366	46,924	26,888	10,838

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

	Sid.
I. Arbetsmarknaden under år 1941	2
II. Arbetsmarknadskommissionens verksamhet år 1941	10
A. Arbetsförmedling och överflyttning av arbetskraft	10
Arbetsförmedlingens organisation	10
Arbetsförmedlingsverksamheten	11
Särskilda åtgärder för tillgodoseende av skogsbrukets arbetskraftsbehov	17
Omskolning av arbetskraft	20
B. Särskilda åtgärder för utnyttjande av värnpliktig arbetskraft under förstärkt försvarsberedskap	23
C. Planläggning, registrering m. m.	24
D. Hjälpverksamheten för arbetslösa	26
Hjälpsökandeklienteletets omfattning och sammansättning	27
Arbetslinjen	33
Statliga arbeten i arbetsmarknadskommissionens regi.....	33
Statliga beredskapsarbeten i annan myndighets än kommissionens regi	38
Statskommunala beredskapsarbeten	40
Statskommunala reservarbeten	41
Kommunala hjälparbeten utan statsbidrag	45
Understödslinjen	46
Dagunderstöd	46
Hyreshjälp	47
Kommunalt understöd	49
Utbildningshjälp	49
Hjälpverksamhetens totala omfattning.....	52
E. Värnpliktshjälp	52
III. Arbetsmarknadskommissionens verksamhet under första kvartalet 1942	55
Arbetsmarknaden.....	55
Arbetsförmedling, arbetslöshet och hjälpverksamhet.....	57
Vidtagna åtgärder, överväganden m. m.	59
IV. Den sannolika utvecklingen på arbetsmarknaden	73
V. Statsbidrag till kommuner för vissa ränte- och amorteringsutgifter....	75
VI. Arbetsförmedlingspersonalens anställningsförhållanden	76
VII. Departementschefen	80
VIII. Särskilda frågor	83
A. Komplettering av ofullständiga jordbruk	83
Departementschefen	85
B. Företagarföreningar inom vissa län	85
Departementschefen.....	86
C. Inlösen av gatsten för statens räkning	86
Departementschefen	89

	Sid.
IX. Medelsbehovet för budgetåret 1942/43	90
Arbetsmarknadskommissionens förslag	90
A. Arbetsmarknadens reglering	90
B. Kommissionens centrala förvaltning, länsarbetsnämnder och arbets- förmidlingsanstalter	93
Avlöningar	93
Omkostnader	94
Departementschefen	95
X. Hemställan	96

Bilagor.

1. Uppgifter rörande vissa arbetslöshetsförhållanden enligt kommunernas rapporter till statens arbetsmarknadskommission för den 31 december åren 1940 och 1941	97
2. De hjälpsökande arbetslösas fördelning på yrkesgrupper och län den 31 december 1941	106
3. Förteckning över statliga beredskapsarbeten, till vilka statsbidrag be- viljats under tiden $1/7$ 1933— $30/6$ 1941 av arbetslöshetsmedel	108
4. Förteckning över statliga beredskapsarbeten, till vilka statsbidrag be- viljats under tiden $1/7$ — $31/12$ 1941 av arbetslöshetsmedel	112
5. Förteckning över under år 1941 avslutade statliga beredskapsarbeten i annan myndighets än arbetsmarknadskommissionens regi	114
6. Förteckning över statskommunala beredskapsarbeten, till vilka stats- bidrag beviljats under tiden $1/7$ 1933— $30/6$ 1941 av arbetslöshetsmedel	116
7. Förteckning över statskommunala beredskapsarbeten, till vilka statsbi- drag beviljats under tiden $1/7$ — $31/12$ 1941 av arbetslöshetsmedel	122
8. Förteckning över under år 1941 avslutade statskommunala beredskapsar- beten	127
9. Sammanställning per den 31 december 1941 av statliga beredskapsar- beten i annan myndighets än arbetsmarknadskommissionens regi och statskommunala beredskapsarbeten, till vilka medel beviljats under tiden $1/7$ 1933— $31/12$ 1941	132
10. De arbetslösas och arbetslöshetshjälpens fördelning den 31 december 1941	134
11. Utbetalade statsbidrag till beredskapsarbeten, statskommunala reserv- arbeten, arkivarbeten, kontantunderstödsverksamhet samt utbildnings- hjälp under tiden $1/7$ 1940— $30/6$ 1941	136
12. Utbetalade statsbidrag till beredskapsarbeten, statskommunala reserv- arbeten, arkivarbeten, kontantunderstödsverksamhet samt utbildnings- hjälp under tiden $1/7$ — $31/12$ 1941	137
13. Kostnader för arbetsförmedling, beredskapskurser m. m. under tiden $1/7$ 1940— $30/6$ 1941	138
14. Kostnader för arbetsförmedling, beredskapskurser m. m. under tiden $1/7$ — $31/12$ 1941	139